

2023

การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุค
ดิจิทัล

ไวพจน์ ฤลาชัย
คณะรัฐศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Criminology Commons](#), and the [Social Justice Commons](#)

Recommended Citation

ฤลาชัย, ไวพจน์, "การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัล" (2023).
Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 10716.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/10716>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
ในสังคมยุคดิจิทัล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2566

IN-DEPTH ANALYSIS TO PREVENT SPOUSE CONFLICTS IN THE DIGITAL SOCIETY ERA

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่าง คู่ครอง ในสังคมยุคดิจิทัล
โดย	พ.ต.ท.ไวพจน์ กุลาชัย
สาขาวิชา	อาชีววิทยาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสภา ชูพิกุลชัย ชปีลมันน์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตียา เพชรมณี)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย)	

ไวพจน์ ภูลาชัย : การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ในสังคมยุคดิจิทัล. (IN-DEPTH ANALYSIS TO PREVENT SPOUSE CONFLICTS IN THE DIGITAL SOCIETY ERA) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัล” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล (2) ศึกษาประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล (3) ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล และ (4) เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นคู่ครองจำนวน 13 คู่ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (analytic induction) ผลการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีทำให้การใช้ชีวิตคู่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมแบบเก่าทำให้การทำงานและชีวิตส่วนตัวเกิดความผูกพันจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เทคโนโลยีอาจสร้างความห่างเหินต่อชีวิตคู่ ซึ่งส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วย ปัจจัยเรียงตามลำดับความสำคัญ 12 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านการนอกใจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการตีแม่ลูกฮออล์ ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย และปัจจัยด้านการแต่งกาย โดยสามารถจำแนกประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ 5 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ ความขัดแย้งทางด้านการเงิน ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร และความขัดแย้งทางด้านการแบ่งงานกันทำ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลกระทบทางด้านจิตใจ ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว ผลกระทบทางด้านร่างกาย ผลกระทบต่อลูก ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ผลกระทบด้านสังคม และผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ทั้งนี้ แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน การจัดการทางอารมณ์ การสร้างบรรยากาศที่ดี การสร้างฐานะทางการเงิน การมีส่วนร่วมในงานบ้าน และการมีกิจกรรมร่วมกันซึ่งจะทำให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองควรมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น แอปพลิเคชันที่ช่วยในการสื่อสารและจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง มาช่วยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายที่ดำเนินการโดยภาครัฐ

สาขาวิชา อาชีววิทยาและงานยุติธรรม
ปีการศึกษา 2566

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สมนทิพย์ จิตสว่าง เป็นอย่างสูงสำหรับการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนกระทั่งดุชฎินิพนธ์เรื่องนี้เสร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้ ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.โสภา ชูพิกุลชัย ขปีลมันน์ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก รวมถึงรองศาสตราจารย์ วันชัย มีชาติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตียา เพชรมณี กรรมการ ที่ได้ให้คำแนะนำที่มีค่าและเป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาในการศึกษา ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลอย่างเต็มใจและจริงใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การวิจัยนี้สามารถสรุปผลได้อย่างครบถ้วนและมีความหมาย ขอขอบคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนทางจิตใจ รวมถึงเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจ คำแนะนำ และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณทุกกำลังใจและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ซึ่งทำให้การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้เป็นไปได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ไวพจน์ กุลาชัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	6
1.4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	6
1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	6
1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา.....	7
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ทฤษฎีความขัดแย้ง	11
2.1.1 ความหมายของความขัดแย้ง	11
2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง	12

2.1.2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งของ Karl Marx.....	13
2.1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งของ Max Weber.....	17
2.1.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งของ Simmel.....	19
2.1.3 ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	21
2.1.4 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	22
2.1.5 ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	27
2.1.6 กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	31
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	39
2.2.1 ความหมายของคู่ครอง.....	40
2.2.2 ความหมายของความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	40
2.2.3 รูปแบบของความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	41
2.2.4 สถานการณ์ความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	45
2.2.5 สาเหตุของความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	48
2.2.6 ผลกระทบของการใช้ความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	54
2.2.7 การตอบสนองต่อความรุนแรง.....	57
2.2.8 การวัดการกระทำความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	58
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล.....	60
2.3.1 ความหมายของสังคมยุคดิจิทัล.....	60
2.3.2 พัฒนาการของสังคมยุคดิจิทัล.....	61
2.3.3 ลักษณะสำคัญของสังคมยุคดิจิทัล.....	61
2.3.4 สังคมยุคดิจิทัลและความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	66
2.4 ทฤษฎีหน้าที่นิยม.....	67
2.5 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์.....	70
2.6 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่.....	72

2.6.1 แนวคิดของ Emile Durkheim	73
2.6.2 แนวคิดของ Herbert Spencer	76
2.6.3 แนวคิดของ Talcott Parsons.....	77
2.6.4 แนวคิดของ Robert K. Merton.....	79
2.7 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน.....	80
2.7.1 แนวคิดของ George Homans.....	80
2.7.2 แนวคิดของ John Thibaut and Harold Kelley	81
2.7.3 แนวคิดของ Peter Blau	83
2.7.4 แนวคิดของ Rusbult and Van Lange	84
2.7.5 แนวคิดของ Foa and Foa.....	86
2.7.6. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน	87
2.7.7 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	89
2.8 ทฤษฎีความผูกพัน	90
2.9 ทฤษฎีการสื่อสาร.....	93
2.9.1 ทฤษฎีด้านการสื่อสารในการสมรส.....	93
2.9.2 ประเภทของพฤติกรรมการสื่อสาร	94
2.10 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม	96
2.10.1 ความหมายของอาชญากรรม	96
2.10.2 ตัวแบบการป้องกันอาชญากรรม.....	96
2.10.3 แนวทางการป้องกันอาชญากรรม.....	98
2.10.3.1 แนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงสภาพแวดล้อม (environmental crime prevention).....	98
2.10.3.2 แนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงสังคม (social crime prevention) ..	98

2.10.3.2 แนวทางการป้องกันเชิงกระบวนการยุติธรรม (procedural justice approaches).....	99
2.10.4 ระดับการป้องกันอาชญากรรม.....	100
2.10.5 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว.....	100
2.10.5.1 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory)	101
2.10.5.2 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (situational crime prevention).....	102
2.10.5.3 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมชุมชน (community crime prevention)	103
2.11 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	103
2.11 กรอบการดำเนินการวิจัย.....	113
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	114
3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	114
3.2 เครื่องมือในการวิจัย.....	116
3.3 การเก็บข้อมูล	118
3.4 การตรวจสอบข้อมูล.....	118
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	118
3.6 หลักจริยธรรมการทำวิจัยในคน	118
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	120
4.1 สถานการณ์การใช้ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	120
4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล	130
4.2.1 ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	130
4.2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	137
4.2.3 ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง.....	142
4.2.4 ปัจจัยด้านการสื่อสาร	143

4.2.5	ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการทีมแอลกอฮอล์	144
4.2.6	ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ	145
4.2.7	ปัจจัยด้านการนอกใจ	147
4.2.8	ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน	148
4.2.9	ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ.....	149
4.2.10	ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย	150
4.2.11	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร.....	151
4.2.12	ปัจจัยด้านการแต่งกาย.....	152
4.3	ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล	154
4.4	ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล	155
4.4.1	ผลกระทบทางด้านจิตใจ.....	156
4.4.2	ผลกระทบทางด้านร่างกาย.....	159
4.4.3	ผลกระทบต่อลูก.....	160
4.4.4	ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์.....	163
4.4.5	ผลกระทบด้านสังคม	163
4.4.6	ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว.....	164
4.4.7	ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน	166
4.5	แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล	168
4.5.1	การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์	169
4.5.2	การมีส่วนร่วมในงานบ้าน	172
4.5.3	การทำกิจกรรมร่วมกัน	173
4.5.4	การจัดการทางอารมณ์.....	173
4.5.5	การสร้างบรรยากาศที่ดี.....	174
4.5.6	การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน.....	175

4.5.7 การสร้างฐานะทางการเงิน	177
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	181
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	181
5.1.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1	182
5.1.2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2	183
5.1.3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3	183
5.1.4 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 4	184
5.2 อภิปรายผล	184
5.2.1 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	184
5.2.2 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2	189
5.2.3 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3	190
5.2.4 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4	192
5.3 ข้อเสนอแนะ	196
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	196
5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	197
5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป.....	200
บรรณานุกรม.....	202
ประวัติผู้เขียน.....	220

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	21
ตารางที่ 2 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	23
ตารางที่ 3 ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	28
ตารางที่ 4 กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	31
ตารางที่ 5 สถานการณ์ความรุนแรงต่อคู่ครอง.....	45
ตารางที่ 6 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง	49
ตารางที่ 7 ผลกระทบของการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง.....	54
ตารางที่ 8 สรุปสถานการณ์การใช้ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	126
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เชิงลึกสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	153
ตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราะห์ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	154
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เชิงลึกผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	168
ตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์เชิงลึกกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง.....	178
ตารางที่ 13 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย	179

สารบัญรูปร่าง

	หน้า
รูปภาพที่ 1 กรอบการดำเนินการวิจัย.....	113

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เทคโนโลยีดิจิทัลได้พัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของผู้คนในทุกด้าน เทคโนโลยีดิจิทัลที่สำคัญ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (internet) สื่อสังคม (social media) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และข้อมูลมหัต (big data) โดยอินเทอร์เน็ต เป็นเทคโนโลยีที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในยุคดิจิทัล (Coyle, 2023) เนื่องจากอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการสื่อสาร การศึกษา การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต ส่วนสื่อสังคมออนไลน์เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้คนสามารถเชื่อมต่อและสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล, 2564) ดังนั้น จึงมีบทบาทสำคัญในการปฏิวัติการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้คน เช่น ผู้คนนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรับข่าวสารและข้อมูลในการติดต่อสื่อสาร ในการแบ่งปันความคิดเห็น และในการสร้างสรรค์ผลงาน ในขณะที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นสาขาหนึ่งของวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่ว่าการสร้างเครื่องจักรให้สามารถคิดและทำงานเหมือนมนุษย์ (Coyle, 2023) กำลังมีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาคสังคม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานและการดำเนินชีวิต สำหรับข้อมูลมหัตถือเป็นชุดข้อมูลขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถประมวลผลด้วยวิธีการแบบเดิม ๆ (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล, 2564) และกำลังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรมต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และการทำนายแนวโน้มในอนาคต ซึ่งยุคของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของสังคมในลักษณะนี้ถูกเรียกว่า ยุคดิจิทัล (digital age หรือ digital era)

ยุคดิจิทัล (digital age) หมายถึง ช่วงเวลาที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคม และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในทุกด้าน ยุคดิจิทัลเริ่มขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 1980 จากการถือกำเนิดของอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (personal computer) ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายมากขึ้น โดยยุคดิจิทัลแบ่งออกเป็น 4 ยุค

ได้แก่ (1) ยุคดิจิทัล 1.0 (Digital 1.0) เป็นยุคของอินเทอร์เน็ต (internet) ซึ่งเริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 1980 (Coyle, 2023) จากการถือกำเนิดของอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายมากขึ้น ยุคนี้ยังถือเป็นยุคเริ่มต้นของธุรกิจออนไลน์ (E-Commerce) (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล, 2564) (2) ยุคดิจิทัล 2.0 (Digital 2.0) เป็นยุคของสื่อสังคม (social media) เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 2000 จากการถือกำเนิดของสื่อสังคม เช่น Facebook, Twitter, Instagram เป็นต้น (Coyle, 2023) ยุคนี้ทำให้ผู้คนสามารถเชื่อมต่อและสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น เกิดเป็นสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ (3) ยุคดิจิทัล 3.0 (Digital 3.0) หรือยุคข้อมูลมหัต (big data) เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 2010 จากการถือกำเนิดของเทคโนโลยีข้อมูลมหัต ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยุคนี้ทำให้องค์กรต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและปรับปรุงการดำเนินงาน และ (4) ยุคดิจิทัล 4.0 (Digital 4.0) เป็นยุคของปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 2020 จากการถือกำเนิดของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งทำให้เครื่องจักรสามารถเรียนรู้และตัดสินใจได้เอง ยุคนี้ทำให้องค์กรต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการทำงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Coyle, 2023)

การพัฒนาทางเทคโนโลยีดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อความสัมพันธ์ของคู่ครอง ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ซึ่งจากการศึกษาของ McDaniel et al. (2021) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีของคู่ครองกับความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่และความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่ครองจำนวน 145 คู่ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจและความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ทั้งนี้ ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองโดยรวมอีกด้วย ในขณะที่ผลการศึกษาของ Benti et al. (2019) ที่ศึกษาข้อมูลจากคู่แต่งงานจำนวน 198 คู่ พบว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม เช่น Facebook โทรศัพท์มือถือ และการดูโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งในการใช้ชีวิตคู่ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับความไว้วางใจ ความกังวลทางการเงิน และระยะเวลาในการใช้เทคโนโลยี ในขณะที่ผลการวิจัยของ McDaniel et al. (2021) ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างกว่า 400 คู่ พบว่า “technoference” หรือการขัดขวางการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงอันเนื่องมาจากเทคโนโลยี นำไปสู่ความขัดแย้งมากขึ้นและส่งผลเสียต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและคุณภาพในการเลี้ยงดูบุตร

บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลมีความเด่นชัดมากในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพราะได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางระหว่างคู่ครอง ดังผลการศึกษา Zoppolat et al. (2022) ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,271 คน และพบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการระบาดของ COVID-19 เช่น การล็อกดาวน์ (lockdown) การสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่ลดลง ความเบื่อหน่าย และความวิตกกังวล ส่งผลให้คนมีการใช้โทรศัพท์และสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและเกิดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองลดลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Özad et al. (2022) ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คนในประเทศไนจีเรีย โดยการศึกษาเน้นการค้นหาผลกระทบทางสังคมและจิตวิทยาของนโยบายการเว้นระยะห่างทางสังคมที่มีต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งผลการศึกษา พบว่า การเว้นระยะห่างทางสังคมส่งผลต่อการสูญเสียรายได้ ความไม่แน่นอนทางการเงิน ความไม่มั่นคงในการทำงาน การแยกตัวทางสังคม ความยากจน ความไม่มั่นคง และความรุนแรงต่อคู่ครองซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพิ่มมากขึ้น ผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าความเครียดจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้งการพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเกิดความตึงเครียดและมีความขัดแย้งในการใช้ชีวิตคู่เพิ่มขึ้น

นอกจากความขัดแย้งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองภายใต้บริบทของยุคดิจิทัล ยกตัวอย่างเช่น ผลการศึกษาของสุ่มทนา สีนสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งของคู่สมรส และแนวทางในการจัดการความขัดแย้งเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มคู่สมรสซึ่งครองคู่กันมานานกว่า 7 ปี และสามารถจัดการกับความขัดแย้งในการแต่งงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 8 คู่ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเกิดจากความแตกต่างในลักษณะนิสัยส่วนบุคคล การขาดความรับผิดชอบต่อบทบาทของตน การแสดงอารมณ์ในทางลบ การสื่อสารในเชิงลบ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการขาดความซื่อสัตย์

การศึกษาถึงต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในช่วงที่ผ่านมา ได้ค้นพบหลากหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ยกตัวอย่างเช่น ผลการศึกษาของ Epifani et al. (2021) พบว่า การรับรู้ถึงการตอบสนองของคู่ครองมีความสำคัญต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและความไม่พึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ หากมีการรับรู้ถึงการตอบสนองที่ดีจากคู่ครองของตนเองจะทำให้เกิดความ

ขัดแย้งระหว่างคู่ครองลดลงและมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่สูงขึ้น ส่วนผลการศึกษาของ Akbari (2020) เน้นย้ำถึงผลกระทบของปัจจัยทางวัฒนธรรม ค่านิยม และปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีอิทธิพลหรือทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองสูงกว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนผลการศึกษาของ Guo et al. (2017) ระบุว่า ผู้อพยพที่มีอายุมากกว่าและมีทรัพยากรในการรับมือที่ดีกว่า รวมทั้งมีเครือข่ายสนับสนุนและความรู้สึกมีอำนาจควบคุมตนเอง จะมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองน้อย นอกจากนี้ ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นอาจมีความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพิ่มขึ้น Timmons et al. (2017) พบว่า ระดับความเครียดประจำวันของคู่ครองมีความเชื่อมโยงกับการความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ในขณะที่ RAZEGHI et al. (2020) ค้นพบว่า ความพึงพอใจทางเพศในผู้หญิง จะทำให้ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองลดลง และผลการศึกษาของ da Costa et al. (2015) พบว่า ความขัดแย้งในการแต่งงานระยะยาวได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย เช่น ลูก ประสบการณ์ในการครองรัก การเงิน และความชอบของคู่สมรส และสามารถเป็นไปในทางสร้างสรรค์ได้ ผลการวิจัยเหล่านี้ทำให้เห็นว่าความพึงพอใจและความขัดแย้งในการแต่งงานเป็นปัญหาที่มีหลายมิติ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการผสมผสานของปัจจัยส่วนบุคคล ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม และสถานการณ์

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบหลายประการ เช่น ผลกระทบทางด้านร่างกายและผลกระทบทางด้านจิตใจ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเครียด ความวิตกกังวล การนอนไม่หลับ และปัญหาระบบทางเดินอาหาร นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับบุตร ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารและส่งผลให้เกิดความห่างเหิน ผลกระทบเหล่านี้ยังอาจขยายไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนและครอบครัว และอาจส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจของคู่สมรส การการแยกทางหรือการหย่าร้าง การวิจัยในช่วงที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับผลกระทบในด้านต่าง ๆ ของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในบริบทต่าง ๆ เช่น Park (2015) พบว่า ความเครียดในการเลี้ยงดูลูกและความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของผู้หญิงที่แต่งงานกับผู้อพยพมีผลเสียต่อพฤติกรรมในการเลี้ยงดูลูก การให้ความอบอุ่นแก่ลูกลดลง ในขณะที่การมีปฏิสัมพันธ์กับลูกลดน้อยถอยลง ส่วนผลการศึกษาของ Park et al. (2022) พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและความขัดแย้งระหว่างงานกับครอบครัวไม่เพียงแต่เพิ่มความรุนแรงระหว่างคู่ครองในกลุ่มภรรยาทหารโดยตรง แต่ยังเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความรุนแรงระหว่างคู่ครองผ่านทางตัวแปรความโกรธเช่นกัน ในขณะที่ผลการศึกษาของ Yi et al. (2021) มุ่งเน้นที่บริบทเฉพาะของแม่ที่มีลูกป่วยเป็นมะเร็งในเกาหลีใต้ โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อจิตใจของคนที่เป็นแม่

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองสามารถส่งผลกระทบต่อได้กว้างขวาง ทั้งยังกระทบต่อรูปแบบการเลี้ยงดูลูก และมีผลต่อความเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงในครอบครัว ด้วยเหตุนี้ การจัดการกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อลดผลกระทบเหล่านี้และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งและยั่งยืน

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนประกอบด้วยการใช้ความรักเป็นพื้นฐาน ในการแก้ไขปัญหา การยอมรับความแตกต่างของกันและกัน การสื่อสารที่มีประสิทธิผล การรับผิดชอบต่อบทบาทของตนเอง การมีส่วนร่วมในการสร้างครอบครัว และการใช้หลักศีลธรรมในการดำเนินชีวิตสมรส ซึ่งการเข้าใจสาเหตุของความขัดแย้งและการนำแนวทางเหล่านี้ไปใช้จะช่วยปรับเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลายเป็นสิ่งสร้างสรรค์ และนำไปสู่การครองรักที่ยั่งยืนได้ (สมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์, 2557) ส่วน Islami (2017) พบว่า การสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างคู่ครองนำไปสู่รูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งที่ได้ผลดี ในขณะที่ Oliinyk (2021) เสนอแนะว่ากลยุทธ์พฤติกรรมที่สำคัญที่สุดของคู่ครองในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่สำคัญมากที่สุด คือ การประนีประนอม รองลงมาได้แก่ การไม่ทำตัวเป็นคู่แข่ง และการหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งตามลำดับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัลเริ่มกลายเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐบาล ควรให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และอาจนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ การศึกษาวิจัยในประเด็นต้นเหตุของปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลจึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาวิจัย เพื่อนำข้อค้นพบดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างครอบครัวที่อบอุ่น มั่นคงและยั่งยืนในอนาคต

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลเกิดจากปัจจัยใดบ้าง
- 1.2.2 ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลเป็นอย่างไร
- 1.2.3 ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง

1.2.4 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล
- 1.3.2 เพื่อศึกษาประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล
- 1.3.3 เพื่อศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล
- 1.3.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองโดยเน้นเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัยและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่กำหนดไว้ นอกจากนั้น ยังมีการเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองตามข้อค้นพบ

1.4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นคู่ครองที่ผ่านการใช้ชีวิตคู่มามากกว่า 10 ปี จำนวนอย่างน้อย 10 คู่ หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว และอาศัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ขั้นตอนของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การออกแบบการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานผลการวิจัยเป็นระยะเวลา 1 ปี

1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

คู่ครอง หมายถึง หญิงและชายที่อยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา รวมทั้งผู้ที่จดทะเบียนและผู้ที่อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียน

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หมายถึง ความไม่ลงรอยกันระหว่างสามีและภรรยา อันเนื่องมาจากมีเป้าหมาย ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความสนใจ การรับรู้ ความต้องการ และมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของการต่อสู้ การเผชิญหน้า ความขัดแย้ง ความไม่เห็นด้วย หรือการโต้เถียงกัน

สังคมยุคดิจิทัล หมายถึง สังคมที่ผสานเทคโนโลยีเข้ากับทุกด้านของคนในสังคม ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในการสื่อสาร การจัดการ การพัฒนาเทคโนโลยี และการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมที่มีความซับซ้อนและหลากหลายผ่านทางพื้นที่เสมือนจริงและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หมายถึง ความไม่ลงรอยกัน การต่อสู้ การปะทะ การทะเลาะเบาะแว้ง การขัดแย้งทางความคิด และการวิวาทระหว่างสามีและภรรยา ที่อาจเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ของคู่ครอง ซึ่งมี 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งทางการเงิน ความขัดแย้งทางการแบ่งงานกันทำ และความขัดแย้งด้านการเลี้ยงบุตร

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หมายถึง สาเหตุหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจนำไปสู่ข้อพิพาทหรือความไม่ลงรอยกันในความสัมพันธ์ของคู่ครอง ปัจจัยเหล่านี้รวมถึง การสื่อสาร ปัญหาทางการเงิน ความแตกต่างด้านนิสัยส่วนตัวและวิถีชีวิต ความคาดหวังในชีวิต ค่านิยมในการใช้ชีวิตคู่ ความเครียด วิธีการเลี้ยงดูลูก ความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ทางเพศ การนอกใจ ความรู้สึกหึงหวง เป็นต้น

ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หมายถึง ผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตของบุคคลที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยา ประกอบด้วย (1) ผลกระทบทางด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความรู้สึกหงุดหงิด ความรู้สึกไม่พอใจ หรือการห่างเหิน

ทางอารมณ์ (2) ผลกระทบทางด้านร่างกาย เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ และปัญหาการนอนหลับ (3) ผลกระทบต่อลูก เนื่องจากเด็กที่เผชิญกับความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ อาจเกิดความเครียดทางอารมณ์ มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม ปัญหาความยากลำบากในการเข้าสังคม และปัญหาทางการเรียน (4) ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เพราะความขัดแย้งที่ต่อเนื่องอาจทำลายรากฐานของความสัมพันธ์ นำไปสู่ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่ลดลง และเพิ่มความเสี่ยงของการแยกทางหรือการหย่าร้าง และ (5) ผลกระทบทางด้านสังคม

กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หมายถึง วิธีการที่คู่ครองใช้ในการบรรเทาหรือตอบสนองต่อปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) รูปแบบการทำลายล้าง (destructive pattern) หมายถึง การคำพูดที่รุนแรง การกล่าวโทษ การพาดพิงด้วยคำพูดที่รุนแรง การโจมตีอย่างต่อเนื่อง การหลีกเลี่ยงการพูดถึงปัญหา และไม่สามารถระลึกถึงความดีของคู่ครองของตนเองได้ และ (2) รูปแบบสร้างสรรค์ (constructive pattern) หมายถึง การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยการสงบสติอารมณ์ก่อนจะพูดคุยถึงความขัดแย้ง พยายามพูดถึงปัญหา แม้จะยังเศร้าและโกรธอยู่ก็ตาม การพยายามให้อภัยคู่ครอง การประนีประนอมกับคู่ครอง ไม่พูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการปล่อยวางให้ปัญหาคือคลายเอง

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หมายถึง วิธีการที่คู่ครองนำมาใช้เพื่อลดหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ประกอบด้วย การสื่อสารอย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์ การฟังอย่างใส่ใจ การยอมรับและเคารพความแตกต่าง การจัดการกับความเครียด การมองหาวิธีการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน การขอคำปรึกษาจากนักจิตวิทยา การใช้หลักธรรมะ และการใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อสร้างกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองทั้งในระดับนโยบาย ระดับครอบครัว ระดับความสัมพันธ์ และระดับบุคคล เพื่อสร้างครอบครัวที่อบอุ่น มีความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเลี้ยงดูบุตรให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของประชาชนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้เกิดนโยบายในการแก้ไข
ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอย่างจริงจังและชัดเจน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปผลักดันให้สังคมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับ
ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ
ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การป้องกันการใช้ความรุนแรงหรือปัญหาอาชญากรรมที่อาจ
เกิดขึ้นได้ในอนาคต

4. นิสิต นักศึกษา นักวิจัย และนักวิชาการสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปศึกษาต่อยอด
เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านอาชญาวิทยาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัล” ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่

1. ทฤษฎีความขัดแย้ง
2. แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อคู่ครอง
3. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล
4. ทฤษฎีหน้าที่นิยม
5. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์
6. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่
7. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน
8. ทฤษฎีความผูกพัน
9. ทฤษฎีการสื่อสาร
10. ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม
11. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
12. กรอบการดำเนินการวิจัย

ทั้งนี้ ทฤษฎีความขัดแย้ง แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล ทฤษฎีหน้าที่นิยม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ทฤษฎีการสื่อสาร (เน้นการสื่อสารในชีวิตสมรส เป็นแนวคิดและทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยา นอกจากนั้น ทฤษฎีการสื่อสารยังเป็นทฤษฎีทางด้านนิเทศศาสตร์ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ส่วนทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อคู่ครองและทฤษฎีความผูกพัน เป็นแนวคิดและทฤษฎีทางอาชญาวิทยา สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาประเด็นของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากสหวิทยาการ ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบที่สามารถ

นำมาอธิบายปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยแต่ละทฤษฎีมีรายละเอียดเนื้อหาของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ดังนี้

2.1 ทฤษฎีความขัดแย้ง

2.1.1 ความหมายของความขัดแย้ง

ตามสำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554) อธิบายคำว่า “ขัดแย้ง” ไว้ว่า หมายถึง ไม่ลงรอยกัน ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองจึงหมายถึง ความไม่ลงรอยกันระหว่างคู่ครอง

Cummings (1994) อธิบายว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองหมายถึง ความไม่ลงรอยกันหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส และบางครั้งรวมถึงสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว อันเนื่องมาจากความต้องการ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม หรือเป้าหมายที่ขัดแย้งกัน ซึ่งสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการต่อสู้ การเผชิญหน้า ความขัดแย้ง ความไม่เห็นด้วย หรือการโต้เถียงกัน

Hocker and Wilmot (1995) กล่าวว่า “ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง” หมายถึง การต่อสู้ที่รู้สึกได้ระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่าที่พึ่งพากัน ความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างในเรื่องของความเชื่อ ค่านิยม และเป้าหมาย หรือเกิดจากความแตกต่างในความปรารถนาที่มีต่อการได้รับการยกย่อง การควบคุม และความเชื่อมโยงกัน

Bartos (2002) เสนอนิยามว่า “ความขัดแย้ง” คือ สถานการณ์ใด ๆ ที่ผู้แสดงบทบาทใช้การกระทำที่เป็นความขัดแย้งต่อกัน เพื่อจะบรรลุเป้าหมายซึ่งไม่สามารถเข้ากันได้ หรือเพื่อแสดงความอฆาตพยาบาทระหว่างกัน

Morris (2004) ให้ความหมายของความขัดแย้งว่า หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดจากการไม่สามารถเข้าใจหรือตกลงกันได้ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป สาเหตุหลักมาจากการมีเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกัน มีความต้องการแตกต่างกัน รวมถึงมีความอยากได้ มีค่านิยม มีความเชื่อหรือมุมมองที่ไม่ตรงกัน

Falcke et al. (2008) ให้คำจำกัดความของคำว่า “ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง” หมายถึง การต่อต้านอย่างเปิดเผยระหว่างคู่สมรส ซึ่งทำให้เกิดความไม่ลงรอยกันและเกิดปัญหาในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง

Molajfar et al. (2015) อธิบายว่าความขัดแย้ง หมายถึง ความไม่ลงรอยกันหรือความไม่เข้ากันระหว่างบุคคล เนื่องจากมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ที่ไม่เหมือนกัน และมีความสนใจที่

แตกต่างกัน ดังนั้น ความขัดแย้งในการแต่งงานหรือความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความหมายอย่างมากระหว่างคู่สมรสที่แสดงออกโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองจึงหมายถึง ความไม่ลงรอยกันระหว่างสามีและภรรยา อันเนื่องมาจากมีเป้าหมาย ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความสนใจ การรับรู้ ความต้องการ และมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของการต่อสู้ การเผชิญหน้า ความขัดแย้ง ความไม่เห็นด้วย หรือการโต้เถียงกัน

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

ในสาขาวิชาสังคมวิทยาได้มีการพัฒนาทฤษฎีต่าง ๆ จำนวนมากเพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม พลวัตของสังคม โครงสร้างทางสังคม และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทฤษฎีความขัดแย้งเป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาด้วยเหตุผลดังกล่าว และถือได้ว่าเป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมได้ดีจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ทฤษฎีดังกล่าวมีจุดเริ่มต้นมาจากแนวความคิดของ Karl Marx ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงความเข้าใจของคนต่อความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของอำนาจและความไม่เท่าเทียม แนวคิดของ Karl Marx เป็นหนึ่งในแนวคิดทางปรัชญาและเศรษฐศาสตร์ที่มีอิทธิพลอย่างมากในศตวรรษที่ 19 และ 20 มีผลงานสำคัญหลายชิ้น โดยเฉพาะ "ทุน" (Das Kapital) และ "จดหมายเรื่องการชี้แจงระบบทุนนิยมและลัทธิคอมมิวนิสต์" (The Communist Manifesto) ที่เขียนร่วมกับ Friedrich Engels

Karl Marx เป็นนักปรัชญา นักเศรษฐศาสตร์ และนักปฏิวัติ ที่วิพากษ์วิจารณ์สังคมโดยเน้นไปที่ระบบทุนนิยมเป็นหลัก เนื่องจากมีความเชื่อว่าหลากหลายสาขาวิชา การวิพากษ์วิจารณ์ของ Karl Marx จึงไม่เพียงเน้นการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นทางเศรษฐศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ยังเสนอทฤษฎีที่ครอบคลุมในด้านสังคม การเมือง และประวัติศาสตร์ ทฤษฎีความขัดแย้งจึงเป็นทฤษฎีที่สร้างมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับการต่อสู้ทางชนชั้น พลวัตของทุน และทฤษฎีมูลค่าแรงงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายสาขาวิชา รวมถึงสาขาวิชาสังคมวิทยา ทฤษฎีความขัดแย้งเป็นทฤษฎีที่ได้รับอิทธิพลอย่างมากมาจากความคิดของ Karl Marx ที่มองสังคมเป็นสนามที่กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเข้ามาแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจและทรัพยากร ทฤษฎีนี้ทำทนายมุมมองของทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) ซึ่งมองสังคมเป็นเครื่องจักรที่ทำงานอย่างลงตัว ทุกส่วนทำงานอย่างกลมกลืนเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของทุกคน แต่ทฤษฎีความขัดแย้งกลับมองว่าโครงสร้างสังคมและสถาบันต่าง ๆ

เป็นเครื่องมือในการสืบทอดความไม่เท่าเทียม โดยมีพลวัตของอำนาจเป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2.1.2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งของ Karl Marx

ตามที่กล่าวมาตอนต้นแล้วว่า Karl Marx เป็นทั้งนักเศรษฐศาสตร์ นักปรัชญาและนักสังคมวิทยา ดังนั้น จึงทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นและวิพากษ์วิจารณ์การพัฒนาของระบบทุนนิยม โดยชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองและชนชั้นแรงงาน Karl Marx ระบุอย่างชัดเจนว่าระบบทุนนิยมเป็นระบบที่สร้างชนชั้นปกครอง ในขณะที่ระบบราชการไม่ได้ช่วยสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศ แต่จะทำหน้าที่ในการควบคุมและกระจายทรัพยากร (Peter, 2002) ความขัดแย้งของชนชั้นภายใต้ระบบทุนนิยม เกิดขึ้นมาจากความไม่เสถียรและลักษณะที่เสี่ยงต่อวิกฤตของตัวระบบทุนนิยมเอง จนนำไปสู่การพัฒนาของความรู้สึกชนชั้นของชนชั้นแรงงาน (Lemert, 2004) นอกจากนี้ ยังมีการสร้างระบบกฎหมายขึ้นโดยชนชั้นผู้ปกครองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างอำนาจแก่ชนชั้นของตนเอง Karl Marx มองว่าความสัมพันธ์ระหว่างตลาดและแรงงานเต็มไปด้วยความตึงเครียดในสังคมซึ่งมีอิทธิพลหรือส่งผลต่อการดำเนินงานของอุตสาหกรรม (Schellenberg, 1996) รวมทั้งวิธีการที่ชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมได้รับผลกระทบและถูกทำลายโดยชนชั้นปกครอง แนวคิดของ Marx จึงเป็นสร้างระบบที่มีความเท่าเทียมกัน โดยเน้นที่สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งสำคัญ ตามทฤษฎีลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) จึงอธิบายว่า ความขัดแย้งของชนชั้นที่เกิดขึ้นในสังคมทุนนิยมเป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ทางวัตถุของพนักงานที่ถูกกดขี่ (Lemert, 2004) Karl Marx สนับสนุนการแข่งขันในตลาดเสรี กระบวนการของระบบราชการในการปกครองของรัฐเองก็เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นคู่ขนานกับประชาธิปไตย แนวคิดของ Marx อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและแรงงาน โดยชี้ให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาความไม่สงบทางสังคมและความขัดแย้งของชนชั้น นอกจากนี้ ยังเสนอว่านายทุนให้ความสำคัญกับการลงทุนในการปรับปรุงเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากกว่าการพัฒนาศักยภาพของแรงงาน ดังนั้น อะไรก็ตามที่เป็นสิ่งที่ดีต่อชนชั้นปกครองต้องดีต่อสังคมในภาพรวมด้วย (Lemert, 2004) ทั้งนี้ โดยสรุปแล้วแนวคิดที่สำคัญของ Karl Marx ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีการต่อสู้ทางชนชั้น (Class Struggle Theory) ทฤษฎีนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาทางสังคมวิทยาและปรัชญาการเมือง Marx มองว่าประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติสามารถเข้าใจได้ผ่านการต่อสู้ระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ภายในสังคม โดยเฉพาะการต่อสู้ระหว่างชนชั้นปกครอง

และชนชั้นถูกกดขี่ แนวคิดนี้สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมและความขัดแย้งทางสังคมที่เกิดจากความแตกต่างในเรื่องของอำนาจ ทรัพย์สิน และการเข้าถึงทรัพยากร ในมุมมองของ Marx สังคมทุนนิยมถูกแบ่งออกเป็นชนชั้นที่มีอำนาจและควบคุมทรัพยากร (นายทุน) และชนชั้นที่ถูกกดขี่และต้องทำงานเพื่อชนชั้นปกครอง (ชนชั้นแรงงาน) การต่อสู้ระหว่างชนชั้นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและในที่สุดก็จะนำไปสู่การล้มล้างระบบทุนนิยมและการสถาปนาสังคมคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีชนชั้นและทุกคนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันทรัพยากรอย่างเท่าเทียม ทฤษฎีนี้ไม่เพียงแต่วิเคราะห์ความไม่เท่าเทียมทางสังคมและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นฐานสำหรับการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการปฏิวัติในหลายประเทศทั่วโลก

2. การวิพากษ์ระบบทุนนิยม การวิพากษ์ระบบทุนนิยมถือเป็นหนึ่งในแกนหลักของแนวคิดของ Marx ที่เน้นการวิจารณ์ต่อระบบทุนนิยม โดยมองว่าทุนนิยมเป็นระบบที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของการแสวงหากำไรและการสะสมทุน ซึ่งนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมและการกดขี่ชนชั้นแรงงาน ประเด็นสำคัญของการวิพากษ์ระบบทุนนิยมของ Marx ได้แก่

1) การแสวงหากำไร โดย Marx เชื่อว่าการแสวงหากำไรเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของทุนนิยม แต่กลับสร้างความไม่เท่าเทียมในการกระจายทรัพยากรและอำนาจ

2) การกดขี่แรงงาน ในทฤษฎีของ Marx แรงงานถูกมองว่าเป็นสินค้าที่ถูกขายในตลาดแรงงาน และชนชั้นแรงงานไม่ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับมูลค่าที่สร้างขึ้น

3) ความขัดแย้งของชนชั้น Marx มองว่าความขัดแย้งระหว่างนายทุนและแรงงานเป็นลักษณะพื้นฐานของทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่ความไม่เสถียรและการต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

4) การสะสมทุน การสะสมทุนเป็นลักษณะของทุนนิยมที่ส่งผลให้เกิดการเข้มข้นของทรัพย์สินและอำนาจในมือของชนชั้นนายทุน

5) การล่มสลายของทุนนิยม Marx เชื่อว่าทุนนิยมจะนำไปสู่การล่มสลายของตัวมันเองผ่านการต่อสู้ของชนชั้นแรงงานและการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมนิยม

3. ทฤษฎีมูลค่าแรงงาน (Labor theory of value) เป็นหนึ่งในแนวคิดหลักในการวิเคราะห์ระบบทุนนิยมของ Marx ที่มุ่งเน้นไปที่บทบาทของแรงงานในกระบวนการผลิตและการสร้างมูลค่า โดยแนวคิดของทฤษฎีดังกล่าวมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) มูลค่าและแรงงาน Marx กำหนดว่ามูลค่าของสินค้าไม่ได้ถูกกำหนดจากความหายากหรือความต้องการ แต่เกิดจากจำนวน "แรงงานที่จำเป็นทางสังคม" เพื่อผลิตสินค้านั้น ๆ ซึ่งรวมถึงแรงงานที่ใช้ในการผลิตวัตถุดิบ ทรัพยากร และเครื่องจักร

2) การผลิตมูลค่าเกิน มูลค่าเกิน คือ ความแตกต่างระหว่างมูลค่าที่แรงงานเพิ่มให้กับสินค้ากับค่าแรงที่ชนชั้นแรงงานได้รับ ชนชั้นนายทุนได้กำไรจากการผลิตมูลค่าเกินนี้ ซึ่งเป็นแก่นของการสะสมทุน

3) การกดขี่และการสร้างความไม่เท่าเทียม การจ่ายค่าแรงที่ต่ำกว่ามูลค่าที่แรงงานสร้างขึ้นเป็นตัวอย่างของการกดขี่ในระบบทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นแรงงาน

4) การต่อสู้ของชนชั้นแรงงาน Marx เชื่อว่าการรับรู้ถึงการถูกกดขี่นี้จะนำไปสู่การต่อสู้ของชนชั้นแรงงานเพื่อสิทธิและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานในการเรียกร้องสิทธิและการปฏิบัติของชนชั้นแรงงาน

5) ประเด็นทางสังคมและเศรษฐกิจ ทฤษฎีนี้ยังให้ความสำคัญกับการที่ระบบทุนนิยมมีผลต่อการจัดการทรัพยากร การกระจายทรัพยากร และความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับสังคมโดยรวม

ทฤษฎีมูลค่าแรงงานของ Marx จึงไม่เพียงแต่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ระบบทุนนิยมในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นการวิเคราะห์ทางสังคมที่มีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อการเข้าใจความสัมพันธ์ทางชนชั้นและการเมืองอีกด้วย

4. แนวคิดลัทธิคอมมิวนิสต์ อุดมการณ์และระบบทางการเมืองนี้เน้นย้ำถึงการสร้างสังคมที่ไม่มีชนชั้นและการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม โดยสาระสำคัญของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามแนวคิดของ Marx ประกอบด้วย

1) การยุติระบบทุนนิยมและการปกครองของชนชั้นนายทุน ลัทธิคอมมิวนิสต์เรียกร้องให้ยุติระบบทุนนิยมและอำนาจของชนชั้นนายทุน เพื่อสร้างสังคมที่ชนชั้นแรงงานมีอำนาจมากขึ้น

2) การแบ่งปันทรัพยากร ลัทธิคอมมิวนิสต์สนับสนุนการแบ่งปันทรัพยากรและผลผลิตอย่างเท่าเทียมในสังคม เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิ์และโอกาสที่เท่าเทียมกัน

3) การยุติการแบ่งแยกชนชั้น ลัทธินี้มุ่งหมายที่จะลบล้างการแบ่งแยกชนชั้นในสังคม โดยการสร้างสังคมที่ไม่มีชนชั้น

4) การควบคุมของรัฐ รัฐมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและจัดการทรัพยากรและการผลิต เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

5) การเน้นย้ำถึงความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน ลัทธิคอมมิวนิสต์ย้ำถึงความสำคัญของความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชน โดยมีเป้าหมายให้ทุกคนได้รับการดูแลและมีโอกาสในสังคมที่เท่าเทียมกัน

6) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการปฏิวัติ ลัทธิคอมมิวนิสต์เชื่อในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านการปฏิวัติ เพื่อยุติการปกครองของชนชั้นนายทุนและสร้างสังคมที่เท่าเทียม

5. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิวัติ Marx มองว่าการปฏิวัติเป็นกระบวนการที่จำเป็นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในการเปลี่ยนแปลงสังคมจากระบบทุนนิยมไปสู่สังคมนิยมและสุดท้ายคือระบบลัทธิคอมมิวนิสต์ Marx เชื่อว่าการปฏิวัติจะเกิดขึ้นจากชนชั้นแรงงานที่ตื่นตัวและต่อสู้เพื่อล้มล้างชนชั้นนายทุน ซึ่งจะนำไปสู่การยุติการแบ่งแยกชนชั้นและการกดขี่ การปฏิวัตินี้มีเป้าหมายในการยุติระบบทุนนิยมซึ่งเป็นระบบที่สร้างความไม่เท่าเทียมและการแสวงหากำไรจากการกดขี่แรงงาน ภายหลังจากการปฏิวัติ สังคมจะเปลี่ยนไปสู่ระบบนิยมที่ไม่มีชนชั้น โดยทรัพยากรจะถูกจัดการและกระจายอย่างเท่าเทียม การปฏิวัตินี้ไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งในโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจ Marx ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการตระหนักรู้ในชนชั้นแรงงาน เพื่อให้แรงงานสามารถต่อสู้เพื่อสิทธิและยุติการกดขี่ ดังนั้น การปฏิวัติตามแนวคิดนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ลึกซึ้งและมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาของสังคมมนุษย์

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีความขัดแย้งของ Marx ในการอธิบายความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงรากฐานของความไม่เท่าเทียมและการต่อสู้ทางอำนาจภายในความสัมพันธ์ของคู่สมรส Marx มองว่าสังคมถูกแบ่งออกเป็นชนชั้นที่ต่อสู้กันเพื่ออำนาจและทรัพยากร และแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์คู่สมรสได้ โดยเฉพาะในแง่ของการควบคุม การกดขี่ และทำตัวเหนือคู่ครอง การประยุกต์ใช้ทฤษฎีนี้ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจภายในความสัมพันธ์ รวมถึงการเน้นย้ำถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศหรือความไม่เท่า

เทียบทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและความรุนแรงในครอบครัว การใช้ทฤษฎีความขัดแย้งของ Marx จึงเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจความขัดแย้ง โดยถือเป็นขั้นตอนแรกในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความเท่าเทียมระหว่างคู่ครองและความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองที่ปราศจากความรุนแรง

2.1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งของ Max Weber

Weber (1958) เป็นนักสังคมวิทยาและนักเศรษฐศาสตร์ทางการเมืองที่โดดเด่น แม้ว่าอาจจะไม่ได้เป็นผู้ที่คิดค้นหรือพัฒนาทฤษฎีความขัดแย้ง (conflict theory) โดยตรง แต่แนวความคิดของ Weber มีอิทธิพลอย่างมากต่อมุมมองทางสังคมวิทยา รวมถึงมุมมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีความขัดแย้งที่พัฒนาขึ้นมาโดย Marx ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวอธิบายว่าสังคมเป็นระบบที่ซับซ้อน มีลักษณะของความไม่เท่าเทียมและมีความขัดแย้ง อันเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับบทบาทของอำนาจ การแข่งขัน และการต่อสู้ทางชนชั้นในสังคม Weber อาจมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยา แม้จะไม่ได้ระบุว่าเป็นการพัฒนาทฤษฎีความขัดแย้งโดยเฉพาะ แต่ก็ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งชั้นทางสังคม อำนาจ และอำนาจอธิปไตยได้ดียิ่งขึ้น

ทฤษฎีการแบ่งชั้นทางสังคมของ Weber แตกต่างจากของ Marx โดย Weber เชื่อว่าชนชั้นไม่ได้ถูกกำหนดโดยสถานะความสัมพันธ์ของบุคคลกับวิธีการผลิตเพียงอย่างเดียว แต่ตำแหน่งชนชั้นในสังคมถูกกำหนดโดยปริมาณทรัพย์สิน ชื่อเสียง และอำนาจ อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ได้ขยายแนวความคิดของ Marx เกี่ยวกับความขัดแย้งทางสังคมโดยการรวมเอาองค์ประกอบของสถานะ ชื่อเสียง และอำนาจ เข้ามาเพิ่มเติมจากประเด็นทางด้านเศรษฐกิจที่ Marx ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ การวิเคราะห์อำนาจและอำนาจอธิปไตยของ Weber ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดทางสังคมวิทยา โดยได้นิยามคำว่า “อำนาจ” ว่าเป็นความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มในการบรรลุเป้าหมายหรือผลประโยชน์ของตนเอง แม้จะมีการต่อต้านจากผู้อื่น ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยของ Marx ได้แบ่งออกเป็นสามรูปแบบที่แตกต่างกัน ได้แก่ อำนาจแบบดั้งเดิม อำนาจเชิงบารมี และอำนาจตามกฎหมาย-เหตุผล โดยแต่ละประเภทของอำนาจจะมีฐานความชอบธรรมเป็นของตนเอง

แม้ว่า Weber ไม่ได้พัฒนาทฤษฎีความขัดแย้งโดยตรง แต่ทฤษฎีทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับการแบ่งชั้น อำนาจ และอำนาจอธิปไตยของ Weber มีอิทธิพลอย่างมาก เป็นเป็นส่วนที่เสริม

หรือขยายแนวคิดสำคัญของทฤษฎีความขัดแย้ง โดยช่วยให้สามารถทำความเข้าใจต่อปัญหาความขัดแย้งในมิติที่หลากหลายมากขึ้นที่เกี่ยวกับลำดับชั้นทางสังคมและความสัมพันธ์ทางอำนาจ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของทฤษฎีความขัดแย้ง อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดของ Weber ไปอธิบายปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีในบริบทของความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการมีปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว แม้ว่า Weber ไม่ได้เน้นย้ำโดยตรงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง แต่แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ อำนาจอธิปไตย และสถานะทางสังคมสามารถช่วยอธิบายความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองได้ ดังนี้

1) อำนาจและการควบคุมในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ตามแนวคิดของ Weber ชี้ให้เห็นว่าอำนาจไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในโครงสร้างสังคมขนาดใหญ่ แต่ยังรวมถึงการโต้ตอบในความสัมพันธ์ส่วนบุคคลด้วย ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง อาจมีการต่อสู้เพื่ออำนาจหรือการควบคุม ทั้งนี้ อาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ประเด็นทางการเงิน หรือการเลี้ยงดูบุตร

2) สถานะทางสังคมและความคาดหวัง แนวคิดของ Weber เกี่ยวกับสถานะทางสังคมสามารถช่วยอธิบายถึงความคาดหวังและความเครียดที่เกิดจากความแตกต่างของสถานะทางสังคมหรือวัฒนธรรมภายในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองได้

3) รูปแบบของอำนาจอธิปไตย Weber แบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็นสามรูปแบบ ได้แก่ แบบดั้งเดิม แบบอำนาจบารมี และแบบกฎหมาย-เหตุผล อย่างไรก็ตาม ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง อาจมีการใช้อำนาจอธิปไตยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อำนาจที่มาจากประเพณีหรือค่านิยม อำนาจที่มาจากบารมีหรืออิทธิพลส่วนบุคคล หรืออำนาจที่มาจากการตกลงหรือกฎหมายภายในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองได้

โดยสรุปแล้ว การใช้แนวคิดของ Weber ในการอธิบายความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางสังคมวิทยาในบริบทที่แตกต่างกัน แต่สามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยและลักษณะของความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองได้เป็นอย่างดี

2.1.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งของ Simmel

Georg Simmel เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เป็นเอกลักษณ์และมีอิทธิพลมาก Simmel (1908) เห็นว่าความขัดแย้งไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ยังเป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการรักษาความสมดุลและการพัฒนาในสังคมด้วย โดยสามารถสรุปแนวความคิดของ Simmel เกี่ยวกับความขัดแย้งได้ ดังนี้

1. ความขัดแย้งสามารถเสริมสร้างความรักสามัคคีและความกลมเกลียวภายในกลุ่มได้ โดยความขัดแย้งกับกลุ่มภายนอกสามารถทำให้กลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ (1) การกำหนดขอบเขตของกลุ่ม โดยความขัดแย้งช่วยให้กลุ่มสามารถกำหนดขอบเขตว่าใครเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและใครไม่ใช่ สิ่งนี้ช่วยทำให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (2) การลดความเบี่ยงเบนภายในกลุ่ม เพราะความขัดแย้งนำไปสู่การลดลงของความไม่ลงรอยกันภายในกลุ่ม ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่มในการต่อต้านหรือจัดการกับฝ่ายตรงข้าม (3) การปรับปรุงระบบและการประสานทรัพยากร โดยความขัดแย้งกระตุ้นให้มีการจัดระเบียบและประสานทรัพยากรทางสังคมใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่ม และ (4) การสร้างความสัมพันธ์ใหม่กับฝ่ายตรงข้าม ในบางกรณี ความขัดแย้งอาจนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ใหม่กับฝ่ายตรงข้ามได้

2. ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นภายในกลุ่มสามารถเป็นทั้งสาเหตุและผลลัพธ์ของความขัดแย้ง ในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว โดยความขัดแย้งถือเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น โดยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดนี้จะทำให้ความขัดแย้งส่งผลกระทบต่อที่มากขึ้น เนื่องจากแต่ละฝ่ายมีอิทธิพลต่อกันและกันในชีวิตประจำวัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าความสัมพันธ์นั้นไม่ใกล้ชิดกันมาก เช่น ความสัมพันธ์กับคนขายของ ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลมากนัก นอกจากนั้น ความขัดแย้งในความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมักจะนำไปสู่อารมณ์ที่รุนแรงและปฏิกิริยาการตอบโต้ที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ความรักที่เติบโตมาจากความผูกพัน แต่ในทางกลับกันความเกลียดชังที่รุนแรงก็อาจเกิดขึ้นจากการที่ความสัมพันธ์นั้นล่มสลายหรือไม่มีความรักให้กันอีกต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น บุคคลที่ออกจากกลุ่มเพราะเหตุผลใด ๆ มักจะเป็นบุคคลที่เคยมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับกลุ่มนั้นมาก่อน การออกจากกลุ่มอาจสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์หรือความคิดที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ยกตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงภายในพรรคการเมืองหรือการก่อตั้งกลุ่มในสถาบันการศึกษา

สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดสะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและความขัดแย้งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในรูปแบบต่าง ๆ

3. ความสนิทสนมภายในกลุ่มสามารถนำไปสู่ความขัดแย้ง โดยกลุ่มที่มีความเข้าใจและมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นอาจพบกับความขัดแย้งที่รุนแรงได้ อันเป็นผลมาจากความใกล้ชิดดังกล่าว ความขัดแย้งอาจเกิดมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสนใจ ผลประโยชน์ ภาษา วัฒนธรรม หรือแม้แต่ประเด็นทางการเมือง ตัวอย่างของความขัดแย้งในลักษณะนี้ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างอิหร่านกับอิรัก ที่มีพื้นฐานทางศาสนาที่คล้ายคลึงกัน หรือความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนาม ซึ่งมีแนวคิดทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน

4. ยิ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มมีมากขึ้น กลุ่มเหล่านั้นก็มักจะมีการบริหารจัดการอย่างมีระบบมากขึ้น เพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จในการแข่งขันกับกลุ่มอื่น ๆ ในกลุ่มไม่เพียงแต่มีบทบาทที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตัวให้กับสมาชิก แต่ยังจำเป็นต้องประสานงานและรวมศูนย์อำนาจในการบริหาร เพื่อประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งสูง มีแนวโน้มว่ากลุ่มจะเกิดความตึงเครียดและขาดความอดทนต่อการเบี่ยงเบนจากมาตรฐานหรือความคาดหวังภายในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มที่แสดงพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับมาตรฐานหรือค่านิยมของกลุ่ม จะถูกมองว่าเป็นการทำลายความเข้าใจและความกลมเกลียวภายในกลุ่ม เมื่อความขัดแย้งรุนแรงขึ้น สมาชิกจะมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามแนวทางของกลุ่มอย่างเคร่งครัด และการที่บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากแนวทางของกลุ่มจะทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

การนำแนวคิดของ Simmel มาประยุกต์ใช้ในการอธิบายปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ทำให้สามารถเข้าใจได้ว่าความขัดแย้งไม่ได้เป็นเพียงปัญหา แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการโต้ตอบทางสังคมที่สามารถนำไปสู่การสื่อสารและการเข้าใจซึ่งกันและกันได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพราะ Simmel ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของความขัดแย้งในการสร้างสมดุลและพัฒนาความสัมพันธ์ โดยความขัดแย้งอาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและเพิ่มความเข้าใจร่วมกันระหว่างคู่ครอง นอกจากนี้ ความขัดแย้งยังมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีหลังจากการแก้ไขปัญหา และเป็นแรงผลักดันสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความสัมพันธ์ ดังนั้น แนวคิดของ Simmel จึงช่วยให้สามารถเข้าใจความซับซ้อนของความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง และยังสร้างโอกาสในการเติบโตและพัฒนาความสัมพันธ์อย่างเป็นสร้างสรรค์

2.1.3 ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

จากการทบทวนวรรณกรรมในช่วงที่ผ่านมาซึ่งทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยสนใจในการจำแนกประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง แต่จะเน้นในประเด็นของต้นเหตุของความขัดแย้ง ผลกระทบของความขัดแย้ง และแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นหลัก ทั้งนี้ สามารถสรุปประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
1	Lloyd (1990)	ประเภทความขัดแย้งและกลยุทธ์ในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแก้ไขปัญหา 2. การทะเลาะวิวาท 3. การทะเลาะวิวาทที่รุนแรง 4. การใช้วาจาโจมตี 5. การถอนตัว
2	Abane (2003)	เพื่อสิ่งที่ดีขึ้นหรือสิ่งที่แย่ลง: มิติทางสังคมของความขัดแย้งในชีวิตสมรสในกานา: กรณีของเคปโคสต์	<ol style="list-style-type: none"> 1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของคู่สมรส 2. ปัจจัยชีวิตครอบครัวในครอบครัว 3. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม 5. ปัจจัยความไม่เท่าเทียมกันเชิงโครงสร้าง
3	Dillon et al. (2015)	แหล่งที่มาของความขัดแย้งในชีวิตสมรสในห้าวัฒนธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความขัดแย้งทางด้านเพศ 2. ความขัดแย้งทางการเงิน 3. ความขัดแย้งทางการแบ่ง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	ประเภทของความขัดแย้งระหว่าง คู่ครอง
			งานกันทำ 4. ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงบุตร
4	Asadi et al. (2016)	แหล่งที่มา ผลลัพธ์ และการ แก้ไขความขัดแย้งในการ แต่งงานของสตรีชาว อิหร่าน: การศึกษาเชิง คุณภาพ	1. ความขัดแย้งทางอารมณ์ 2. ความขัดแย้งทางปัญญา 3. ความขัดแย้งด้านการเจรจา ต่อรอง 4. ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม
5	Synhaivska and Lukash (2021)	ความช่วยเหลือทางด้าน จิตใจในการแก้ไขความ ขัดแย้งในชีวิตสมรส	1. การแข่งขัน (rivalry) 2. ความร่วมมือเทียม (pseudo- cooperation) 3. การแยกตัว (isolation)

จากตารางดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจำแนกประเภทของความขัดแย้งของนักวิชาการต่าง ๆ มีความหลากหลายตามบริบทของการศึกษา ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เห็นว่าการจำแนกประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของ Dillon et al. (2015) มีความเหมาะสมในการอธิบายปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมไทยมากที่สุดและนำแนวคิดนี้มาทำการศึกษาเชิงลึกต่อไป

2.1.4 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

จากการทบทวนวรรณกรรมในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาซึ่งทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง สามารถสรุปสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ดังตารางที่ 2.

ตารางที่ 2 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
1	สุ่มัทนา สิ้นสวัสดิ์ และ พนมพร พุ่มจันทร์ (2557)	ครอบครัว: การจัดการความ ขัดแย้งของคู่สมรสเพื่อการ ครองรักอย่างยั่งยืน	1. แตกต่างของนิสัยส่วนบุคคล 2. การไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ 3. การแสดงอารมณ์และการ สื่อสารในทางที่ไม่ดี 4. ความรับผิดชอบ 5. ความไม่จริงใจ
2	da Costa et al. (2015)	ความขัดแย้งในการแต่งงาน ระยะยาว: สาเหตุและ ความรู้สึก	1. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลูก ๆ 2. ประสบการณ์ในครอบครัว 3. ปัญหาด้านการเงิน 4. ความแตกต่างและความชอบ ส่วนตัวของแต่ละคน 5. เวลาที่อยู่ด้วยกัน
3	Jang and Ryu (2015)	การศึกษาเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับประสบการณ์ของ สามีในความขัดแย้งในชีวิต สมรสในครอบครัวพหุ วัฒนธรรม - มุ่งเน้นไปที่ เหตุการณ์วิกฤติ การพัฒนา และการเผชิญปัญหา	1. การไม่เคารพกัน 2. การมีความไว้วางใจต่อกันต่ำ 3. ความกดดันทางการเงิน 4. การขาดสำนึกในทางปฏิบัติ
4	Asadi et al. (2016)	แหล่งที่มา ผลลัพธ์ และการ แก้ไขความขัดแย้งในการ แต่งงานของสตรีชาว	1. เหตุผลทางอารมณ์ เช่น ความ เหนื่อยล้าจากการทำงานหนัก ประสบการณ์ที่ความล้มเหลวใน

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	สาเหตุของความขัดแย้งระหว่าง คู่ครอง
		อิหร่าน: การศึกษาเชิง คุณภาพ	<p>การใช้ชีวิตคู่ในอดีต การขาด ความเป็นอิสระ ผู้ชายไม่เต็มใจทำ กิจกรรมที่ผู้หญิงชื่นชอบ สามีขาด ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพ ร่างกายของผู้หญิงและไม่สามารถ เข้าสังคมกับครอบครัวได้</p> <p>2. เหตุผลทางปัญญา เช่น ความ เชื่อของสามี มุมมองและลำดับ ความสำคัญที่แตกต่าง</p> <p>3. บทบาทของบุคคลสำคัญอื่นใน ครอบครัว เช่น ความแตกต่างใน รูปแบบการสื่อสารของครอบครัว สามีและภรรยา บทบาทของผู้มี อิทธิพลในชีวิตของสามีหรือ ภรรยา</p> <p>4. ภูมิหลังของคู่ครอง เช่น ความ แตกต่างในด้านการศึกษา และ ลักษณะบุคลิกภาพของสามี</p>
5	Zaker and Boostanipoor (2016)	ความหลากหลายทาง วัฒนธรรมในการให้ คำปรึกษาและการบำบัด: ปัญหาการแต่งงานและ ครอบครัว	<p>1. เงิน</p> <p>2. ความสัมพันธ์ทางเพศ</p> <p>3. เพื่อน</p> <p>4. ลูก</p> <p>5. การใช้สารเสพติด</p> <p>6. ความแตกต่างทางด้านศาสนา</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	สาเหตุของความขัดแย้งระหว่าง คู่ครอง
			7. การนอกใจ 8. ปัญหาทางอารมณ์ 9. การสื่อสาร 10. การทำร้ายร่างกาย 11. การแต่งงานก่อนวัยอันควร 12. ความขัดแย้งในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับงาน 13. ความสัมพันธ์กับเครือญาติ 14. รูปแบบการใช้เวลาว่าง 15. การหมดความรักต่อกัน
6	Özgülç and Tanrıverdi (2018)	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ ภาวะซึมเศร้ากับรูปแบบการ แก้ไขความขัดแย้ง: การ ปรับตัวในชีวิตสมรสของ ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าและคู่ สมรส	1. ภาวะซึมเศร้า
7	พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภาคกุล (2562)	พุทธวิธีแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งในครอบครัว สังคมไทยปัจจุบัน	1. ลักษณะนิสัยและทัศนคติ 2. ความไม่ตระหนักถึงหน้าที่ของ ตนเองในครอบครัว 3. ปัญหาการไม่รักดีต่อคู่ชีวิต 4. ความยากจน
8	Rahimi et al. (2021)	การตรวจสอบประสบการณ์ ชีวิตของคู่รักที่ทำงาน เกี่ยวกับความขัดแย้งในชีวิต	1. ข้อพิพาททางการเงิน 2. การโต้ตอบบนสื่อสังคม ออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	สาเหตุของความขัดแย้งระหว่าง คู่ครอง
		สมรส: การศึกษาเชิง ปรัชญาการณวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	3. การมีส่วนร่วมในงานบ้านที่ไม่ เท่าเทียมกัน 4. การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ 5. ความท้าทายในการเอาใจใส่ และการแสดงออกต่อกัน 6. การจัดการเวลาที่ไม่ดี 7. ความขัดแย้งในบทบาทและ ความรับผิดชอบ 8. ความเปราะบางทางสติปัญญา 9. การยึดมั่นในทัศนคติแบบเหมา รวมทางเพศ 10. การต่อสู้ดิ้นรนในการสร้าง สมดุลระหว่างงานและ สภาพแวดล้อมในการทำงาน 11. ความขัดแย้งระหว่าง ครอบครัวและงาน 12. การแย่งชิงอำนาจ 13. ปัจจัยทำลายล้างส่วนบุคคล 14. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความ เชื่อและจริยธรรม
9	Tasew and Getahun (2021)	ความขัดแย้งระหว่างคู่ สมรส: กรณีศึกษาเมือง Durbete ภูมิภาค Amhara ประเทศเอธิโอเปีย	1. ปัจจัยทางจิตวิทยา 2. ปัจจัยด้านเพศ 3. ปัจจัยด้านสังคม 4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	สาเหตุของความขัดแย้งระหว่าง คู่ครอง
			5. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
10	พระอธิการสายแพร กตปุญโญ (2564)	แนวทางการใช้ชีวิตคู่อย่าง ยั่งยืนตามหลักฆราวาสธรรม	1. ปัญหาสุขภาพ 2. ความยากลำบากทางการเงิน 3. ลักษณะนิสัยส่วนตัวและความ เคยชิน 4. ความไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ 5. การไม่ซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน 6. การใช้ความรุนแรง 7. การขาดความใส่ใจและการ มอบเวลาให้กัน

จากตารางที่ 2 พบว่า การศึกษาในแต่ละบริบทจะมีการอธิบายถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่
หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสาเหตุของความขัดแย้งบนพื้นฐานของข้อมูลเบื้องต้นออกเป็น 4 ประเภท
ได้แก่ ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งทางการเงิน ความขัดแย้งทางการแบ่งงานกัน
ทำ และความขัดแย้งด้านการเลี้ยงบุตร

2.1.5 ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

การศึกษาถึงผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีหลากหลายมิติขึ้นอยู่กับ
สาขาวิชาและความเชี่ยวชาญเฉพาะของนักวิชาการแต่ละคน ตารางที่ 3 เป็นรายละเอียดของ
ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองบางส่วนที่มีการศึกษาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตาม
รายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
1	Moji et al. (2015)	สาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งในชีวิตสมรสต่อการพัฒนาการศึกษาและสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา B โซนตะวันตกเฉียงเหนือ รัฐเบนุ ประเทศไนจีเรีย: การรับรู้ของครู	ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบท่อเด็ก 2 ด้าน ได้แก่ 1. พัฒนาการด้านการเรียน 2. พัฒนาการด้านสังคม
2	Asadi et al. (2016)	แหล่งที่มา ผลลัพธ์ และการแก้ไขความขัดแย้งในการแต่งงานของสตรีชาวอิหร่าน: การศึกษาเชิงคุณภาพ	1. ผลกระทบทางด้านสังคม เช่น แนวโน้มการเข้าสังคมกับครอบครัวและเพื่อนฝูงลดลง และ 2. ผลกระทบส่วนบุคคล ได้แก่ ผลกระทบทางด้านจิตใจ และผลกระทบทางด้านร่างกาย
3	Ellison et al. (2016)	การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดค่านิยมของการแต่งงานกับพฤติกรรมความขัดแย้งในการทำนายอาการซึมเศร้า	อาการซึมเศร้า
4	Tasew and Getahun (2021)	ความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส: กรณีศึกษาเมือง Durbete ภูมิภาค Amhara ประเทศเอธิโอเปีย	1. ความเครียด 2. ความรู้สึกซึมเศร้าและความเศร้าโศก 3. ความกังวลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้อื่น

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
			<p>พุดนอกเหนือจากการกังวลใจกับคู่ของตนเอง</p> <p>4. ความรู้สึกสิ้นหวังและไม่มี ความหวัง</p>
5	Wang et al. (2021)	ผลของความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาต่อพัฒนาการ และกลไกของเด็ก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ทางสังคมของเด็ก 2. การทำงานของร่างกายผิดปกติ 3. ผลการเรียนที่ไม่ดี 4. พฤติกรรมที่มีปัญหา 5. ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคม 6. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก
6	Adibkia et al. (2022)	ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยมีพฤติกรรมก้าวร้าวขัดแย้งและความเครียดในชีวิตสมรสเป็นตัวแปรสื่อกลาง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเครียด 2. ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
7	Zaki et al. (2022)	ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง และผลกระทบต่อพฤติกรรมของลูก	พฤติกรรมเบี่ยงเบนของลูก
8	Zhu et al. (2022)	ผลกระทบของความขัดแย้งในชีวิตสมรสในฐานะตัวแปร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความอับอาย 2. การหลีกเลี่ยงการเข้าสังคม

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	ผลกระทบของความขัดแย้ง ระหว่างคู่ครอง
		สื่อกลางต่อความสัมพันธ์ ระหว่างการหลีกเลี่ยงทาง สังคมกับการทำงานทาง สังคมและอารมณ์ของเด็ก เล็กในเขตชานเมืองของจีน	3. การไม่ยอมเข้าสังคม
9	Alipour et al. (2023)	บทบาทของตัวแปรความ ขัดแย้งระหว่างคู่ครองต่อ สมรรถนะในการมีบุตรโดยมี ตัวแปรการรับรู้ความเครียด และความกังวลในระหว่าง ตั้งครรภ์เป็นตัวแปร สื่อกลาง: โมเดลสมการ โครงสร้าง	1. ความสามารถในการเป็นแม่ 2. ต่อความเครียด 3. ความกังวลเกี่ยวกับการ ตั้งครรภ์
10	Singh et al. (2023)	ความขัดแย้งในชีวิตสมรส สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ ดีของคู่รัก	1. สุขภาพ 2. ความเป็นอยู่ที่ดี

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่หลากหลายอันเป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งผู้วิจัยทำการจำแนกผลกระทบออกเป็นด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ผลกระทบทางด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความรู้สึกหงุดหงิด ความรู้สึกไม่พอใจ หรือการห่างเหินทางอารมณ์ (2) ผลกระทบทางด้านร่างกาย เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ และปัญหาการนอนหลับ (3) ผลกระทบต่อลูก เนื่องจากเด็กที่เผชิญกับความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่อาจเกิดความเครียดทางอารมณ์ มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม ปัญหาความยากลำบากในการเข้าสังคมและปัญหาทางด้านการศึกษา (4) ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เพราะความขัดแย้งที่ต่อเนื่องอาจทำลายรากฐานของความสัมพันธ์

นำไปสู่ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่ลดลง และเพิ่มความเสี่ยงของการแยกทางหรือการหย่าร้าง และ (5) ผลกระทบทางด้านสังคม

2.1.6 กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า กลยุทธ์หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในแต่ละบริบทของสังคมจะมีความแตกต่างกัน บางบริบทมีการเสนอแนะแนวทางที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและขนบธรรมเนียมของสังคมนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ยังมีแนวทางที่มีลักษณะคล้ายกันหลายประการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
1	Gottman (1994)	ปัจจัยทำนายการหย่าร้างมีอะไรบ้าง?: ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสมรสกับผลลัพธ์ของการสมรส	1. คู่ครองที่หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (conflict avoiding couple) 2. คู่ครองที่มีความผันผวน (volatile couple) คู่ครองประเภทนี้จะมีปฏิสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบสูง มีอารมณ์และการแสดงออกสูง ส่งผลให้มีความขัดแย้งที่ลุกลามตามมาด้วยการแก้ปัญหาและการแก้ไขอย่างกระตือรือร้น คู่รักเหล่านี้มีส่วนร่วมในการโน้มน้าวใจอย่างแรงกล้า มีความพยายามตลอดความขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
			<p>พวกเขาเริ่มพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องความขัดแย้งเป็นครั้งแรก สามารถใช้ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกเพื่อซ่อมแซมการแลกเปลี่ยนเชิงลบ แต่แสดงความกังวลว่าปฏิสัมพันธ์เชิงลบบางอย่างอาจสร้างความเจ็บปวดเกินกว่าจะซ่อมแซมได้ หากสิ่งนี้เกิดขึ้น คู่ครองแบบผันผวนก็จะวิงหนีปัญหาเช่นกัน และมีความเสี่ยงที่เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นมิตร</p> <p>3. คู่ครองที่ตรวจสอบตนเอง (validating couple) คู่ครองในลักษณะนี้มีความใกล้ชิดทางอารมณ์ มี “ความเป็นเรา” ในระดับสูง นิยมแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยการเปิดใจผ่านทางคำพูดและการสื่อสาร แสดงความรักให้มากขึ้น แบ่งปันเวลาร่วมกันให้มากที่สุด สนใจซึ่งกันและกัน พยายามทำความเข้าใจความคิดเห็นของคู่ครองตนเอง มีลักษณะเฉพาะด้วยการพูดคุยอย่างสงบ</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
			<p>4. คู่ครองที่ไม่เป็นมิตร (hostile couple) มีการแสดงความคิดเห็นในระดัสูงและมีความอ่อนไหวมากเกินไป</p> <p>วิพากษ์วิจารณ์ ไม่เป็นมิตร โดดเดี่ยว ตัดการเชื่อมต่อกัน อย่างไรก็ตาม มีเหตุการณ์ช่วงสั้น ๆ ของความสัมพันธ์แบบทำลายล้างและแสดงความเกลียดชังต่อกัน</p>
2	Kurdek (1994)	<p>รูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งในคู่ครองเกย์เลสเบียน คู่ครองต่างประเทศที่ไม่มีผู้ปกครอง และคู่ครองที่มีพ่อแม่ต่างประเทศ</p>	<p>1. รูปแบบการแก้ปัญหาเชิงบวก (positive resolution style) ประกอบด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ในการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งบุคคลสามารถเจรจาและประนีประนอมแนวทางแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย</p> <p>2. รูปแบบการถอนตัว (withdrawal style) เกี่ยวข้องกับการอยู่เงียบ ๆ เป็นเวลานาน และการปฏิเสธที่จะหารือเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ดูเหมือนมีความเหินห่างและไม่สนใจกัน</p> <p>3. รูปแบบการปฏิบัติตาม</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
			<p>(compliance style) หมายถึง การปฏิบัติตามคำแนะนำหรือวิธีการแก้ไขปัญหที่ได้รับ การเสนอแนะ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ก่อนที่สมาชิกคู่สมรสแต่ละคนจะ เสนอความคิดเห็นหรือปกป้อง ความคิดเห็นของตน</p> <p>4. รูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมใน ความขัดแย้ง (engagement style) เช่น การทำร้าย การดูถูก การสูญเสียการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรม</p>
3	Cerni et al. (2012)	<p>ทฤษฎีประสบการณ์ทาง ปัญหาและรูปแบบการ จัดการข้อขัดแย้ง: ระบบ ประสบการณ์เชิงเหตุผลและ เิงสร้างสรรค์ที่มี ความสัมพันธ์กับรูปแบบการ จัดการข้อขัดแย้งแบบบูรณา การและประนีประนอม</p>	<p>1. การปรองดอง (accommodating)</p> <p>2. การหลีกเลี่ยง (avoiding)</p> <p>3. การประนีประนอม (compromising)</p> <p>4. การแข่งขัน (competing)</p> <p>5. การให้ความร่วมมือ (collaborating)</p>
4	<p>สุ่มัทนา สิ้นสวัสดิ์ และ พนมพร พุ่มจันทร์ (2557)</p>	<p>ครอบครัว: การจัดการความ ขัดแย้งของคู่สมรสเพื่อการ ครอบรักอย่างยั่งยืน</p>	<p>1. การใช้ความรักเป็นพื้นฐานใน การแก้ปัญหา</p> <p>2. การยอมรับความแตกต่าง</p> <p>3. การสื่อสารที่มีประสิทธิผล</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาคความ ขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
			4. การรับผิดชอบต่อหน้าที่ 5. การมีส่วนร่วมในการสร้าง ครอบครัว 6. การใช้หลักศีลธรรมในการ ดำเนินชีวิตร่วมกัน
5	Jang and Ryu (2015)	การศึกษาเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับประสบการณ์ของ สามีในความขัดแย้งในชีวิต สมรสในครอบครัวพหุ วัฒนธรรม - มุ่งเน้นไปที่ เหตุการณ์วิกฤติ การพัฒนา และการเผชิญปัญหา	1. อาศัยความอดทน 2. การลอบโยนภรรยา 3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ 4. การพึ่งพาศาสนาหรือบริการ ของภาครัฐ
6	Oros et al. (2015)	ความขัดแย้งในชีวิตสมรสใน ฐานะตัวทำนายสุขภาพจิต	1. การถอนตัว 2. การรุกราน 3. การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์
7	Asadi et al. (2016)	แหล่งที่มา ผลลัพธ์ และการ แก้ไขความขัดแย้งในการ แต่งงานของสตรีชาว อิหร่าน: การศึกษาเชิง คุณภาพ	1. พฤติกรรมด้านการมี ปฏิสัมพันธ์ เช่น การให้คำปรึกษา และการพูดคุยสนทนากับคู่ครอง 2. การรุกรานแบบครอบงำ เช่น การแสดงปฏิกริยาต่อสู้อ การวิวาท ด้วยวาจาและการตอบโต้ 3. การยอมรับสถานการณ์ ด้วย การแสดงเคารพต่อครอบครัวสามี การเอาใจใส่บุคลิกภาพของสามี

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาคความ ขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
			และการแสดงความรักต่อสามี 4. ความเฉยเมยและการ หลีกเลี่ยง เช่น การไม่แยแสต่อ คู่ครอง การหลีกเลี่ยงการสนทนา และการสร้างความพอใจในตน
8	Delatorre and Wagner (2018)	การจัดการความขัดแย้งใน ชีวิตสมรสของชายและหญิง ที่แต่งงานแล้ว	1. การแก้ไขข้อขัดแย้งเชิง สร้างสรรค์ (constructive pattern) 2. การแก้ไขข้อขัดแย้งเชิงทำลาย (destructive pattern)
9	Li et al. (2018)	การสื่อสาร การแก้ไขข้อ ขัดแย้ง และคุณภาพการ สมรสในการแต่งงานของจีน: การวิเคราะห์แบบ Cross- Lagged แบบสามคลื่น	การสื่อสารในชีวิตประจำวันและ การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่าง คู่ครองจะทำให้คุณภาพของชีวิต สมรสดีขึ้นนั่นเอง
10	พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภาคกุล (2562)	พุทธวิธีแก้ปัญหาคความ ขัดแย้งในครอบครัว สังคมไทยปัจจุบัน	1. หลักสมชีวิธรรม 4 2. หลักพรหมวิหาร 4 3. หลักขรวาจาธรรม 4 4. หลักสังคหวัตถุ 4 5. หลักกุศลจิรัฏฐิติธรรม 4 6. หลักทศ 6 7. อริยสัจ 4
11	Agboola and Oluwatosin (2020)	ประเทบุคคลิกภาพและ รูปแบบของความขัดแย้งใน	1. รูปแบบเรียกกร้อง-ถอนตัว (demand-withdraw pattern)

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
		ชีวิตสมรสระหว่างพนักงานที่แต่งงานแล้วของมหาวิทยาลัยไนไนจีเรีย ตะวันตกเฉียงใต้	2. รูปแบบการทำลายล้าง (destructive pattern) 3. รูปแบบสร้างสรรค์ (constructive pattern)
12	Murdiana (2020)	การตรวจสอบความตรงของการแก้ไขความขัดแย้งในชีวิตสมรสด้วยแบบจำลองการวัดการสะท้อนของ PLS-SEM	1. รูปแบบการทำลายล้าง (destructive pattern) หมายถึง การคำพูดที่รุนแรง การกล่าวโทษ การพาดพิงด้วยคำพูดที่รุนแรง การโจมตีอย่างต่อเนื่อง การหลีกเลี่ยงการพูดถึงปัญหา และไม่สามารถระลึกถึงความดีของคู่ครองของตนเองได้ 2. รูปแบบสร้างสรรค์ (constructive pattern) หมายถึง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยการสงบสติอารมณ์ก่อนจะพูดคุยถึงความขัดแย้ง พยายามพูดถึงปัญหา แม้จะยังเศร้าและโกรธอยู่ก็ตาม การพยายามให้อภัยคู่ครอง การประนีประนอมกับคู่ครอง ไม่พูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการปล่อยวางให้ปัญหาคลี่คลายเอง
13	พระอธิการสายแพ	แนวทางการใช้ชีวิตคู่อย่าง	1. การซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่องที่ศึกษา	กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
	กตปุญโญ (2564)	ยั่งยืนตามหลักขรรษาธรรม	ไม่ควรมีความสัมพันธ์ นอกเหนือจากคู่ชีวิต 2. การควบคุมอารมณ์เมื่อโกรธ ปรับเปลี่ยนนิสัยเพื่อเข้าหากัน การสื่อสารอย่างเข้าใจและไม่ใช้ ความรุนแรง 3. การมีความอดทนต่อปัญหา สุขภาพ การเงิน และความไม่ รับผิดชอบของคู่ชีวิต 4. การเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อคู่ชีวิต การใส่ใจและทำ กิจกรรมร่วมกัน และการมอบ เวลาให้กัน
14	Ali and Saleem (2022)	ความสัมพันธ์ระหว่าง รูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้ง กับความพึงพอใจในชีวิต สมรสของนักวิชาการที่ แต่งงานแล้ว	การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาว่า กลยุทธ์การแก้ไขความ ขัดแย้งแบบใดที่มีประสิทธิผลมาก 1. การบูรณาการ 2. การหลีกเลี่ยง 3. การเผยแพร่ 4. การรุกรานทางวาจา 5. ความก้าวร้าวทางกาย

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกประเภทของกลยุทธ์ในการจัดการความ
ขัดแย้ง โดย Kurdek (1994) และ Cerni et al. (2012) เน้นการจำแนกประเภทกลยุทธ์ของการ
จัดการความขัดแย้งตามทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคมเป็นหลัก ส่วน Gottman (1994) เน้นการ

จำแนกประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองโดยให้ความสำคัญกับลักษณะของคู่ครองมากกว่าประเภทของกลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งโดยตรง ในขณะที่ พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภาคกุล (2562) พระอธิการสายแพร กตปุญโญ (2564) และสุ่มัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) จะเน้นวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยทั่วไปโดยมีการนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ผู้วิจัยเห็นว่าการจำแนกประเภทกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของ Delatorre and Wagner (2018) Agboola and Oluwatosin (2020) และ Murdiana (2020) สามารถอธิบายรายละเอียดการแบ่งประเภทไว้ชัดเจนและเหมาะสม ดังนั้น จึงแบ่งประเภทของกลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) รูปแบบการทำลายล้าง (destructive pattern) หมายถึง การคำพูดที่รุนแรง การกล่าวโทษ การพาดพิงด้วยคำพูดที่รุนแรง การโจมตีอย่างต่อเนื่อง การหลีกเลี่ยงการพูดถึงปัญหาและไม่สามารถระลึกถึงความดีของคู่ครองของตนเองได้ และ (2) รูปแบบสร้างสรรค์ (constructive pattern) หมายถึง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยการสงบสติอารมณ์ก่อนจะพูดคุยถึงความขัดแย้ง พยายามพูดถึงปัญหา แม้จะยังเศร้าและโกรธอยู่ก็ตาม การพยายามให้อภัยคู่ครอง การประนีประนอมกับคู่ครอง ไม่พูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการปล่อยวางให้ปัญหาคือคลายเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อคู่ครอง

ความรุนแรงเป็นเรื่องที่ฝังรากลึกอยู่ในทุกสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้กระทำรุนแรงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ในขณะที่เหยื่อของความรุนแรงที่พบเห็นมากที่สุดคือ เด็ก สตรี และคนชรา ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีพลังทางด้านร่างกาย เศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่า และตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 มีการวิจัยมากขึ้นเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและในงานวิจัยก็พบว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีความรุนแรงพอ ๆ กัน Wangmann (2010) เช่น ผลงานวิจัยของ Straus and Gelles (1988) ที่พบว่า ร้อยละ 12.4 ของผู้หญิงรายงานว่ามีการกระทำรุนแรงต่อคู่ครองของตนเอง ในทางกลับกัน พบว่า ร้อยละ 11.6 ของผู้ชายมีการกระทำรุนแรงต่อคู่ครองของตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีการกระทำรุนแรงต่อคู่ครองมากกว่าผู้ชาย นอกจากนั้น ผลการศึกษา ยังพบว่า ผู้หญิงร้อยละ 4.8 มีการใช้ความรุนแรงในลักษณะที่ร้ายแรงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งมีผู้ชายเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้นที่กระทำรุนแรงในลักษณะดังกล่าว โดยการใช้ความรุนแรงที่เป็นอันตรายที่กล่าวถึงในตอนต้นประกอบด้วย การเตะ การชก การกัด การตีหรือพยายามตีด้วยวัตถุ การทุบตี

การทำให้สลัก การข่มขู่ด้วยมีดหรือปืน การใช้มีดหรือปืนทำร้าย เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การทำความเข้าใจปัญหาของความรุนแรงต่อคู่ครองที่มีความกระจ่างชัดมากขึ้น จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อคู่ครอง ซึ่งในที่นี้จะเป็นการนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความหมายของคู่ครอง ความหมายของความรุนแรงต่อคู่ครอง รูปแบบของความรุนแรงต่อคู่ครอง สถานการณ์ความรุนแรงต่อคู่ครอง สาเหตุของความรุนแรงต่อคู่ครอง ผลกระทบของความรุนแรงต่อคู่ครอง การตอบสนองต่อความรุนแรง และการกระทำความรุนแรงต่อคู่ครอง ตามรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 ความหมายของคู่ครอง

การทำความเข้าใจที่กระจ่างชัดมากขึ้นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “คู่ครอง” จะช่วยทำให้การศึกษาในประเด็นของความรุนแรงต่อคู่ครองมีความสอดคล้องและตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดย Breiding et al. (2015) อธิบายว่า คู่ครอง คือ คนที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวแบบใกล้ชิด มีความเชื่อมโยงกันทางด้านอารมณ์ความรู้สึก มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน มีเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นคู่ครองมีความคุ้นเคย และรู้เกี่ยวกับชีวิตของกันและกันเป็นอย่างดี ดังนั้น คู่ครองจึงรวมถึง คู่สมรส (spouses) ไม่ว่าจะเป็ คู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสแล้ว (married spouses) คู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียน (common-law spouses) คู่ชีวิตตามกฎหมาย (civil partners) และคู่ครองที่อยู่ด้วยกันแต่ยังไม่มีการรับรอง (domestic partners) คนที่เป็นแฟนกัน (girlfriend/boyfriend) คู่เดท (dating partner) และคู่นอน (sex partners) ทั้งนี้ คู่ครองอาจจะอยู่ด้วยกันหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น คู่ครองในความหมายนี้จะหมายรวมถึงถึงทั้งคู่ครองต่างเพศและคู่ครองเพศเดียวกัน ในขณะที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554) ให้ความหมายของ “คู่ครอง” ว่า หมายถึง หญิงและชายที่อยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยา ซึ่งในการวิจัยนี้ จะยึดถือความหมายของคู่ครองตามราชบัณฑิตยสถานเป็นหลัก

2.2.2 ความหมายของความรุนแรงต่อคู่ครอง

Garcia-Moreno et al. (2006) กล่าวว่า ความรุนแรงต่อคู่ครองถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่พบมากที่สุดอย่างหนึ่ง

Malley-Morrison and Hines (2007) อธิบายว่า ความรุนแรงต่อคู่ครองเป็นรูปแบบหนึ่งของความรุนแรงในครอบครัว และถือเป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย การทำร้ายจิตใจและอารมณ์ หรือการข่มขืนและข่มขู่ทางเพศ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2006) ระบุว่า การใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองที่ส่งผลให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และอันตรายทางเพศ เช่น การตบตี การชกต่อย การทำให้ละอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง การควบคุมไม่ให้มีการติดต่อกับบุคคลอื่น การสอดส่องพฤติกรรม ตลอดจนการห้ามไม่ให้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลหรือการช่วยเหลือ เป็นต้น

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2010) อธิบายว่าความรุนแรงต่อคู่ครอง หมายถึง พฤติกรรมในการครองคู่ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ทางเพศหรือจิตใจ รวมถึงการกระทำรุนแรงทางร่างกาย การบีบบังคับการล่วงละเมิดทางเพศ การกระทำรุนแรงทางด้านจิตใจ และพฤติกรรมการควบคุมคู่ครองของตนเอง

Breiding et al. (2015) อธิบายว่า ความรุนแรงต่อคู่ครองหมายถึงความรวมถึงความรุนแรงทางด้านร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ การสะกดรอยตาม และการคุกคามทางด้านจิตใจรวมถึงกลยุทธ์บีบบังคับโดยคู่ครองทั้งในอดีตหรือปัจจุบัน เช่น คู่สมรส แฟน คู่การออกเดท หรือคู่นอน

Home Office (2015) ของประเทศอังกฤษกำหนดความหมายของการกระทำรุนแรงต่อคู่ครองในลักษณะที่กลาง ๆ เนื่องจากกฎหมายของอังกฤษให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ดังนั้น ความรุนแรงต่อคู่ครองจึงหมายถึง พฤติกรรมการควบคุมและพฤติกรรมการบีบบังคับที่เป็นความผิดทางอาญา

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า ความรุนแรงต่อคู่ครอง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศและการมีพฤติกรรมการควบคุมคู่ครองของตนเอง ซึ่งถือว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนรูปแบบหนึ่งด้วย

2.2.3 รูปแบบของความรุนแรงต่อคู่ครอง

Tilbrook et al. (2010) แบ่งการกระทำรุนแรงต่อคู่ครองออกเป็น 7 ประเภทได้แก่ การล่วงละเมิดทางด้านร่างกาย (physical abuse) การล่วงละเมิดทางด้านจิตใจ (psychological abuse) การล่วงละเมิดทางวาจา (verbal abuse) การล่วงละเมิดทางเพศ (sexual abuse) การล่วงละเมิด

ทางการเงิน (financial or economical abuse) การล่วงละเมิดทางด้านสังคม (social abuse) และการล่วงละเมิดทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual abuse) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การล่วงละเมิดทางด้านร่างกาย (physical abuse) หมายถึง การทำให้เจ็บปวดหรือได้รับบาดเจ็บ การปฏิเสธการนอนหลับ การให้ความอบอุ่นและโภชนาการที่ดี การปฏิเสธการบริการทางการแพทย์ที่จำเป็น การคุกคามทางเพศ การทำลายทรัพย์สินหรือสัตว์เลี้ยง และการฆาตกรรม รวมถึงการข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ด้วยวจนภาษาหรืออวจนภาษา

2. การล่วงละเมิดทางด้านจิตใจ (psychological abuse) การให้คำจำกัดความการล่วงละเมิดทางด้านจิตใจจะมีความหลากหลายแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การล่วงละเมิดทางด้านจิตใจจะมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ อารมณ์และสติปัญญาโดยทั้งสองส่วนไม่จำเป็นต้องมีความทับซ้อนกัน การละเมิดทางปัญญา มีจุดประสงค์เพื่อทำลายความเชื่อมั่นในตรรกะและการให้เหตุผลของผู้ถูกระทำ ในขณะที่การละเมิดทางอารมณ์เป็นพฤติกรรมที่ตั้งใจทำลายการเคารพตนเองและความรู้สึกถึงการมีคุณค่าในตนเองของเหยื่อความรุนแรง

3. การล่วงละเมิดทางวาจา (verbal abuse) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาซึ่งออกแบบมาเพื่อทำให้ผู้ถูกระทำรุนแรงเกิดความขายหน้า ลดระดับความนับถือในตนเอง ถูกข่มขู่หรือปราบปราม

4. การล่วงละเมิดทางเพศ (sexual abuse) เป็นพฤติกรรมการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยโดยที่ผู้ถูกระทำไม่มีความยินยอมพร้อมใจ ซึ่งการที่ผู้ถูกระทำยินยอมให้มีการล่วงละเมิดทางเพศเนื่องจากเป็นการป้องกันการทารุณกรรมที่อาจเกิดขึ้นในรูปแบบอื่น ๆ

5. การล่วงละเมิดทางการเงิน (financial or economical abuse) หมายถึง พฤติกรรม การลดทอนความจำเป็นขั้นพื้นฐานของคู่ครองตนเอง การยึดเอารายได้หรือทรัพย์สิน การห้ามเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมโดยไม่มีเหตุผล

6. การล่วงละเมิดทางด้านสังคม (social abuse) หมายถึง พฤติกรรมในการทำให้คู่ครองของตนเองถูกแปลกแยกออกมาจากสังคมด้วยการควบคุมกิจกรรมทางสังคม การกีดกันทางเสรีภาพ รวมถึงการสร้างการพึ่งพาอย่างไร้เหตุผล ทำให้ผู้ถูกระทำรุนแรงมีความห่างไกลจากสังคมมากขึ้น

7. การล่วงละเมิดทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual abuse) การล่วงละเมิดในลักษณะนี้ไม่ค่อยมีการกล่าวถึงในวรรณกรรมที่ผ่านมามากนัก เป็นพฤติกรรมที่พยายามทำให้เหยื่อความรุนแรงขาดจิตวิญญาณในการดำรงชีวิตด้วยการไม่ยอมรับคุณค่า ความเชื่อ หรือการกระทำทางจิตวิญญาณของ

เหยื่อ รวมถึงการป้องกันไม่ให้คู่ครองของตนเองเข้าร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางจิตวิญญาณ ส่งผลให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเกิดการละเมิดบรรทัดฐานทางจิตวิญญาณที่ตนเองนับถือหรือศรัทธา

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2012) จำแนกประเภทของความรุนแรงต่อคู่ครองออกเป็น 4 รูปแบบได้แก่

1. ความรุนแรงทางด้านร่างกาย (physical violence) เช่น การตบ การตี การเตะ และการทุบตี
2. ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) หมายรวมถึง การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ และรูปแบบอื่น ๆ ของการมีเพศสัมพันธ์แบบถูกบังคับ
3. ความรุนแรงด้านอารมณ์หรือจิตใจ เช่น การดูหมิ่นดูแคลน การทำให้เกิดความอับอายอย่างต่อเนื่อง การข่มขู่ (เช่น การทำลายสิ่งต่าง ๆ) การข่มขู่ว่าจะทำร้าย รวมถึงการข่มขู่ว่าจะพรากลูกไปจากเหยื่อ
4. พฤติกรรมการควบคุม หมายรวมถึง การแยกเหยื่อออกจากครอบครัวและเพื่อน การติดตามความเคลื่อนไหวของพวกเหยื่อ และจำกัดการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน การจ้างงาน การศึกษาหรือการรักษาพยาบาล

Breiding et al. (2015) แบ่งรูปแบบของความรุนแรงออกเป็น 4 รูปแบบได้แก่ การกระทำรุนแรงด้านร่างกาย (physical violence) การกระทำรุนแรงด้านเพศ (sexual violence) การกระทำรุนแรงด้านจิตใจ (psychological aggression) และการสะกดรอยตาม (stalking)

1. การกระทำรุนแรงด้านร่างกาย (physical violence) หมายถึง การใช้กำลังต่อคู่ครองที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บ ได้รับอันตราย เสียชีวิต หรือพิการ โดยการกระทำรุนแรงทางด้านร่างกาย รวมถึง การชก การผลัก การดัน การโยน การคว่ำ การกัด การทำให้สำลัก การเขย่าตัว การตีขม การตบ การชกต่อย การตี การเผา การใช้อาวุธทั้งปืน มีด หรือวัตถุอื่น การใช้เครื่องพันธนาการ ขนาคร่างกายหรือความแข็งแรงเพื่อกระทำรุนแรงต่อบุคคลอื่น นอกจากนี้ ยังรวมถึงการบีบบังคับผู้อื่นให้กระทำการใด ๆ ด้วย

2. การกระทำรุนแรงด้านเพศ (sexual violence) หมายถึง การกระทำทางเพศที่บุคคลอื่นกระทำหรือพยายามกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือความยินยอมจากผู้เสียหาย หรือเป็นการกระทำต่อบุคคลที่ไม่ยินยอมหรือไม่สามารถปฏิเสธได้ นอกจากนั้น ยังหมายรวมถึงการบังคับให้ดื่มสุรา หรือยาเสพติด ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการล่วงล้ำผู้เสียหาย การสัมผัสที่มี

จุดมุ่งหมายทางเพศ พฤติกรรมอื่นที่ส่อไปในเรื่องทางเพศ ความรุนแรงด้านเพศยังสามารถเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้กระทำความผิดบังคับหรือข่มขู่เหยื่อให้มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่สาม ดังนั้น ความรุนแรงด้านเพศจึงเกี่ยวข้องกับความยินยอมและการไม่มีทางเลือกเลี้ยงของเหยื่อความรุนแรง

3. การกระทำรุนแรงด้านจิตใจ (psychological aggression) หมายถึง การสื่อสารด้วย วจนภาษาและอวจนภาษาโดยมีความมุ่งหวังที่จะทำอันตรายบุคคลอื่นทางด้านจิตใจหรืออารมณ์ และการออกแรงควบคุมบุคคลอื่น ประกอบด้วย (1) การแสดงออกถึงความก้าวร้าวไม่ว่าจะเป็น การเรียกชื่อ การทำให้เกิดความอับอาย การเหยียดหยาม การแสดงความโกรธ (2) การบีบบังคับ เช่น จำกัดการเข้าถึงการขนส่ง เงิน เพื่อนและครอบครัว การตรวจสอบที่อยู่และการสื่อสารของเหยื่อ การตรวจสอบหรือแทรกแซงการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ของเหยื่อโดยไม่ได้รับอนุญาต การข่มขู่ว่าจะทำร้ายตัวเอง หรือการข่มขู่ว่าจะทำร้ายคนที่เหยื่อรักหรือสิ่งที่เหยื่อเป็นเจ้าของ (3) การข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายหรือคุกคามทางเพศ (4) การควบคุมการเจริญพันธุ์หรือสุขภาพทางเพศ เช่น การบังคับทำแท้ง (4) ฉวยโอกาสเอา راحتเอาเปรียบเหยื่อที่มีจุดอ่อน เช่น การเป็นบุคคลหลบหนีเข้าเมือง ผู้พิการ รวมถึงบุคคลที่มีรสนิยมทางเพศแบบซ่อนเร้น (5) การนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จต่อผู้เสียหายโดยมีเจตนาบิดเบือนความทรงจำและการรับรู้ของ

4. การสะกดรอยตาม (stalking) หมายถึง พฤติกรรมซ้ำ ๆ ที่ไม่ต้องการให้เหยื่อรับรู้ เกิดความกลัว และความกังวลในความปลอดภัยของตนเองหรือความปลอดภัยของบุคคลอื่น เช่น สมาชิกในครอบครัว หรือเพื่อนสนิท เช่น การโทรหา การส่งข้อความ การส่งข้อความเสียง การวางสาย การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อความ ผ่านทางเว็บไซต์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) การส่งการ์ด จดหมาย ดอกไม้ หรือของขวัญที่เหยื่อไม่ต้องการมาให้ การเฝ้ามองและติดตามดูในระยะห่าง ๆ การแอบติดตั้งเครื่องดักฟัง การติดตั้งกล้อง การติดตั้งระบบนำทาง (global positioning system--GPS) การปรากฏตัวในสถานที่ที่เหยื่อไม่ต้องการพบเจอ เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน โรงเรียน การวางสิ่งของที่เป็นภัยคุกคามให้เหยื่อได้เห็น การเข้าไปในบ้านหรือรถยนต์ของผู้เสียหายและทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อทำให้เหยื่อตกใจ การสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินส่วนบุคคล สัตว์เลี้ยงหรือทรัพย์สินอื่น การทำร้ายหรือขู่ว่าจะทำร้ายสัตว์เลี้ยงของเหยื่อ ตลอดจนการข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายเหยื่อ

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นมุมมองที่แตกต่างกันในการกำหนดประเภทของความรุนแรงต่อคู่ครอง ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าประเภทความรุนแรงต่อคู่ครองที่กำหนด

โดยองค์การอนามัยโลก เป็นคำนิยามที่ใช้กันอย่างแพร่หลายและเป็นสากล ดังนั้น จึงนำแนวคิดขององค์การอนามัยโลกมาเป็นแนวคิดหลักในการกำหนดประเภทของการกระทำความรุนแรงต่อคู่ครอง

2.2.4 สถานการณ์ความรุนแรงต่อคู่ครอง

จากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานทางวิชาการในช่วงที่ผ่านมาจำนวน พบว่า สถานการณ์ความรุนแรงระหว่างคู่ครองปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถานการณ์ความรุนแรงต่อคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	เรื่องที่ศึกษา	ผลการศึกษา
1	Fernbrant et al. (2014)	ความรุนแรงต่อคู่ครองที่และปัญหาสุขภาพจิตของผู้หญิงไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศสวีเดน	ผู้ความชุกของความรุนแรงระหว่างคู่ครองของผู้หญิงไทยในสวีเดนประมาณร้อยละ 22.1 โดยผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงมีความเสี่ยงต่อสุขภาพจิตที่มีความไว้วางใจทางสังคมลดลงและแยกตัวจากสังคม
2	da Costa et al. (2015)	ความรุนแรงต่อคู่ครอง: การศึกษาในชายและหญิงจาก 6 ประเทศในยุโรป	การตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางด้านจิตใจของผู้ชายอยู่ระหว่างร้อยละ 48.8 (ปอร์โต) ถึงร้อยละ 71.8 (เอเธนส์) ส่วนผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงด้านจิตใจมีความชุกอยู่ระหว่างร้อยละ 46.4 (บูดาเปสต์) ถึงร้อยละ 70.5 (เอเธนส์) เมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงทางเพศ พบว่า ในเมืองบูดาเปสต์ผู้ชายและผู้หญิงตกเป็นเหยื่อในกรณีถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ด้วยอยู่ระหว่างร้อยละ 5.4 และร้อยละ

ลำดับ	นักวิชาการ	เรื่องที่ศึกษา	ผลการศึกษา
			<p>8.9 ตามลำดับ ส่วนในสตุตการ์ทพบว่า มีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 27.1 และ 25.3 ตามลำดับ ส่วนการถูกระทำรุนแรงทางด้านร่างกายพบว่า สัดส่วนของการตกเป็นเหยื่อของผู้หญิงและผู้ชายต่ำสุดมีค่าที่ร้อยละ 8.5 และ 9.7 ตามลำดับ (ปอร์โต) และมีสัดส่วนสูงที่สุดอยู่ที่กรุงเอเธนส์ในอัตราร้อยละ 23.1 และ 31.2 ผลการศึกษา ยังแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีโอกาสไม่แตกต่างกันในการตกเป็นเหยื่อและผู้กระทำความรุนแรงต่อคู่ครอง</p>
3	Carmichael et al. (2018)	การไตร่ตรองไว้ล่วงหน้ากับ "ความหลงใหล": รูปแบบการฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของคู่ครอง	<p>จากคดีฆาตกรรมทั้งหมด 2,279 คดีพบว่า เป็นคดีฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อคู่ครองจำนวน 295 คดี ซึ่งจากจำนวนนี้ร้อยละ 81.4 ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อการฆาตกรรม และเกือบร้อยละ 50 ของผู้ต้องสงสัยเพศชายเสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายในภายหลัง</p>
4	Carmichael et al. (2018)	ความชุกของความรุนแรงระหว่างคู่ครองในประเทศไทย	<p>ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 15 ของผู้ตอบแบบสอบถามเคยประสบความรุนแรงทางจิตใจ ร่างกาย และ/หรือทางเพศในตลอดช่วงชีวิต ซึ่งชี้ให้เห็นว่า 1 ใน 6 ของผู้หญิงไทยต้องเผชิญ</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	เรื่องที่ศึกษา	ผลการศึกษา
			กับความรุนแรงจากคู่ครอง ในบรรดาผู้หญิงร้อยละ 15 ที่รายงานความรุนแรงจากคู่ครองในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่าความรุนแรงทางจิตใจเป็นเรื่องที่พบบ่อยที่สุด (60–68%) ตามมาด้วยความรุนแรงทางเพศ (62–63%) และความรุนแรงทางร่างกาย (52–65%) นอกจากนี้ ร้อยละของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับพฤติกรรมควบคุมในรูปแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไปตั้งแต่ร้อยละ 4.6 ถึงร้อยละ 29.3
5	Pengpid et al. (2018)	ความรุนแรงทางเพศของคู่ครองที่และความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย และการใช้สารเสพติดของสตรีที่ฝากครรภ์และผู้ป่วยนอกทั่วไปในประเทศไทย	โดยภาพรวมแล้วผู้หญิงถูกกระทำ ความรุนแรงร้อยละ 21.3 โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.5 แจ้งว่าถูกล่วงละเมิดทางเพศ 1 ครั้งขึ้นไป ระหว่างความสัมพันธ์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่รายงานว่ามีการล่วงละเมิดทางจิตใจ (82.1%) ความรุนแรงทางร่างกาย (67.1%) และตกอยู่ในอันตราย (72.0%)
6	Berry and Monk (2020)	ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในจิตวิทยาในประเทศที่มีรายได้น้อยและมีรายได้ปานกลาง	ประเทศที่มีรายได้สูงและประเทศที่มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลาง (LMICs) ที่ความชุกของความรุนแรงระหว่างคู่ครองตั้งแต่ร้อยละ 27.9 ถึงร้อยละ 45.6

ลำดับ	นักวิชาการ	เรื่องที่ศึกษา	ผลการศึกษา
7	Thananowan et al. (2021)	ความรุนแรงของคู่มือและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของผู้หญิงไทยที่เข้ารับการรักษาในคลินิกนรีเวชวิทยา	ในบรรดาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า มีจำนวน 84 คน (21%) เคยประสบปัญหาความรุนแรงระหว่างคู่มือ อย่างน้อยหนึ่งประเภท ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา
8	Shewangzaw Engda et al. (2022)	ความรุนแรงต่อคู่มือและโรคโควิด-19 ในสตรีวัยเจริญพันธุ์: การสำรวจภาคตัดขวางในชุมชนของประเทศเอธิโอเปีย	สถานการณ์ความรุนแรงระหว่างคู่มือพบมากในกลุ่มเมืองเดเบรเบออร์ฮานประเทศเอธิโอเปียร้อยละ 19 โดยคนที่น่าสนใจเกิน ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและมีภาวะซึมเศร้ามีความเสี่ยงมาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ความรุนแรงระหว่างคู่มือในประเทศต่าง ๆ จะมีอัตราความชุกแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบทและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แต่หากพิจารณาถึงผลการศึกษาในประเทศไทย พบว่า มีความชุกอยู่ระหว่างร้อยละ 15 – 21.3

2.2.5 สาเหตุของความรุนแรงต่อคู่มือ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่มือพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรง ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง
1	Jeffries and Ball (2008)	ความรุนแรงของคู่ครองเพศเดียวกันในชาย: การทบทวนเชิงพรรณนาและการวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต	1. จิตวิทยาส่วนบุคคล 2. สุขภาพจิต 3. การใช้สารเสพติด 4. ความหวาดกลัว 5. การติดเชื่อเอชไอวี 6. ประสบการณ์เชิงลบในวัยเด็ก 7. พลวัตเชิงสัมพันธ์
2	Capaldi et al. (2012)	การทบทวนปัจจัยเสี่ยงต่อความรุนแรงของคู่รักอย่างเป็นระบบ	1. ลักษณะเชิงบริบทของคู่ครอง 2. พฤติกรรมของคู่ครอง 3. รูปแบบการปฏิสัมพันธ์
3	World Health Organization (2012)	การทำความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี	1. ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ความรุนแรงสมัยเป็นเด็ก การใช้แอลกอฮอล์หรือสารเสพติด ความผิดปกติทางบุคลิกภาพ การยอมรับความรุนแรง ประสบการณ์การกระทำรุนแรงต่อคู่ครองในอดีต 2. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เช่น ความขัดแย้งและความไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์ สังคมผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว ความเครียดทางการเงิน การมีภรรยาหลายคน และความไม่เท่าเทียมทาง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง
			<p>การศึกษาระหว่างคู่ครอง</p> <p>3. ปัจจัยด้านสังคม เช่น ความไม่เท่าเทียมทางเพศ ความยากจน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มาตรการทางกฎหมายอ่อนแอ ชุมชนมีมาตรการอ่อนแอต่อปัญหา และสังคมยอมรับการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ไขปัญหา</p>
4	Finneran and Stephenson (2014)	ต้นเหตุของความรุนแรงต่อคู่ครองในกลุ่มเกย์และไบเซ็กชวล	<p>1. อำนาจและการต่อรอง</p> <p>2. ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง</p> <p>3. ความเครียดในชีวิต</p> <p>4. การไม่เคารพความเป็นตัวตนของคู่ครอง</p>
5	Tsiko (2016)	แบบจำลองเกาส์เซียนเชิงพื้นที่สำหรับความรุนแรงต่อคู่ครองที่เป็นผู้ชายในแอฟริกา	<p>1. ระดับการศึกษา</p> <p>2. การบริโภคแอลกอฮอล์</p> <p>3. วงจรของความรุนแรงที่ถ่ายทอดมายังรุ่นต่อรุ่น</p> <p>4. การมีภรรยาหลายคน</p> <p>5. ความร่ำรวย</p> <p>6. ประเภทของการใช้ชีวิตคู่</p>
6	Chester and DeWall (2018) 7)	ต้นเหตุของความรุนแรงระหว่างคู่ครอง	<p>1. ปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล</p> <p>1.1 การมองคู่ครองเป็นวัตถุทางเพศ/ไม่เคารพในความเป็นมนุษย์</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรง ระหว่างคู่ครอง
			<p>1.2 ความไม่ซื่อสัตย์</p> <p>1.3 การปฏิเสธความปรารถนาของอีกฝ่าย</p> <p>2. ปัจจัยภายใน</p> <p>2.1 ปัจจัยด้านจิตพยาธิวิทยา เช่น พฤติกรรมต่อต้านสังคม และโรคบุคลิกภาพแปรปรวน เป็นต้น</p> <p>2.2 การควบคุมตนเอง</p> <p>2.3 การใช้สารเสพติด</p> <p>3. ปัจจัยด้านชีวภาพ</p> <p>3.1 ยีนส์และการถ่ายทอดทางพันธุกรรม</p> <p>3.2 ระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อ</p>
7	Malik and Nadda (2019)	การศึกษาภาคตัดขวางเกี่ยวกับความรุนแรงบนพื้นฐานเพศสภาพต่อผู้ชายในพื้นที่ชนบทของรัฐहरยาणा ประเทศอินเดีย	<p>1. รายได้ของครอบครัวที่ลดลง</p> <p>2. การศึกษา</p> <p>3. ชนชั้น</p> <p>4. การจัดตั้งครอบครัวเดี่ยว</p> <p>5. การดื่มแอลกอฮอล์</p> <p>6. การมีคูในระหว่างเรียนจนสำเร็จการศึกษา</p>
8	Kolbe and Büttner (2020)	ความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้ชาย: ความชุกและปัจจัยเสี่ยง	<p>1. การใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิด</p> <p>2. ความหึงหวง</p> <p>3. ความเจ็บป่วยทางจิต</p>

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง
			4. ความบกพร่องทางร่างกาย 5. การมีความสัมพันธ์ระยะสั้น
9	Gubi and Wandera (2022)	ความชุกและความสัมพันธ์ของความรุนแรงจากคู่ครองในผู้ชายที่เคยแต่งงานแล้วในยูกันดา: การสำรวจภาคตัดขวาง	1. ภูมิภาค 2. จำนวนภรรยา 3. พฤติกรรมชอบควบคุมของคู่ครอง 4. การพบเห็นความรุนแรงของพ่อแม่ช่วงเป็นวัยเด็ก 5. การดื่มสุรา 6. ความถี่ในการเมาของคู่ครองเพศหญิง
10	Oyediran et al. (2023)	ผู้ชายที่เป็นเหยื่อของความรุนแรงจากคู่ครองในแคเมอรูนและเซียร์ราลีโอน	1. ประสบการณ์ในวัยเด็กที่เห็นบิดาทำร้ายทุบตีมารดา 2. การดื่มแอลกอฮอล์ 3. เชื้อชาติ 4. การยอมรับในสังคมเรื่องการทำร้ายทุบตีภรรยา

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยทำการสำรวจสาเหตุของการกระทำความรุนแรงระหว่างคู่ครองไม่ว่าจะเป็นคู่ครองเพศเดียวกันหรือต่างเพศ รวมถึงการครอบคลุมถึงการทบทวนกลุ่มที่เป็นเหยื่อทั้งผู้ชายและผู้หญิง ผลการทบทวนดังกล่าว พบว่า การกระทำความรุนแรงต่อคู่ครองเกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ซึ่งในที่นี้สามารถแยกออกเป็น 3 สาเหตุใหญ่ ๆ ได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ (World Health Organization, 2012) ระดับการศึกษา (Malik & Nadda, 2019; Tsiko, 2016; World Health Organization, 2012) เชื้อชาติ (Oyediran et al., 2023) ชนชั้น (Malik & Nadda, 2019) ภูมิภาคที่อาศัย (Gubi & Wandera, 2022) ประสบการณ์ความรุนแรงสมัยเป็นเด็ก (Gubi & Wandera, 2022; Jeffries & Ball, 2008; Oyediran et al., 2023; Tsiko, 2016; World Health

Organization, 2012) การใช้แอลกอฮอล์หรือสารเสพติด (Chester & DeWall, 2018; Gubi & Wandera, 2022; Jeffries & Ball, 2008; Kolbe & Büttner, 2020; Malik & Nadda, 2019; Oyediran et al., 2023; Tsiko, 2016; World Health Organization, 2012) ความผิดปกติทางบุคลิกภาพ (Chester & DeWall, 2018; Jeffries & Ball, 2008; Kolbe & Büttner, 2020; World Health Organization, 2012) ความผิดปกติทางด้านร่างกาย (Chester & DeWall, 2018; Kolbe & Büttner, 2020) ความหวาดกลัว (Jeffries & Ball, 2008) ความเครียด (Finneran & Stephenson, 2014) (การยอมรับความรุนแรง (World Health Organization, 2012) ประสบการณ์การกระทำรุนแรงต่อคู่ครองในอดีต (World Health Organization, 2012) (2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เช่น ความขัดแย้งและความไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์ (Finneran & Stephenson, 2014; Kolbe & Büttner, 2020; World Health Organization, 2012) สังคมผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว (World Health Organization, 2012) ความเครียดทางการเงิน (Malik & Nadda, 2019; World Health Organization, 2012) การมีภรรยาหลายคน/ความซื่อสัตย์ (Chester & DeWall, 2018; Gubi & Wandera, 2022; Tsiko, 2016; World Health Organization, 2012) ความอิจฉาริษยา (Kolbe & Büttner, 2020) การมีคู่ครองก่อนวัยอันควร (Malik & Nadda, 2019) ประเภทของความสัมพันธ์ (Tsiko, 2016) อำนาจและการต่อรอง (Finneran & Stephenson, 2014) การไม่เคารพความเป็นตัวตนของคู่ครอง (Finneran & Stephenson, 2014) และความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างคู่ครอง (World Health Organization, 2012) และ (3) ปัจจัยด้านสังคม เช่น ความไม่เท่าเทียมทางเพศ (World Health Organization, 2012) ความยากจน (Malik & Nadda, 2019; Tsiko, 2016; World Health Organization, 2012) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (WHO, 2012a) มาตรการทางกฎหมายอ่อนแอ (World Health Organization, 2012) ชุมชนมีมาตรการอ่อนแอต่อปัญหา (World Health Organization, 2012) และสังคมยอมรับการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีในการแก้ไขปัญหา (Oyediran et al., 2023; World Health Organization, 2012)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่านักวิชาการจะศึกษาปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของการกระทำ ความรุนแรงต่อคู่รักค่อนข้างหลากหลายและแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าจะเน้นที่บริบทของสังคม จิตวิทยา ผู้กระทำความรุนแรง ผู้ถูกกระทำความรุนแรง หรือศึกษาจากมุมมองทางการแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักอาชญาวิทยา นักสังคมวิทยา หรือนักมานุษยวิทยา

2.2.6 ผลกระทบของการใช้ความรุนแรงต่อคู่ครอง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง พบว่า ผู้ตกเป็นเหยื่อได้รับผลกระทบหลายด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลกระทบของการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ผลกระทบ
1	Donovan et al. (2006)	การเปรียบเทียบความรุนแรงในครอบครัวระหว่างเพศเดียวกันและความสัมพันธ์ต่างเพศ	1. ผลกระทบด้านร่างกาย 2. ผลกระทบด้านจิตใจ 3. ผลกระทบที่เกี่ยวข้องทางเพศ
2	World Health Organization (2012)	การทำความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงต่อสตรี	1. การใช้สารเสพติดและดื่มแอลกอฮอล์ 2. มีปัญหาด้านการนอนหลับและการรับประทานอาหาร 3. ปัญหาการเคลื่อนไหวของร่างกาย 4. มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ 5. ความผิดปกติที่เกิดขึ้นจากความเครียดที่สะท้อนใจ 6. การสูบบุหรี่ 7. การทำร้ายตนเอง 8. การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย
3	Tjaden and Thoennes (2006)	ขอบเขต ลักษณะ และผลกระทบของความรุนแรงต่อคู่ครอง	1. การข่มขืน 2. การทำร้ายร่างกาย 3. พฤติกรรมรุกรานคู่ครอง

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ผลกระทบ
4	Heiskanen and Ruuskanen (2011)	ประสบการณ์ความรุนแรงของผู้ชายในประเทศฟินแลนด์ พ.ศ. 2552	1. ผลกระทบทางด้านร่างกาย 2. ผลกระทบทางด้านจิตใจ
5	Dempsey (2013)	ประสบการณ์ของผู้ชายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวในสกอตแลนด์	1. ปัญหาด้านสุขภาพจิตและอารมณ์ 2. การนอนไม่หลับ 3. การฝันร้าย 4. ภาวะซึมเศร้า 5. ความนับถือในตนเองลดต่ำลง 6. ไม่ไว้วางใจคนอื่น 7. มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ 8. ความหวาดกลัว 9. ความกังวล 10. อาการตื่นตระหนก 11. การแปลกแยกตัวเองออกจากครอบครัวและเพื่อน
6	Hines and Douglas (2016)	ประสบการณ์การรุกรานทางเพศในกลุ่มเหยื่อผู้ชายจากความรุนแรงทางด้านร่างกาย: ความชุก ความรุนแรง และสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับเหยื่อผู้ชายและลูก ๆ	1. ภาวะซึมเศร้า 2. ภาวะความเครียดผิดปกติหลังเหตุสะเทือนใจ 3. อาการทางร่างกายผิดปกติ 4. สุขภาพแย่งลง
7	Safariolyaei and Amiri (2017)	ผลกระทบของการกระทำความรุนแรงต่อผู้ชาย	1. การควบคุมตนเอง 2. การพึ่งพา

ลำดับ	นักวิชาการ	ชื่อเรื่อง	ผลกระทบ
			3. ความโดดเดี่ยว 4. ความรู้สึกผิด 5. ความอับอาย 6. ความสิ้นหวัง 7. ความรับผิดชอบ 8. ความนับถือตนเองต่ำ 9. ผลกระทบต่อสุขภาพ 10. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ 11. การตกงาน 12. ผลกระทบต่อเด็ก
8	Yim and Kofman (2019)	จิตวิทยาชีววิทยาของ ความเครียดจากความ รุนแรงระหว่างคู่ครอง	1. ความรุนแรงต่อคู่ครองส่งผลกระทบต่อระบบต่อมไร้ท่อที่เกี่ยวข้องกับความเครียดและภูมิคุ้มกันผิดปกติ 2. ความรุนแรงต่อคู่ครองส่งผลกระทบต่อความเครียดทางด้านจิตใจ และความเครียดดังกล่าวก็เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาความรุนแรงตามมา

การกระทำความรุนแรงต่อคู่ครองก่อให้เกิดผลกระทบตามมาหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับคนที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กหรือสมาชิกในครอบครัวอื่น ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมบางส่วน พบว่า การกระทำรุนแรงต่อคู่ครองส่งผลกระทบดังต่อไปนี้คือ (1) ผลกระทบทางด้านร่างกาย เช่น สุขภาพย่ำแย่ลง (Hines & Douglas, 2016; Safariolyaei & Amiri, 2017) อาการร่างกายผิดปกติ (Hines & Douglas, 2016) ปัญหาการเคลื่อนไหวของร่างกาย (World Health Organization, 2012) การใช้สารเสพติดหรือแอลกอฮอล์

(World Health Organization, 2012) (2) ผลกระทบด้านจิตใจ ซึ่งการกระทำความรุนแรงต่อคู่ครองทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงเกิดความเครียด (Yim & Kofman, 2019) มีภาวะซึมเศร้า (Dempsey, 2013; Hines & Douglas, 2016) ภาวะความเครียดผิดปกติหลังเหตุสะเทือนใจ (Hines & Douglas, 2016; World Health Organization, 2012) การควบคุมตนเอง การพึ่งพา ความโดดเดี่ยว ความรู้สึกผิด ความอับอาย ความสิ้นหวัง ความรับผิดชอบ ความนับถือตนเองต่ำ (Dempsey, 2013; Safariolyaei & Amiri, 2017; World Health Organization, 2012) นอนไม่หลับ (Dempsey, 2013; World Health Organization, 2012) ฝันร้าย หวาดกลัว ไม่ไว้วางใจคนอื่น มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ ความหวาดกลัว ความกังวล อาการตื่นตระหนก การแปลกแยกตัวเองออกจากครอบครัวและเพื่อน (Dempsey, 2013) การสูบบุหรี่ การทำร้ายตนเอง (World Health Organization, 2012) (3) ผลกระทบที่เกี่ยวข้องทางเพศ (Donovan et al., 2006) เช่น การมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย (WHO, 2012a) (4) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Safariolyaei & Amiri, 2017) เช่น การขาดแคลนรายได้ ค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต เป็นต้น และ (5) ผลกระทบทางด้านสังคม เช่น การตกงาน และผลกระทบต่อเด็ก (Safariolyaei & Amiri, 2017)

2.2.7 การตอบสนองต่อความรุนแรง

โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่ถูกกระทำรุนแรงย่อมมีการตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาหรือตอบโต้ผู้กระทำ จากการศึกษาของ (Dobash & Dobash, 2004) พบว่าผู้หญิงและผู้ชายจะมีการตอบสนองต่อความรุนแรงแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 26 บอกว่าไม่ใส่ใจ รองลงมาคือ เห็นว่าการกระทำของผู้หญิงมีความเหมาะสมเป็นธรรมชาติ (ร้อยละ 20) การเยาะเย้ยถากถาง (ร้อยละ 17) รู้สึกโกรธ (ร้อยละ 14) ในขณะที่ร้อยละ 6 ของกลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกประหลาดใจ ในขณะที่ผลการศึกษาของ Ruiz-Pérez et al. (2006) ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้หญิงในประเทศสเปนจำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68 มีการตอบสนองต่อปัญหาความรุนแรงในคู่ครองในเชิงรุก โดยร้อยละ 58.2 จะตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าวด้วยการแยกทาง ส่วนผลการศึกษาของ Parker et al. (2020) พบว่า ผู้หญิงจะตอบสนองต่อปัญหาความรุนแรงดังกล่าวด้วยกลยุทธ์การนิ่งเฉย (placating) มากที่สุด รองลงมาคือ การขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายอย่างเป็นทางการ และการวางแผนด้านความปลอดภัยให้กับตนเอง หากพิจารณาในมุมมองของผู้ชาย การ

ตอบสนองต่อปัญหาความรุนแรงที่ถูกผู้หญิงกระทำ จะมีกลยุทธ์และวิธีการที่แตกต่างไปจากผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรง ซึ่งผลการศึกษาของ Nybergh et al. (2016) ระบุว่า ผู้ชายจะใช้วิธีเดินหนี (walking away) รังไม่ให้ผู้หญิงกระทำรุนแรง (holding them back) และการตอบโต้ (retaliating) เป็นหลัก

2.2.8 การวัดการกระทำรุนแรงต่อคู่ครอง

1. มาตรฐานวัด Abusive Behavior Inventory (ABI) เป็นมาตรฐานวัดที่พัฒนาขึ้นมาโดย SHEPARD and CAMPBELL (1992) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติได้แก่ การกระทำรุนแรงด้านร่างกาย (15 ข้อคำถาม) การกระทำรุนแรงทางด้านจิตใจ (13 ข้อคำถาม) และการกระทำรุนแรงทางด้านเพศ (2 ข้อคำถาม) ซึ่งเป็นมาตรฐานวัดที่นำมาใช้ทั้งการวัดการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงและการเป็นผู้กระทำรุนแรง ด้วยการสอบถามว่า ผู้หญิงเคยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านตบ ตี หรือชกคู่ครองของท่าน” “ท่านกล่าวหาว่าคู่ครองของท่านให้ความสนใจแต่คนอื่นหรือสิ่งอื่น” และ “ท่านบังคับคู่ครองหรืออดีตคู่ครองของท่านให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย” เป็นต้น

2. มาตรฐานวัด Abusive within Intimate Relationships Scale (AIRS) เป็นมาตรฐานวัดที่พัฒนาขึ้นมาโดย Borjesson et al. (2003) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อสำหรับใช้วัดการกระทำรุนแรงทางด้านร่างกายและความรุนแรงทางด้านจิตใจ โดยมีมิติย่อย 5 ด้านได้แก่ การกระทำรุนแรงด้านอารมณ์ (emotional abuse) การหลอกลวง (deception) การกระทำรุนแรงทางวาจา (verbal abuse), ความรุนแรงที่มากเกินไป (overt violence) และการกระทำรุนแรงด้วยการจำกัดในด้านต่าง ๆ (restrictive violence) อย่างไรก็ตาม มาตรฐานนี้เหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนวัยรุ่นหนุ่มสาวเป็นหลัก ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ท่านทำร้ายร่างกายคู่ครองของท่าน” “ท่านบีบแขนคู่ครองของท่านอย่างแรง” และ “ท่านทำเป็นไม่สนใจคู่ครองของท่าน” เป็นต้น

3. มาตรฐานวัด Revised Conflict Tactics Scales (CTS-2) เป็นมาตรฐานวัดที่พัฒนาขึ้นมาโดย Straus et al. (2003) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 78 ข้อคำถาม โดยแบ่งเป็นข้อคำถามที่วัดการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจำนวน 39 ข้อคำถาม และเป็นข้อคำถามสำหรับวัดการกระทำรุนแรงต่อคู่ครองอีกจำนวน 39 ข้อคำถามเช่นกัน มาตรฐานนี้แบ่งออกเป็น 4 มิติย่อยได้แก่ การทำร้าย

ร่างกาย (physical assault) ความก้าวร้าวทางอารมณ์ (psychological aggression) การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ (sexual coercion) การเจรจาต่อรอง (negotiation) และการบาดเจ็บระหว่างคู่ครอง (injury between partners) เหมาะที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่แต่งงานแล้ว เคยมีคู่ครอง หรืออยู่ในระหว่างคบหาเป็นแฟนกันก็ได้ ตัวอย่างข้อคำถามซึ่งเป็นการถามถึงความถี่ของพฤติกรรมของคู่ครอง เช่น “ท่านผลักก่อกคู่ครองของท่าน” “ท่านชกต่อยหรือตบตีคู่ครองของท่านจนทำให้เขาได้รับบาดเจ็บ” และ “ท่านใช้กำลังบังคับให้คู่ครองของท่านมีเพศสัมพันธ์ด้วย” เป็นต้น

4. มาตรวัด Controlling Behaviors Scale-Revised (CBS-R) เป็นมาตรวัดที่พัฒนาขึ้นมาโดย Graham-Kevan and Archer (2003) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 24 ข้อคำถาม 5 มิติย่อย ได้แก่ การล่วงละเมิดทางด้านเศรษฐกิจ (economic abuse) การบีบบังคับและการข่มขู่ (coercion and threats) การคุกคาม (intimidation) การกระทำรุนแรงทางด้านอารมณ์ (emotional abuse) และการแยกตัวออกจากสังคม (isolation) มาตรวัดนี้มีการให้ผู้ตอบแบบสอบถามรายงานพฤติกรรมของตนเองและคู่ครองในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ 0 (ไม่เคย) จนถึง 5 (เป็นประจำ) จากการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัดนี้ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของครอนบาคเท่ากับ .86 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อถือได้สูง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและการกระทำ ความรุนแรงต่อคู่ครอง พบว่า หากคู่ครองไม่สามารถจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ อาจส่งผลให้เกิดการกระทำรุนแรงต่อคู่ครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wisyaningrum et al. (2021) ที่พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้คู่ครองมีความใกล้ชิดกันลดลง ซึ่งต่อมาส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ส่วนผลการศึกษาของ Abbaspour et al. (2022) ที่ระบุว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการกระทำ ความรุนแรงของผู้ปกครองต่อเด็กนักเรียนชายซึ่งผลการศึกษาของ Gottman and Gottman (2017) ได้อธิบายว่า รูปแบบการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การตะโกนด่า หรือ การว่ากล่าว หรือการสกดกันไม่คุยด้วย เป็นสิ่งที่ขัดขวางแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเชิงสร้างสรรค์และส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรต่อกัน จนกระตุ้นให้เกิดความตึงเครียดและสุดท้ายนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาได้เช่นเดียวกัน ซึ่งผลการศึกษาของ Straus et al. (2003) ค้นพบว่า เมื่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองกลายเป็นปัญหา

เรื่อรังและรุนแรงขึ้น อาจสร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้คู่ครองเกิดพฤติกรรมหุนหันพลันแล่นหรือพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งอาจนำไปสู่การทำร้ายร่างกาย การทำลายทรัพย์สิน หรือการฆาตกรรม ในขณะที่ผลการศึกษาของ Johnson (2013) ก็ระบุว่า อำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่ครอง เป็นต้นเหตุของความรู้สึกคับข้องใจ ความขุ่นเคือง และความสิ้นหวัง ซึ่งอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมซึ่งเป็นวิธีการใช้อำนาจหรือแสวงหาการแก้แค้น

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล

2.3.1 ความหมายของสังคมยุคดิจิทัล

Stratton et al. (2017) อธิบายว่า สังคมดิจิทัลเป็นสังคมที่ยอมรับเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ภายในสังคม โดยผสมเข้ากับชีวิตประจำวัน รวมถึงการก่ออาชญากรรม การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และกระบวนการยุติธรรม

Gostev and Belous (2019) อธิบายว่า สังคมยุคดิจิทัล หมายถึง สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาที่อิงอยู่บนการจัดการและเทคโนโลยี รวมถึงความรู้สึกที่มีคุณค่าของการสื่อสารทางสังคมในพื้นที่เสมือนจริง โดยมีชื่อเรียกได้หลายอย่าง เช่น “สังคมเปิด” “สังคมเครือข่าย” และ “สังคมดิจิทัล” เป็นต้น

Redshaw (2020) อธิบายว่า สังคมดิจิทัล คือ สังคมที่มีลักษณะการไหลเวียนของข้อมูลผ่านเครือข่ายทั่วโลกด้วยความเร็วที่ไม่เคยมีมาก่อน

Vasilev et al. (2020) กล่าวว่า ยุคของสังคมดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพาราไดม์ในการพัฒนาสังคม ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในภาคส่วนการสื่อสารโทรคมนาคม ข้อมูลและการสื่อสาร นาโนเทคโนโลยี อวกาศ ชีววิศวกรรม และหุ่นยนต์

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สังคมยุคดิจิทัล หมายถึง สังคมที่ผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับทุกด้านของคนในสังคม ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในการสื่อสาร การจัดการ การพัฒนาเทคโนโลยี และการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมที่มีความซับซ้อนและหลากหลายผ่านทางพื้นที่เสมือนจริงและเทคโนโลยีต่าง ๆ

2.3.2 พัฒนาการของสังคมยุคดิจิทัล

Coyle (2023) แบ่งยุคดิจิทัลแบ่งออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคดิจิทัล 1.0 ยุคดิจิทัล 2.0 ยุคดิจิทัล 3.0 และยุคดิจิทัล 4.0 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ยุคดิจิทัล 1.0 (Digital 1.0) เป็นยุคของอินเทอร์เน็ต (internet) ซึ่งเริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 1980 (Coyle, 2023) จากการถือกำเนิดของอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายมากขึ้น ยุคนี้ยังถือเป็นยุคเริ่มต้นของธุรกิจออนไลน์ (E-Commerce) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (2564)

2) ยุคดิจิทัล 2.0 (Digital 2.0) เป็นยุคของสื่อสังคม (social media) เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 2000 จากการถือกำเนิดของสื่อสังคม เช่น Facebook, Twitter, Instagram เป็นต้น (Coyle, 2023) ยุคนี้ทำให้ผู้คนสามารถเชื่อมต่อและสื่อสารกันได้ง่ายขึ้น เกิดเป็นสังคมออนไลน์ที่มีขนาดใหญ่

3) ยุคดิจิทัล 3.0 (Digital 3.0) หรือยุคข้อมูลมหัต (big data) เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 2010 จากการถือกำเนิดของเทคโนโลยีข้อมูลมหัต ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยุคนี้ทำให้องค์กรต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและปรับปรุงการดำเนินงาน

4) ยุคดิจิทัล 4.0 (Digital 4.0) เป็นยุคของปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณช่วงทศวรรษ 2020 จากการถือกำเนิดของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งทำให้เครื่องจักรสามารถเรียนรู้และตัดสินใจได้เอง ยุคนี้ทำให้องค์กรต่างๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการทำงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Coyle, 2023)

2.3.3 ลักษณะสำคัญของสังคมยุคดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาของอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้สังคมในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลง กลายเป็นสังคมยุคดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1) การเชื่อมต่อที่เพิ่มขึ้น การเชื่อมต่อที่เพิ่มขึ้นในยุคดิจิทัลเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารดิจิทัล การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เร็วขึ้นและมีความเสถียรมากขึ้นทำให้ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไม่มีขีดจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารผ่านการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มการสื่อสารอื่น ๆ เช่น อีเมล แอปพลิเคชัน

แซท และวิดีโอคอล นอกจากนี้ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ดีขึ้นยังช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและบริการหลากหลายทางออนไลน์ ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาออนไลน์ที่ช่วยให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงหลักสูตรการศึกษาและแหล่งข้อมูลทางการศึกษาจากสถาบันชั้นนำได้ง่ายขึ้น (Brynjolfsson & McAfee, 2014) การพัฒนาของอีคอมเมิร์ซก็ทำให้การซื้อขายสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน (Chaffey & Ellis-Chadwick, 2019) การเชื่อมต่อทางดิจิทัลยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างชุมชนออนไลน์และเครือข่ายสังคมที่เข้มแข็ง ผู้คนสามารถหากลุ่มที่มีความสนใจร่วมกันและสร้างความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นผ่านโลกออนไลน์ (Rainie & Wellman, 2012) อย่างไรก็ตาม การเชื่อมต่อที่เพิ่มขึ้นยังส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล (Castells, 2002) การเชื่อมต่อในสังคมยุคดิจิทัลยังส่งผลกระทบต่อวิถีการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การทำงานจากที่บ้านและการประชุมออนไลน์กลายเป็นเรื่องปกติมากขึ้น เพราะมีการพัฒนาเครื่องมือและแพลตฟอร์มที่สนับสนุนการทำงานแบบดิจิทัล (Hill et al., 2015) ด้วยเหตุนี้ การเชื่อมต่อที่เพิ่มขึ้นในสังคมยุคดิจิทัลจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในหลายด้าน และยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเข้าใจของเราต่อโลกเปลี่ยนแปลงไป

2) การปฏิวัติทางเทคโนโลยี ในสังคมยุคดิจิทัลเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ได้แก่

1. คอมพิวเตอร์และสมาร์ตโฟน คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันได้พัฒนาจากเครื่องจักรขนาดใหญ่ที่มีการใช้งานจำกัดเป็นอุปกรณ์ส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูง สมาร์ตโฟนก็ถือว่าการปฏิวัติที่ยิ่งใหญ่ เพราะทำให้การสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายมากขึ้น ด้วยการเปลี่ยนโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้กลายเป็นอุปกรณ์ที่ทรงพลังพร้อมฟังก์ชันมากมาย (Smith & Anderson, 2018; Thompson, 2018)

2. โดรน โดรนไม่เพียงแต่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการทหารเท่านั้น แต่ยังขยายไปยังการใช้งานทางพลเรือน เช่น การถ่ายภาพและวิดีโอ การสำรวจ และในอนาคตอาจใช้สำหรับการจัดส่งสินค้า (Ackerman & Guizzo, 2016; Clarke & Moses, 2014)

3. หุ่นยนต์ การใช้หุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมเป็นเรื่องปกติ แต่ในปัจจุบันหุ่นยนต์ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในบ้านเรือน ด้านการดูแลสุขภาพ และแม้แต่ในบริการลูกค้า หุ่นยนต์ช่วยทำงานที่ซับซ้อนหรืออันตรายกลายเป็นงานที่ง่ายและปลอดภัยยิ่งขึ้น (Russell & Norvig, 2016)

4. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) AI ได้เข้ามามีบทบาทในหลายด้าน ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ การจำแนกภาพ การประมวลผลภาษาธรรมชาติ จนถึงการขับเคลื่อนยานพาหนะอัตโนมัติ นอกจากนี้ AI ยังช่วยในการตัดสินใจทางธุรกิจและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Goodfellow et al., 2016; Jordan & Mitchell, 2015)

5. อุปกรณ์สวมใส่ได้และ IoT (Internet of Things) อุปกรณ์สวมใส่ได้ เช่น นาฬิกาอัจฉริยะและแว่นตาอัจฉริยะได้เปลี่ยนแปลงวิถีในการติดตามเรื่องของสุขภาพและการออกกำลังกาย ในขณะที่อุปกรณ์ IoT ทำให้ทุกสิ่งเชื่อมต่อกันได้มากขึ้น เช่น การสร้างบ้านที่ฉลาดขึ้นและระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพ (Patel et al., 2012)

การพัฒนาเหล่านี้ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิถีที่เราทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสใหม่ ๆ และท้าทายในการคิดค้นวิธีใหม่ ๆ ในการทำงานและการแก้ปัญหาในโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3) การเปลี่ยนแปลงในการทำงานและการดำเนินธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงในการทำงานและดำเนินธุรกิจในยุคดิจิทัลนับเป็นหนึ่งในผลกระทบที่สำคัญที่สุดจากการปฏิวัติทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำงานและการดำเนินธุรกิจในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก

1. การทำงานจากที่บ้าน (remote work) การทำงานจากที่บ้านหรือการทำงานแบบ remote ได้กลายเป็นเรื่องปกติสำหรับองค์กรหลายแห่ง โดยเฉพาะหลังจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งได้เร่งให้การทำงานจากบ้านกลายเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น (Kniffin et al., 2021) การทำงานแบบนี้ช่วยให้พนักงานมีความยืดหยุ่นในการจัดการเวลาและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งส่งผลดีต่อการทำงานและความสมดุลในชีวิต (Choudhury et al., 2021)

2. การประชุมออนไลน์ เทคโนโลยีการประชุมออนไลน์เช่น Zoom, Microsoft Teams และ Google Meet ได้กลายเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจ ช่วยให้ทีมงานที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วโลกสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bailenson, 2021)

3. การเปลี่ยนแปลงในภาคอุตสาหกรรม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการผลิตและการดำเนินงานของธุรกิจได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น (Rüßmann et al., 2015) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้นี้รวมถึงการใช้หุ่นยนต์ การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการตัดสินใจ (Frank et al., 2019)

4. การเปลี่ยนแปลงในการตลาดและการขาย การตลาดดิจิทัลและอีคอมเมิร์ซได้เปลี่ยนแปลงวิธีการขายสินค้าและบริการ ธุรกิจต่าง ๆ ได้เริ่มใช้ช่องทางออนไลน์ในการดึงดูดลูกค้าและเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจของตนเอง (Huang & Rust, 2018)

4) การเข้าถึงข้อมูลและการศึกษา ในสังคมปัจจุบัน การเข้าถึงข้อมูลและแหล่งการศึกษามีความง่ายและมีความหลากหลายยิ่งขึ้น ด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ทั้งนี้ รวมถึงการเรียนออนไลน์และหลักสูตรการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต

1. การเข้าถึงข้อมูลที่เพิ่มขึ้น ด้วยการพัฒนาของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลทั้งในด้านข่าวสาร วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และการศึกษากลายเป็นเรื่องง่ายและรวดเร็ว (Hilbert, 2016) ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายและเป็นปัจจุบัน

2. การศึกษาออนไลน์และหลักสูตรออนไลน์ การเรียนรู้ออนไลน์ได้ปฏิวัติวิธีการศึกษา จากการใช้หลักสูตรออนไลน์ฟรีอย่าง MOOCs (Massive Open Online Courses) ไปจนถึงโปรแกรมการศึกษาที่ได้รับการรับรองอย่างเต็มรูปแบบ (Zheng et al., 2018). นอกจากนี้ ยังมี การใช้วิดีโอและเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อช่วยในการเรียนการสอน (Means et al., 2013)

3. การเข้าถึงแหล่งการศึกษาดิจิทัล ห้องสมุดดิจิทัล ฐานข้อมูลออนไลน์และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ เช่น Khan Academy และ Coursera ได้เปิดโอกาสให้ผู้คนทั่วโลกเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้น (Coughlan & Perryman, 2015)

5) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สังคมยุคดิจิทัลส่งผลกระทบต่อวิธีที่เราสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้เปลี่ยนแปลงวิธีที่คนในสังคมแบ่งปันข้อมูลและสร้างเครือข่ายทางสังคม (Kaplan & Haenlein, 2016) นอกจากนี้ การเข้าถึงและสร้างเนื้อหาดิจิทัล เช่น บล็อก วิดีโอ และพอดคาสต์ได้กลายเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถทำได้ ทำให้เกิดวัฒนธรรมของการแชร์และการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย (Deuze & Prenger, 2019) ปัจจุบัน เกมออนไลน์กลายเป็นสถานที่สำหรับการสร้างชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ และเปลี่ยนวิธีที่เรามีปฏิสัมพันธ์กับเทคโนโลยี (Bowman et al., 2015; Ratan et al., 2015) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสาร การสร้างสรรค์ และการเชื่อมต่อกับบุคคลอื่นอย่างมีนัยสำคัญในสังคมยุคดิจิทัล

6) ความท้าทายด้านความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ในสังคมยุคดิจิทัลที่มีการเชื่อมต่อข้อมูลอย่างกว้างขวาง ความท้าทายด้านความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวกลายเป็น

ประเด็นสำคัญที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะการเชื่อมต่อที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทางธุรกิจจำนวนมาก กลายเป็นเป้าหมายที่ดึงดูดสำหรับอาชญากรทางไซเบอร์ (Kshetri, 2017) ที่ทำการโจมตีแบบ phishing ไปจนถึงการละเมิดข้อมูลระดับขั้นสูง (Morgan, 2016) การป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลสำคัญจึงเป็นเรื่องสำคัญที่องค์กรต่าง ๆ ต้องนำระบบความปลอดภัยข้อมูลที่เข้มแข็งมาใช้ รวมถึงการใช้การเข้ารหัสข้อมูล การจัดการความเสี่ยง และการฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Romanosky, 2016) รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานด้านการคุ้มครองข้อมูล เช่น GDPR ในยุโรป เป็นต้น (Voigt & Von dem Bussche, 2017)

7) การเติบโตของอีคอมเมิร์ซและการช้อปปิ้งออนไลน์ การเติบโตของอีคอมเมิร์ซและการช้อปปิ้งออนไลน์ในยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการค้าปลีกเป็นอย่างมาก การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นและการใช้งานสมาร์ตโฟนที่แพร่หลาย การซื้อขายออนไลน์กลายเป็นวิธีที่สะดวกและนิยมในหมู่ผู้บริโภค แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซเช่น Amazon และ Alibaba ได้เติบโตอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นผู้นำตลาดโลก (Chaffey & Ellis-Chadwick, 2019) การเติบโตนี้ไม่เพียงแต่เพิ่มการแข่งขันในตลาดอีคอมเมิร์ซเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสใหม่ ๆ สำหรับธุรกิจขนาดเล็กและกลาง ซึ่งสามารถเข้าถึงตลาดโลกได้ง่ายขึ้นผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ นอกจากนี้ การปรับตัวของธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับการช้อปปิ้งออนไลน์ รวมถึงการนำเสนอวิธีการชำระเงินที่หลากหลาย การจัดส่งที่รวดเร็ว และการมีนโยบายคืนสินค้าที่ยืดหยุ่น ส่งผลให้ลูกค้ามีความพึงพอใจมากขึ้น (Cao et al., 2018) การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอีคอมเมิร์ซ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลใหญ่ (big data analytics) และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการแนะนำสินค้า ได้เปิดโอกาสให้ธุรกิจสามารถเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Huang & Rust, 2018) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลให้วงการอีคอมเมิร์ซเติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนสำคัญในเศรษฐกิจดิจิทัล

8) การเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม สังคมยุคดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในหลายด้าน ทั้งในแง่บวกและลบ หากพิจารณาถึงผลกระทบด้านบวก พบว่า การใช้ระบบดิจิทัลในการเก็บข้อมูลและการสื่อสารได้ช่วยลดความจำเป็นในการใช้กระดาษในหลายองค์กรและสถาบันต่าง ๆ (Scharnhorst et al., 2018) นอกจากนี้ ยังช่วยลดการเดินทางเนื่องจากการใช้งานการประชุมออนไลน์และการทำงานจากที่บ้าน ซึ่งส่งผลต่อการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่วน

ผลกระทบด้านลบ ประกอบด้วย ปัญหาของขยะอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste) เพราะอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีอายุการใช้งานที่สั้นและมักไม่ได้รับการนำมารีไซเคิลอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง (Baldé et al., 2017) นอกจากนี้ การใช้พลังงานในศูนย์ข้อมูลขนาดใหญ่และโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มการใช้พลังงาน (Shehabi et al., 2016) ด้วยเหตุนี้ การจัดการกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบ รวมถึงการใช้นวัตกรรมเพื่อลดผลกระทบด้านลบและส่งเสริมผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

2.3.4 สังคมยุคดิจิทัลและความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

สังคมยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิถีที่คนในสังคมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การใช้สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ส่งผลให้มีการสื่อสารและการติดต่อระหว่างคู่ครองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งในบางกรณีกลายเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ โดยความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัลเกิดขึ้นจากปัญหาหลายประการ ดังนี้

1) ความเป็นส่วนตัว ในสังคมยุคดิจิทัลมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง มีโอกาสในการแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลกับสาธารณะมากมากขึ้น การโพสต์รูปภาพที่มีความเป็นส่วนตัวหรือข้อมูลส่วนบุคคลบนสื่อสังคมออนไลน์อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจหรือความขัดแย้งในความสัมพันธ์ นอกจากนี้ การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับคู่ครองผ่านช่องทางออนไลน์อาจส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงและความไม่พอใจเมื่อข้อมูลเกิดความแตกต่างกัน การรักษาความเป็นส่วนตัวในสังคมยุคดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น จึงควรมีการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อควบคุมข้อมูลที่แชร์กับสาธารณะ และควรรู้ถึงการใช้งานคุกกี้และการติดตามออนไลน์เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัว (Acquisti et al., 2015) ซึ่ง Dindia and Allen (2018) ระบุว่า การสื่อสารแบบเปิดเผยกับคู่ครองเกี่ยวกับความคาดหวังทางด้านความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ออนไลน์ นอกจากนี้ ควรระมัดระวังและรักษาความเป็นส่วนตัวในสังคมยุคดิจิทัลเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและลดปัญหาความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง

2) การโพสต์และการแชร์ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์ การกระทำดังกล่าวอาจสร้างความเข้าใจผิดหรือความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ดังนั้น คู่ครองควรพิจารณาการโพสต์ข้อมูลอย่างระมัดระวังเพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ระมัดระวังการแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลและตรวจสอบ

ความถูกต้องของข้อมูลก่อนการโพสต์ ใช้รูปแบบการสื่อสารอย่างสุภาพและรับฟังความคิดเห็นจาก คู่ครอง ควรติดตามและเข้าใจมุมมองของคู่ครองเพื่อลดความขัดแย้งในความสัมพันธ์ รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีสติและระมัดระวังเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่ครอง (Dindia & Allen, 2018)

3) การสื่อออนไลน์ในการหาคู่ การใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรักและความสัมพันธ์ อาจสร้างความขัดแย้งเมื่อคู่ครองไม่สามารถตกลงกันในเรื่องการใช้แอปพลิเคชันหาคู่หรือการคบหาคู่ออนไลน์ (Valkenburg & Peter, 2013) ซึ่ง Gibbs et al. (2011) อธิบายว่า ความแตกต่างในวิธีการใช้เทคโนโลยีและการรับมือกับความสัมพันธ์ในโลกดิจิทัลอาจสร้างความขัดแย้งและความไม่พอใจระหว่างคู่ครองได้ นอกจากนี้ การใช้แอปพลิเคชันหาคู่หรือการคบหาคู่ออนไลน์จำเป็นต้องมีความระมัดระวังในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและการติดต่อกับคนในโลกออนไลน์ เพื่อป้องกันความขัดแย้งและความไม่พอใจที่อาจเกิดขึ้น (Jones & Mitchell, 2016; Reyns et al., 2018) และการสื่อสารอย่างเปิดเผยและสุภาพมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในโลกดิจิทัล (Dindia & Allen, 2018)

2.4 ทฤษฎีหน้าที่นิยม

ทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) เป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เน้นการพิจารณาถึงบทบาทของครอบครัวในสังคม โดยมองว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับสังคม นอกจากนี้ ยังให้ความสนใจศึกษาถึงสถานะและบทบาทของสมาชิกในครอบครัว โดยครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวทำหน้าที่บางอย่างที่เป็นระบบซึ่งช่วยส่งเสริมความเจริญและการพัฒนาของสังคม Murdock (1949) เป็นนักมานุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงในการศึกษาโครงสร้างของครอบครัวและการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทั่วโลก แนวคิดหลักของเขาเกี่ยวกับโครงสร้างของครอบครัวประกอบด้วย

1. ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) Murdock เชื่อว่าครอบครัวนิวเคลียร์หรือครอบครัวเดี่ยวซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกคือหน่วยพื้นฐานที่สุดของสังคม และเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการเลี้ยงดูลูก การสร้างสังคม และการให้ความรักและความอบอุ่น โดยครอบครัวนิวเคลียร์สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในทุกวัฒนธรรม และมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมความมีเสถียรภาพทางสังคมและการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการขาดการ

พิจารณาความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยนักวิชาการบางคนชี้ว่า ทฤษฎีของ Murdock มองข้ามรูปแบบครอบครัวอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคมต่าง ๆ

2. หน้าที่หลักของครอบครัว (family functions) หน้าที่หลักของครอบครัวประกอบด้วย

- (1) การเลี้ยงดูลูก โดยการเลี้ยงดู ได้แก่ การดูแลด้านกายภาพและสุขภาพ การพัฒนาทางจิตใจและสังคม การส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ และการนำเสนอค่านิยมและประเพณีทางวัฒนธรรม
- (2) การกล่อมเกลามทางสังคม ครอบครัวมีหน้าที่ในการกล่อมเกลามทางสังคม หมายถึง การเตรียมความพร้อมและการฝึกฝนลูกหลานให้เข้ากับสังคมที่ได้ดีและกว้างขวางขึ้น ครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ การทำงานร่วมกัน และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม (3) การทำหน้าที่เป็นหน่วยทางเศรษฐกิจ โดยการร่วมกันในการจัดหา บริหาร และใช้จ่ายทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การทำงานร่วมกันในด้านนี้ช่วยสนับสนุนความมั่นคงและการเจริญเติบโตของครอบครัวได้ และ (4) การให้ความรักและความอบอุ่น นอกจากหน้าที่ทางกายภาพและเศรษฐกิจแล้ว ครอบครัวยังเป็นแหล่งของความรัก ความอบอุ่น การสนับสนุนทางอารมณ์ และความมั่นคงทางจิตใจ สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญในการพัฒนาความรู้สึกของความปลอดภัยและการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในครอบครัว

3. ความแตกต่างทางวัฒนธรรม แม้ Murdock จะมองว่าครอบครัวเดี่ยวมีความเป็นสากล และสามารถพบได้ทั่วไปในทุกวัฒนธรรม แต่ก็ยังยอมรับถึงความหลากหลายที่มีอยู่ในรูปแบบและหน้าที่ของครอบครัวตามบริบททางวัฒนธรรมและสังคมต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังมองว่าโครงสร้างของครอบครัวและการหน้าที่ของครอบครัวไม่ได้คงที่แน่นอน แต่เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ ในบางวัฒนธรรม รูปแบบครอบครัวอาจขยายเกินกว่าแค่ครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ตัวอย่างเช่น ครอบครัวขยายที่รวมถึงญาติพี่น้องอื่น ๆ หรือระบบครอบครัวเดียวกันที่รวมหลายรุ่นอยู่ด้วยกัน นอกจากนี้ หน้าที่และบทบาทในครอบครัวก็อาจแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม เช่น บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัว หรือวิธีการที่พ่อแม่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูก แม้จะมีความแตกต่างดังกล่าวข้างต้น แต่ครอบครัวก็ยังมีคุณลักษณะพื้นฐานบางอย่างที่ครอบครัวในทุกวัฒนธรรมมีส่วนร่วมกัน เช่น การให้การสนับสนุนทางอารมณ์ การเป็นแหล่งของความรักและความอบอุ่น เป็นต้น

4. การวิพากษ์ทฤษฎี แนวคิดของ Burdock เกี่ยวกับครอบครัวเดี่ยวและโครงสร้างสังคม ได้รับการยกย่องว่ามีอิทธิพลอย่างมากในด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา แต่ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในแง่ของการขาดการพิจารณาความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเปลี่ยนแปลงทาง

สังคม นักวิชาการหลายคนชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีของ Burdock มักจะมีมุมมองที่เน้นสภาพทางชาติพันธุ์ วรรณาเป็นศูนย์กลาง (ethnocentric) โดยมีการใช้มาตรฐานทางวัฒนธรรมของตะวันตกเป็นหลักในการวิเคราะห์และประเมินค่าโครงสร้างครอบครัว นอกจากนี้ ยังมองข้ามรูปแบบครอบครัวอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยว (single-parent families) และโครงสร้างครอบครัวที่ไม่เป็นไปตามกรอบเพศแบบสองขั้ว (gender binary) ในบางสังคม รูปแบบครอบครัวอาจถูกกำหนดโดยปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม และไม่จำเป็นต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่รวดเร็วในศตวรรษที่ 20 และ 21 ได้นำไปสู่การเกิดรูปแบบครอบครัวใหม่ ๆ และเกิดการท้าทายต่อแนวคิดเรื่องครอบครัวแบบดั้งเดิม เช่น การเพิ่มขึ้นของการแต่งงานของคนเพศเดียวกัน การมีบุตรผ่านการช่วยเหลือทางการแพทย์ และการเพิ่มขึ้นของครอบครัวที่ไม่มีการแต่งงาน เป็นต้น

แนวคิดหน้าที่นิยม (Functionalism) เป็นแนวคิดที่นำเสนอมุมมองที่เป็นระบบเกี่ยวกับสังคมและโครงสร้างทางสังคม โดยมองว่าทุกส่วนของสังคมมีบทบาทหรือ "หน้าที่" เฉพาะเจาะจง เมื่อนำมาใช้อธิบายถึงต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง จึงมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของบทบาทและความคาดหวัง ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในบทบาทและความคาดหวังทางสังคม ตัวอย่างเช่น ความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับบทบาทของผู้ชายและผู้หญิงในครอบครัวอาจนำไปสู่ความขัดแย้งเมื่อคู่ครองไม่สามารถปรับตัวตามความคาดหวังเหล่านั้นได้

2. ความต้องการที่ไม่ถูกตอบสนอง แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลในความสัมพันธ์ไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งความต้องการดังกล่าวอาจเป็นความต้องการทางอารมณ์ ทางด้านเศรษฐกิจ หรือทางด้านสังคม

3. การเปลี่ยนแปลงในสังคมและความเครียด การเปลี่ยนแปลงในสังคม เช่น ความเครียดทางเศรษฐกิจหรือการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในการแต่งงาน แนวคิดนี้ช่วยอธิบายว่าความขัดแย้งในครอบครัวไม่ใช่แค่ปัญหาภายใน แต่ยังสะท้อนถึงความท้าทายที่มาจากภายนอกด้วยเช่นกัน

4. การสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นจากปัญหาในการสื่อสารหรือการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม แนวคิดนี้อธิบายว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนสำคัญในการป้องกันและจัดการกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองจากมุมมองของทฤษฎีหน้าที่นิยม ทำให้ทราบว่าความขัดแย้งไม่เพียงแต่เป็นปัญหาในตัวเอง แต่ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคมโดยรวม

2.5 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism Theory) เป็นทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เน้นการศึกษาและตีความวิธีที่บุคคลต่าง ๆ สื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันผ่านการใช้สัญลักษณ์และการสร้างความหมาย ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากงานของ Mead (1934) และคนอื่น ๆ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 มีลักษณะเด่น ดังนี้

1. ความหมายของสัญลักษณ์ ในทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ความหมายของสัญลักษณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการสร้างความหมายร่วมกัน สัญลักษณ์เหล่านี้มีหลากหลายรูปแบบและมีความหมายที่เฉพาะเจาะจง ถูกสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย (1) ภาษา โดยภาษาเป็นสัญลักษณ์หลักที่ใช้ในการสื่อสาร คำศัพท์ วลี และการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ มีความหมายที่สร้างขึ้นในบริบททางสังคมและทางวัฒนธรรม การใช้ภาษาไม่เพียงแต่สื่อถึงข้อมูลเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความคิด อารมณ์ และค่านิยมของบุคคล (2) ท่าทางและภาษากาย ท่าทางและภาษากายเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญเช่นกัน การแสดงออกทางใบหน้า ท่าทางของร่างกาย และการเคลื่อนไหวอื่น ๆ สามารถสื่อความหมายและอารมณ์ที่ลึกซึ้ง ในบางครั้ง ภาษากายอาจสื่อสารได้ชัดเจนกว่าคำพูด (3) สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น นิสัย การปฏิบัติ ประเพณี ศาสนา และการแต่งกาย ล้วนมีความหมายที่ซับซ้อนและตีความได้หลายวิธี สัญลักษณ์เหล่านี้มีบทบาทในการกำหนดตัวตน ความเชื่อ และค่านิยมทางสังคม และ (4) สิ่งแวดล้อมและสถานที่ สถานที่และสิ่งแวดล้อมก็เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมาย ตัวอย่างเช่น บ้าน โรงเรียน หรือที่ทำงานล้วนสะท้อนถึงสถานะทางสังคม ความสัมพันธ์ และบทบาททางสังคม

2. การสร้างความหมาย การสร้างความหมายตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เป็นกระบวนการที่มีพลวัตซึ่งเกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคล ในกระบวนการนี้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ภาษา ท่าทาง และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ถูกตีความและทำความเข้าใจในบริบททางสังคม ความหมายไม่ได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือมีความคงที่ แต่เป็นผลจากการตีความ

ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความคิดในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลต่าง ๆ สร้างความหมายโดยอาศัยประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของตนเอง ซึ่งทำให้การตีความสัญลักษณ์และข้อความมีความหลากหลายและเฉพาะเจาะจงตามบุคคล ในขณะที่เดียวกัน สถานที่และสิ่งแวดล้อมก็มีบทบาทในการกำหนดความหมาย โดยสะท้อนถึงสถานะทางสังคมและความสัมพันธ์ ดังนั้น การสร้างความหมายจึงเป็นกระบวนการซับซ้อนที่ต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลง สะท้อนถึงการปฏิสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคมนั่นเอง

3. การปฏิสัมพันธ์ การปฏิสัมพันธ์ตามทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เป็นกระบวนการหลักที่บุคคลสร้างขึ้นและแบ่งปันความหมายในสังคม ในการปฏิสัมพันธ์นี้ สัญลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น ภาษา ท่าทาง และการแสดงออกทางวัฒนธรรม ถูกตีความและทำความเข้าใจ กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความเข้าใจร่วมกัน การพัฒนาความสัมพันธ์ และการสร้างความไว้วางใจ บุคคลเรียนรู้วิธีตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้อื่นและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองตามบริบททางสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้วิธีที่จะเป็นสมาชิกของสังคม นอกจากนี้ การปฏิสัมพันธ์ยังเป็นโอกาสสำหรับการสะท้อนทางสังคม ช่วยให้บุคคลตระหนักรู้ถึงตัวเองและตำแหน่งทางสังคมของตนเอง ดังนั้น การปฏิสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้คนเข้าใจและเชื่อมต่อกัน ทำให้สามารถสร้างความหมาย ตีความสัญลักษณ์ และปรับตัวเข้ากับสังคม

4. ตัวตนและสังคม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เน้นถึงความเชื่อในความหลากหลายและความเปลี่ยนแปลงของตัวตนผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสังคมและผู้อื่น ตัวตนของบุคคลไม่ถูกกำหนดโดยอิสระและคงที่ แต่เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการสื่อสารและการตอบสนองในสังคม ความหมายของตัวตนเกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์และการตีความร่วมกันของบุคคลในสังคม การสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้เราสร้างและแบ่งปันความหมาย รวมถึงการพัฒนาตัวตนตามบริบททางสังคมที่เราอยู่ในนั้น ทฤษฎีนี้ยังเน้นความสำคัญของความเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสังคม การมองตัวตนเป็นผลิตภัณฑ์จากการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ในสังคมช่วยให้เราเข้าใจและเชื่อมต่อกับผู้อื่นและสังคมในที่สุด เป็นทฤษฎีที่ช่วยอธิบายกระบวนการสร้างและแบ่งปันความหมายในสังคมอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย

ความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองมักมีต้นเหตุจากการตีความและการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน สัญลักษณ์และการรับรู้ความรู้สึกมีบทบาทสำคัญในการสร้างความหมายและความสำคัญในความสัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์และการตีความใหม่อาจช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง การ

เรียนรู้และการพัฒนาตัวตนอาจเกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์ในความสัมพันธ์ และการสร้างความร่วมมือ และความไว้วางใจกันสามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาและสร้างความสอดคล้องในความสัมพันธ์ของ คู่ครอง ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เน้นถึงความสำคัญของการสร้างความหมายร่วมกันผ่านการ สื่อสารและการตีความของสัญลักษณ์ และการปรับตัวและความรู้สึกของตนเองผ่านการปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น ดังนั้น การทบทวนและการปรับปรุงวิธีการสื่อสารและการตีความสัญลักษณ์อาจช่วยในการ แก้ไขความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง นอกจากนี้ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มี ความสามารถในการช่วยในการเข้าใจและแก้ปัญหาความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง โดย การให้ความสำคัญกับการสร้างความหมายร่วมกันผ่านการสื่อสารและการตีความของสัญลักษณ์ การ เปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์และการสร้างความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแก้ไขปัญหาและสร้าง ความสอดคล้องในความสัมพันธ์ของคู่ครอง

2.6 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural Functionalism) เน้นการมองเสมือนสังคมเป็นสิ่งมีชีวิต แบบเปรียบเทียบกับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง เป็นทฤษฎีแม่บทที่มีอิทธิพลมากในสาขาวิชาสังคมวิทยาซึ่ง ได้รับความนิยมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1940 ถึง ค.ศ. 1960 ในสหรัฐอเมริกา และยังคงมีบทบาทสำคัญมา จนถึงปัจจุบัน ทฤษฎีนี้มองสังคมเป็นระบบที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ซึ่งมีสมดุลและมีรายละเอียด แต่ละส่วนที่สัมพันธ์กัน สังคมถือเป็นอินทรีย์อย่างหนึ่งที่มีส่วนประกอบไปในทิศทางที่สามารถรักษา ความสมดุลได้ ในทางปฏิบัติ นักสังคมวิทยาใช้ทฤษฎีนี้ในการศึกษาและวิเคราะห์สังคม การเข้าใจถึง โครงสร้างและหน้าที่ของสังคม เพื่อที่จะสามารถทำนายพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน อนาคต นอกจากนี้ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ยังมุ่งเน้นความสัมพันธ์และการประสานงานระหว่างส่วน ต่าง ๆ ในสังคม โดยการแสดงให้เห็นว่าส่วนต่าง ๆ ในสังคมมีบทบาทและหน้าที่ที่ชัดเจน เช่น บทบาท ของครอบครัวในการเลี้ยงดูลูก บทบาทของการศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาสังคม หรือบทบาทของ องค์กรในการสร้างความเป็นไปได้ในสังคม ดังนั้น ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ จึงเสนอแนวคิดที่มีความ สมดุลและรองรับการวิเคราะห์สังคมในแง่มุมต่าง ๆ และยังเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเข้าใจ สังคมและการทำนายพฤติกรรมของบุคคลและสังคมในอนาคตอย่างมีเหตุผล นักทฤษฎีที่สำคัญใน กลุ่มนี้ เช่น Emile Durkheim, Herbert Spencer, Talcott Parsons และ Robert K. Merton เป็นต้น

2.6.1 แนวคิดของ Emile Durkheim

Émile Durkheim นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส เป็นหนึ่งในบิดาแห่งวิชาสังคมวิทยาซึ่งมีแนวคิดและผลงานที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ Coser (1977)

1. การแบ่งแยกสังคมวิทยาออกจากจิตวิทยา Durkheim ยืนยันว่าวิชาสังคมวิทยามีลักษณะเฉพาะและมิติที่แตกต่างจากสาขาวิชาจิตวิทยา ดังนั้น การศึกษาสังคมควรอาศัยวิธีวิทยาศาสตร์ โดยมองว่า "ข้อเท็จจริงสังคม" เช่น ศาสนา กฎหมาย หรือสถาบันทางการศึกษาเป็นปรากฏการณ์ที่มีอยู่อิสระจากบุคคล การศึกษาเหล่านี้ไม่ควรขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์จิตใจของบุคคล แต่ควรเน้นการวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการทางสังคม นอกจากนี้ ยังเน้นความสำคัญของสถาบันในการรักษาเสถียรภาพทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสถาบัน แนวคิดนี้ช่วยให้สังคมวิทยาได้รับการยอมรับว่าเป็นสาขาวิชาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีกรอบทฤษฎีและวิธีการวิจัยที่ชัดเจน ทำให้สามารถศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างละเอียดและครอบคลุมมากขึ้น

2. ความจำเป็นของวิธีการศึกษาวิทยาศาสตร์ Durkheim มองว่าการวิเคราะห์สังคมควรดำเนินการอย่างมีระบบ โดยใช้ข้อมูลที่สามารถวัดและตรวจสอบได้อย่างวิชาการ รวมถึงการใช้เครื่องมือวิจัย เช่น การสำรวจ การวิเคราะห์ทางสถิติ และการศึกษากรณีศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม Durkheim เน้นการสร้างทฤษฎีที่ตรงกับข้อมูลจริงและการทดสอบทฤษฎีเหล่านั้นโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ วิธีการนี้ช่วยให้สามารถประเมินความถูกต้องของทฤษฎีและปรับปรุงหรือแก้ไขให้เข้ากับความเป็นจริงของสังคม การศึกษาด้วยวิธีวิทยาศาสตร์นี้ไม่เพียงแต่เพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย แต่ยังช่วยให้นักวิจัยสามารถสร้างความเข้าใจที่มีความแม่นยำและครอบคลุมมากขึ้นเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม นอกจากนี้ การวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาควรเป็นการศึกษาที่เป็นกลางและปราศจากความลำเอียง ซึ่งหมายถึงการมองข้ามความเชื่อส่วนตัวหรือทฤษฎีที่มีอยู่เพื่อเปิดโอกาสให้ข้อมูลจริงพูดได้มากกว่าความเชื่อหรือความคิดเห็น การใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ในการศึกษาสังคมวิทยาทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะมองเห็นรูปแบบของสังคมที่ซับซ้อนและมีหลากหลายมิติ ซึ่งการวิเคราะห์ด้วยแนวทางอื่นไม่สามารถกระทำได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของสถาบันทางสังคม Durkheim เชื่อว่าสถาบันทางสังคม เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา ศาสนา และระบบการเมือง มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสมดุลและความสามัคคีภายในสังคม สถาบันเหล่านี้ทำหน้าที่สร้างค่านิยมร่วม กฎระเบียบ และมาตรฐาน

ทางสังคมที่สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตาม ซึ่งจะช่วยให้สังคมสามารถทำงานได้อย่างเรียบร้อยและมีระเบียบ สถาบันเหล่านี้ยังช่วยส่งเสริม "การผูกพันทางสังคม" (social cohesion) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาความมั่นคงและการป้องกันความไม่สงบในสังคม ตัวอย่างเช่น ศาสนาไม่เพียงแต่มีบทบาทในการกำหนดค่านิยมทางจริยธรรม แต่ยังช่วยให้ผู้คนรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวผ่านพิธีกรรมและความเชื่อร่วม นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสถาบันทางสังคมสามารถส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและการทำงานของสังคมได้ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจนำไปสู่ทั้งการปรับปรุงและการเกิดความขัดแย้งในสังคม ขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้นสามารถปรับตัวได้ดีมากน้อยเพียงใด และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ควรพัฒนาตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสมดุลและความสามัคคีในระยะยาว ทั้งหมดนี้สะท้อนถึงความเชื่อว่าสถาบันสังคมมีบทบาทสำคัญในการรักษาและส่งเสริมความเสถียรภาพและการพัฒนาของสังคมนั่นเอง

4. การแบ่งประเภทสังคม Durkheim แบ่งสังคมออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ สังคมแบบกลุ่มเล็ก (mechanical solidarity) และสังคมแบบกลุ่มใหญ่ (organic solidarity) การแบ่งประเภทของสังคมนี้ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของความผูกพันทางสังคมในแต่ละประเภท แต่ยังช่วยเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของสังคมตามยุคสมัย

1) สังคมแบบกลุ่มเล็ก (mechanical solidarity) เป็นสังคมที่ความผูกพันทางสังคมมีพื้นฐานมาจากความเหมือนกันของสมาชิกในสังคม สมาชิกในสังคมมีวิถีชีวิต ค่านิยม และกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวและมีความผูกพันที่แน่นแฟ้น สังคมประเภทนี้มักพบในสังคมที่มีความเรียบง่ายหรือในชุมชนที่มีขนาดเล็ก โดยที่สมาชิกมีการแบ่งปันหน้าที่และกิจกรรมในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง

2) สังคมแบบกลุ่มใหญ่ (organic solidarity) เป็นสังคมที่แตกต่างจากสังคมแบบกลุ่มเล็ก สังคมแบบกลุ่มใหญ่มีความผูกพันทางสังคมที่เกิดจากการแบ่งหน้าที่และการทำงานเชิงความร่วมมือ ในสังคมประเภทนี้ สมาชิกมีหน้าที่และบทบาทที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความต้องการในการพึ่งพากันและกัน สังคมแบบนี้มักพบในสังคมที่ซับซ้อนและมีความหลากหลาย เช่น ในเมืองใหญ่หรือสังคมอุตสาหกรรมที่มีการแบ่งแยกหน้าที่และวิชาชีพอย่างชัดเจน

การแบ่งประเภทสังคมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เราเข้าใจการทำงานของสังคมในแต่ละประเภท แต่ยังเปิดเผยถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อความผูกพันทางสังคม สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบกลุ่มเล็กไปสู่สังคมแบบกลุ่มใหญ่มักจะประสบกับการ

เปลี่ยนแปลงอย่างมากในโครงสร้างทางสังคมและวิธีการที่สมาชิกในสังคมมีการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กัน

5. การศึกษาศาสนา Durkheim มองว่าศาสนาเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงโครงสร้างและความเชื่อของสังคมนั้น ๆ ศาสนามีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาค่านิยมและความเชื่อที่ร่วมกันของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่เสริมสร้างการผูกพันทางสังคมและความมีเสถียรภาพของสังคม ศาสนาทำหน้าที่เป็นสถาบันทางสังคมที่ส่งเสริมกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมภายในสังคม ฉะนั้น ศาสนาจึงมีบทบาทในการจัดระเบียบชีวิตสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยให้มุมมองทางโลกที่ช่วยในการตีความและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบตัว นอกจากนี้ Durkheim ยังมุ่งเน้นที่พิธีกรรมทางศาสนาและบทบาทของพิธีกรรมต่าง ๆ ในการสร้างความเชื่อมโยงทางสังคมและความรู้สึกของการเป็นหนึ่งเดียว โดยมีความเชื่อว่าพิธีกรรมเหล่านี้เป็นการแสดงออกทางศาสนา เป็นวิธีการที่สมาชิกในสังคมแสดงความสัมพันธ์และความผูกพันทางสังคมร่วมกัน และศาสนายังเป็นส่วนหนึ่งของระบบความเชื่อที่มีโครงสร้างซึ่งช่วยให้สังคมมีความสมดุลและความเสถียรภาพ

6. การศึกษาชาตกรรมและการฆ่าตัวตาย Durkheim ได้พยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายจากมุมมองทางสังคมวิทยา โดยไม่เพียงแต่มองเห็นเป็นปัญหาทางจิตวิทยาหรือสุขภาพจิตเท่านั้น โดยในการศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยทางสถิติเพื่อวิเคราะห์อัตราการฆ่าตัวตายในหลายประเทศและกลุ่มสังคมต่าง ๆ และค้นพบว่าอัตราการฆ่าตัวตายไม่ได้เป็นเรื่องส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีข้องเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม นำไปสู่การนำเสนอแนวคิดที่เรียกว่า "ความผูกพันทางสังคม" (social integration) และ "การควบคุมทางสังคม" (social regulation) เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการฆ่าตัวตาย โดยสังคมที่มีความผูกพันทางสังคมต่ำหรือมีการควบคุมทางสังคมที่สูงเกินไปส่งผลให้มีอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น การศึกษาดังกล่าวได้เปิดมุมมองใหม่ในการทำความเข้าใจการฆ่าตัวตาย โดยไม่เพียงแค่มองเห็นว่าเป็นผลมาจากปัจจัยทางจิตใจของบุคคล แต่ยังรวมถึงปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการฆ่าตัวตายของบุคคลด้วย

แม้ว่า Durkheim ไม่ได้กล่าวถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองโดยตรง แต่แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันทางสังคมและการควบคุมทางสังคมสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจปัญหานี้ได้ ความผูกพันทางสังคมที่ดีของคู่สมรสซึ่งได้รับการสนับสนุนจากชุมชนหรือสถาบันทางสังคม อาจช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการแต่งงานได้ การควบคุมทางสังคมที่เหมาะสมซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์และความคาดหวังทางสังคมที่ชัดเจน อาจเป็นปัจจัยที่ช่วยให้คู่สมรสมีความเข้าใจ

และคาดหวังที่ตรงกัน นอกจากนั้น การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในสังคมอาจมีผลต่อการเพิ่มหรือการลดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคมและบทบาทของสถาบันต่าง ๆ เช่น ศาสนา ระบบการศึกษา และกฎหมายที่มีอิทธิพลต่อวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส

2.6.2 แนวคิดของ Herbert Spencer

Herbert Spencer เป็นที่รู้จักกันในฐานะหนึ่งในผู้บุกเบิกของสาขาวิชาสังคมวิทยาและปรัชญาวิวัฒนาการ โดยได้พัฒนาทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการคิดวิเคราะห์สังคมมนุษย์ด้วยการนำเอาแนวคิดของ Darwin เกี่ยวกับวิวัฒนาการทางชีววิทยามาประยุกต์ใช้กับสังคมมนุษย์ บนพื้นฐานความเชื่อว่าสังคมพัฒนาผ่านกระบวนการที่คล้ายคลึงกับวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต แนวคิดหลักของ Spencer คือ "การอยู่รอดของผู้ที่แข็งแกร่งที่สุด" ซึ่งสนับสนุนความคิดที่ว่าบุคคลหรือกลุ่มที่สามารถปรับตัวได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมของตนจะมีโอกาสเจริญเติบโตและอยู่รอด นอกจากนั้น ยังเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นผลพวงของกระบวนการวิวัฒนาการธรรมชาติ Spencer ยังเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างสังคม โดยเปรียบเทียบสังคมมนุษย์กับอวัยวะที่มีหน้าที่และบทบาทต่าง ๆ ทำงานร่วมกันเพื่อรักษาความสมดุลของระบบทั้งหมด ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าสังคมที่มีการพัฒนาจะมีความซับซ้อนและมีการแบ่งงานและหน้าที่อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม Spencer มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ เนื่องจากแนวความคิดของเขาเกี่ยวกับ "สังคมวิทยาวิวัฒนาการ" และ "การอยู่รอดของผู้ที่แข็งแกร่งที่สุด" อาจถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือสวัสดิการสังคม กระนั้นก็ตาม ผลงานของ Spencer ยังคงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมีอิทธิพลต่อการคิดเกี่ยวกับสังคมและปรัชญาในยุคก่อนเป็นอย่างมาก (Coser, 1977)

แนวคิดข้างต้นของ Spencer อาจไม่เน้นในเรื่องของความขัดแย้งในครอบครัวโดยตรง แต่สามารถนำมาใช้ในการเข้าใจด้านบางด้านของปัญหานี้ได้ แนวคิดเรื่องวิวัฒนาการของสังคมและหลักการการอยู่รอดของคน มีความเกี่ยวข้องกับวิธีที่การคู่สมรสตอบสนองต่อปัญหาความขัดแย้งและความท้าทายในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง โดยที่คนที่สามารถปรับตัวและจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจมีโอกาสดีกว่าในการรักษาความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้ แนวความคิดเรื่องความไม่เสมอภาคในความสัมพันธ์อาจถูกวิเคราะห์ผ่านแนวคิดของ Spencer ได้เช่นกัน โดยที่

ความขัดแย้งบางครั้งอาจมีต้นเหตุจากความไม่สมดุลในเรื่องอำนาจหรือทรัพยากร นอกจากนี้ การรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจช่วยให้เราเข้าใจถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของเพศหรือสถานะการทำงาน ว่าส่งผลต่อความขัดแย้งในครอบครัวได้อย่างไร

2.6.3 แนวคิดของ Talcott Parsons

แนวความคิดสำคัญของ Parsons คือทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (structural functionalism) ซึ่งเป็นกรอบทฤษฎีที่มองว่าสังคมเป็นระบบที่ซับซ้อนมีส่วนประกอบเชื่อมโยงกันและมีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพภายในระบบ แต่ละส่วนมีหน้าที่เฉพาะเพื่อรักษาสมดุลของระบบและความสมดุลในสังคม นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญของการทำความเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของบุคคลในสังคม หนึ่งในแนวคิดสำคัญของ Parsons คือ "ข้อกำหนดเบื้องต้นในการทำงานของสังคม" ซึ่งเป็นการตั้งพื้นฐานที่จะต้องทำให้สังคมสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับตัว (ความสามารถในการปรับตัวกับเงื่อนไขภายนอกที่เปลี่ยนแปลง) การบรรลุเป้าหมาย (การบรรลุวัตถุประสงค์ของสังคม) การรวมเข้าด้วยกัน (การรักษาความสอดคล้องและความสามัคคี) และการรักษาแบบรูปแบบ (การส่งเสริมค่านิยมและธรรมเนียมประจำตามรุ่น) โดยหน้าที่เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการอยู่รอดและความเสถียรของสังคมนั่นเอง

Parsons ยังนำเสนอแนวคิดเรื่อง "บทบาทของผู้ป่วย" ซึ่งเป็นบทบาทของสังคมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ป่วย โดยอ้างว่าเมื่อบุคคลตกเป็นโรค สังคมจะให้สิทธิและการยกเว้นบางประเภทในบทบาทและความรับผิดชอบสังคมปกติ แนวคิดนี้เน้นถึงการศึกษาแนวคิดการรักษาสุขภาพและความคาดหวังทางสังคมภายในสังคม นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาแนวคิดเรื่อง "ระบบการกระทำทางสังคม" ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมและการกระทำของบุคคลบนพื้นฐานสังคม โดยสำรวจว่าบุคคลมีการกระทำด้วยค่านิยมของตนเอง ธรรมเนียมและความคาดหวังจากสังคม ดังนั้น การเข้าใจแรงจูงใจเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ภายในสังคม

โดยสรุปแล้ว Parsons ให้ความสำคัญเกี่ยวกับมุมมองเรื่องความสมดุลทางสังคม การทำหน้าที่ของสังคม และบทบาทของบุคคลในการรักษาเสถียรภาพของสังคม ผลงานของ Parsons ส่งผลกระทบบ่อยมากในสาขาสังคมศาสตร์และยังคงเป็นกรอบทฤษฎีที่สำคัญสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์ระบบสังคมในปัจจุบัน

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ Parsons มองสังคมเปรียบเสมือนอวัยวะที่ซับซ้อน และแต่ละสถาบันในสังคมมีหน้าที่เฉพาะ มุมมองนี้สามารถนำมาใช้ในการเข้าใจการขัดข้องในความสัมพันธ์สมรสของคู่สมรสได้ โดยเน้นย้ำถึงบทบาทของครอบครัวว่าเป็นสถาบันหลักในสังคม และมีหน้าที่หลัก 2 อย่าง คือ การกล่อมเกลாதงสังคมให้แก่เด็กในระยะแรกๆ และการทำให้บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่มีเสถียรภาพภายในตัวเอง ในประเด็นของการกล่อมเกลาทงสังคม ครอบครัวมีหน้าที่ในการส่งผ่านปทัสถานทางสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรมให้แก่เด็ก แต่เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือข้อขัดแย้งภายในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง อาจส่งผลต่อกระบวนการกล่อมเกลาทงสังคมแก่เด็ก เนื่องจากเด็กอาจจะเห็นและยอมรับวิธีการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของพ่อแม่ได้ และอาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์และทักษะในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของเด็กในอนาคต

นอกจากนี้ ครอบครัวยังเป็นแหล่งการให้การสนับสนุนทางอารมณ์และความเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอาจสร้างความไม่สมดุลและความเครียดทั้งสองฝ่าย จากแนวคิดของ Parsons การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาสมดุลของระบบครอบครัว ความล้มเหลวในแก้ไขปัญหาอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยรวมของสังคม อีกแนวคิดหนึ่งคือ "บทบาทของผู้ป่วย" ที่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ เพราะเมื่อบุคคลไม่สามารถทำหน้าที่ของตนในสังคมอันเป็นผลมาจากปัญหาสุขภาพหรือความขัดแย้ง แต่ได้รับสิทธิ์ใน "บทบาทของผู้ป่วย" ที่สังคมยกเว้นความรับผิดชอบบางอย่าง หากปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองกลายเป็นปัญหาที่รุนแรงหรือยาวนานเกินไป บุคคลอาจจำเป็นต้องถอนตัวชั่วคราวจากบทบาทปกติในครอบครัวเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยคาดหวังว่าบุคคลนั้นจะกลับมาทำหน้าที่ในระบบครอบครัวภายหลัง

สรุปแล้ว ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ Parsons สามารถเป็นกรอบในการทำความเข้าใจปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองภายในบริบทของครอบครัวและสังคมใหญ่กว่า แนวคิดนี้เน้นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพื่อรักษาความสมดุลของสังคมและสร้างการพัฒนาที่ดีของเด็ก นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงความจำเป็นของการให้การสนับสนุนทางอารมณ์และความมั่นคงในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพื่อสร้างระบบครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ

2.6.4 แนวคิดของ Robert K. Merton

Robert K. Merton (1910-2003) เป็นนักสังคมวิทยาที่มีผลงานสำคัญในการนำความคิดของ Emile Durkheim มาพัฒนาและเสริมสร้างเป็นทฤษฎีทางสังคมที่มีนิยามและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาสังคมวิทยาและการวิเคราะห์โครงสร้างของสังคมในแง่มุมต่างๆ หนึ่งในแนวคิดที่สำคัญของเขาคือการจำแนกหน้าที่ทางสังคม (social functions) ออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยระบุถึงภาพรวมของหน้าที่ทางสังคมได้ดังนี้

1. หน้าที่หลัก (manifest functions) เป็นหน้าที่ทางสังคมที่มีความชัดเจนและเป็นประสบการณ์ที่บุคคลในสังคมรับรู้ได้อย่างชัดเจน เหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เป็นผลลัพธ์ของหน้าที่หลักมักเป็นเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่แสดงออกมาเป็นที่น่าเชื่อถือ เช่น การศึกษาในสังคมมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการเรียนรู้และความรู้ของบุคคล

2. หน้าที่รอง (latent functions) เป็นหน้าที่ทางสังคมที่มีการรับรู้้น้อยกว่าหน้าที่หลัก แต่ก็มีความสำคัญและมีผลกระทบในสังคม อาจเป็นผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิดเนื่องจากโครงสร้างหรือกิจกรรมในสังคม หรือเป็นผลที่เกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตั้งแต่เริ่มต้น เช่น การร่วมกิจกรรมกับกลุ่มคนในมหาวิทยาลัยอาจเสริมสร้างความสัมพันธ์และความรู้ที่ไม่ได้มาจากหน้าที่หลักของการเรียน

3. หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา (dysfunctional functions) เป็นหน้าที่ทางสังคมที่มีผลเสียต่อสังคม อาจทำให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งในสังคม ซึ่งไม่ได้เป็นจุดประสงค์หลักของโครงสร้างนั้น เช่น การร่วมกิจกรรมในกลุ่มที่มีผลเสียต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือการสร้างความเชื่อมั่นที่ผิดพลาดในสังคม

การจำแนกหน้าที่ทางสังคมตามแนวคิดของ Merton ช่วยให้เราเข้าใจถึงความหลากหลายและซับซ้อนของการกระทำและผลลัพธ์ในสังคมได้อย่างลึกซึ้งและรวบรวมไปถึงผลกระทบทั้งดีและเสียที่อาจเกิดขึ้นจากโครงสร้างและกิจกรรมในสังคมอย่างครอบคลุมและอย่างมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ของสังคมให้ดียิ่งขึ้นสำหรับการวิเคราะห์และการวางแผนในสังคมที่มีความยั่งยืนและสมดุลในระยะยาว

แนวคิดของ Merton เกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคมสามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ทางสังคมและปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง หน้าที่หลักของความสัมพันธ์อาจเป็นการรักษาความสมดุลและความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการแสดงความรักและความเข้าใจต่อกันเพื่อให้ความสัมพันธ์ยังคงมีความเป็นปกติ

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่เกิดขึ้นอาจสร้างโอกาสให้คนทั้งคู่เรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านความสัมพันธ์ และอาจช่วยให้ค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองอาจมีผลเสียต่อความสัมพันธ์และครอบครัวโดยไม่ได้คาดคิด เช่น ความขัดแย้งอาจส่งผลให้เกิดความเครียดและความไม่สบายใจในครอบครัว หรืออาจส่งผลต่อการพักอาศัยร่วมกัน แนวคิดนี้ช่วยให้เราเข้าใจถึงประเด็นความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในมิติการรักษาความสัมพันธ์และผลกระทบที่มีต่อพัฒนาและการเรียนรู้ของคู่ครองในสังคมและครอบครัวในมุมมองทางสังคมวิทยาอย่างลึกซึ้งและครอบคลุม

2.7 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) เป็นแนวคิดพื้นฐานในสาขาวิชาสังคมวิทยาและจิตวิทยา ทฤษฎีนี้เป็นกรอบสำคัญในการทำความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมผ่านมุมมองของการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างบุคคล โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ รวมถึงการเปรียบเทียบทางเลือกที่มีอยู่ ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาและศึกษาเพิ่มเติมเป็นอย่างมากจากนักทฤษฎีหลักหลายคน ซึ่งแต่ละคนมีมุมมองและมิติที่โดดเด่นแตกต่างกัน ดังนี้

2.7.1 แนวคิดของ George Homans

Homans (1958) ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญในการก่อตั้งทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม โดยมีส่วนสำคัญในการสร้างทฤษฎีนี้ตั้งแต่เริ่มต้น ดังปรากฏในผลงานของเขาในปี ค.ศ. 1958 ทั้งนี้ Homans ได้วางรากฐานในการทำความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้หลักการทางด้านเศรษฐศาสตร์กับการโต้ตอบทางสังคม ดังนี้

1) หลักการพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคม Homans ได้กำหนดหลักการพื้นฐานหลายประการที่สนับสนุนทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม โดยโต้แย้งว่าหากการกระทำของบุคคลใดได้รับการตอบแทน บุคคลเหล่านั้นจะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หลักการนี้เป็นหลักการของการเสริมแรงซึ่งยืมมาจากแนวคิดทางด้านจิตวิทยาพฤติกรรม

2) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ในการโต้ตอบทางสังคม Homans เสนอแนะว่าการโต้ตอบทางสังคมเป็นการทำธุรกรรมที่บุคคลพยายามเพิ่มผลตอบแทน (เช่น การได้รับการยอมรับ การได้รับความเคารพ และการได้รับความรัก) และลดต้นทุน (เช่น การไม่ได้รับการยอมรับ การทะเลาะ

และการปฏิเสธ) มุมมองนี้จึงมองความสัมพันธ์ทางสังคมเหมือนกับการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่บุคคลซึ่งมีเหตุผลพยายามเพิ่มผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่ตนเอง

3) บทบาทของประวัติศาสตร์และความสำเร็จกับการโต้ตอบทางสังคม Homans เน้นถึงความสำคัญของประวัติการโต้ตอบในการกำหนดหรือทำนายพฤติกรรมในอนาคตของบุคคล โดยเสนอว่ายิ่งการกระทำของบุคคลใดได้รับการตอบแทนบ่อยครั้งเท่าไร ก็ยิ่งมีโอกาสที่บุคคลนั้นจะทำการกระทำแบบนั้นซ้ำอีก หลักการนี้จึงเน้นถึงบทบาทของประสบการณ์ในอดีตในการกำหนดพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลในอนาคต

4) การสรุปสิ่งเร้าแบบเหมารวม (stimulus generalization) มุมมองหนึ่งของ Homans คือแนวคิดเกี่ยวกับการสรุปสิ่งเร้าแบบเหมารวมและการแยกแยะสิ่งกระตุ้น โดยเสนอว่าหากการกระทำของบุคคลใดได้รับการตอบแทนในขณะที่มีสิ่งกระตุ้นอยู่ บุคคลนั้นมักจะมีปฏิกิริยาที่คล้ายกันต่อสิ่งกระตุ้นที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งแนวคิดนี้ช่วยอธิบายถึงสาเหตุที่ว่าบุคคลจึงมักสรุปสิ่งเร้าแบบเหมารวมจากบริบททางสังคมหนึ่งไปยังอีกบริบทหนึ่ง

5) ด้านการสูญเสียคุณค่าและความพึงพอใจ Homans นำเสนอแนวคิดเรื่องการสูญเสียความพึงพอใจ (value and deprivation-satiation principle) โดยระบุว่ายิ่งรางวัลมีค่ามากสำหรับบุคคลใด บุคคลนั้นก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะทำการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งรางวัลดังกล่าว นอกจากนี้ หลักการดังกล่าว ยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่ายิ่งบุคคลใดได้รับรางวัลเฉพาะอย่างบ่อยในช่วงเวลาสั้น ๆ ก็ยิ่งทำให้รางวัลนั้นมีค่าน้อยลงเรื่อย ๆ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดของ Homans ได้สร้างกรอบในการมองการโต้ตอบทางสังคมที่ขับเคลื่อนโดยหลักการของการเสริมแรงและการเลือกอย่างมีเหตุผล ผลงานของเขาได้กลายเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนในภายหลัง โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นการสะท้อนมุมมองที่ผสมผสานระหว่างเศรษฐกิจ จิตวิทยา และสังคมวิทยาในการทำความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคม แนวคิดเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการวิจัยและทฤษฎีในสาขาต่าง ๆ รวมถึงสังคมวิทยา จิตวิทยา พฤติกรรมองค์กร และเศรษฐศาสตร์

2.7.2 แนวคิดของ John Thibaut and Harold Kelley

Thibaut and Kelley (1959) มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยน โดยทำให้ทฤษฎีเกิดความก้าวหน้าอย่างมากในการทำความเข้าใจการโต้ตอบและความสัมพันธ์ทางสังคม

ในผลงานปี ทั้งนี้ มีการเสนอแนะแนวคิดหลักที่กลายเป็นพื้นฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน 2 ประเด็น ได้แก่ ระดับการเปรียบเทียบ (CL) และระดับการเปรียบเทียบสำหรับทางเลือก (CLalt)

1) ระดับการเปรียบเทียบ (CL) หมายถึง มาตรฐานที่บุคคลใช้ในการประเมินผลตอบแทน และต้นทุนของความสัมพันธ์ ระดับการเปรียบเทียบได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในอดีต มาตรฐานทางวัฒนธรรม และความคาดหวัง โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเกณฑ์เพื่อกำหนดว่า ความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ที่น่าพึงพอใจหรือไม่

2) ระดับการเปรียบเทียบสำหรับทางเลือก (CLalt) แนวคิดนี้หมายความว่าความรวมถึงการประเมินความสัมพันธ์ในปัจจุบันเพื่อพิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้ CLalt หรือระดับผลลัพธ์ต่ำสุดที่บุคคลจะยอมรับได้เมื่อพิจารณาจากทางเลือกที่มีอยู่ การพึงพาและความพึงพอใจ: ทิบบอท และ เคลลีย์ กล่าวว่าความพึงพอใจและการพึงพาในความสัมพันธ์เป็นแนวคิดที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจขึ้นอยู่กับระดับการเปรียบเทียบ (CL) ในขณะที่การพึงพาได้รับอิทธิพลจากระดับการเปรียบเทียบสำหรับทางเลือก (CLalt)

ระดับการเปรียบเทียบดังกล่าวข้างต้นเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ โดยจะเปลี่ยนแปลงตามประสบการณ์ของบุคคลทั้งที่อยู่ภายในความสัมพันธ์และนอกความสัมพันธ์ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์และความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ความคาดหวังและการรับรู้ทางเลือกของบุคคลนั้นจะเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลต่อการประเมินความสัมพันธ์ในปัจจุบันนั่นเอง แนวคิด CL และ CLalt ได้ถูกนำไปใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนหรือมิตรภาพ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยแนวคิดนี้มีกรอบการมองที่หลากหลายในการทำความเข้าใจพลวัตของความสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนโดย John Thibaut and Harold Kelley จึงเป็นการขยายทฤษฎีการแลกเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญ โดยให้มุมมองที่มีความละเอียดเกี่ยวกับวิธีที่บุคคลประเมินความสัมพันธ์ของตนเองและทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาหรือยุติความสัมพันธ์เหล่านั้น และเน้นย้ำถึงลักษณะเฉพาะของความพึงพอใจและการพึงพาความสัมพันธ์ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประวัติของแต่ละบุคคล มาตรฐานทางสังคม และทางเลือกที่มี

2.7.3 แนวคิดของ Peter Blau

Blau (1964) ได้ขยายทฤษฎีการแลกเปลี่ยนไปสู่มุมมองทางสังคมวิทยาในช่วงทศวรรษ 1960 ทำให้ขอบเขตของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนมีความกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น เพราะไม่เพียงเป็นการนำทฤษฎีดังกล่าวมาอธิบายเฉพาะการโต้ตอบหรือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่ยังอธิบายครอบคลุมไปถึงบริบททางองค์กรและสถาบันอีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะของการผสมผสานแนวคิดของโครงสร้างทางสังคมเข้ากับความเข้าใจในกระบวนการการแลกเปลี่ยน โดยเน้นบทบาทของพลวัตทางอำนาจและความไม่เท่าเทียมระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ โดยแนวคิดสำคัญของ Blau ประกอบด้วย

1) โครงสร้างทางสังคมในกระบวนการแลกเปลี่ยน มุมมองของ Blau อธิบายว่าโครงสร้างทางสังคมมีอิทธิพลและควบคุมการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล ทั้งนี้ โครงสร้างทางสังคม ประกอบด้วย มาตรฐาน บทบาท และลำดับชั้น มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความคาดหวังและพฤติกรรมของบุคคลในการแลกเปลี่ยนทางสังคม ดังนั้น การมองปฏิสัมพันธ์และการโต้ตอบดังกล่าวจึงเป็นการมองในระดับมหภาค ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเดิมของทฤษฎีการแลกเปลี่ยนที่เน้นการวิเคราะห์ระดับจุลภาค

2) อำนาจและความไม่เท่าเทียมในการแลกเปลี่ยน Blau กล่าวว่า อำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคมมักมาจากการควบคุมทรัพยากรที่มีค่า การควบคุมนี้สร้างความไม่สมดุลและความไม่เท่าเทียมในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้ที่มีทรัพยากรมากกว่าสามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่นได้มากกว่า การวิเคราะห์ของ Blau ยังขยายขอบเขตไปถึงพลวัตของอำนาจซึ่งสามารถรักษาลำดับชั้นทางสังคมและการดำเนินงานของสถาบันในสังคม

3) การต่างตอบแทนและการบูรณาการทางสังคม Blau เน้นย้ำถึงแนวคิดของการตอบแทนในการแลกเปลี่ยนทางสังคม โดยเสนอว่าลักษณะของการตอบแทนในการโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญต่อการบูรณาการและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางสังคม เพราะการตอบแทนเป็นการสร้างความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคม

4) พฤติกรรมองค์กรและการแลกเปลี่ยน Blau นำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นไปอธิบายปรากฏการณ์และสถานการณ์ขององค์กร โดยอธิบายว่าการแลกเปลี่ยนทรัพยากรทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ (เช่น ความเคารพและการสนับสนุน) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางองค์กร

แนวคิดดังกล่าว จึงเป็นการอธิบายถึงอิทธิพลของลำดับชั้นและวัฒนธรรมขององค์กรต่อการโต้ตอบของพนักงาน การแจกจ่ายรางวัลและความรับผิดชอบ

5) มาตรฐานและหน้าที่ในการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนทางสังคมถูกควบคุมโดยมาตรฐานทางสังคมและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคลในการแลกเปลี่ยน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความมั่นคงและการคาดการณ์การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

6) การวิจัยเชิงประจักษ์และการพัฒนาทฤษฎี ผลงานของ Blau มีลักษณะเด่นด้วยการเน้นย้ำการวิจัยเชิงประจักษ์ โดยมีการนำผลการวิจัยดังกล่าวมาพัฒนาและปรับปรุงข้อเสนอทฤษฎีของตนเอง และวิธีการนี้ช่วยเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างแนวคิดและทฤษฎีกับปรากฏการณ์ทางสังคมในโลกแห่งความจริง

โดยสรุปแล้ว แนวคิดและผลการศึกษาของ Blau มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบททางสังคมวิทยาที่เน้นการทำความเข้าใจอย่างครอบคลุมเกี่ยวกับอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคม พลวัตของอำนาจ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนทางสังคม ผลงานดังกล่าวส่งผลในระยะยาวต่อการศึกษาในสาขาวิชาสังคมวิทยา การศึกษาองค์กร และจิตวิทยาสังคม โดยสามารถอธิบายเกี่ยวกับความซับซ้อนของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กรได้อย่างลึกซึ้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.7.4 แนวคิดของ Rusbult and Van Lange

Rusbult and Lange (2003) ได้ทำการศึกษาและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยได้ขยายกรอบแนวคิดเพื่ออธิบายว่าปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ รางวัล ต้นทุน ทางเลือกที่มีอยู่ และขนาดการลงทุน มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นและความมั่นคงในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างไร ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบการลงทุนของความมุ่งมั่น รูปแบบนี้เสนอว่ามีปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความมุ่งมั่นในความสัมพันธ์ ได้แก่ ระดับความพึงพอใจ คุณภาพของทางเลือก และขนาดการลงทุน โดยระดับความพึงพอใจได้รับอิทธิพลจากรางวัลและต้นทุนที่ได้รับในความสัมพันธ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

2. รางวัลและต้นทุน Rusbult and Van Lange เสนอว่ารางวัล (ประสบการณ์ที่ดี การสนับสนุนทางอารมณ์ ฯลฯ) และต้นทุน (ประสบการณ์เชิงลบ ความเครียดทางอารมณ์ ฯลฯ) ในความสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมของบุคคล อัตราส่วนของรางวัลต่อต้นทุนที่สูงขึ้นมักนำไปสู่ความพึงพอใจที่มากขึ้นและมีความมุ่งมั่นที่สูงขึ้นตามมา

3. คุณภาพของทางเลือก ปัจจัยนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าคุณคนั้นสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ดีกว่าในความสัมพันธ์อื่นหรือการเป็นโสดได้หรือไม่ หากบุคคลมีการรับรู้คุณภาพของทางเลือกในระดับสูง จะมีความมุ่งมั่นต่อความสัมพันธ์ในปัจจุบันลดลง

4. ขนาดการลงทุน รูปแบบนี้เน้นว่าทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เวลา พลังงานทางอารมณ์ ความทรงจำที่แบ่งปัน ตลอดจนทรัพย์สินทางการเงินที่ลงทุนในความสัมพันธ์ทำหน้าที่เป็นจุดยึดที่ส่งเสริมความมุ่งมั่น หากบุคคลมีการลงทุนมากจะยังมีแนวโน้มที่จะยังคงมีความมุ่งมั่นในการรักษาความสัมพันธ์ เนื่องจากการแยกตัวออกมาจากความสัมพันธ์จะหมายถึงการสูญเสียการลงทุนข้างต้นเป็นอย่างมาก

จะเห็นได้ว่าผลงานของ Rusbult and Van Lange มุ่งเน้นที่ทฤษฎีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยทำการตรวจสอบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลในความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับการทำงานของอีกฝ่าย ทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของการพึ่งพาซึ่งกันและกันและการร่วมมือในพลวัตของความสัมพันธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นว่าการให้อภัย การเสียสละ และการรับรู้ความเป็นธรรมมีบทบาทสำคัญต่อระยะเวลาในการครองคู่และคุณภาพของความสัมพันธ์ ผลการศึกษาของ Rusbult and Van Lange ถูกนำไปใช้ในการวิจัยเชิงประจักษ์อย่างกว้างขวาง และผลการวิจัยของ Rusbult and Van Lange ส่งผลกระทบต่อทางปฏิบัติต่อการให้คำปรึกษาและการบำบัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ความมุ่งมั่น และการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

โดยสรุปแล้ว การนำทฤษฎีแลกเปลี่ยนไปประยุกต์ใช้กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เห็นข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและความสัมพันธ์ใกล้เคียงอื่น ๆ ผลการศึกษาได้เน้นย้ำถึงอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ เช่น ความพึงพอใจ ทางเลือกที่รับรู้ การลงทุน และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ที่มีต่อความมุ่งมั่นและความมั่นคงของความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง

2.7.5 แนวคิดของ Foa and Foa

Foa and Foa (1980) คิดค้นทฤษฎีทรัพยากร (Resource Theory) โดยทฤษฎีดังกล่าวช่วยให้สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคมอย่างละเอียดชัดเจนมากขึ้น โดยมีการจำแนกทรัพยากรที่ถูกแลกเปลี่ยนในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1) ความรัก หมายถึง การแสดงออกของความรักใคร่ ความอบอุ่น ความสะดวกสบาย และการสนับสนุน ในการแลกเปลี่ยนทางสังคมความรักมักถูกมองว่าเป็นทรัพยากรทางอารมณ์ที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง

2) สถานะ หมายถึง การแสดงออกถึงความเคารพ การยอมรับ และความขอบคุณ รวมถึงทรัพยากรที่ช่วยเพิ่มความมีชื่อเสียง การได้รับการยอมรับนับถือ และสถานะทางสังคม

3) ข้อมูล หมายความว่ารวมถึงการแบ่งปันความรู้ คำแนะนำ ความคิดเห็น และการสอน การแลกเปลี่ยนข้อมูลมีความสำคัญต่อทั้งความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เช่น การให้คำแนะนำกับเพื่อน และการมีปฏิสัมพันธ์ในที่ทำงาน เช่น การทำงานร่วมกันในที่ทำงาน

4) เงิน ถือว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทั่วไป เงินเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเลขและมักถูกนำไปใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินค่าทรัพยากรประเภทอื่น

5) สินค้า หมายถึง สิ่งของที่จับต้องได้และผลิตภัณฑ์ทางกายภาพที่สามารถให้หรือแลกเปลี่ยนได้ รวมถึงสินค้าไม่ว่าจะเป็นของขวัญส่วนตัวหรือสินค้าทั่วไป

6) บริการ หมายความว่ารวมถึงการกระทำที่กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือเพื่อนบ้านในการทำงานบ้านหรือการให้บริการทางวิชาชีพในบริบททางธุรกิจ เป็นต้น

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรดังกล่าวข้างต้นเสนอกรอบแนวคิดที่มีความกว้างขวางและครอบคลุมสำหรับการทำความเข้าใจวิธีการที่บุคคลและสังคมแลกเปลี่ยนทรัพยากรในรูปแบบที่หลากหลาย ทฤษฎีนี้แบ่งของทรัพยากรที่สามารถแลกเปลี่ยนได้ ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เช่น เงินหรือสินค้าที่สามารถซื้อขาย ทรัพยากรทางสังคม เช่น ความรักและความสนับสนุนทางอารมณ์ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม เช่น ความซับซ้อนของค่านิยมและความสำคัญในหนึ่งวัฒนธรรมหรือบริบทที่แตกต่างกัน ทฤษฎีนี้ยังเน้นความสำคัญของความสัมพันธ์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดอาจเน้นการแลกเปลี่ยนความรักและการสนับสนุนทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ในขณะที่ความสัมพันธ์ทางวิชาชีพอาจเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล บริการ และเงิน ทฤษฎีนี้ยังพิจารณา

ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและบริบทที่มีผลต่อการคิดค้นและใช้ทรัพยากร สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นทรัพยากรที่มีค่าในวัฒนธรรมหนึ่งอาจไม่ได้มีค่าเท่ากันในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งสะท้อนถึงความหลากหลายและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมที่มีบทบาทในการกำหนดค่าและความสำคัญของทรัพยากร

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรยังมีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางสังคมและความขัดแย้ง ความไม่ตรงกันในความคิดเห็นหรือการรับรู้ความยุติธรรมของทรัพยากรที่แลกเปลี่ยนอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ในขณะที่การแลกเปลี่ยนที่เป็นไปอย่างยุติธรรมส่งเสริมความสามัคคีและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ทฤษฎีนี้ได้รับการนำไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายสาขาวิชา เช่น จิตวิทยาสังคมที่ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในสังคม การศึกษาองค์กรที่สำนักงานและพฤติกรรมองค์กร รวมถึงการเข้าใจกระบวนการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรช่วยให้เข้าใจถึงถึงลักษณะที่ซับซ้อนของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและบทบาทของการแลกเปลี่ยนทรัพยากรในบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.7.6. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายสาขา เช่น สังคมวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ และพฤติกรรมองค์กร โดยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ของการปฏิสัมพันธ์และโครงสร้างทางสังคม ตามรายละเอียด ดังนี้

1. สังคมวิทยา ในสาขาสังคมวิทยา ทฤษฎีแลกเปลี่ยนถูกนำมาใช้เพื่อทำความเข้าใจธรรมชาติของความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทฤษฎีนี้ให้มุมมองในการตรวจสอบว่าผู้คนสร้างรักษา หรือยุติความสัมพันธ์ทางสังคมได้อย่างไร โดยยึดการพิจารณาถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่รับรู้ นักสังคมวิทยาประยุกต์ทฤษฎีนี้เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ เช่น เครือข่ายทางสังคม พลวัตของกลุ่มทุนทางสังคม และบทบาทของการตอบแทนในการรักษาความสัมพันธ์ เป็นต้น

2. จิตวิทยา ในสาขาจิตวิทยา ทฤษฎีแลกเปลี่ยนมีความสำคัญในการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะในการเข้าใจพลวัตมิตรภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง และความผูกพันในครอบครัว ทฤษฎีนี้ถูกใช้เพื่อวิเคราะห์ว่าบุคคลประเมินรางวัลและต้นทุนในความสัมพันธ์ของพวกเขาอย่างไรและการประเมินเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการตอบสนองทางอารมณ์และพฤติกรรมอย่างไร ทฤษฎีนี้ยังถูกใช้ในสถานการณ์ทางคลินิกเพื่อจัดการกับปัญหาในความสัมพันธ์และแนะนำแนวทางการบำบัด

3. เศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหลักการของเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะในการศึกษาเรื่องการเลือกและการตัดสินใจที่เหมาะสม นักเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ทฤษฎีนี้เพื่อเข้าใจว่าบุคคลตัดสินใจอย่างไร โดยทฤษฎีนี้ยังถูกใช้ในเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเพื่อสำรวจว่าปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจอย่างไร

4. พฤติกรรมองค์กร ในสภาพแวดล้อมทางองค์กร ทฤษฎีแลกเปลี่ยนถูกประยุกต์ใช้เพื่อเข้าใจพลวัตในที่ทำงาน ช่วยในการวิเคราะห์ว่าการแลกเปลี่ยนทรัพยากร (เช่น ความพยายาม ความภักดี ทักษะจากพนักงาน ค่าจ้าง ผลประโยชน์ และการยอมรับจากนายจ้าง) มีผลต่อความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจของพนักงาน ความมุ่งมั่น และผลิตภาพหรือไม่ นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังถูกใช้เพื่อสำรวจรูปแบบของความเป็นผู้นำ ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับนายจ้าง และวัฒนธรรมองค์กร

5. รัฐศาสตร์ ทฤษฎีนี้ใช้เพื่อวิเคราะห์พลวัตของอำนาจ การกำกับดูแล และการกำหนดนโยบาย และช่วยในการทำความเข้าใจว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนการสนับสนุน ข้อมูล และทรัพยากรอย่างไร และการแลกเปลี่ยนเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองและผลลัพธ์ของนโยบายอย่างไร

6. สุขภาพและการดูแลสุขภาพ ทฤษฎีแลกเปลี่ยนมีความสำคัญในสภาพแวดล้อมด้านสุขภาพ และการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วยและผู้ให้บริการ พลวัตของการให้และรับการดูแล และการจัดสรรทรัพยากรด้านสุขภาพ

7. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ในการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้เพื่อทำความเข้าใจว่าบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร การอนุรักษ์ และการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างไร โดยพิจารณาถึงต้นทุนและผลประโยชน์ของการกระทำที่แตกต่างกันด้านสิ่งแวดล้อม

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้ทฤษฎีแลกเปลี่ยนที่กว้างขวางในสาขาวิชาต่าง ๆ ยืนยันถึงความสำคัญของทฤษฎีในฐานะเครื่องมือที่หลากหลายสำหรับการวิเคราะห์และทำความเข้าใจธรรมชาติที่ซับซ้อนของการปฏิสัมพันธ์และโครงสร้างทางสังคม ความสามารถของทฤษฎีในการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจ พฤติกรรม และการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่มในบริบทต่าง ๆ ทำให้เป็นกรอบทฤษฎีที่มีค่าในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

2.7.7 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ทฤษฎีแลกเปลี่ยนนำเสนอกรอบแนวคิดที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจและการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง การนำหลักการของทฤษฎีนี้ไปใช้กับพลวัตของความสัมพันธ์ในการแต่งงาน ทำให้สามารถเข้าใจถึงสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและวิธีการในการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาปัญหา ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การรับรู้เกี่ยวกับความเป็นธรรมและความยุติธรรม ประเด็นสำคัญของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน คือ ความสมดุลระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง โดยความขัดแย้งมักเกิดขึ้นเมื่อหนึ่งฝ่ายฝ่ายใดรู้สึกว่ามีความไม่สมดุลเกิดขึ้น รู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมหรือต้นทุนมากกว่าที่ผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับ ด้วยเหตุนี้ การรับรู้ถึงการขาดความเป็นธรรมอาจนำไปสู่ความรู้สึกไม่พอใจและความไม่ยุติธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

2. การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ คู่สมรสในการแต่งงานมักทำการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ของความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับสามัญสำนึกและความไม่รู้ตัว หากต้นทุนที่รับรู้ เช่น แรงงานทางอารมณ์ การมีส่วนร่วมทางการเงิน งานบ้าน มีมากกว่าผลประโยชน์ที่รับรู้ เช่น ความเป็นเพื่อน การสนับสนุนทางอารมณ์ รายได้ร่วมกัน อาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์ ชีวิตสมรส และความขัดแย้ง

3. การเปรียบเทียบกับทางเลือก ทฤษฎีแลกเปลี่ยนเสนอแนะว่าบุคคลประเมินความสัมพันธ์ปัจจุบันของตนเทียบกับทางเลือกที่เป็นไปได้ ในบริบทของการแต่งงาน หากหนึ่งฝ่ายเชื่อว่าตนเองอาจมีความสุขมากขึ้นหากแต่งงานกับคนอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองคนปัจจุบัน อาจเพิ่มโอกาสในการเกิดความขัดแย้งในการแต่งงานได้

4. การแลกเปลี่ยนทรัพยากร ทฤษฎีนี้เน้นการแลกเปลี่ยนทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งในการแต่งงานอาจรวมถึงการสนับสนุนทางอารมณ์ ความมั่นคงทางการเงิน ความรับผิดชอบร่วมกัน และความใกล้ชิด ความไม่สมดุลในการแลกเปลี่ยนนี้ หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดรู้สึกว่าตนเองให้มากกว่าได้รับ อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองตามมา

5. บทบาทของการสื่อสาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญในการจัดการกับการรับรู้ถึงความไม่สมดุลในการแต่งงาน การสนทนาที่เปิดเผยและซื่อสัตย์เกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวัง และการรับรู้เรื่องความยุติธรรมของแต่ละคู่สมรสสามารถช่วยแก้ไขความขัดแย้งและฟื้นฟูความสมดุลดังกล่าวได้

6. การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีแลกเปลี่ยนยอมรับว่าความสัมพันธ์มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ชีวิต เช่น การเป็นผู้ปกครอง การเปลี่ยนงาน หรือการแก่ชรา มีความสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ในการแต่งงานที่สมดุลและน่าพึงพอใจ การขาดการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้น

7. กลยุทธ์การแก้ไขความขัดแย้ง การเข้าใจพลวัตของการแลกเปลี่ยนในการแต่งงานสามารถนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การแก้ไขความขัดแย้ง การบำบัดและการให้คำปรึกษาแก่คู่รักมักใช้หลักการจากทฤษฎีแลกเปลี่ยนเพื่อช่วยให้คู่สมรสเข้าใจมุมมองของกันและกันและกันและทำงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันมากขึ้น

8. การป้องกันความขัดแย้งในการแต่งงาน การที่บุคคลรู้สึกถึงสัญญาณของความไม่สมดุลในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรตั้งแต่เนิ่น ๆ และจัดการกับปัญหาเหล่านั้นในเชิงรุก จะทำให้คู่ครองสามารถป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจนบานปลายได้

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนเสนอกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมสำหรับการมองความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของความเท่าเทียม การสื่อสาร การปรับตัว และการแลกเปลี่ยนทรัพยากรอย่างสมดุล มุมมองนี้สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ทั้งในการเข้าใจและจัดการกับสาเหตุหลักของความขัดแย้งในความสัมพันธ์การแต่งงานหรือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้เป็นอย่างดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.8 ทฤษฎีความผูกพัน

ทฤษฎีความผูกพัน (Attachment Theory) เป็นทฤษฎีที่คิดค้นขึ้นมาโดย John Bowlby ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ทฤษฎีนี้อธิบายว่า รูปแบบความผูกพัน (attachment style) เป็นสิ่งที่พัฒนามาจากประสบการณ์กับผู้เลี้ยงดูในวัยเด็ก ซึ่งมีผลต่อมุมมองและการตอบสนองของบุคคลต่อความสัมพันธ์ในชีวิตเมื่อเติบโตขึ้น ซึ่งรูปแบบของความผูกพันตามทฤษฎีนี้จำแนกเป็น 4 รูปแบบได้แก่ (Flaherty & Sadler, 2011)

1. ความผูกพันที่มั่นคง (secure attachment) เป็นรูปแบบความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงดูที่ตอบรับและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอในวัยเด็ก ทำให้เด็กพัฒนาความรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในผู้ดูแล ความรู้สึกนี้ช่วยให้เด็กมีความมั่นใจในการสำรวจโลกรอบตัว รวมถึงสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งกับผู้อื่นในอนาคต บุคคลที่มีความผูกพันแบบมั่นคงมักหาความสมดุลที่ดีระหว่างการพึ่งพา

ผู้อื่นและการมีอิสระ สามารถรับมือกับความเครียดและความท้าทายได้ดี แสดงถึงความยืดหยุ่นทางอารมณ์และมีความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ ความผูกพันแบบมั่นคงยังช่วยส่งเสริมการสื่อสารอย่างเปิดเผยและชัดเจน สร้างความรู้สึกดีต่อตนเอง และช่วยให้บุคคลสามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่มีความหมายและมีสุขภาพดีในชีวิต

2. ความผูกพันแบบไม่แน่นอน (ambivalent attachment) เป็นรูปแบบความผูกพันที่เกิดจากประสบการณ์การเอาใจใส่ที่ไม่สม่ำเสมอในวัยเด็ก สิ่งนี้ส่งผลให้เด็กพัฒนาความไม่แน่นอนและขาดความมั่นใจในความสัมพันธ์กับผู้ดูแล เด็กมักเผชิญกับความกังวลและความไม่แน่นอนว่าจะได้รับความรักและการตอบสนองอย่างสม่ำเสมอจากผู้ดูแล บุคคลที่มีความผูกพันแบบไม่แน่นอนมักแสดงออกถึงความต้องการความใกล้ชิดและความสนใจจากผู้อื่น แต่การที่มีความไม่แน่นอนและมีความกังวลเกี่ยวกับการถูกทอดทิ้งหรือปฏิเสธ บุคคลที่มีความผูกพันแบบนี้อาจประสบปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงอันเนื่องมาจากความไม่มั่นใจและความกังวลข้างต้น ทำให้บุคคลมีความต้องการความรักและการยอมรับอย่างมาก แต่ในเวลาเดียวกันก็กลัวการถูกทอดทิ้ง การมีความผูกพันแบบนี้ ยังส่งผลต่อวิธีการจัดการกับความท้าทายและความเครียดในชีวิตผู้ใหญ่ บุคคลเหล่านี้มักมีความไม่แน่นอนในความสัมพันธ์และมักจะมองหาความยืนยันและความรักจากผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง รู้สึกว่าตนเองเข้าไปอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีความรู้สึกเกี่ยวพันอย่างแรงแต่ไม่มั่นคง อาจเผชิญกับความยากลำบากในการรักษาความสัมพันธ์ทางอารมณ์ในความสัมพันธ์เหล่านั้น นอกจากนี้ คนที่มีความผูกพันแบบไม่แน่นอนมักต้องการความสนับสนุนและการยอมรับจากผู้อื่นเป็นอย่างมาก โดยอาจแสดงออกถึงความต้องการความใกล้ชิดทางอารมณ์และความสนใจจากผู้อื่น แต่ก็อาจรู้สึกกังวลและรู้สึกถึงความไม่แน่นอนเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่ตนเองคาดหวัง ยิ่งไปกว่านั้น ความผูกพันแบบไม่แน่นอนยังส่งผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้อื่น บุคคลเหล่านี้อาจต้องการการสนับสนุนเพื่อเรียนรู้วิธีการสร้างความมั่นใจและความสัมพันธ์ที่มีสุขภาพดี

3. ความผูกพันแบบหลีกเลี่ยง (avoidant attachment) เป็นความผูกพันที่เกิดจากการเลี้ยงดูที่เมินเฉยหรือตอบสนองด้วยความเย็นชาในวัยเด็ก ซึ่งทำให้เด็กไม่ไว้วางใจและเลิกคาดหวังหรือพึ่งพาผู้อื่น เพื่อหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางอารมณ์ บุคคลที่มีความผูกพันแบบนี้มักจะหลีกเลี่ยงความใกล้ชิด รักษาระยะห่างทางอารมณ์ และพึ่งพาตนเองมากกว่าการขอความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากผู้อื่น มักใช้กลยุทธ์ในการป้องกันตนเองจากการถูกทอดทิ้งหรือการได้รับบาดเจ็บทางอารมณ์ และบางครั้งอาจมองข้ามความต้องการทางอารมณ์ของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงความผูกพันที่ลึกซึ้งกับผู้อื่น

ในชีวิตผู้ใหญ่ ความผูกพันแบบหลีกเลี่ยงอาจส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายและมั่นคง บุคคลเหล่านี้อาจพบว่าตนเองมีความยากลำบากในการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดหรือในการแสดงความต้องการทางอารมณ์ของตนเอง และอาจต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวเนื่องจากการหลีกเลี่ยงความใกล้ชิดและความพึ่งพาผู้อื่น การเข้าใจและการทำงานเพื่อเอาชนะลักษณะความผูกพันแบบหลีกเลี่ยงสามารถช่วยให้บุคคลเหล่านี้สร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงและมีสุขภาพดีขึ้นในชีวิต

4. ความผูกพันแบบสับสน (disorganized attachment) เป็นความผูกพันที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กต้องเผชิญกับการเลี้ยงดูที่มีหลายรูปแบบผสมผสานกัน ทำให้พวกเขาไม่สามารถคาดเดาพฤติกรรมของผู้ดูแลได้ สถานการณ์เหล่านี้อาจรวมถึงการเลี้ยงดูที่มีความไม่สม่ำเสมอ การตอบสนองทางอารมณ์ที่แตกต่างกันไป หรือแม้กระทั่งการประพฤติปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมจากผู้ดูแล ผลลัพธ์ที่ตามมาคือเด็กมักจะพัฒนาความผูกพันที่สับสนและขัดแย้งกับผู้ดูแล เด็กที่มีความผูกพันแบบสับสนมักแสดงทั้งพฤติกรรมหลีกเลี่ยงและวิตกกังวล แสดงความต้องการความใกล้ชิดและความปลอดภัยจากผู้ดูแล แต่ในเวลาเดียวกันก็รู้สึกกลัวหรือไม่ไว้วางใจ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสับสนในการตอบสนองทางอารมณ์และพฤติกรรม ในชีวิตผู้ใหญ่ บุคคลที่มีความผูกพันแบบสับสนอาจพบว่าตัวเองมีความท้าทายในการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงและมีสุขภาพดี มีปัญหาในการรับมือกับความขัดแย้ง มีความไม่แน่นอนในความสัมพันธ์ และอาจแสดงทั้งความหลีกเลี่ยงและความต้องการความใกล้ชิดในรูปแบบที่ขัดแย้งกัน คนที่มีความผูกพันแบบสับสนมักต้องการการดูแลและการสนับสนุนที่มากขึ้นเพื่อช่วยให้สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ที่มีความหมายและมั่นคงได้ การเข้าใจความจำเป็นในการรักษาความสมดุลทางอารมณ์และการเรียนรู้ที่จะจัดการกับความขัดแย้งและความไม่แน่นอนในความสัมพันธ์เป็นก้าวสำคัญในการเยียวยาและสร้างความสัมพันธ์ที่มีสุขภาพดี

อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีความผูกพันมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง แบบแผนความผูกพันที่แต่ละบุคคลพัฒนาขึ้นจากวัยเด็กมีผลต่อวิธีการตอบสนองต่อความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหาในความสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีความผูกพันแบบมั่นคงมักจะสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งได้ดีกว่าและสามารถมองหาการแก้ไขที่สร้างสรรค์ได้ ในขณะที่บุคคลที่มีความผูกพันแบบหลีกเลี่ยงอาจพยายามหลีกเลี่ยงหรือถอนตัวจากสถานการณ์ที่ขัดแย้ง ความต้องการทางอารมณ์ของแต่ละประเภทความผูกพันมีผลต่อความคาดหวังในความสัมพันธ์ ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งหากความต้องการเหล่านี้ไม่ได้รับการตอบสนอง

ความสามารถในการสื่อสารและการแก้ไขปัญหาในความสัมพันธ์มีผลต่อการจัดการความขัดแย้ง และความมั่นคงในความสัมพันธ์และการรับมือกับความขัดแย้งอาจได้รับผลกระทบจากประเภทของความผูกพัน บุคคลที่มีความผูกพันที่ไม่เอื้ออำนวยอาจแสวงหาการสนับสนุนทางอารมณ์จากคู่ครองมากกว่าปกติ หรือในทางตรงกันข้ามอาจถอนตัวและไม่แสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและความขัดแย้ง ทฤษฎีความผูกพันช่วยให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความผูกพันที่แต่ละบุคคลพัฒนาขึ้นจากวัยเด็กและวิธีที่พวกเขาจัดการกับความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองในวัยผู้ใหญ่

2.9 ทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสารถือว่ามีสำคัญมากต่อการใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งการสื่อสารในชีวิตสมรส หมายถึง การสื่อสารและการโต้ตอบทางสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรสหรือคู่ครอง อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างคู่ครองโดยทั่วไปมักศึกษาครอบคลุมไปถึงคู่ครองเพศเดียวกัน บุคคลที่ใช้ชีวิตอยู่อยู่ร่วมกัน และคู่รักต่างเพศ ซึ่งในสังคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีประชากรสูงถึงร้อยละ 90 ที่แต่งงาน และมีการหย่าร้างสูงถึงร้อยละ 50 ทั้งนี้ การสื่อสารเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จในการแต่งงาน ดังนั้น ความสนใจในการสื่อสารในการแต่งงานจึงมักถูกศึกษาเพื่อค้นหาว่าทำไมการใช้ชีวิตคู่ถึงล้มเหลวและมีวิธีการช่วยให้คู่ครองมีชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการครองคู่อย่างยั่งยืน

2.9.1 ทฤษฎีด้านการสื่อสารในการสมรส

การศึกษาการสื่อสารในการสมรสสามารถอธิบายได้จากหลากหลายทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจได้ว่าการสื่อสารระหว่างคู่สมรสหรือคู่ครองส่งผลต่อความสัมพันธ์อย่างไร บางทฤษฎีเน้นที่ลักษณะและรูปแบบของการสื่อสาร ในขณะที่บางทฤษฎีมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบทางอารมณ์และจิตวิทยาของการสื่อสารในความสัมพันธ์ ตัวอย่างของมุมมองทฤษฎีเหล่านี้ ได้แก่ (Fincham, 2004)

1. ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (behavioral theories) ทฤษฎีนี้เน้นศึกษาพฤติกรรมสื่อสารที่แสดงออกโดยสามีและภรรยา ซึ่งอาจเป็นทั้งพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์หรือไม่พึงประสงค์ นักทฤษฎีพฤติกรรมยังสนใจว่าคู่ครองหรือคู่สมรสอาจให้รางวัลหรือลงโทษกันและกันเพื่อแสดงพฤติกรรมสื่อสารแบบใดแบบหนึ่ง ตัวอย่างเช่น หากฝ่ายหนึ่งแสดงความก้าวร้าวทางวาจาและอีกฝ่ายตอบสนองด้วยการเป็นผู้ประนีประนอมและเชื่อฟัง นักทฤษฎีพฤติกรรมจะสังเกตว่าพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของ

ฝ่ายก้าวร้าวได้รับรางวัลจากอีกฝ่าย ซึ่งนำไปสู่การคาดการณ์ว่าจะมีความก้าวร้าวทางวาจามากขึ้นในอนาคต นักทฤษฎีพฤติกรรมจึงมักพึ่งพาการสังเกตพฤติกรรม หรือที่เรียกว่าการประเมินพฤติกรรม หรือการวิเคราะห์การโต้ตอบ เป็นเครื่องมือวิธีการหลัก การสังเกตพฤติกรรมส่วนใหญ่ทำในสภาพแวดล้อมห้องปฏิบัติการ โดยคู่สมรสได้รับคำสั่งให้มีสนทนาซึ่งจะถูกบันทึกและวิเคราะห์ในภายหลัง

2. ทฤษฎีปัญญานิยม (cognitive theories) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการโต้ตอบในการแต่งงาน โดยมีข้อสันนิษฐานว่าบุคคลมีความเชื่อที่แน่นอนและแสดงรูปแบบการรับรู้และการตีความที่โดดเด่นซึ่งมีผลกระทบต่อรูปแบบการสื่อสารของคู่ครองและในที่สุดคือคุณภาพของการแต่งงานของคู่ครองดังกล่าว คู่ครองที่มีปัญหามักแสดงรูปแบบการกำหนดสาเหตุที่ไม่เหมาะสมต่อพฤติกรรมของกันและกัน นั่นคือ คู่ครองที่มีปัญหามักจะมองข้ามพฤติกรรมบวกของคู่ครองไปยังปัจจัยสถานการณ์และชั่วคราว เช่น "คุณบอกฉันว่าคุณรักฉันเพราะคุณต้องการอะไรบางอย่างจากฉัน" และกำหนดสาเหตุสำหรับพฤติกรรมลบของคู่ครอง เช่น "คุณไม่เห็นด้วยกับฉันในเรื่องนี้เพราะคุณเป็นคนอื่น"

3. ทฤษฎีระบบครอบครัว (family system theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพฤติกรรมสื่อสารระหว่างคู่ครอง สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยการวิเคราะห์บริบทระหว่างบุคคลและสังคมที่เกิดขึ้น นักทฤษฎีระบบครอบครัวตั้งข้อสมมติฐานว่าพฤติกรรมสื่อสารของสามีและภรรยามีความพึ่งพากันและกันและได้รับผลกระทบจากกระบวนการอิทธิพลร่วมกัน นอกจากนี้ ภาพรวมของความสัมพันธ์ในการแต่งงานมีมากกว่าผลรวมของส่วนประกอบต่าง ๆ และคุณภาพของความสัมพันธ์ในการแต่งงานเกิดขึ้นจากลักษณะของการสื่อสารของคู่แต่งงาน ในการศึกษาวิจัย นักทฤษฎีระบบครอบครัวนิยมศึกษากลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้วิธีการประเมินด้วยตนเองและการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งในบางครั้งอาจศึกษาในบริบทของบ้านและครอบครัวที่มีสมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ อยู่ด้วย

2.9.2 ประเภทของพฤติกรรมสื่อสาร

Fitzpatrick (1988) อธิบายว่า การแต่งงานแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) คู่แต่งงานแบบดั้งเดิม (traditional couple) มีค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับต่อการแต่งงานของพวกเขา มีความพึ่งพากันและกัน และยินดีที่จะมีความขัดแย้งเมื่อมีปัญหาสำคัญเกิดขึ้น (2) คู่แต่งงานแบบอิสระ (independent couple) มีอุดมการณ์ที่ไม่เป็นแบบดั้งเดิมในการแต่งงาน มีความพึ่งพากันบ้าง และ

มักจะมี ความขัดแย้งอย่างไม่มีข้อจำกัด และ (3) คู่แต่งงานแบบแยกต่างหาก (separate couple) เป็นกลุ่มที่เป็นอิสระมากที่สุดและมีแนวโน้มที่จะมีความขัดแย้งน้อยที่สุด พร้อมกับการมีค่านิยมที่ค่อนข้างดั้งเดิม จากทั้งสามประเภท กลุ่มแยกต่างหากเป็นกลุ่มที่แสดงออกน้อยที่สุด Gottman (1994) ได้นำเสนอผลการค้นคว้าเกี่ยวกับประเภทของการแต่งงานที่คล้ายคลึงกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของความขัดแย้งของคู่แต่งงาน โดยแบ่งประเภทของคู่ครองออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คู่แต่งงานแบบผู้ตรวจสอบ (validators) คู่แต่งงานแบบผันผวน (volatiles) และคู่แต่งงานแบบหลีกเลี่ยง (avoiders) โดยคู่แต่งงานแบบผู้ตรวจสอบ นิยมความเคารพ เชื่อมั่นในความรู้สึกและความคิดเห็นของคู่ครองตนเอง คู่ครองแบบผันผวนมักจะเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการโต้เถียงและก้าวร้าว ส่วนคู่ครองประเภทหลีกเลี่ยง นิยมแสดงพฤติกรรมด้วยการบรรเทาความไม่ลงรอยกันและหลีกเลี่ยงการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว

การสื่อสารระหว่างคู่ครองมีลักษณะคล้ายกับการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารระหว่างคู่ครองมีหลายมิติ มิติที่ชัดเจนที่สุดของการสื่อสารระหว่างคู่ครองคือ เนื้อหาของการสนทนาที่แลกเปลี่ยนกันระหว่างคู่ครอง มีพฤติกรรมทางวาจาหลายอย่าง เช่น การบ่น การยืนยันความถูกต้อง และการวิจารณ์ ที่พิสูจน์แล้วว่า มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของคู่สมรสต่อชีวิตการแต่งงานหรือความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง อีกมิติหนึ่งที่สำคัญของการสื่อสารระหว่างคู่ครอง คือ พฤติกรรมที่ไม่ใช่คำพูดของคู่ครอง วิธีที่พูดบางครั้งมีผลกระทบต่อคู่สมรสมากกว่าสิ่งที่พูดจริง ๆ พฤติกรรมที่ไม่ใช่คำพูด เช่น การสบตา น้ำเสียง และสีหน้า สามารถเป็นตัวบ่งชี้ที่ทรงพลังของการเสียสละ ความอบอุ่น ความเป็นห่วง หรือความโกรธ การแสดงออกเหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีกว่าเนื้อหาของคำพูดจริงๆ ของการปรับตัวของคู่ครอง

การแสดงออกของความรู้สึกหรืออารมณ์ระหว่างคู่ครองก็มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารด้วยเช่นกัน การสื่อสารที่มีน้ำเสียง อารมณ์เชิงลบ สะท้อนถึงความโกรธ ความเศร้า หรือความวิตกกังวล มักพบได้บ่อยในคู่ครองที่มีปัญหา โดยคู่ครองที่มีปัญหามักตอบสนองต่อการสื่อสารจากคู่ครองของตนในทางลบแม้ว่าการสื่อสารเหล่านั้นจะดูเหมือนมีน้ำเสียงที่เป็นบวกอย่างเป็นทางการก็ตาม Johnson et al. (2001)

2.10 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม

2.10.1 ความหมายของอาชญากรรม

Sutherland et al. (1992) อธิบายว่า อาชญากรรม หมายถึง การกระทำที่ละเมิดกฎหมาย ส่วนการกระทำอื่น ๆ ไม่ว่าจะมึระดับความรุนแรงหรือความร้ายแรงมากน้อยเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดค่านิยมหรือจริยธรรม หรือมีความชั่วช้าหรือความเลวทรามมากน้อยแค่ไหน จะไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรมหากไม่มีกฎหมายไว้ชัดเจน

Macionis (2018) อธิบายว่า อาชญากรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับธรรมเนียมประเพณีของสังคมและทำให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อบุคคลหรือสังคมโดยรวม

Schmallegger (2019) ให้ความหมายของอาชญากรรมไว้ว่า หมายถึง การกระทำที่ละเมิดกฎหมายซึ่งกำหนดเอาไว้ในเขตอำนาจกฎหมายของแต่ละสถานการณ์ และมีการกำหนดโทษหรือการลงโทษเฉพาะหากมีการกระทำเช่นนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาชญากรรม จึงหมายถึง การกระทำที่ละเมิดกฎหมายของสังคมหรือรัฐบาล โดยอาจเป็นการทำความผิดที่เกิดขึ้นจากการละเมิดกฎหมายที่ห้ามหรือกำหนดไว้ มีการกำหนดโทษหรือการจัดการต่อผู้กระทำเมื่อตรวจพบการกระทำเช่นนั้น เช่น การฆ่า ทำร้ายร่างกาย การขโมย และการฉ้อโกง อาชญากรรมมักมีความหลากหลายรูปแบบ มีระดับความรุนแรงหรือความร้ายแรงที่แตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ และมีการกำหนดโทษหรือการลงโทษที่สอดคล้องกันตามบทบัญญัติของสังคมนั้น ๆ

2.10.2 ตัวแบบการป้องกันอาชญากรรม

Jeffery (1971) แบ่งตัวแบบการป้องกันอาชญากรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ตัวแบบการข่มขู่ยับยั้ง (deterrent model) ตัวแบบฟื้นฟูแก้ไข (rehabilitation model) และ ตัวแบบการป้องกันโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (crime control through environmental engineering) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแบบการข่มขู่ยับยั้ง (deterrent model) แนวคิดหลักของตัวแบบนี้เชื่อว่า ผู้กระทำความผิดทางอาญาหรืออาชญากรมีความเกรงกลัวต่อกฎหมายอาญาและกลัวการถูกจับกุมเมื่อกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ต้องมีความเหมาะสมระหว่างการลงโทษและการกระทำความผิด โดยเมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดก็ต้องลงโทษให้รวดเร็ว เพื่อให้ผู้กระทำความผิดและสังคมเห็นการกระทำนั้น

ชัดเจน ทั้งนี้ เพราะการตัดสินใจในการก่ออาชญากรรมเกิดจากกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การพิจารณาโอกาส และการประเมินผลประโยชน์จากการกระทำเหล่านั้น ซึ่งนักอาชญาวิทยาแบ่งการป้องกันอาชญากรรมเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) การป้องกันทั่วไป (general deterrence) เป็นการป้องกันที่มีเป้าหมายเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสมาชิกในสังคมที่มีกฎหมาย เพื่อให้คนในสังคมเห็นผลเสียที่เกิดขึ้นจากการก่ออาชญากรรมและเป็นการสร้างความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

2) การป้องกันเฉพาะ (specific deterrence) เป็นแนวทางการป้องกันที่มุ่งเน้นไปยังบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ

2. ตัวแบบฟื้นฟูแก้ไข (rehabilitation model) ตัวแบบนี้เน้นการเสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมโดยไม่กระทำความผิดต่อกฎหมายอีก โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาคือ เป็นสาเหตุหลัก ๆ ที่นำไปสู่การกระทำความผิด เช่น การจัดการความยากจน การพัฒนาทักษะอาชีพและการศึกษา รวมถึงการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้บุคคลสามารถทำตามความต้องการของชีวิตที่มีคุณค่าได้โดยไม่ต้องมีการกระทำความผิดกฎหมายอีก แนวคิดสำคัญของตัวแบบนี้คือ การให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูสภาพจิตใจและสังคม เพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับมาเข้าสู่สังคมและผลักดันให้มีการปรับตัวและการประพฤติตามมาตรฐานที่ดีขึ้น ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้โดยไม่ต้องมีการกระทำความผิดอีกครั้งในอนาคต

3. ตัวแบบการป้องกันโดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (crime control through environmental engineering) เป็นแนวคิดที่ใช้เทคโนโลยีและการออกแบบทางวิศวกรรมเพื่อลดโอกาสในการก่ออาชญากรรม โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัยและสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการเกิดอาชญากรรมมาก เช่น การออกแบบสถานที่สาธารณะให้มีการตรวจสอบและควบคุมการเข้าถึง การใช้แสงสว่างที่เพียงพอ เส้นทางเดินที่เข้าถึงโดยสะดวกและปลอดภัย รวมถึงการให้ความสำคัญกับการวางแผนที่อาจสร้างสภาพแวดล้อมซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน เพื่อลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรมในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนขึ้น

2.10.3 แนวทางการป้องกันอาชญากรรม

2.10.3.1 แนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงสภาพแวดล้อม (environmental crime prevention)

การป้องกันอาชญากรรมเชิงสภาพแวดล้อมเน้นการปรับเปลี่ยนหรือสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรม โดยเน้นการแก้ไขปัญหาดังแต่ระดับพื้นฐานของสภาพแวดล้อม ทำให้สภาพแวดล้อมไม่เป็นที่ซึ่งสามารถก่ออาชญากรรมได้ง่าย ๆ ซึ่งมีหลายแนวทางเช่น

1) การออกแบบพื้นที่ หมายถึง การวางแผนและออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อลดโอกาสในการก่ออาชญากรรม เช่น การเพิ่มระบบการรักษาความปลอดภัย การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด หรือการจัดทำแผนที่ที่ชัดเจนเพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับประชาชน

2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดี หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์และไม่สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การสร้างพื้นที่สาธารณะที่มีกิจกรรมที่ดีต่อสังคม สุนัขพาสเจอร์ของชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสมดุลและความเป็นอยู่ร่วมกันในชุมชน

3) การเสริมสร้างความตระหนักและการเข้าใจ หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลและการสอนให้ประชาชนทราบถึงผลกระทบของการกระทำผิดกฎหมายและการเสี่ยงต่อความปลอดภัย เพื่อสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในการรักษาสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

2.10.3.2 แนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงสังคม (social crime prevention)

เป็นการป้องกันอาชญากรรมเชิงสังคม โดยเน้นการสร้างสังคมที่มีความแข็งแกร่ง และการสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีและการทำงานร่วมกันในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น

1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นการสนับสนุนให้ชุมชนมีการเคลื่อนไหวและทำงานร่วมกัน เช่น การสร้างกิจกรรมที่ชุมชนสามารถเข้าร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการเข้าใจต่อกันระหว่างคนในชุมชน

2) การสนับสนุนกิจกรรมชุมชน เป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งมีผลในการสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างบุคคลและชุมชน

3) การสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนา เป็นการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาทักษะในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งและความรู้ความเข้าใจที่สามารถช่วยในการรักษาสังคมที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและการต้านทานต่อปัญหาอาชญากรรมได้

4) การสร้างการสัมพันธ์ในชุมชน เป็นการสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายระหว่างบุคคลและชุมชน ทำให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขและปราศจากปัญหาอาชญากรรม

2.10.3.2 แนวทางการป้องกันเชิงกระบวนการยุติธรรม (procedural justice approaches)

เป็นการป้องกันเชิงกระบวนการยุติธรรมเน้นความยุติธรรมและความเท่าเทียมในการดำเนินงานทางกฎหมาย และกระบวนการตามกฎหมายที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) การความยุติธรรมในกระบวนการ หมายถึง การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมต่อบุคคลอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน โดยปราศจากความลำเอียงและการเลือกปฏิบัติ รวมถึงการตัดสินที่เป็นธรรม

2) ความเท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมโดยไม่คำนึงถึงฐานะสังคม

3) การสนับสนุนและการสร้างความเชื่อมั่น หมายถึง การสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเชื่อมั่นในระบบหรือกระบวนการยุติธรรม โดยการสร้างความโปร่งใสและการให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ในระบบยุติธรรมทางอาญา

4) การเสริมสร้างความเข้าใจและความเคารพ หมายถึง การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการทางกฎหมายและการเคารพสิทธิของบุคคล ตลอดจนความเท่าเทียมในการดำเนินคดีทางกฎหมาย

2.10.4 ระดับการป้องกันอาชญากรรม

Jeffery (1971) ที่เสนอแนวคิดแบ่งประเภทการป้องกันอาชญากรรมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ปฐมภูมิ (Primary) ทุตติยภูมิ (Secondary) และตติยภูมิ (Tertiary) ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับปฐมภูมิ (primary) เป็นการป้องกันโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีแก่สังคมโดยรวม และลดโอกาสการก่ออาชญากรรมตั้งแต่เริ่มต้น โดยมุ่งเน้นที่การแก้ไขหรือป้องกันปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของอาชญากรรม ซึ่งอาจเป็นการเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะ เช่น การติดตั้งระบบการรักษาความปลอดภัย เส้นทางเดินที่มีแสงสว่างและมีความปลอดภัย เพื่อลดโอกาสในการก่ออาชญากรรมในสถานที่เหล่านั้น เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับสำหรับการอยู่อาศัยและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์แบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระดับทุติยภูมิ (secondary) เป็นระดับการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นการแก้ไขปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักหรือมีส่วนสำคัญในการเกิดอาชญากรรม โดยมุ่งเน้นที่การแก้ไขต้นเหตุที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรม เช่น การเสริมสร้างทักษะอาชีพ การสนับสนุนการศึกษา หรือการให้ความช่วยเหลือทางสังคม เพื่อลดโอกาสหรือแก้ไขสภาพแวดล้อมที่อาจทำให้เกิดอาชญากรรมได้ เช่น การพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงาน การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจที่ดี เพื่อลดโอกาสในการก่ออาชญากรรมและเพิ่มโอกาสในการมีชีวิตที่ดีในอนาคต

3. ระดับตติยภูมิ (tertiary) เป็นระดับการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหลังการก่อคดีอาชญากรรม เพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำและส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ โดยการให้การช่วยเหลือทางจิตเวช โปรแกรมการฟื้นฟู หรือบริการสนับสนุนที่เน้นการปรับปรุงสภาพจิตใจและสภาพอารมณ์ เพื่อช่วยให้ผู้ก่ออาชญากรรมสามารถฟื้นฟูตนเองและมีชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ โดยมีโอกาสที่จะไม่ก่ออาชญากรรมซ้ำในอนาคต

2.10.5 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว

สำหรับในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงระหว่างคู่ครอง หรือปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory) ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (situational crime prevention) และทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมชุมชน

(community crime prevention) ตามแนวทางของ Geason and Wilson (1988) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.10.5.1 ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice theory)

ทฤษฎีนี้มีบทบาทสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมอาชญากรรมบางประการ โดยมองว่าการกระทำอาชญากรรมเกิดจากการตัดสินใจที่เลือกทำสิ่งนั้น ๆ เมื่อพิจารณาและคำนึงถึงประโยชน์ รวมถึงค่าตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น เช่น การคาดการณ์ความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น หากการกระทำหรือทางเลือกนั้นจะเกิดประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ตนเอง บุคคลก็เลือกที่จะกระทำสิ่งนั้นในอาชญาวิทยา (criminology) ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล ได้อธิบายถึงพฤติกรรมอาชญากรรมบางประการ เช่น การที่บุคคลจะเลือกก่ออาชญากรรม บุคคลนั้นมักจะพิจารณาถึงความรู้ประสิทธิภาพของระบบยุติธรรม ระบบโทษอาญา หรือระบบความคุ้มครองของกฎหมาย และเลือกที่จะกระทำต่อไปหรือไม่กระทำต่อ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ของตนเอง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล ไม่สามารถอธิบายความซับซ้อนและความหลากหลายของพฤติกรรมอาชญากรรมได้ในทุกกรณี เพราะมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการก่ออาชญากรรม เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางจิตวิทยา และสภาพความเป็นอยู่ของบุคคล เป็นต้น ซึ่งทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลนั้นมีข้อจำกัดในการอธิบายความซับซ้อนของพฤติกรรมอาชญากรรมดังกล่าว

ในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล เพื่ออธิบายความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎีนี้สามารถช่วยให้เข้าใจว่าการตัดสินใจและเลือกที่จะกระทำ ความรุนแรง ผู้กระทำ ความรุนแรงอาจพิจารณาผลลัพธ์ที่คาดหวังหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เขาเจอเผชิญอยู่ในขณะนั้น รวมถึงการพิจารณาความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ ความรุนแรงนั้นด้วย อย่างไรก็ตาม ความซับซ้อนและความหลากหลายของความรุนแรงในครอบครัวไม่สามารถอธิบายได้ด้วย การตัดสินใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่มีผลมากกว่าการพิจารณาเฉพาะ ผลประโยชน์ในการกระทำ ความรุนแรง ตัวอย่างเช่น ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม นิสัย สภาพแวดล้อม ที่บ้าน และประสบการณ์ในอดีต เป็นต้น

2.10.5.2 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (situational crime prevention)

เป็นแนวทางการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เป็นที่เสี่ยงหรือมีโอกาสในการเกิดอาชญากรรม โดยการแก้ไขหรือปรับปรุงสถานการณ์ในลักษณะต่างๆ เพื่อลดโอกาสหรือเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรม การแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นที่เสี่ยงนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเพิ่มความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เพิ่มระบบการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น การปรับเปลี่ยนสถานที่ เช่น การติดตั้งระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด หรือการปรับปรุงการออกแบบเพื่อลดโอกาสในการกระทำอาชญากรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่จะทำให้การกระทำอาชญากรรมเป็นไปได้ยากขึ้นหรือไม่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยไม่ต้องใช้ความเข้มงวดในการลงโทษและไม่เน้นไปที่ผู้ก่ออาชญากรรม ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงเน้นการแก้ไขปัญหาเชิงรุกและเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่สามารถเกิดอาชญากรรมได้ แทนการแก้ไขหรือลงโทษผู้ก่ออาชญากรรมหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว ซึ่งทฤษฎีนี้มักถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการจัดการสถานที่ เช่น การวางแผนที่จะลดความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนหรือที่ทำการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมตามสถานการณ์ (situational crime prevention) เน้นการแก้ไขหรือปรับปรุงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมที่ส่งผลต่อโอกาสในการกระทำอาชญากรรม แต่ไม่เน้นการแก้ไขปัญหาคาบาบรุนแรงในครอบครัวโดยตรง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ก็มีความสำคัญในการลดโอกาสในการเกิดคาบรุนแรงบางประการได้ เนื่องจากคาบรุนแรงในครอบครัวบางครั้งมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบ้านที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลภายในบ้าน ทั้งนี้ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกระทำอาชญากรรมสามารถช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดคาบรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกันในบางกรณี ยกตัวอย่างเช่น การติดตั้งระบบกล้องวงจรปิดในบ้านสามารถช่วยในการเฝ้าสังเกตและป้องกันการเกิดเหตุคาบรุนแรง การสร้างพื้นที่ที่ปลอดภัยและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีภายในบ้าน เช่น การสร้างพื้นที่ที่สะอาดและเรียบร้อย เสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว การเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ดีของครอบครัว เป็นต้น การปรับเปลี่ยนสถานการณ์ในบ้านเพื่อลดโอกาสในการเกิดคาบรุนแรงอาจมีผลในการลดความเสี่ยงและการเกิดเหตุคาบรุนแรงในครอบครัวได้บ้าง

2.10.5.3 ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมชุมชน (community crime prevention)

ทฤษฎีนี้ เน้นการป้องกันอาชญากรรมโดยการทำงานร่วมกันของชุมชน เพื่อลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรมและเพิ่มความปลอดภัยภายในชุมชน หน่วยงานของภาครัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงกับการป้องกันอาชญากรรมไม่จำเป็นต้องมีการเข้ามากำหนดหรือกำกับ ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นการทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม สำหรับวิธีการที่ใช้ในการป้องกันอาชญากรรมชุมชนมีหลายรูปแบบ เช่น การสร้างกลุ่มการคุ้มครองชุมชนที่ทำงานร่วมกันเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันอาชญากรรม การจัดกิจกรรมสังคมชุมชนที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความสัมพันธ์ที่ดี การสร้างพื้นที่สาธารณะที่ปลอดภัยและเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้กับชุมชน และการสร้างแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับชุมชนเพื่อให้เข้าใจเรื่องการป้องกันอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมชุมชนมักมุ่งเน้นที่การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามารถของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง ดังนั้น จึงควรมีการให้ความรู้เรื่องวิธีการป้องกันอาชญากรรม การสนับสนุนและการกระตุ้นให้เกิดมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเข้มแข็งขึ้น

ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมชุมชนมีบทบาทสำคัญในการอธิบายถึงการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เข้มแข็งและสนับสนุนให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งทางสังคมและมีทักษะในการแก้ไขปัญหาทางความสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังเน้นไปที่การสร้าง ความเข้าใจและความร่วมมือในชุมชนเพื่อเสริมสนับสนุนครอบครัวให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย เพื่อลดโอกาสในการเกิดความรุนแรงในครอบครัวในทุกชุมชนและสังคมที่อาศัยอยู่

2.11 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สมัทนา สีนสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) ศึกษาเรื่อง “ครอบครัว: การจัดการความขัดแย้งของคู่สมรสเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน” โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งของคู่สมรส รวมถึงวิธีการจัดการกับปัญหาดังกล่าวเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงและยืนยาว ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคู่สมรสที่อยู่ด้วยกันมากกว่า 7 ปีจำนวน 8 คู่ ที่ผ่านปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองแต่สามารถแก้ไขและรักษาความสัมพันธ์ไว้ได้ ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเกิดจากความแตกต่างของนิสัยส่วนบุคคล การไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ การแสดงอารมณ์และการสื่อสารในทางที่ไม่ดี

การทำตัวหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ และความไม่จริงใจ ส่วนแนวทางการจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอย่างยั่งยืนนั้นประกอบด้วย การใช้ความรักเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา การยอมรับความแตกต่าง การสื่อสารที่มีประสิทธิผล การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการสร้างครอบครัว และการใช้หลักศีลธรรมในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ซึ่งการเข้าใจสาเหตุและการปรับใช้แนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านี้จะช่วยปรับเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์และสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงและยืนยาวต่อคู่สมรสได้

พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล (2562) ศึกษาเรื่อง “พุทธวิธีแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในครอบครัวสังคมไทยปัจจุบัน” โดยการศึกษาวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ทำความเข้าใจถึงปัญหาคความขัดแย้งในครอบครัวสมัยใหม่ของไทย และ (2) สืบหาหลักพุทธศาสนาในการจัดการกับปัญหาเหล่านี้ในบริบทของครอบครัวไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารและนำเสนอผลลัพธ์ผ่านการวิเคราะห์ที่ละเอียด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวไทยในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ปัญหาหลักที่นำไปสู่ความขัดแย้งในครอบครัว ได้แก่ (1) ลักษณะนิสัยและทัศนคติส่วนตัว (2) ความไม่ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองในครอบครัว (3) ปัญหาการไม่รักดีต่อคู่ชีวิต และ (4) ความยากจน ส่วนการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างคู่ครองตามหลักพุทธศาสนาประกอบด้วย หลักสมชิวิธรรม 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักฆราวาสธรรม 4 หลักสังคหวัตถุ 4 หลักกุศลจิรัฏฐิติธรรม 4 หลักทศ 6 และอริยสัจ 4 ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวมีพื้นฐานมาจากพฤติกรรมของมนุษย์โดยรวม 3 ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ต้องแก้ด้วยหลักธรรมสัมมาทิฎฐิ ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา คุณค่าจากการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม เช่น คุณค่าด้านบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในครอบครัว ก็คือการที่สมาชิกแต่ละคนต่างลงมือประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนให้ดี ถูกต้องและสมบูรณ์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา หากทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ก็จะช่วยให้ชีวิตในครอบครัวมีความอบอุ่น มีความราบรื่นและเป็นสุข

พระอธิการสายแพร กตปุญญ (2564) เขียนบทความเรื่อง “แนวทางการใช้ชีวิตคู่อย่างยั่งยืนตามหลักฆราวาสธรรม” ซึ่งในบทความดังกล่าวระบุว่าปัญหาของการใช้ชีวิตคู่ประกอบด้วยปัญหาหลัก 7 ข้อ ได้แก่ (1) ปัญหาสุขภาพ (2) ความยากลำบากทางการเงิน (3) ลักษณะนิสัยส่วนตัวและความเคยชิน (4) ความไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ (5) การไม่ซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน (6) การใช้ความรุนแรง และ (7) การขาดความใส่ใจและการมอบเวลาให้กัน ในทางของหลักฆราวาสธรรมที่เป็นหลักการ

สำคัญสำหรับคู่สมรส เพื่อชีวิตคู่ที่ยั่งยืน ควรปฏิบัติตามหลักดังนี้ (1) การซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน ไม่ควรมีความสัมพันธ์นอกเหนือจากคู่ชีวิต (2) การควบคุมอารมณ์เมื่อโกรธ ปรับเปลี่ยนนิสัยเพื่อเข้าหากัน การสื่อสารอย่างเข้าใจและไม่ใช้ความรุนแรง (3) การมีความอดทนต่อปัญหาสุขภาพ การเงิน และความไม่รับผิดชอบของคู่ชีวิต (4) การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อคู่ชีวิต การใส่ใจและทำกิจกรรมร่วมกัน และการมอบเวลาให้กัน การปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้จะช่วยให้คู่สมรสใช้ชีวิตคู่อย่างยั่งยืนตามหลักภรรยาธรรม

da Costa et al. (2015) ศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งในการแต่งงานระยะยาว: สาเหตุและความรู้สึก” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง รวมทั้งเพื่อทำความเข้าใจถึงความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองหลังจากการครองคู่มาเป็นระยะเวลานาน ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมวิธีในการดำเนินการวิจัย สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน หลังจากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน สำหรับสาเหตุของความไม่ลงรอยกันหรือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลูก ๆ ประสบการณ์ในครอบครัว ปัญหาด้านการเงิน ความแตกต่างและความชอบส่วนตัวของแต่ละคน และเวลาที่อยู่ด้วยกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังค้นพบว่า ความรู้สึกของคู่ครองในช่วงการเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งส่งผลต่อวิธีการแก้ไขสถานการณ์นั้น ๆ ดังนั้น การศึกษากับคู่แต่งงานในช่วงต่าง ๆ ของวงจรชีวิตครอบครัวจะสามารถช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นนี้ได้ชัดเจนมากขึ้น

Jang and Ryu (2015) ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสบการณ์ของสามีในความขัดแย้งในชีวิตสมรสในครอบครัวพหุวัฒนธรรม - มุ่งเน้นไปที่เหตุการณ์วิกฤติ การพัฒนาและการเผชิญปัญหา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความขัดแย้งในชีวิตสมรสในครอบครัวพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นครอบครัวประเภทหนึ่งที่เกิดจากการสมรสข้ามชาติจากมุมมองของสามี ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับสามีในครอบครัวพหุวัฒนธรรมเพื่อถามเกี่ยวกับความขัดแย้งในชีวิตสมรส หลังจากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า (1) สาเหตุที่สามีในครอบครัวหลากหลายวัฒนธรรมมักประสบกับความขัดแย้งในชีวิตสมรสกับภรรยา ได้แก่ การไม่เคารพสามีและพ่อแม่

สามี สามีที่มีระดับความไว้วางใจต่ำ ความรู้สึกกดดันเนื่องจากการสนับสนุนทางการเงินแก่ครอบครัว และลูกของภรรยา และขาดสำนึกในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งงาน (2) พัฒนาการของความขัดแย้งในชีวิตสมรสที่สามีมักประสบ ได้แก่ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่รุนแรงขึ้นระหว่างคู่ครองและระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความยากลำบากในการจัดการกับความผิดและความโกรธ สัญญาณของการหย่าร้างหรือการหย่าร้าง และภรรยาออกจากบ้าน และข้อจำกัดในการสนทนาและการสื่อสาร (3) กลยุทธ์หรือแนวทางที่สามีแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วย พยายามอดทน ปลอดภัยภรรยา ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกัน หารายได้ที่จะให้ความสำคัญ หันไปนับถือศาสนาหรือการชุมนุม ใช้บริการจากหน่วยงานของรัฐ ได้รับความไว้วางใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตและจำกัดกิจกรรมของภรรยา เป็นต้น

Oros et al. (2015) ศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งในชีวิตสมรสในฐานะตัวทำนายสุขภาพจิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความถี่ของการเกิดความขัดแย้งและแนวโน้มการเกิดความขัดแย้งในชีวิตสมรส ตลอดจนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองต่อสุขภาพจิตของคู่สมรส กลุ่มตัวอย่างประกอบในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 127 คน มีอายุระหว่าง 29-56 ปี ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้มาตรวัด Family Health Status Inventory (FHSI; Norem, Malia and Garrison, 1992) เพื่อวัดสุขภาพจิต สุขภาพทางร่างกายและอารมณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับการวัดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นการใช้มาตรวัด Conflict Resolution Style Inventory (CRSI) ของ Kurdek (1994) โดยการวิเคราะห์ปัจจัยของ CRSI เป็นการนำเสนอรูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การถอนตัว การรุกราน และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพบว่ามีตัวแปรทำนายสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 18.6 ($R^2=0.186$, $F(5, 116)= 6.534$, $p<.001$) โดยตัวแปรแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้ง ($\beta=.371$, $p<.001$) มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของคู่สมรสมากที่สุดรองลงมาคือรูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยความก้าวร้าว ($\beta=.254$, $p<.05$) หรืออาจสรุปได้ว่าคู่สามีภรรยาที่รับรู้ว่าการแต่งงานของตนมีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งมากกว่า (โดยไม่คำนึงถึงความถี่ของความขัดแย้ง) และใช้ความก้าวร้าวเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาจะมีปัญหาสุขภาพมากขึ้น

Ellison et al. (2016) ศึกษาเรื่อง “การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดค่านิยมของการแต่งงานกับพฤติกรรมความขัดแย้งในการทำนายอาการซึมเศร้า” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมของการแต่งงานในฐานะที่เป็นตัวแปรในการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์

ระหว่างความขัดแย้งระหว่างคู่ครองกับอาการซึมเศร้า ผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างคู่ครองจำนวน 284 คู่ ที่มีปัญหาอาการซึมเศร้า ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมด้วยการบันทึกวิดีโอ ผลการวิจัย พบว่า ค่านิยมต่อการแต่งงานของสามีและภรรยาได้ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมความขัดแย้งระหว่างคู่ครองกับอาการซึมเศร้าในภายหลัง ระหว่างเกิดปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างคู่ครอง สามีที่มีพฤติกรรมและอารมณ์ดีจะมีอาการซึมเศร้ามลดลงโดยเฉพาะกลุ่มสามีที่มี ค่านิยมในเชิงบวกต่อการแต่งงานหรือการใช้ชีวิตคู่ ในขณะที่ภรรยาที่มีค่านิยมในเชิงลบต่อการ แต่งงานหรือมีความเอาใจใส่รับผิดชอบต่อสามีต่ำ มีโอกาสจะเกิดการการซึมเศร้าเพิ่มขึ้น

Asadi et al. (2016) ศึกษาเรื่อง “แหล่งที่มา ผลลัพธ์ และการแก้ไขความขัดแย้งในการ แต่งงานของสตรีชาวอิหร่าน: การศึกษาเชิงคุณภาพ” โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่ง เป็นผู้หญิงอายุ 30 ถึง 45 ปีที่ไปใช้บริการศูนย์สุขภาพในกรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก และดำเนินการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยโปรแกรม MAXQDA 10 ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความ ขัดแย้งทางอารมณ์ ความขัดแย้งทางปัญญา ความขัดแย้งด้านการเจรจาต่อรอง และความขัดแย้งด้าน พฤติกรรม ทั้งนี้ ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีสาเหตุมาจาก (1) เหตุผลทางอารมณ์ เช่น ความเหนื่อย ล้าจากการทำงานหนัก ประสบการณ์ที่ความล้มเหลวในการใช้ชีวิตคู่ในอดีต การขาดความเป็นอิสระ ผู้ชายไม่เต็มใจทำกิจกรรมที่ผู้หญิงชื่นชอบ สามีขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพร่างกายของผู้หญิง และ ไม่สามารถเข้าสังคมกับครอบครัวได้ (2) เหตุผลทางปัญญา เช่น ความเชื่อของสามี มุมมองและลำดับ ความสำคัญที่แตกต่างกันของคู่ครอง (3) บทบาทของบุคคลสำคัญอื่นในครอบครัว เช่น ความแตกต่าง ในรูปแบบการสื่อสารของครอบครัวสามีและภรรยา บทบาทของผู้มีอิทธิพลในชีวิตของสามีหรือภรรยา (4) ภูมิหลังของคู่ครอง เช่น ความแตกต่างในด้านการศึกษา และลักษณะบุคลิกภาพของสามี เป็นต้น ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วย (1) พฤติกรรมด้านการมี ปฏิสัมพันธ์ เช่น การให้คำปรึกษา และการพูดคุยสนทนากับคู่ครอง (2) การรุกรานแบบครอบงำ เช่น การแสดงปฏิกิริยาในการต่อสู้ การวิวาทด้วยวาจา และการตอบโต้ (3) การยอมรับสถานการณ์ ด้วย การแสดงเคารพต่อครอบครัวสามี การเอาใจใส่บุคลิกภาพของสามี และการแสดงความรักต่อสามี (4) ความเฉยเมยและการหลีกเลี่ยง เช่น การไม่แยแสต่อปฏิกิริยาของสามี การหลีกเลี่ยงการสนทนา และ การสร้างความพึงพอใจในตนเอง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังค้นพบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ส่งผลกระทบต่อ 2 ด้าน ได้แก่ (1) ผลกระทบทางด้านสังคม เช่น แนวโน้มการเข้าสังคมกับครอบครัวและ

เพื่อนฝูงลดลง และ (2) ผลกระทบส่วนบุคคล ได้แก่ ผลกระทบทางด้านจิตใจ และผลกระทบทางด้านร่างกาย

Delatorre and Wagner (2018) ศึกษาเรื่อง “การจัดการความขัดแย้งในชีวิตสมรสของชายและหญิงที่แต่งงานแล้ว” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การแก้ไขข้อขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์และเชิงทำลายที่ใช้โดยผู้หญิงและผู้ชายที่แต่งงานแล้ว ตลอดจนการเชื่อมโยงของกลยุทธ์เหล่านี้กับตัวแปรทางสังคมและประชากร รวมถึงตัวแปรความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ คู่รักต่างเพศจำนวน 750 คู่ที่อาศัยอยู่ในเมืองรีโอแกรนด์โดซูล ประเทศบราซิล ซึ่งตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการแก้ปัญหาความขัดแย้ง - CRBQ รวมถึงการตอบคำถามจำนวน 16 ข้อซึ่งเป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลทางสังคมและลักษณะความสัมพันธ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและสถิติสหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ผู้ชายใช้กลยุทธ์ "ประนีประนอม" มากกว่าผู้หญิง และผู้หญิงใช้กลยุทธ์ "โจมตี" บ่อยกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ ยังพบว่าศาสนามีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ ในขณะที่การมีลูกมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ในการโจมตี

Li et al. (2018) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสาร การแก้ไขข้อขัดแย้ง และคุณภาพการสมรสในการแต่งงานของจีน: การวิเคราะห์แบบ Cross-Lagged แบบสามคลื่น โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างคู่สมรสชาวจีนจำนวน 268 คู่ในช่วงปีแรก ๆ ของการแต่งงาน และใช้แนวทางแบบ Cross-Lagged แบบสามคลื่น ผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในชีวิตประจำวันในชีวิตสมรสหรือการแก้ไขข้อขัดแย้งในชีวิตสมรสกับคุณภาพของการสมรส โดยการสื่อสารในชีวิตประจำวันและการแก้ไขข้อขัดแย้งในชีวิตสมรสสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการสมรสได้ ซึ่งหมายความว่า การสื่อสารในชีวิตประจำวันและการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างคู่ครองจะทำให้คุณภาพของชีวิตสมรสดีขึ้นนั่นเอง

Ehrlich et al. (2019) ศึกษาเรื่อง “การรับรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งในชีวิตสมรส: ผลกระทบระดับบุคคล ลำดับวงศ์ตระกูล และระดับครอบครัว” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาว่าความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและอาการซึมเศร้าของบุคคลและคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับการรายงานปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองหรือไม่ (2) เพื่อศึกษาความคลาดเคลื่อนและทิศทางการรายงานปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง และ (3) เพื่อศึกษาว่าความแตกต่างในรายงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในการสมรสอาจเกี่ยวข้องกับความแตกต่างในรายงานอื่นๆ

ภายในครอบครัวอย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยคู่ครองจำนวน 123 คู่ ผลการวิเคราะห์ พบว่า คุณลักษณะของการหลีกเลี่ยงความแนบชิดและความวิตกกังวลของบุคคล ซึ่งไม่ใช่อาการของโรควิตกกังวลมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง นอกจากนี้ ความวิตกกังวลของคู่สมรสมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการรับรู้ถึงความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ผลการศึกษายังค้นพบอีกว่า คุณลักษณะการหลีกเลี่ยงการแนบชิดของภรรยาที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความแตกต่างในการรับรู้ถึงความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอย่างชัดเจน การหลีกเลี่ยงความแนบชิดของภรรยาจะส่งผลให้ภรรยารายงานปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมากกว่าที่สามีรายงาน นอกจากนี้ ความวิตกกังวลของสามีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการรายงานความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมากกว่าที่ภรรยารายงาน

Rahimi et al. (2021) ศึกษาเรื่อง “ การตรวจสอบประสบการณ์ชีวิตของคู่ครองที่ทำงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในชีวิตสมรส: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจประสบการณ์ของคู่ครองที่ทำงานแล้วเกี่ยวกับความขัดแย้งในชีวิตสมรส นักวิจัยได้สัมภาษณ์คู่ครองที่ทำงานจำนวน 12 คู่ ซึ่งได้รับการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากมีประสบการณ์เกี่ยวกับความขัดแย้งในชีวิตสมรสโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปรากฏการณ์วิทยาในการตีความข้อมูล ผลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นประเด็นหลัก 14 ประเด็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชีวิตสมรส ได้แก่ ข้อพิพาททางการเงิน การโต้ตอบบนสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม การมีส่วนร่วมในงานบ้านที่ไม่เท่าเทียมกัน การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ความท้าทายในการเอาใจใส่และการแสดงออกต่อกัน การจัดการเวลาที่ไม่ดี ความขัดแย้งในบทบาทและความรับผิดชอบ ความเปราะบางทางสติปัญญา การยึดมั่นในทัศนคติแบบเหมารวมทางเพศ การต่อสู้ดิ้นรนในการสร้างสมดุลระหว่างงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความขัดแย้งระหว่างครอบครัวและงาน การแย่งชิงอำนาจ ปัจจัยทำลายล้างส่วนบุคคล และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและจริยธรรม ผลการศึกษา พบว่า คู่ครองที่ทำงานทั้งคู่มีความเสี่ยงต่อความขัดแย้งในชีวิตสมรสมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อขาดความเป็นธรรมในการสร้างสมดุลระหว่างงานและความรับผิดชอบต่อครอบครัว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าคู่ครองที่มุ่งเน้นอาชีพการงานอาจมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดความขัดแย้ง และสาเหตุของความขัดแย้งที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่ การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ความเปราะบางทางสติปัญญา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและงาน ความขัดแย้งทางการเงิน และการมีส่วนร่วมที่ไม่เท่าเทียมกันในบ้าน

ดังนั้น ควรมีการกำหนดโครงการในการป้องกันและให้ความรู้สำหรับคู่ครองโดยควรเน้นไปที่ประเด็นข้อค้นพบจากการวิจัยเพื่อช่วยบรรเทาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

Tasew and Getahun (2021) ศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส: กรณีศึกษาเมือง Durbete ภูมิภาค Amhara ประเทศเอธิโอเปีย” โดยเน้นการศึกษาความชุก สาเหตุ ผลกระทบ และกลยุทธ์ในการรับมือกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในเมืองดูร์เบเต ประเทศเอธิโอเปีย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน และคู่สามีภรรยา 386 คู่ (ชาย 193 คน หญิง 193 คน) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 4 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงจากผู้สูงอายุ หน่วยงาน และสำนักงานธุรกิจสตรีและเด็ก และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยสถิติ One-sample t-Test ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์โดยใช้การอ้างอิง การถอดความ และการพรรณนาผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีการแพร่กระจายสูงขึ้นและแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากปีต่อปี สาเหตุหลักของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเกิดจากปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยด้านเพศ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สำหรับผลกระทบหลักของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้แก่ ความเครียด ความรู้สึกซึมเศร้าและความเศร้าโศก ความกังวลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้อื่นพูดนอกเหนือจากการกังวลกับคู่ของตนเอง และความรู้สึกสิ้นหวังและไม่มีความหวัง

Wang et al. (2021) ศึกษาเรื่อง “ผลของความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาต่อพัฒนาการและกลไกของเด็ก” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งในการสมรสของผู้ปกครองต่อการพัฒนาของเด็ก ผลการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ความขัดแย้งในการสมรสของผู้ปกครองเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ทางสังคมของเด็ก การทำงานของร่างกายผิดปกติ ผลการเรียนที่ไม่ดี พฤติกรรมที่มีปัญหา และมีปัญหาด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม นอกจากนี้ ความขัดแย้งในการสมรสอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ผลการศึกษาข้างต้นพบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรงเช่นกัน โดยสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวและการสนับสนุนทางสังคมที่ดีอาจช่วยบรรเทาผลกระทบทางลบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่มีต่อการพัฒนาของเด็ก อย่างไรก็ตาม ค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เน้นความสามัคคีของครอบครัวและสังคมอาจทำให้ผลกระทบลบนั้นรุนแรงขึ้น

Ali and Saleem (2022) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้งกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของนักวิชาการที่แต่งงานแล้ว” การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ากลยุทธ์การแก้ไขความขัดแย้งแบบใดที่มีประสิทธิผลมากที่สุดในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยเน้นศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งทั้ง 5 รูปแบบ ได้แก่ การบูรณาการ การหลีกเลี่ยง การเผยแพร่ การรุกรานทางวาจา และความก้าวร้าวทางกาย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักวิชาการที่แต่งงานแล้วจำนวน 350 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการศึกษา พบว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีการใช้รูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งเชิงบูรณาการ ในขณะที่ผู้ชายมีแนวโน้มที่จะใช้รูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยง การกระจาย และการก้าวร้าวทางวาจา นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความพึงพอใจในการสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะรายงานความพึงพอใจในระดับที่สูงกว่า นอกจากนี้ รูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้งแบบบูรณาการและแบบหลีกเลี่ยงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการสมรส ในขณะที่รูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยการก้าวร้าวและการรุกรานทางวาจา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ส่วนความก้าวร้าวทางร่างกายไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสแต่อย่างใด

Latsoev et al. (2022) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะทางจิตวิทยาของความขัดแย้งในชีวิตสมรสของผู้ชายและผู้หญิง” โดยงานวิจัยดังกล่าวเป็นการเสนอผลการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับลักษณะทางจิตวิทยาของความขัดแย้งในชีวิตสมรสระหว่างผู้ชายและผู้หญิง การอธิบายปฏิกิริยาต่อความขัดแย้งของผู้ตอบแบบสอบถามจากเพศต่าง ๆ การพิจารณาความแตกต่างในตัวบ่งชี้ที่ศึกษาระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามเพศต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังอธิบายถึงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะของการสื่อสารในชีวิตสมรสและปฏิกิริยาของคู่สมรสต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งในชีวิตสมรสมีลักษณะทางจิตวิทยาที่แตกต่างจากของคนโสด โดยมีความแตกต่างในตัวบ่งชี้และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะในการสื่อสารและปฏิกิริยาของคู่สมรสต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่เกิดขึ้น

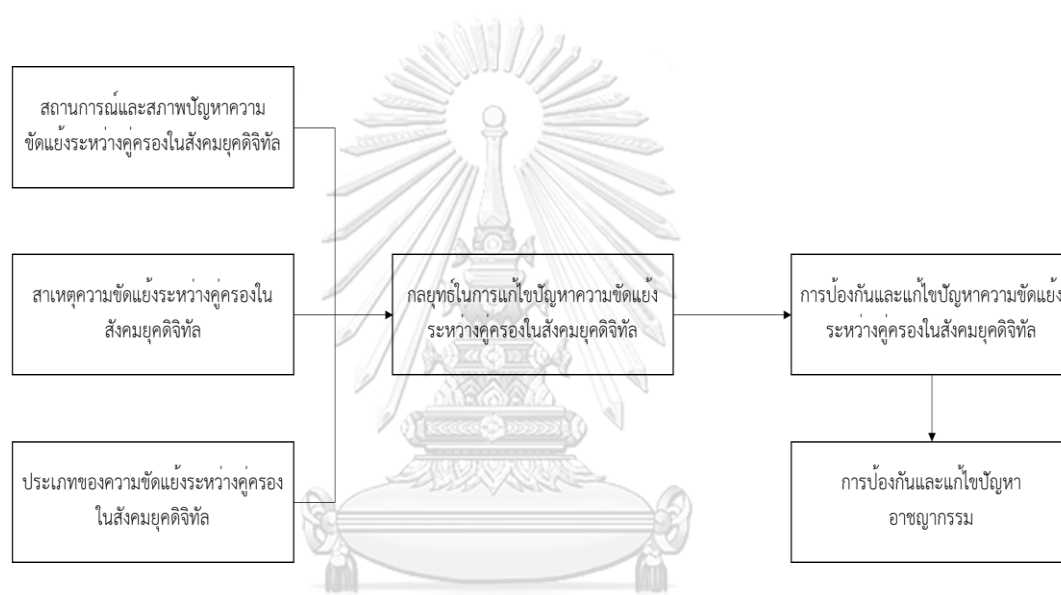
Zaki et al. (2022) ศึกษาเรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและผลกระทบต่อพฤติกรรมของลูก” โดยมีจุดประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองต่อพฤติกรรมของลูก การศึกษานี้ดำเนินการเก็บข้อมูลในสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ณ เมืองซีบินเอล-คอมและ

หมู่บ้านชานาวัน ประเทศอียิปต์ ด้วยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มวัยรุ่นจำนวน 250 คนที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผ่านทางเครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับการเก็บข้อมูลลักษณะทางสังคม แบบสอบถามความแข็งแกร่งและความยากลำบากที่รายงานด้วยตนเอง และมาตรวัดความขัดแย้งทางการสมรสของแคนซัส (Kansas Marital Conflict Scale) ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ดังนั้น ผู้ปกครองของเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมควรได้รับการช่วยเหลือทางด้านสังคมและด้านจิตใจ รวมถึงควรมีการป้องกันปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพื่อจะได้ไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของลูก ๆ

Alipour et al. (2023) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของตัวแปรความขัดแย้งระหว่างคู่ครองต่อสมรรถนะในการมีบุตรโดยมีตัวแปรการรับรู้ความเครียดและความกังวลในระหว่างตั้งครรภ์เป็นตัวแปรสื่อกลาง: โมเดลสมการโครงสร้าง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองต่อความสามารถในการเป็นแม่ระหว่างการตั้งครรภ์ โดยพิจารณาถึงบทบาทของความเครียดที่รับรู้และความกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในฐานะตัวแปรสื่อกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือคนเป็นแม่จำนวน 250 คน ซึ่งเข้ารับการดูแลที่ศูนย์สุขภาพในจังหวัดอัลบอร์ซ ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก หลังจากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ SPSS และ Smart Partial Least Squares ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเป็นแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความสามารถในการเป็นแม่ ($\beta = -0.14$) ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อความกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ($\beta = 0.31$) นอกจากนี้ ความเครียดที่รับรู้มีผลกระทบต่อความสามารถในการเป็นแม่ ($\beta = -0.36$)

2.11 กรอบการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัล” ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ ทฤษฎีความขัดแย้ง แนวคิดเกี่ยวกับสังคมยุคดิจิทัล แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงต่อคู่ครอง ทฤษฎีหน้าที่นิยม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ทฤษฎีความผูกพัน ทฤษฎีการสื่อสาร และทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ทำให้สามารถกำหนดกรอบการดำเนินการวิจัย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 รูปภาพที่ 1 กรอบการดำเนินการวิจัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่เน้นการสำรวจและทำความเข้าใจประสบการณ์ ความรู้สึก และมุมมองของบุคคลผ่านข้อมูลที่เป็นข้อความ การสัมภาษณ์ หรือการสังเกตการณ์ แทนที่จะใช้ตัวเลขหรือสถิติเหมือนในการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนวิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและการสังเกตเป็นหลัก พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเข้าถึงข้อมูลแบบลึกซึ้งและครอบคลุม ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูล นิยมใช้การวิเคราะห์เชิงประจักษ์เพื่อสร้างทฤษฎีหรือแนวคิดจากข้อมูลที่ได้แทนที่จะทดสอบทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว ดังนั้น เป้าหมายหลักของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การเข้าใจความหมายและบริบทของปรากฏการณ์ที่สำรวจ โดยเน้นความเฉพาะเจาะจงของบริบทและสถานการณ์มากกว่าการหาความสามารถในการทั่วไป (ชาย โปธิสิตา, 2549) ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเชิงคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการสำรวจความซับซ้อนของประสบการณ์และมุมมองมนุษย์ที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวเลขหรือสถิติ

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องมีจำนวนที่เหมาะสม เพราะจะทำให้ข้อมูลที่ได้เกิดความอิ่มตัว ซึ่ง Straus et al. (2003) เสนอแนะว่า ขนาดของผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ควรอยู่ระหว่าง 20-30 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการสัมภาษณ์คู่ครองทั้งผู้ชายและผู้หญิง ดังนั้น จึงควรดำเนินการสัมภาษณ์คู่ครองอย่างน้อย 10 คู่ รวมทั้งหมด 26 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นเป็นวิธีการเลือกตัวอย่างในการวิจัยที่ผู้วิจัยทำการเลือกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติที่ตรงกับเป้าหมายของการวิจัยอย่างเจาะจง แตกต่างจากการสุ่มแบบสุ่มทั่วไปที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีนี้เน้นการเลือกตัวอย่างที่จะให้ข้อมูลเชิงลึกและมีความเกี่ยวข้องสูงกับหัวข้อการวิจัย โดยเป้าหมายหลักคือ การได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากกว่าการแสวงหาตัวอย่างที่สามารถแทนที่ประชากรทั้งหมดได้ วิธีนี้มักใช้ในการวิจัยที่เน้นความเข้าใจในมุมมอง ประสบการณ์ หรือ

พฤติกรรมของบุคคล โดยผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างอย่างชัดเจน เช่น อายุ เพศ หรือประสบการณ์ การสุ่มแบบเจาะจงจึงเป็นวิธีที่มีประโยชน์เมื่อต้องการสำรวจความเข้าใจหรือประสบการณ์ในเชิงลึกกับกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษหรือเฉพาะเจาะจง ศิริชัย กาญจนวาสิ (2552) อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกคู่ครองจำนวน 13 คู่ รวมผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 26 คน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เสนอแนะโดย Straus et al. (2003) และปรากฏว่าข้อมูลมีความอิ่มตัวแล้วจึงยุติการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

3.1.1 เกณฑ์ในการคัดเลือก (inclusive criteria) สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

- 1) เป็นเพศชายหรือหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- 2) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- 3) ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่ครองมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี
- 4) มีประสบการณ์เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง
- 5) เป็นคู่ครองที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตคู่โดยไม่เกิดความรุนแรงใน

ครอบครัว

- 6) ยินดีและให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

3.1.2 เกณฑ์ในการคัดออก (exclusion criteria) สำหรับเกณฑ์ในการคัดออก (exclusion criteria) ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) ไม่สะดวกใจในการให้สัมภาษณ์
- 3) ประสบปัญหาด้านสุขภาพหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้

3.1.3 เกณฑ์การถอนตัวอาสาสมัคร (withdrawal criteria for individual participants) ประกอบด้วย

- 1) อาสาสมัครตัดสินใจออกจากโครงการด้วยเหตุผลส่วนตัว
- 2) เกิดผลกระทบด้านความรู้สึกจนไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ตามปกติ
- 3) เกิดการเจ็บป่วยหรือรู้สึกไม่สบายในช่วงการให้สัมภาษณ์

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ในการวิจัยครั้งนี้ จะต้องตอบคำถามที่มีความอ่อนไหวและส่งผลกระทบทางลบต่อตัวผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้น เพื่อให้การคัดกรองและการเข้าถึง

กลุ่มเป้าหมายได้สะดวกมากยิ่งขึ้นจึงอาศัยผู้ช่วยนักวิจัยผู้หญิงที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับประเด็นความอ่อนไหวที่อาจกระทบความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการเข้าถึงตัวอย่างแบบเจาะจงตามความสมัครใจ

3.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยจะให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคำถามในการสัมภาษณ์ว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมถึงมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับคำถามในการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ต่อไป โดยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจะมีประเด็นคำถามหลัก ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 อายุสามีและอายุภรรยา

1.2 การประกอบอาชีพในปัจจุบัน

1.3 ระยะเวลาในการใช้ชีวิตคู่

1.4 จำนวนบุตร

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

2.1 ท่านใช้ชีวิตร่วมกับคู่สมรสหรือคู่ครองของท่านมาเป็นระยะเวลานานเท่าใด และชีวิตสมรสของท่านตอนนี้เป็นอย่างไรบ้าง?

2.2 ท่านคิดว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อชีวิตคู่ของท่านหรือไม่ อย่างไร?

2.3 ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ท่านมีความขัดแย้งกับคู่ครองหรือคู่สมรสของท่าน?

3. ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

3.1 ท่านเคยมีความไม่ลงรอยกับคู่ครองของท่าน มีการต่อสู้ การปะทะ การทะเลาะเบาะแว้ง มีความขัดแย้งทางความคิด และการวิวาทกับคู่ครองของท่านหรือไม่?

3.2 รูปแบบของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างท่านกับคู่ครองหรือคู่สมรส ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างไร รูปแบบไหน?

4. ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

4.1 ท่านคิดว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างท่านกับคู่ครองหรือคู่สมรสของท่านจะส่งผลกระทบต่อในด้านใดบ้าง?

4.2 ความขัดแย้งระหว่างท่านกับคู่ครองของท่านส่งผลกระทบต่อลูกของท่านอย่างไรบ้าง?

4.3 ความขัดแย้งระหว่างท่านและคู่ครองทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นความรุนแรงในลักษณะใด?

5. แนวทางหรือรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

5.1 ในกรณีที่ท่านมีความขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกับคู่ครองหรือคู่สมรสของท่าน ท่านจะมีวิธีในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดความรุนแรงด้วยวิธีใด อย่างไร?

5.2 ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองแบบใดมีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เพราะอะไร?

5.3 ท่านคิดว่าบรรดาญาติ ๆ ของท่านหรือของคู่ครองท่านควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในครอบครัวของท่านหรือไม่ อย่างไร?

5.4 ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทในการบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอย่างไร?

6. แนวทางการสร้างครอบครัวที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

6.1 ท่านมีแนวทางในการสร้างครอบครัวที่มีความสุขอย่างยั่งยืนในสังคมยุคดิจิทัลอย่างไร?

6.2 ท่านจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนใดบ้างในการสร้างครอบครัวให้มีความสุขอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

6.3 ท่านจะมีคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะต่อคู่ครองที่เพิ่งเริ่มใช้ชีวิตร่วมกันอย่างไรบ้าง?

3.3 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยตรง ณ สถานที่ที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้ ก่อนการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงเป้าหมายและรายละเอียดการวิจัยเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ และมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านการพูดคุย เพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ของการร่วมมือ การรวบรวมข้อมูลนี้มีกระทำในวันธรรมดาและวันหยุด ระหว่างเวลา 9.00-11.00 น. และ 14.00-17.00 น.

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

ดำเนินการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) ด้วยวิธีตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (investigator triangulation) เพื่อสร้างความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุพบัญญัติ (analytic induction) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์สรุพบัญญัติเป็น “การตีความและสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นที่เก็บรวบรวมมา” (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555) เป็นการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงจากส่วนย่อยหลาย ๆ ส่วน แล้วนำมาสรุปเป็นความจริงชุดใหญ่ที่สามารถเป็นตัวแทนและอธิบายส่วนย่อยส่วนต่าง ๆ ได้

3.6 หลักจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ผู้วิจัยดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยปฏิบัติการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักการในการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในคนโดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงที่เป็นผู้ร่วมในการวิจัยครั้งนี้ อนึ่ง ผู้วิจัยระมัดระวังและเคารพในความเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคลบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น จึงต้องขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมโครงการ โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัยแก่ผู้เข้าร่วมโครงการอย่าง

ครบถ้วน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตัดสินใจเข้าร่วมโครงการได้โดยอิสระ และต้องเก็บรักษาความลับข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และยังคงรักษาไว้ซึ่งหลักคุณประโยชน์ที่จะไม่เสี่ยงให้ก่ออันตรายทั้งกายและใจต่อผู้เข้าร่วมโครงการ หากผู้ร่วมในโครงการวิจัยรู้สึกอึดอัด หรือรู้สึกไม่สบายใจกับบางคำถาม ก็มีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้น รวมถึงมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบล่วงหน้า โดยการไม่เข้าร่วมหรือการถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ เป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น และจะดำเนินการทำลายข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงสำหรับคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสุ่มดังกล่าวเป็นไปตามหลักความยุติธรรมที่จะไม่มีอคติและการดูแลต่อสถานะทางสังคมของผู้ร่วมในการวิจัยครั้งนี้ และเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้ นอกจากนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ ต้องให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ และสามารถปฏิเสธการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ได้ตลอดเวลา หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่สามารถตอบคำถามได้ครบถ้วน ผู้วิจัยยังคงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และหากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีสถานะที่กำหนดตรงกัน มาทดแทนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด และที่สำคัญคือ การติดต่อและวิธีการเข้าถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงการไม่รบกวนความเป็นส่วนตัว จึงต้องมีการติดต่อนัดหมายล่วงหน้า และชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการวิจัยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีโอกาสพิจารณาก่อนตัดสินใจเข้าร่วมให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมยุคดิจิทัล” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล (2) ศึกษาประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล (3) ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล และ (4) เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นคู่ครองจำนวน 13 คู่ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์สรุพบัญญา (analytic induction) จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. สถานการณ์การใช้ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล
3. ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล
4. ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล
5. แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1 สถานการณ์การใช้ชีวิตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สถานการณ์การใช้ชีวิตร่วมกับคู่สมรสหรือคู่ครองในปัจจุบัน คู่ครองที่สมรสอยู่ร่วมกันมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นคู่สมรสที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างยาวนาน (10 ปี ถึง 51 ปี) อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น มีชีวิตคู่ที่เรียบง่าย และไม่มีการทะเลาะรุนแรง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงชีวิตการสมรสหรือการอยู่ร่วมกันมากนัก เพราะดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา มีการประคับประคองชีวิตคู่ร่วมกันมาตลอด มีการแบ่งความรับผิดชอบทำหน้าที่ดูแลบุตรและสร้างความสุขให้ครอบครัว สามารถก้าวผ่านอุปสรรคและจัดการปัญหาาร่วมกันได้ และบางคู่สมรสมีปัญหทะเลาะกันบ้าง แต่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้

คู่ครองคู่แรกที่ให้ข้อมูล เป็นคู่ครองที่ครองคู่กันมายาวนานกว่า 51 ปี โดยสามีมีอายุ 72 ปี ส่วนภรรยาอายุ 64 ปี ทั้งคู่อาศัยพรบจ้างทั่วไป มีบุตรรวม 4 คน ตลอดระยะเวลาที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน นั้นมีชีวิตการครองคู่ที่ราบรื่นและไม่เคยมีปัญหาใหญ่ในชีวิตคู่ มีการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย แม้ว่าจะมีการโต้เถียงกันในบางเรื่อง แต่สุดท้ายแล้วก็คุยกันและหันหน้าเข้าหากันในทุกครั้ง การใช้ชีวิตของคู่ครองคู่นี้ถือว่าเป็นคู่ครองที่มีความสุขและมีความมั่นคงในการครองคู่ท่ามกลางความเรียบง่ายซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีของความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและยืนยาวในการใช้ชีวิตคู่ ดังคำกล่าวที่ว่า

“...เราใช้ชีวิตร่วมกันมาระยะเวลา 51 ปี การใช้ชีวิตคู่ราบรื่นไม่มีปัญหาการใช้ชีวิตคู่เลย ตั้งแต่คบกันมา ใช้ชีวิตกันแบบเรียบง่ายมาก ๆ ไม่มีการทะเลาะกัน ถึงขั้นรุนแรง ส่วนมากก็ได้แต่โต้เถียงกันในบางเรื่อง แต่ก็คุยกันและดีกัน ทุกครั้ง...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

จะเห็นได้ว่าคู่ครองที่ครองรักกันมายาวนานบางคู่เป็นคู่ครองที่แทบจะไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งถึงขั้นรุนแรง สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากคู่ครองคู่ที่ 2 ซึ่งทั้งสามีและภรรยามีอายุเท่ากันคือ 67 ปี และเป็นข้าราชการบำนาญทั้งคู่ คู่ครองคู่นี้ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันมากกว่า 32 ปี แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน และเป็นอีกคู่ครองหนึ่งที่มีแนวทางในการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขแม้ว่าจะมีการขัดใจกันบ้างก็ตาม

“...เราก็อยู่กันมาไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งอะไร บางทีก็ขัดใจกันบ้าง แต่เรื่องใหญ่โตไม่มีการทะเลาะกัน...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

สอดคล้องกับคู่ครองคู่ที่ 3 ที่ใช้เวลาอยู่ร่วมกันมาถึง 24 ปี แม้ว่าอายุในการครองคู่กันจะน้อยกว่า 2 คู่แรก แต่ก็ เป็นคู่ครองที่ใช้เวลาดูแลกันเป็นอย่างดี โดยทั้งสองคนอายุเท่ากันคือ 52 ปี เป็นพนักงานบริษัทเอกชนทั้งคู่และไม่มีบุตรด้วยกัน ซึ่งทั้งคู่ได้กล่าวว่า

“...เราอยู่ร่วมกันมา 24 ปี ชีวิตราบรื่นดี ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ใช้ชีวิตมาแบบไหน ก็ใช้ชีวิตแบบนั้น เช่น เคยทำหน้าที่การงานในบ้านแบบไหนก็ยังทำเหมือนเดิม เวลาเราปวดเมื่อยอะไรอย่างเงี้ยก็เหมือนเดิมตั้งแต่แรกเลย ดูแลยังดีก็ดูแลอย่างงั้น...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

สามีภรรยาทั้งคู่หนึ่งที่ครองคู่กันมาไม่มากนัก แต่มีความสุขในการดำเนินชีวิตคู่เป็นอย่างดี และสามารถเป็นแบบอย่างของการใช้ชีวิตร่วมกันแก่คนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยสามีอายุ 41 ปี ภรรยาอายุ 38 ปี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ใช้ชีวิตร่วมกันมา 12 ปี และมีบุตรด้วยกัน 2 คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการครองคู่ที่ยาวนานกว่าไม่ได้ยืนยันเสมอไปว่าจะไม่มีปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว แม้ว่าคู่ครองคู่นี้จะใช้ชีวิตร่วมกันเพียง 12 ปี แต่ก็ครองรักกันอย่างมีความสุข เพราะมีการวางแผนการใช้ชีวิตร่วมกันมาโดยตลอด ดังคำกล่าวที่ว่า

“...ชีวิตคู่ค่อนข้างมีความสุข วางแผนชีวิตถึงอนาคตตลอดการวางแผนเรื่องการมีลูกตั้งแต่แต่งงานทำให้ชีวิตคู่ราบรื่นดีมาก เพราะการวางแผนการใช้ชีวิตคู่ของเราเรามีอะไรจะคุยกันตลอดทำให้เกิดครอบครัว ความรักที่สมบูรณ์...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

อีกคู่ครองหนึ่งที่ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขเนื่องจากไม่ตัดสินใจความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยกันด้วยการทำร้ายร่างกายคู่ครองของตนเอง แต่ใช้แนวทางหรือวิธีการอื่นในการแก้ไขปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันภายในครอบครัว

“...ชีวิตคู่ตลอดระยะเวลา 20 ปีในการครองรัก การใช้ชีวิตคู่ “ถือคติประจำการใช้ชีวิตในการครองรักคือ การไม่ลงไม้ลงมือในการทะเลาะกันเลย” ทำให้ชีวิตคู่ยืนยาวมาอย่างยาวนาน...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

อย่างไรก็ตาม ในคู่ครองบางคู่ อาจประสบปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับการทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีเรื่องที่ชวนข้องใจกัน แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาและประคองความรักมาได้เป็นระยะเวลานาน ยกตัวอย่างเช่น คู่สามีภรรยาคนหนึ่งที่มีอายุ 62 ปีเท่ากัน ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและครองรักกันมายาวนานถึง 37 ปี มีบุตรร่วมกันจำนวน 2 คน สะท้อนให้เห็นว่า มีปัญหาในครอบครัวบ้างแต่ก็ฟันฝ่าอุปสรรคด้วยกันมาจนถึงทุกวันนี้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“...ชีวิตราบรื่นดี อยู่ด้วยกันมา 37 ปี มีการประคับประคองกันมาตลอด เพื่อให้ชีวิตคู่เรามีความสุข เรื่องปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวก็มีบ้าง แต่ก็ผ่านอุปสรรคมาด้วยกันได้ ตอนนี้อยู่กันมาเยอะแล้วพยายามดูแลกันและกัน จับมือไปด้วยกัน ชีวิตคู่อบอุ่น เนื่องจากลูกก็โตแล้ว หายห่วงและหายกังวลไปมาก...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

ส่วนคู่ครองที่มีประสบการณ์การครองรักกันไม่นานมากนักหรือครองรักกันระหว่าง 10-20 ปี พบว่า มีปัญหาในการครองคู่มากกว่า การใช้ชีวิตไม่ราบรื่นเหมือนกับคู่ครองที่ครองรักกันมายาวนานกว่า อย่างไรก็ตาม คู่ครองเหล่านี้ก็สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น คู่ครองรายที่ 5 ที่ครองรักกันมา 15 ปี และมีบุตรร่วมกัน 2 คน โดยสามีอายุ 43 ปี และภรรยา อายุ 42 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ที่ระบุว่า การครองคู่เป็นไปด้วยความราบรื่นไม่มีปัญหารุนแรง แต่มีปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ มากตามประสาสิ้นกับฟัน โดยกล่าวไว้ว่า

“...ใช้ระยะเวลาคบกันมา 15 ปี มีลูกด้วยกัน 2 คน ชีวิตคู่ตอนนี้ราบรื่นดี ไม่มีปัญหาอะไรมากที่ใหญ่ ๆ มีแต่ทะเลาะกันบ้างเล็กน้อย แต่ก็สามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ผ่านมาได้...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

คู่ครองคู่ถัดมาเป็นคู่ครองที่ถือว่าประสบความสำเร็จการใช้ชีวิตยังไม่สูง ดังนั้น อาจมีปัญหากันอยู่บ่อยครั้ง

“...ใช้ชีวิตร่วมกันมาระยะเวลา 10 ปี การใช้ชีวิตคู่ไม่ราบรื่นมีปัญหาอยู่บ่อยครั้ง แต่ก็สามารถจัดการปัญหากันได้...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

สอดคล้องกับคู่ครองอีกคู่ที่ครองรักกันมาไม่นาน เช่น คู่สามีภรรยาที่มีอายุ 49 ปี และ 42 ปี ตามลำดับ ประกอบอาชีพค้าขาย มีบุตรด้วยกันจำนวน 3 คน เล่ารายละเอียดให้ฟังว่าการดำเนินชีวิตคู่ร่วมกันประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย สะท้อนให้เห็นถึงการต้องฝ่าฟันกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ อย่างไรก็ตาม การที่ทั้ง 2 คน คบกันมาตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่นและใช้ชีวิตร่วมกันในการฝ่าฟันปัญหาต่าง ๆ แม้จะมีความไม่ลงรอยกันบ้าง แต่ก็สามารถครองรักกันมาจนถึงปัจจุบัน

“...เราคบกันตั้งแต่วัยรุ่นลำบากด้วยกันมาทำให้ชีวิตเราผ่านความยากลำบากมาด้วยกันทำให้คู่ของเราผ่านกันมาทุกอย่าง ทุกอุปสรรค...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

สำหรับคู่ครองบางคู่ที่ครองรักกันมาไม่เกิน 20 ปี สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ชีวิตคู่เป็นไปหลากหลายรสชาติ ทั้งความสุขและความทุกข์ที่ปะปนกันไป แต่สามารถผ่านพ้นปัญหาดังกล่าวไปได้ด้วยการอาศัยความรัก ความเข้าใจ ดังที่คู่ครองคู่หนึ่งที่ครองคู่กันมากกว่า 20 ปี แต่ไม่มีบุตรร่วมกัน ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาคู่ของเรามีชีวิตที่ครบทุกรูปแบบแต่ก็มีความสุขพบเจอทั้งด้านบวกและด้านลบ ร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคจนผ่านทุกสถานการณ์ ความยากลำบากของชีวิต เผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกันไป ปัจจุบัน มีความเข้าใจกันมากขึ้นเพราะอาศัยความเข้าใจและความรัก อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีก็มีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้าง

ความสัมพันธ์ และการสื่อสาร ความไว้วางใจและความร่วมมือกันก็เป็นสิ่งที่ทำให้
ให้คู่เราเข้าใจกันมากขึ้น...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

คำให้สัมภาษณ์ของคู่ครองคู่ที่ 8 สอดคล้องกับสภาพปัญหาของคู่ครองคู่ที่ 13 ที่อธิบายว่า
การดำเนินชีวิตคู่ของตนเองมีครบทุกรสชาติ ซึ่งสามารถตีความได้ว่า การดำเนินชีวิตคู่ต้องเผชิญกับ
ความไม่ลงรอยกัน ทะเลาะกัน และภายใต้ปัญหาดังกล่าวคู่ครองคู่นี้ก็มีอีกมุมหนึ่งซึ่งแสดงถึงการมี
ความรักต่อกัน ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ปะปนไปกับความทุกข์ สลับกันไปมา ทำให้การใช้ชีวิตมี
ความตื่นเต้นและมีสีสัน

“...ชีวิตคู่ “มีทั้งสุข ทั้งทุกข์ และน้ำตา” ครบทุกรสชาติเลย...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

แม้เราอาจมองว่าปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกัน ไม่เข้าใจกัน ระหว่างคู่ครองจะนำไปสู่ปัญหา
ที่รุนแรงขึ้นจนไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ในบางคู่ครองปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวกลับทำให้มีความรักความ
เข้าใจต่อกันมากขึ้น แม้ว่าจะครองรักกันมาเพียง 12 ปี แต่ด้วยการที่ทั้งสองฝ่ายมีความเป็นผู้ใหญ่โดย
ฝ่ายชายอายุ 60 ปี และฝ่ายหญิงอายุ 49 ปี ทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปด้วยความมีเหตุมีผล ทำให้
ทั้งคู่รู้จักตัวตนของกันและกันมากขึ้น

“...การใช้ชีวิตคู่ในครอบครัวของพี่นะ ให้นิยามความรักครอบครัวก็คือ “การ
ทะเลาะคือการเข้าใจกันมากขึ้น” คืออะไรนะหรือ มันก็คือการทำให้เรารู้จักกัน
มากขึ้น การรักกันมากขึ้นและทำให้เราจะลดปัญหาลงในอนาคตเพราะอีกคนจะ
รู้จักปัญหาของเรา ตัวตนของเราทำให้เราเข้าใจกัน ในส่วนของปัญหาที่เจออีก
ประเด็นคือ “เวลา การที่เวลาไม่ตรงกันทำให้เราต้องพูดคุยกันมากขึ้น ปรับเวลา
ให้ตรงกันมากขึ้น...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการที่คู่ครองจะสามารถครองรักกันได้ยาวนานนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการครองรัก หรืออายุวุฒิของคู่ครองแต่ละคู่เป็นหลัก แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มาหรือต้นเหตุของปัญหา และการใช้กลยุทธ์ในการจัดการและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

ตารางที่ 8 สรุปสถานการณ์การใช้ชีวิตคู่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คู่ครอง	ข้อมูลส่วนบุคคล	สถานการณ์ความสัมพันธ์	
1	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	72(64)	<ul style="list-style-type: none"> ■ สถานการณ์การใช้ชีวิตคู่มีความราบรื่น ■ ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ■ ไม่มีการทะเลาะกันถึงขั้นรุนแรง มีโต้เถียงกันในบางเรื่อง ■ สามารถคุยกันและคืนดีกันได้ทุกครั้ง
	อาชีพสามี (ภรรยา)	รับจ้างทั่วไป (รับจ้างทั่วไป)	
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	51	
	จำนวนบุตร (คน)	4	
2	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	67(67)	<ul style="list-style-type: none"> ■ ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง ■ ขัดใจกันบ้างเป็นครั้งคราว
	อาชีพสามี (ภรรยา)	ข้าราชการบำนาญ (ข้าราชการบำนาญ)	
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	32	
	จำนวนบุตร (คน)	ไม่มี	
3	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	52(52)	<ul style="list-style-type: none"> ■ การใช้ชีวิตคู่ราบรื่น ■ เคยทำหน้าที่การงานในบ้านแบบไหนก็ยังคงทำเหมือนเดิม ■ เคยทำอะไรก็ทำอย่างนั้น
	อาชีพสามี (ภรรยา)	พนักงานบริษัท (พนักงานบริษัท)	
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	24	
	จำนวนบุตร (คน)	ไม่มี	
4	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	62(62)	<ul style="list-style-type: none"> ■ การใช้ชีวิตคู่ค่อนข้างราบรื่น

คู่ครอง	ข้อมูลส่วนบุคคล	สถานการณ์ความสัมพันธ์
	อาชีพสามี (ภรรยา) ธุรกิจส่วนตัว (ธุรกิจส่วนตัว)	■ มีปัญหาบ้าง แต่ก็ผ่านอุปสรรคมาได้
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	37
	จำนวนบุตร (คน)	2
5	อายุสามี (ภรรยา) (ปี) อาชีพสามี (ภรรยา) ธุรกิจส่วนตัว (ธุรกิจส่วนตัว)	■ ชีวิตคู่ ณ ปัจจุบันมีความราบรื่น ■ มีปัญหาเพียงเล็กน้อยแต่สามารถจัดการได้
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	15
	จำนวนบุตร (คน)	2
6	อายุสามี (ภรรยา) (ปี) อาชีพสามี (ภรรยา) พนักงานบริษัท (พนักงานบริษัท)	■ การใช้ชีวิตคู่ไม่ราบรื่นมีปัญหาอยู่บ่อยครั้ง แต่ก็สามารถจัดการปัญหาได้
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	10
	จำนวนบุตร (คน)	1
7	อายุสามี (ภรรยา) (ปี) อาชีพสามี (ภรรยา) ธุรกิจส่วนตัว (ธุรกิจส่วนตัว)	■ มีความสุข ราบรื่นปกติดี ■ หากมีก็มีปัญหาที่เพียงเล็กน้อยสามารถจัดการปัญหาได้
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	18
	จำนวนบุตร (คน)	2
8	อายุสามี (ภรรยา) (ปี) อาชีพสามี (ภรรยา) พนักงานบริษัท (พนักงานบริษัท)	■ มีการใช้ชีวิตครบทุกรสชาติ ■ ประสบปัญหาทั้งด้านบวกและด้านลบ
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	20

คู่ครอง	ข้อมูลส่วนบุคคล	สถานการณ์ความสัมพันธ์
	จำนวนบุตร (คน)	ไม่มี
		<ul style="list-style-type: none"> ■ เผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกันไป ■ ปัจจุบันมีความเข้าใจกันมากขึ้น เพราะอาศัยความเข้าใจและความรัก
9	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	47(48)
	อาชีพสามี (ภรรยา)	ข้าราชการ (ข้าราชการ)
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	20
	จำนวนบุตร (คน)	2
		<ul style="list-style-type: none"> ■ มีขัดแย้งกันบ้างแต่ไม่เคยลงไม้ลงมือ ■ ปัจจุบันการใช้ชีวิตราบรื่น
10	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	60(49)
	อาชีพสามี (ภรรยา)	ข้าราชการ (ข้าราชการ)
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	12
	จำนวนบุตร (คน)	ไม่มี
		<ul style="list-style-type: none"> ■ มีทะเลาะกันบ้าง ■ ปัจจุบันมีความเข้าใจต่อกันดี
11	อายุสามี (ภรรยา) (ปี)	41(38)
	อาชีพสามี (ภรรยา)	พนักงานมหาวิทยาลัย (พนักงานมหาวิทยาลัย)
	ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี)	12
	จำนวนบุตร (คน)	2
		<ul style="list-style-type: none"> ■ อดีตเคยมีปัญหาทะเลาะกันบ้างด้วยความหึงหวง ■ ปัจจุบันชีวิตคู่มีความสุข ■ มีการวางแผนชีวิต ■ พุดคุยกันตลอดทำให้เกิดครอบครัวที่สมบูรณ์

คู่ครอง	ข้อมูลส่วนบุคคล	สถานการณ์ความสัมพันธ์	
12	อายุสามี (ภรรยา) (ปี) อาชีพสามี (ภรรยา) ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี) จำนวนบุตร (คน)	49(42) ค้าขาย (ค้าขาย) 14 3	<ul style="list-style-type: none"> ■ ใช้ชีวิตร่วมกันตั้งแต่เป็นวัยรุ่น ■ ประสบความยากลำบากด้วยกันมา ■ ทำให้สามารถฝ่าฟันทุกอุปสรรคต่าง ๆ มาได้
13	อายุสามี (ภรรยา) (ปี) อาชีพสามี (ภรรยา) ระยะเวลาใช้ชีวิตคู่ (ปี) จำนวนบุตร (คน)	53(49) เกษตรกร (เกษตรกร) 24 4	<ul style="list-style-type: none"> ■ ชีวิตคู่ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง ■ ปัจจุบันสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ■ แต่เดิมครอบครัวประสบปัญหาทางการเงิน

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า คู่ครองใช้ชีวิตร่วมกันตั้งแต่ 10 – 51 ปี โดยคู่ครอง 1 ครองรักกันยาวนานที่สุด 51 ปี ในขณะที่ คู่ครอง 6 ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นระยะเวลาสั้นที่สุดคือ 10 ปี ส่วนการประกอบอาชีพของผู้ให้ข้อมูลจะมีความหลากหลายทั้งข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานบริษัท รับจ้างทั่วไป เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพค้าขาย ส่วนการมีบุตรพบว่า ไม่มีบุตรจำนวน 4 คู่ โดยส่วนใหญ่จะมีบุตรจำนวน 2 คน ทั้งนี้คู่ครอง 1 และ 13 มีจำนวนบุตรเท่ากันมากที่สุดคือ 4 คน ส่วนคู่ครอง 6 มีจำนวนบุตรน้อยที่สุดคือ 1 คน นอกจากนี้ คู่ครองโดยส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในการครองชีวิตคู่ร่วมกันแต่ก็มีปัญหาความไม่เข้าใจกันเพียงเล็กน้อย (จำนวน 9 คู่ครอง) และมีบางคู่ครองที่ประสบปัญหาในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันทั้งปัญหาทางด้านการเงินและปัญหาความไม่ลงรอยกัน แต่ในปัจจุบันสามารถปรับตัวเข้าหากันและใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างราบรื่น (จำนวน 4 คู่ครอง)

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล

การศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เน้นสอบถามถึงต้นเหตุของปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตคู่ในปัจจุบัน ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า มีปัจจัยแห่งความขัดแย้งระหว่างคู่ครองหลากหลายปัจจัย ดังนี้

4.2.1 ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อชีวิตคู่ที่ไม่มีผลกระทบต่อภาระทะเลาะเบาะแว้งของคู่รักที่มีอายุมาก สื่อสังคมออนไลน์ไม่เป็นปัญหาในชีวิตรักของคู่ครองกลุ่มนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ YouTube หรือ TikTok เพื่อความบันเทิงมากกว่า ไม่มีการทะเลาะกันเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ มีความเชื่อมั่นในความสำเร็จในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพราะไว้วางใจกันอยู่แล้ว และมองว่าการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ไม่สร้างปัญหาในความสัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลทำให้การสื่อสารทำงานได้รวดเร็ว และสื่อสังคมออนไลน์มีผลที่ติดต่อบรรยากาศทำให้เกิดความทันสมัยและการสื่อสารกันที่รวดเร็วมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สื่อสังคมออนไลน์อาจส่งผลกระทบต่อในบางกรณี เนื่องจากการนำเรื่องราวเก่า ๆ มาทะเลาะ และบางครั้งไม่มีเวลาให้กันหรือเกิดความไม่ไว้วางใจกันระหว่างคู่ครองบางคู่ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียปะปนกันไป ซึ่งในที่นี้สามารถอธิบายผลกระทบดังกล่าวออกเป็น 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) การสื่อสารที่ง่ายขึ้น คู่ครองบางคู่มองว่า การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ครองมีความสะดวกและง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านข้อความ โทรศัพท์ หรือวิดีโอคอล ซึ่งสิ่งนี้ช่วยให้คู่รักที่ต้องอยู่ห่างไกลกันสามารถรักษาความสัมพันธ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อในทางบวกต่อการดำเนินชีวิตคู่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คู่ครองบางคู่มองว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการครองคู่ให้เหตุผลว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อความไม่ลงรอยกัน ขัดแย้งกัน หรือทะเลาะกันเลย เนื่องจากไม่มีการก้าวก้าวเรื่องส่วนตัวของกันและกัน แต่ทุกคนมีอิสระในการใช้สื่อสังคมออนไลน์รูปแบบใหม่ ดังที่คู่ครองหลายคู่ได้กล่าวไว้ว่า

“...แอปพลิเคชันในโลกออนไลน์ไม่ส่งผลกระทบต่อทะเลาะเบาะแว้งกันเลย ด้วยความที่อายุเยอะแล้ว การเล่นเกมออนไลน์ไม่ได้เป็นปัญหาในการใช้ชีวิตรัก...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ไม่มีผลต่อการชีวิตคู่ ส่วนใหญ่จะใช้การดู YouTube เพื่อความบันเทิงมากกว่า...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...สำหรับเราไม่มีนะ ไม่ทะเลาะกันเรื่องนี้ ไม่มีทะเลาะกันเรื่องเรื่องเฟสบุ๊กไลน์หรือว่าสื่อสังคมออนไลน์อะไรพวกนี้เลย อีกอย่างเราไม่ได้ก้าวก่ายเรื่องนี้กันเลย ให้อิสระการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพราะไว้วางใจกันอยู่แล้ว...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ไม่ส่งผลกระทบต่อ เพราะสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี ไลน์ เฟสบุ๊ก เหล่านี้ไม่ได้สร้างปัญหาให้กับการใช้ชีวิตคู่ของเราเลย...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...เราไม่ค่อยได้ใช้เทคโนโลยีเท่าไร ก็ไม่เกิดผลกระทบต่อครอบครัวมากนัก...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

สอดคล้องกับความคิดเห็นของคู่ครองรายต่อมาที่ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก รวดเร็ว และมีความทันสมัย ทำให้สามารถสื่อสารกับคนในครอบครัว รวมถึงคู่ครองของตนเองได้สะดวกขึ้น แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตร่วมกับคู่ครอง เนื่องจากไม่ได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากเกินไป หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นแอบแฝง

“...การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตกันมากขึ้น สามารถทำงาน ติดต่อสื่อสารได้ ทุกอย่างรวดเร็วไปหมด แต่ก็ทำให้เกิดความทันสมัยมากขึ้น การเล่นเกมออนไลน์ส่งผลให้กับครอบครัวในมุมที่ดี เพราะสามารถพูดคุยกับครอบครัวได้ง่ายขึ้น สื่อสารกับลูก ๆ ได้ง่าย เพราะเด็ก ๆ สมัยนี้เข้าถึงพวกนี้ได้เร็ว ไม่ส่งผลอะไรกับการใช้ชีวิตคู่เลย เพราะไม่ได้เล่นเกมออนไลน์เยอะขนาดนั้น...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

เช่นเดียวกับคู่ครองรายหนึ่งทีกล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีช่วยให้เกิดการสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้สามารถวางแผนในการดำเนินชีวิตได้ง่ายและสะดวก อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวมีทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตคู่ ดังคำกล่าวที่ว่า

“...หากมองว่าการที่ปัจจุบันมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ครอบครัวของเรามองได้ 2 แบบคือ “สิ่งแรกข้อดีเลยติดต่อสื่อสารกันง่ายมากขึ้น ทำให้ครอบครัวเราวางแผนการใช้ชีวิต การรื้องานง่ายขึ้น...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

คู่ครองอีกคู่ให้เหตุผลคล้าย ๆ กับคู่ข้างต้นที่เห็นว่าเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ทำให้สามารถสื่อสารกันได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบถามความต้องการของคู่ครองในเรื่องเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร รวมถึงความสามารถในการลดค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ เนื่องจากปัจจุบันสามารถใช้เทคโนโลยีรูปแบบอื่นในการสื่อสารโดยไม่ต้องเสียเงิน

“...เรื่องของเทคโนโลยีสำหรับครอบครัวที่ถือว่าดีเลยทำให้เราพูดคุยกันได้ตลอดเวลาออนไลน์ได้ตลอดเพราะเราชอบสอบถาม “กินข้าวหรือยัง” “หิวไหม” ทำให้เราไม่ต้องเปลืองเงินในการโทรศัพท์หากัน ทำให้ประหยัดด้วยการเทคโนโลยี...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

คู่ครองรายต่อมาก็สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันว่าทำให้สามารถสื่อสารกัน และแสดงความห่วงหาอาทรกันได้ตลอดเวลา

“...“กินข้าวหรือยัง” นี่คือนี่สิ่งทีสามีจะส่งมาหาตลอด ข้อดีของการมีไลน์ช่วยให้เราได้คุยกันตลอด...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

2) สื่อสังคมออนไลน์และแอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มเหล่านี้ช่วยให้คู่ครองสามารถแบ่งปันช่วงเวลาพิเศษและสร้างความทรงจำร่วมกัน แต่ในทางกลับกันสื่อสังคมออนไลน์ก็อาจสร้างความเครียดและความหึงหวงได้ถ้าใช้ไม่ถูกวิธี ดังที่คู่ครองคนหนึ่งระบุว่าการใช้สื่อสมัยใหม่ทำให้คู่ครองไม่มีเวลา ให้อีกกันเพราะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจกัน และนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกันได้

“...มีบ้าง เพราะไม่ค่อยมีเวลาให้อีกกันไม่ไว้วางใจกันและกันบ้าง ทะเลาะกันบางครั้งก็เพราะสื่อสังคมออนไลน์...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

สอดคล้องกับคู่ครองอีก 1 คู่ที่แสดงความคิดเห็นว่า แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นต้นเหตุที่ทำให้คู่ครองไม่มีเวลาให้แก่อีก พุดคุย สื่อสารกันน้อยลง อย่างไรก็ตาม คู่ครองคู่นี้มีวิธีการในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการใช้โทรศัพท์มือถือ

“...สิ่งที่สอง “เรามองว่าครอบครัวอาจจะคุยกันน้อยลงเราจึงต้องตกลงในการใช้มือถือจะไม่ถือตลอดทั้งวัน...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

3) ออนไลน์เดทติ้ง แอปพลิเคชันหาคู่เช่น Tinder หรือ Bumble ได้เปลี่ยนแปลงวิธีที่คนเริ่มต้นความสัมพันธ์กัน แอปพลิเคชันหาคู่เหล่านี้ทำให้เกิดการพบปะคนใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น แต่ทำให้

เกิดปัญหาและความท้าทายใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น การจัดการความคาดหวังและการตรวจสอบความจริงของโปรไฟล์ อีกทั้งยังนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ง่ายขึ้น คู่ครองคนหนึ่งได้ให้ข้อคิดว่าการลงข้อมูลหรือข้อความทางสื่อสังคมออนไลน์ในทางซู้สาวอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ดังนั้น จึงมีแนวทางร่วมกันว่าจะไม่กระทำการในลักษณะดังกล่าวแบบคู่อื่นที่เกิดปัญหา

“...สิ่งแรกเลยที่ต้องคำนึงถึงการมีครอบครัวแล้วการโพสต์ภาพ ข้อความลงสื่อต่างๆ มันกระทบต่อครอบครัว กระทบต่อชีวิตคู่ครอง เราจะไม่ทำเพราะเราตกลงกับสามีว่าเราจะไม่มีการลงภาพหรือข้อความไปในทิศทางซู้สาว ทำให้ครอบครัวเราสบายใจ แต่ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีประเด็นอื่นๆ ก็มีบ้างที่มีปากเสียงทะเลาะกัน...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

ในบางคู่ที่เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งหรือความไม่ลงรอยกันทำให้มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการใช้แอปพลิเคชันหาคู่ เพื่อหาโอกาสให้กับตนเองในการหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น หลังจากปรับตัวหันหน้าเข้าหากันการกระทำดังกล่าวก็ไม่เกิดขึ้นอีก

“...การที่เรามีอายุแตกต่างกันมากจนเกินไป ทำให้บางครั้งเกิดความไม่เข้าใจ หึงหวง ไม่ไว้วางใจกัน จนต้องทะเลาะเบาะแว้งกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่อยากใช้ชีวิตร่วมกับสามีคนไทยอีกต่อไป เลยโหลดแอปพลิเคชันหาคู่มาลองเล่นดู จนเขาจับได้ ยิ่งทะเลาะกันหนักขึ้นไปอีก แต่ด้วยสามีเป็นคนใจเย็น เลยค่อย ๆ พูดจากัน และตกลงกันว่าจะไม่ทำแบบนี้ไปอีก...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4) ความเป็นส่วนตัว เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้เกิดคำถามเรื่องขอบเขตความเป็นส่วนตัวในความสัมพันธ์ การเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของคู่ครองผ่านโทรศัพท์หรือผ่านทางออนไลน์อาจทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจหรือเกิดพฤติกรรมการควบคุมกัน ซึ่งพฤติกรรมการควบคุมนี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของ

การกระทำความรุนแรงต่อคู่ครองอีกด้วย คู่ครองคู่หนึ่งได้กล่าวถึงการล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวว่าสื่อสังคมออนไลน์ทำให้คู่ครองสามารถไปค้นหาประวัติแฟนเก่าของคู่ครองตนเอง แล้วนำเรื่องดังกล่าวมาตอกย้ำ และนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างคู่ครองได้ ดังที่คู่ครองรายหนึ่งได้กล่าวว่า

“...สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อการทะเลาะเบาะแว้ง เพราะแฟนชอบขุดเรื่องราวของแฟนเก่ามาทะเลาะจนทำให้เกิดการพุดจาหยาบคายใส่กัน...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

ในขณะที่คู่ครองบางส่วนเคยมีความกังวลเรื่องของเทคโนโลยีกับการละเมิดความเป็นส่วนตัว ทั้งการกระทำต่อคู่ครองของตนเองหรือการถูกคู่ครองล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล ยกตัวอย่างเช่น

“...แต่ก่อนเคยก็รู้สึกไม่สบายใจอย่างมาก เพราะแฟนเราแอบเข้าไปดูข้อความส่วนตัวในโทรศัพท์โดยไม่ได้บอกเรา และไม่เคยคิดว่าเราจะมีปัญหาเรื่องความไว้วางใจต่อกัน แต่การกระทำแบบนี้ทำให้รู้สึกถูกละเมิดและขาดความเชื่อมั่นในความสัมพันธ์กับแฟนของเรา ทำให้เราเริ่มถามตัวเองว่าทำไมเขาต้องทำแบบนี้ และทำให้รู้สึกไม่มั่นใจเกี่ยวกับอนาคตของเราด้วย...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...แฟนของพี่แอบเข้าไปดู Facebook ของพี่บ่อย ๆ ทำให้พี่รู้สึกเหมือนถูกจำกัดอิสระและรู้สึกไม่สบายใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น พี่เริ่มรู้สึกว่าสามีพี่เฝ้าดูการเคลื่อนไหวของพี่อยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความระแวง จนบางครั้งไม่อย่างเปิดเว็บไซต์ Facebook หรือแม้กระทั่งการสนทนากับเพื่อน ๆ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์เพราะกลัวว่าสามีจะเข้าใจผิด ทำให้ตอนนั้น รู้สึกว่าความเชื่อมั่นและความไว้วางใจที่เราเคยสร้างขึ้นมามีด้วยกันเริ่มสั่นคลอน แต่เราก็ผ่านช่วงเวลานั้นมาได้จากการทำข้อตกลงร่วมกันในการใช้สื่อสังคมออนไลน์...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

5) การเรียนรู้และการพัฒนา อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่เต็มไปด้วยทรัพยากรซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ครองเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความสัมพันธ์ได้ เพราะผู้ครองสามารถหาข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความ วิดีโอ ตลอดจนการปรึกษาเรื่องความสัมพันธ์หรือปัญหาชีวิตผ่านทางออนไลน์ ซึ่งผู้ครองรายหนึ่งได้กล่าวว่ามี การอาศัยการหาความรู้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตในการทำอาหารเพื่อเอาใจสามี ทำให้ตนเองสามารถครองคู่มาได้ยาวนาน เนื่องจากโดยปกติแล้วเป็นคนทำอาหารไม่อร่อย แต่การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เกิดการพัฒนาฝีมือในการปรุงอาหาร ดังคำกล่าวที่ว่า

“...การใช้สื่อออนไลน์เข้ามาพูดคุยกันมากขึ้นใช้ให้เกิดประโยชน์ ใช้หาความรู้ ใช้เรียนรู้พัฒนาจุดด้อยตนเองเพื่อให้ดีกว่าเดิม เช่น การทำอาหาร การทำความสะอาดเครื่องครัว เพราะเราก็อยากศึกษาพัฒนา อันนี้คือช่วยทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจ...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

ในขณะที่ผู้ครองบางคู่อาศัยช่องทางการสื่อสารผ่านทางออนไลน์ด้วยการปรึกษากลุ่มเพื่อน ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับผู้ครอง ยกตัวอย่างเช่น

“...ที่ตัดสินใจโพสต์เรื่องที่เราระบายกันบน Facebook ในกลุ่มเพื่อน ๆ เพื่อขอคำแนะนำแต่ก็อธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ให้รายละเอียดส่วนตัวมากนัก เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะกระทบกระเทือนต่อสามี ซึ่งเพื่อน ๆ ก็ช่วยแนะนำวิธีการแก้ไขปัญหา ทำให้พี่เห็นมุมมองที่ต่างออกไป ทำให้เข้าใจสถานการณ์มากขึ้น และได้คำแนะนำที่ช่วยให้พี่สามารถปรับตัวเข้าหาสามีได้ดีขึ้น...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...เคยตัดสินใจปรึกษาเพื่อน ๆ ในกลุ่ม Line เกี่ยวกับปัญหาที่ตัวเองเจอ ด้วยการเล่าเรื่องราวโดยไม่เปิดเผยชื่อหรือรายละเอียดที่สามารถระบุตัวตนได้ เป็นการปรึกษาลอย ๆ เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัว และเพื่อน ๆ ได้ให้คำแนะนำที่ดีมาก ช่วยให้เราเริ่มมองใหม่ ๆ และเกิดความรู้สึก ดีขึ้น ทำให้เห็นแนวทางที่ชัดเจนขึ้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือปัญหาทางการเงินเป็นปัญหาสำคัญที่พบมากที่สุดในความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกคู่ครองที่ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 13 คู่ พบว่ามีประเด็นรายละเอียดปลีกย่อย ดังนี้

1) ความแตกต่างในการจัดการเงิน ในบางครั้งคู่ครองอาจมีวิธีการจัดการทางการเงินที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น หนึ่งฝ่ายอาจเป็นคนประหยัด ขณะที่อีกฝ่ายมีนิสัยชอบใช้จ่าย ความแตกต่างดังกล่าวนี้สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ในกรณีที่จะต้องมีการการตัดสินใจทางการเงินร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น

“...ผมเป็นคนที่ชอบออมเงินและคิดทบทวนหลายครั้งก่อนที่จะซื้อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่แฟนของผมชอบซื้อของโดยไม่คิด บางครั้งเรามีปัญหากันเพราะผมรู้สึกว่าแฟนของผมใช้จ่ายเงินซื้อของไม่จำเป็นมากเกินไปและไม่คำนึงถึงอนาคต ในขณะที่แฟนผมก็มองว่าผมเก็บเงินมากเกินไปและไม่ใช้ชีวิตให้มีความสุข สุดท้ายก็ต้องมาเถียงกัน...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...แม้ว่าพี่จะพยายามวางแผนเก็บเงินและออมเงินเพื่ออนาคตของ แต่แฟนพี่มักจะซื้อของโดยไม่คิด เป็นสายเปย์ แม้ว่าเราจะไม่ค่อยมีเงินก็ตาม เขามักจะบอก ว่า เราควรใช้ชีวิตในปัจจุบันให้มีความสุขที่สุด แต่สำหรับพี่ พี่รู้สึกกังวลเกี่ยวกับ อนาคตของเรา และเรามักทะเลาะกันเรื่องเงินอยู่บ่อย ๆ...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ภรรยาของผมเป็นคนที่ชอบซื้อของและไม่ค่อยคำนึงถึงราคา ผมพยายามบอก เธอว่าเราควรจะมีเงินสำหรับค่าใช้จ่ายที่สำคัญ หรือสำรองเงินสำหรับยาม ฉุกเฉิน แต่ภรรยามักจะรู้สึกว่าคุณควบคุมเขาเกินไปและทำให้เขาไม่สบายใจ จนบางครั้งต้องทะเลาะกันเรื่องการใช้เงิน...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

2) ความกดดันทางการเงิน ความกดดันจากภาระหนี้สิน ค่าใช้จ่ายในการครองชีพที่สูงขึ้น ตลอดจนรายได้ไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายในครอบครัวสามารถสร้างความเครียดในการใช้ชีวิตร่วมกัน และความเครียดนี้อาจนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งเกี่ยวกับประเด็นทางการเงินและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น คู่ครองรายหนึ่งอธิบายว่าการที่ครอบครัวมีเงินไม่เพียงพอเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง ทำให้ เกิดการทะเลาะและใช้ถ้อยคำที่รุนแรงต่อกัน

“...ปัจจัยด้านการเงินเป็นส่วนใหญ่ เพราะ ค่าใช้จ่ายภายในบ้านเยอะ เงิน หมุนเวียนภายในบ้านไม่พอใช้ และปัจจัยทางด้านจิตใจ บางครั้งทะเลาะกันจะมี การพูดถ้อยคำที่รุนแรงต่อกัน...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

ในบางคู่ครองที่มีปัญหา แม้ว่าจะพยายามช่วยกันหาเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวแต่ก็ไม่ เพียงพอ โดยเฉพาะปัญหาการกู้หนี้ยืมสินที่ทำให้ต้องประสบกับปัญหาทางการเงินมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาที่นำไปสู่การทะเลาะกัน หรือมีความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

“...หนี้สินจำนวนมากทำให้เราต้องพยายามหาเงินเข้ามาใช้จ่ายในครอบครัว แต่ก็ไม่เพียงพอ บางครั้งก็ทะเลาะกันเพราะเรื่องนี้...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

3) การเกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิด ในบางครั้งการใช้ชีวิตคู่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมบ้าน ค่าซ่อมรถ หรือค่าใช้จ่ายฉุกเฉินอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้ทำให้คู่ครองบางคู่ไม่สามารถหาเงินมาได้ทัน นำไปสู่การกู้เงินนอกระบบ ทำให้เกิดความเครียดในการหาเงินมาชำระดอกเบี้ย และนำไปสู่ความเครียดและความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในที่สุด

“...ตอนที่พ่อป่วยหนัก เราไม่มีประกันสุขภาพ พี่กับแฟนต้องกู้เงินนอกระบบเพื่อเอามาจ่ายค่ารักษาพยาบาลของพ่อ แต่ด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาก ทำให้เราตกอยู่ในวงจรการกู้หนี้ยืมสินไม่สิ้นสุด ทำให้เกิดความเครียดและทะเลาะกันบ่อยครั้ง เพราะไม่รู้ว่าจะหาเงินมาจ่ายหนี้สินยังไง...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

ส่วนคู่ครองอีกคู่ประสบกับปัญหาในลักษณะดังกล่าวเพราะเกิดอุบัติเหตุรถชน แต่เนื่องจากสถานะทางครอบครัวที่มีรายได้ไม่มากนัก จึงไม่ได้ทำประกันอุบัติเหตุรถยนต์ไว้ ทำให้ไม่มีเงินจ่ายค่าซ่อมรถยนต์ และนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเช่นเดียวกับคู่แรก โดยได้กล่าวไว้ว่า

“...หลังจากที่รถของเราเสียจากอุบัติเหตุ และเราไม่มีเงินเก็บสำรองไว้ ผมกับภรรยาตัดสินใจกู้เงินนอกระบบ ดอกเบี้ยร้อยละ 20 เราคิดว่าจะหาเงินมาจ่ายหนี้ได้เร็วๆ แต่ดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ทำให้เราต้องทำงานมากขึ้น หนักขึ้นจนทำให้เราทะเลาะกันบ่อยครั้งเพราะความกังวลเกี่ยวกับเรื่องนี้...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4) ความไม่เท่าเทียมในการจัดการเงิน คู่ครองบางคู่อาจเกิดความรู้สึกว่าตนเองต้องรับภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากกว่าคู่ครองของตน และการยกเรื่องดังกล่าวมาเป็นประเด็นพูดคุยกัน ทำให้เกิดความไม่สบายใจทั้งสองฝ่าย และนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะเบาะแว้ง และเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ดังที่คู่ครองรายหนึ่งได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

“...ตอนที่เรามีลูกด้วยกันใหม่ ๆ ภรรยาของผมตัดสินใจลาออกจากงานเพื่อมาดูแลและเลี้ยงดูลูก ทำให้ผมต้องรับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครอบครัว บางครั้งจึงรู้สึกกดดันมาก และเมื่อพูดเรื่องนี้กับแฟน มักจะทำให้เรามีปัญหากันตลอด เพราะแฟนก็รู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถช่วยเหลือได้ เมื่อพูดบ่อย ๆ มากขึ้นก็จะทำให้ทะเลาะกันตลอด...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

ส่วนอีกคู่ครองหนึ่งก็ประสบปัญหาคล้าย ๆ กัน แต่ฝ่ายสามีต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายมากกว่าคู่แรก เนื่องจากภรรยาใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย และฝ่ายชายต้องเป็นฝ่ายที่ทำหน้าที่ในการหาเงิน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกถึงความไม่ยุติธรรมในการใช้ชีวิตคู่จนกลายเป็นประเด็นที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

“...ผมต้องรับภาระการจ่ายค่าใช้จ่ายในครอบครัวทั้งหมดเพราะแฟนไม่ยอมทำงาน เช่น การผ่อนบ้าน ค่าเทอมของลูก ๆ ในขณะที่ภรรยาของผมใช้จ่ายเงินของกับสิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น ช้อปกระเป๋า รองเท้าราคาแพง ทำให้ผมรู้สึกว่าไม่ยุติธรรมที่ต้องมารับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และเมื่อเราพูดถึงเรื่องนี้กัน เรามักจะทะเลาะกันเป็นประจำ...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

สำหรับคู่ครองที่ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายที่หาเงินได้มากกว่าและต้องรับผิดชอบต่อภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในครอบครัว ก็ประสบกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเช่นเดียวกัน

“...สามีจับไม่สูง เขาจึงมีรายได้ไม่มาก ส่วนเรามีรายได้มากกว่า หาเงินได้มากกว่า แต่เนื่องจากปัจจุบัน ค่าครองชีพสูงขึ้นมาก แต่เราต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นค่าผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ค่าน้ำ ค่าไฟ รวมถึงค่าอาหาร แม้สามีหาเงินได้ไม่เยอะแต่ชอบใช้เงินเพื่อความสนุกสนาน เช่น กินเหล้า สังสรรค์กับเพื่อน ๆ ทำให้รู้สึกเหนื่อยและท้อ เราพยายามพูดคุยเรื่องนี้กับเขา แต่เขาก็มักจะเถียงกลับ ทำให้เราทะเลาะกันบ่อยครั้ง...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

5) ความล้มเหลวทางการเงิน การปกปิดหรือซ่อนข้อมูลทางการเงินหรือหนี้สินของคู่ครองอาจนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจและเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ดังที่คู่ครองบางส่วนได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“...เคยรู้ว่าสามีของตัวเองมีหนี้บัตรเครดิตมากกว่าที่เคยบอกไว้ ทำให้รู้สึกว่าถูกหักหลัง ไม่มีความจริงใจต่อกันและเกิดความไม่ไว้วางใจต่อตัวเขา ในช่วงแรก ๆ ที่รู้เรื่องนี้ โกรธมาก จนทำให้ต้องทะเลาะกัน และรู้สึกว่าเขาต้องมีเรื่องปกปิดเราไว้ อีกหลายเรื่องแน่เลย แต่ด้วยความอดทน ทำให้สามารถครองรักกันมาจนถึงปัจจุบัน...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ก่อนแต่งงานกัน ไม่เคยรู้เลยว่าสามีมีหนี้สินจำนวนมาก แต่เขาก็ไม่เคยบอกเรามา รู้ความจริง โกรธมาก ซ้ำอีกจนทะเลาะกัน เพราะบางครั้งเขาชอบเถียง แต่บางครั้งก็ชอบอ่อน พอเขามาสารภาพ มาอ่อน เราก็ใจอ่อน เลยต้องมาช่วยกันหาเงินใช้หนี้ แต่ถามว่าตอนนี้ทะเลาะกับบ่อยไหม บ่อยมาก จนเกือบจะเลิกกัน...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.2.3 ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นเรื่องที่ซับซ้อน การแทรกแซงของครอบครัวหรือเครือญาติอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เนื่องจากความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกันหรือการมีส่วนร่วมที่เกินขอบเขต ค่านิยมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของครอบครัวแต่ละฝ่ายอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด นอกจากนี้ ความเห็นที่ต่างกันเรื่องการเลี้ยงดูลูก และแรงกดดันจากครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น การมีบุตร หรือสถานะทางสังคม ก็สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ คู่ครองรายหนึ่งกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองว่าครอบครัวฝ่ายสามีเข้ามามีบทบาทในการแนะนำและตำหนิวิธีการเลี้ยงดู ทำให้ตนเองรู้สึกอึดอัด และทำให้ต้องทะเลาะกับสามีบ้างในบางครั้ง

“...ตั้งแต่เราแต่งงานกัน รู้สึกว่าครอบครัวของสามีเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูก และการจัดการชีวิตครอบครัวของเรา พ่อแม่ของเขามักให้คำแนะนำและบางครั้งก็ตำหนิวิธีการเลี้ยงดูของเรา ทำให้รู้สึกอึดอัดและไม่สบายใจมาก เราก็คิดว่าเขาอาจมีความตั้งใจหรือความปรารถนาดี แต่การที่เขามารุ่นวายมากเกินไป ทำให้รู้สึกเหมือนไม่มีพื้นที่ส่วนตัวหรือไม่มีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูของเราเอง ความรู้สึกนี้บางครั้งทำให้ต้องทะเลาะกับสามี เพราะรู้สึกว่าสามีเราควรจะยืนเคียงข้างเรามากกว่าการเห็นด้วยกับของครอบครัวเขา ทำให้ความสัมพันธ์ของเรามีความตึงเครียด...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

ส่วนคู่ครองอีกราย ให้ข้อมูลว่าคู่ของตนเองไม่มีลูก เนื่องจากฝ่ายชายเป็นหมัน หลายครั้งที่ครอบครัวของฝ่ายภรรยาพยายามกดดันให้มีลูก ทำให้กลายเป็นเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ดังคำกล่าวของฝ่ายชายที่ระบุว่า

“...การที่เราไม่มีลูกเป็นเรื่องที่ทั้งผมและภรรยาต้องยอมรับและปรับตัวเข้าหากัน เนื่องจากผมเป็นหมัน แม้ว่าภรรยาจะเข้าใจและยอมรับได้ แต่สิ่งที่ทำให้เราเจ็บปวดมากขึ้นคือความกดดันจากครอบครัวของภรรยา ที่มีจะพูดถึงเรื่องที่เราควรมีลูก และบางครั้งก็แนะนำเรื่องการหาทางรักษาด้วยวิธีการแบบโบราณ อาศัยสายมู ไปบนตามที่ต่าง ๆ หรือกระทั่งการหาบุตรบุญธรรม ทำให้เราทั้งคู่รู้สึกถูกกดดันและทุกขใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของเรา เพราะมันทำให้เราต้องเผชิญกับความเจ็บปวดซ้ำแล้วซ้ำเล่า เราก็ได้แต่หวังว่าครอบครัวของภรรยาจะเข้าใจและยอมรับสถานการณ์และความจริงได้...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

4.2.4 ปัจจัยด้านการสื่อสาร

การสื่อสารระหว่างคู่ครองที่ไม่มีประสิทธิผลเป็นต้นเหตุหลักของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยเฉพาะความเข้าใจผิดที่เกิดจากการสื่อสารไม่ชัดเจน กำกวม นำไปสู่การตีความความหมายหรือเข้าใจถึงความตั้งใจของอีกฝ่ายที่ผิดพลาด การใช้คำพูดในเชิงลบ ไม่ว่าจะเป็นการตำหนิหรือโจมตี ส่งผลให้ฝ่ายที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์รู้สึกไม่พอใจและกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ การไม่แสดงความคิดหรือความรู้สึกในการตอบสนองต่อคู่ครองของตน ทำให้เกิดความไม่แน่นอนและระแวง ขณะที่การขาดการฟังที่เอาใจใส่ทำให้อีกฝ่ายอีกฝ่ายเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกมองข้ามและไม่ได้รับการเอาใจใส่ นอกจากนี้ ความไม่สอดคล้องระหว่างข้อความกับอารมณ์ที่แสดงออกมายังสร้างความสับสนและความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้

“...ในบางครั้ง เวลาที่เราพูดคุยกัน มักจะจบลงด้วยการทะเลาะเพราะแฟนไม่เคยบอกเลยว่าเขารู้สึกต่อเรื่องที่เราพูด บางทีก็ไม่แสดงอารมณ์หรือตอบคำถามที่เราถาม นิ่งๆ ทำโน่นทำนี่ไปเรื่อย ไม่สนใจเรา เมื่อเราพยายามพูดถึงปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกัน ดูเหมือนว่าเราไม่สามารถเข้าถึงใจของกันได้ ซึ่งทำให้รู้สึกท้อแท้ และเหมือนว่าเราไม่ได้มีความสัมพันธ์กันจริง ๆ เหมือนเป็นคนแปลกหน้า แต่เราก็ฝ่าฟันปัญหามาได้จนทุกวันนี้...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...บางครั้งภรรยา มักใช้คำพูดดูถูกและไม่เคารพเราต่อหน้าคนอื่น ทำให้บางครั้ง ต้องอายเพื่อน ๆ ที่ภรรยาไปพูดแบบนั้น บางครั้งก็ชอบจู้จี้ บ่นนั่น บ่นนี่ ถ้าเรานิ่งเฉย ไม่ตอบ ก็โกรธ ทำท่าทางปึงปึง ฉุนเฉียว ทำให้ต้องเลี่ยงไปอยู่ห่าง ๆ ไม่พูดคุยด้วย ช่วงนั้นเลยทำให้เราห่างเหินกันมากขึ้น แต่หลังจากที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น สถานการณ์ก็เลยไม่รุนแรงเหมือนแต่ก่อน...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...ที่รู้สึกว่าการสื่อสารของเราเป็นปัญหาใหญ่ เพราะเวลาที่เรารู้สึกว่าเราพูดกัน มันเหมือนกับว่าเราไม่ได้พูดคุยในเรื่องเดียวกันเลย บางครั้งก็พูดอย่างหนึ่ง แต่เขากลับเข้าใจไปอีกอย่างหนึ่ง บางครั้งเราพูด เขาก็ไม่ตั้งใจฟัง ได้แต่ เออ เออ เออ ทำให้น้อยใจนะ ว่าทำไมไม่ฟังเราดี ๆ บ้าง บางที่เขาใช้คำพูดที่รุนแรงหรือตำหนิ ทำให้เรารู้สึกเจ็บปวดและไม่ต้องการพูดอะไรต่อ ยากนะ ที่จะบอกเขาว่าเรารู้สึกยังไง เพราะเขาไม่ค่อยตั้งใจฟังหรือใส่ใจในสิ่งที่เราพูด บางครั้งก็ทำเป็นไม่ได้ยิน ไม่เข้าใจผู้ชายเลยจริง ๆ แบบเนี่ย เลยทำให้เรามีความรู้สึกห่างเหินและเกิดไม่เข้าใจกัน...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.2.5 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์

การดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เพราะทำให้เกิดความขัดแย้งและปัญหาในหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงอารมณ์และพฤติกรรม ทำให้เกิดการตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือไม่คาดคิด การละเลยความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว เช่น การดูแลบ้านหรือลูก การใช้จ่ายเงินอย่างไม่ระมัดระวัง ซึ่งส่งผลต่อสถานะทางการเงินของครอบครัว ปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดจากการดื่มเป็นประจำ ความขาดความไว้วางใจและความปลอดภัยในความสัมพันธ์ และปัญหาของการพึ่งพาแอลกอฮอล์หรือการติดเหล้า เหล่านี้เป็นต้นเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งและความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองไม่ดี และมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในที่สุด

“...ตั้งแต่แฟนเริ่มดื่มเหล้ามากขึ้น เราเริ่มสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของแฟนอย่างชัดเจน เพราะเขากลายเป็นคนที่หงุดหงิดง่าย ก้าวร้าวมากขึ้น เราทะเลาะกันบ่อยครั้งเพราะเรื่องเล็กน้อยในอดีตไม่เคยมีปัญหากัน ก็มามีปัญหากัน การดื่มของเขายังทำให้เขาไม่สนใจหน้าที่ในบ้าน ไม่สนใจดูแลลูก ๆ ช่วงนั้นความสัมพันธ์เราแย่มาก แต่ก็ประคับประคองมาจนรอด ปัจจุบัน แฟนปรับตัวดีขึ้น เลยไม่ค่อยมีปัญหามากนัก ทำตัวน่ารักกว่าเดิม ถือว่าโชคดี มาก ๆ ที่รอดช่วงนั้นมาได้...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ที่ทะเลาะกันเพราะการไม่เข้าใจกัน เช่น เวลากินเหล้าสามมีพูดไม่ค่อยรู้เรื่อง ทำให้เกิดมีปากเสียงด่าทอกันนิดหน่อยแต่ไม่มีถึงขั้นลงไม้ลงมือ...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...การดื่มสุรา สังสรรค์ การแสดงพฤติกรรมหลังจากการดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดการโต้เถียงกันบ้างในอดีตที่ผ่านมา หรือบางเรื่องจะเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันบ้าง แต่ก็ไม่ได้เกิดความรุนแรงทางด้านร่างกายแต่อย่างใด...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

4.2.6 ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ

ความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติระหว่างคู่ครองเป็นอีกประเด็นปัญหาหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ เนื่องจากแต่ละคนมีความคาดหวังที่แตกต่างกัน การสื่อสารที่ไม่ดีพอ ความแตกต่างด้านภูมิหลังทางครอบครัว และความต้องการหรือความสนใจที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นต้นเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความไม่เข้าใจกันและความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์คู่ครองเชิงลึก หลายคู่ได้ระบุถึงสาเหตุของความขัดแย้งว่าเกิดจากความเห็นหรือมุมมองแตกต่างกัน

“...ที่ทะเลาะกันเพราะ การมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน แต่ก็ไม่ได้รุนแรงอะไร สามารถจัดการสถานการณ์ได้ คู่กันได้ปกติ...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...หรือบางเรื่องจะเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันบ้าง แต่ก็ไม่ได้เกิดความรุนแรงทางด้านร่างกายแต่อย่างใด...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

บางคู่เกิดความคิดเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากแต่ละคนเติบโตมาจากครอบครัวที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน และต่างฝ่ายต่างก็ยึดรูปแบบการเลี้ยงดูที่ตนเองเคยประสบมาในอดีตมาใช้ในการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง จนนำไปสู่ปัญหาความคิดเห็นไม่ลงรอยกัน

“...เรื่องการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันบ้าง การใช้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกบ้าง บางทีก็มีความคิดมุมมองที่แตกต่างกัน แต่ก็เป็นเรื่องลึกลับกับพื้นเป็นธรรมดา...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

ในขณะที่บางคู่ระบุว่า ทักษะที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตแตกต่างกัน หรือมีวัยที่แตกต่างกัน ทำให้มีมุมมองต่อเรื่องราวต่าง ๆ ไม่สอดคล้องตรงกัน จะนำไปสู่การทะเลาะและปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

“...ทัศนคติ อายุ ความแตกต่างของวัยก็เกี่ยวข้องสามเ็นใจเย็นมาก เราจะใจร้อน พุดไม่คิด ก็อาจจะทำให้การทะเลาะจากเรื่องเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ในบางครั้ง...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.2.7 ปัจจัยด้านการนอกใจ

การนอกใจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงในคู่ครอง เนื่องจากการกระทำแบบนี้เป็นการทำลายความไว้วางใจซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความสัมพันธ์ ทำให้ส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก เช่น ความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ความโกรธ ความเครียด และเกิดความไม่มั่นใจในตนเอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งสองฝ่าย การนอกใจยังทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเปลี่ยนแปลงไป เกิดความห่างเหิน ความสงสัย และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง การนอกใจจึงเป็นสาเหตุหลักของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่อาจนำไปสู่การแยกทางหรือหย่าร้างกัน

“...การลงไม้ลงมือกันส่วนใหญ่เกิดจากแฟนมีพฤติกรรมคล้ายๆการนอกใจ เพราะ แฟนติดโทรศัพท์มาก แอบคุ้ยโทรศัพท์ตลอดเวลาที่ว่าง...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...แต่ก่อน สามีเป็นคนเจ้าชู้ แต่เจ้าชู้แบบเจียบ ๆ นะ เราจับไม่ได้เลย เพราะ เขาก็ดูแลเราดีมาโดยตลอด ไม่ขาดตกบกพร่อง แต่เห็นเจียบ ๆ พาดเรียบนะจะหลังจากที่รู้ว่าแฟนแอบนอกใจไปกูก๊ก ก็บ่หึงคนอื่นทางสื่อสังคมออนไลน์ ช่วงนั้นรู้สึกแย่มาก ๆ ความสัมพันธ์เริ่มอึมครึม อึดอัด ทุกอย่างไม่เหมือนเดิม ไม่เชื่อใจเขาเหมือนเดิม และรู้สึกว่าเราห่างเหินกันมากในช่วงนั้น เจ็บปวดนะ แต่พยายามนึกถึงแต่สิ่งดี ๆ ที่เขาทำไว้ เลยผ่านปัญหามาได้...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

นอกจากที่คู่ครองฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายที่แอบนอกใจภรรยาแล้ว คู่ครองฝ่ายหญิงก็มีโอกาสในการนอกใจคู่ครองของตนเองได้ แต่เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น เนื่องจากปทัสถานทางสังคมของไทยยังถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้เหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวเริ่มมีมากขึ้น ซึ่งคู่ครองฝ่ายชายรายหนึ่งได้สะท้อนความจริงในการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“...ผมเป็นคนที่ตั้งใจทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงดูภรรยาและครอบครัว ทำให้บางครั้งต้องทำงานดึก ๆ ตื่น ๆ กลับบ้านก็หมดแรงแล้ว ทำให้มีความห่างเหินกับภรรยา เพราะแม้ว่าแต่ทุ่มเทกับงาน ผมไว้ใจภรรยาตลอดเพราะภรรยาเป็นคนอ่อนหวานเรียบริ้ว แต่ไม่เคยคิดว่าเขาจะแอบไปคุยกับหนุ่ม ๆ ตั้งแต่ที่รู้ว่าภรรยาแอบนอกใจ ผมรู้สึกแค้นนะ เพราะเราทุ่มเทให้กับเขาเยอะ ช่วงนั้นความสัมพันธ์ของเราไม่ดีเลย ต่างคนต่างนั่ง ไม่ยอมคุยกัน บางทีก็อยากเลิกนะ แต่เรามีลูกด้วยกัน เลยต้องคิดหนัก พอเวลาผ่านไปสักพัก ภรรยาเริ่มรู้สึกผิดเลยหันหน้ามาคุยกันมากขึ้น และเข้าใจกันมากขึ้น...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.2.8 ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน

การจัดการเวลาและกิจกรรมในชีวิตประจำวันของคู่ครองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบและความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง และอาจเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ยกตัวอย่างเช่น คู่ครองที่มีเวลาให้กันน้อยลงเนื่องจากความเครียดและภาระจากกิจกรรมประจำวัน หรือภาระงาน อาจเกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งหรือไม่ได้รับความสำคัญจากคู่ครองของตนเอง การจัดสรรเวลาที่ไม่เหมาะสมหรือการขาดการสื่อสารในการจัดการกิจวัตรประจำวันสามารถนำไปสู่ความเข้าใจผิดและความไม่พอใจ นอกจากนี้ ความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเวลาส่วนตัว เวลาของครอบครัว หรือกิจกรรมส่วนตัว หากไม่มีการสื่อสารและประสานงานกันอย่างเหมาะสมก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการมีความเข้าใจต่อความต้องการของกันและกันในด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในคู่ครอง ดังที่คู่ครองรายหนึ่งได้ระบุว่าเวลาการทำงานที่ไม่ตรงกันเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้

“...ปัจจัยหลักเลยคือ เวลา การเวลาไม่ตรงกัน ทำงานต่างที่กันทำให้เรามี ปัญหาทะเลาะกันในด้านนี้ค่อนข้างบ่อย ทักษะคิด อายุ ความแตกต่างของวัยก็ เกี่ยวข้องสามี่จะใจเย็นมาก เราจะใจร้อน พุดไม่คิด ก็อาจจะทำให้การทะเลาะ จากเรื่องเล็กๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ในบางครั้ง...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“... ผมใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานหนัก เพราะต้องการให้ครอบครัวมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่การทำงานหนัก บางครั้งเวลากลับบ้าน เมียก็ชอบบ่น บ่นโน่น บ่นนี่ไปเรื่อย ทำให้เราเหนื่อย อาบน้ำเสร็จก็เข้านอนเลย บางทีไม่มีเวลาทำ การบ้าน เมียก็งอน โกรธ หลังจากที่เราฐานะของเราดีขึ้น ก็มีเวลาให้กับครอบครัว มากขึ้น ปัญหาพวกนี้ก็เริ่มลดลง...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

4.2.9 ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ

ความแตกต่างด้านอายุระหว่างคู่ครองสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งในหลายด้าน เพราะมี ความแตกต่างของระดับการพัฒนาชีวิต มุมมอง ค่านิยม และความต้องการในชีวิต คู่ครองที่มีอายุห่าง กันอาจประสบกับปัญหาในการทำความเข้าใจและการปรับตัวเข้าหากัน เนื่องจากประสบการณ์ชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่าง นอกจากนี้ ความคาดหวังและความต้องการในความสัมพันธ์ก็อาจแตกต่าง กันด้วย ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจกันและมีความขัดแย้งตามมา

“...อายุ ความแตกต่างของวัยก็เกี่ยวข้องสามี่จะใจเย็นมาก เราจะใจร้อน พุดไม่ คิด ก็อาจจะทำให้การทะเลาะจากเรื่องเล็ก ๆ กลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ในบางครั้ง แต่ที่แก้ไขปัญหากันมาได้โดยตลอด...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

สำหรับคู่ครองบางรายที่มีรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ชอบทำกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคู่ครองรายหนึ่ง ดังนี้

“...เราห่างกันตั้ง 7 ปี และตอนแรกมันก็ดูไม่เห็นจะเป็นปัญหาหรอกนะ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ก็พบว่า เราชอบทำอะไรที่ต่างกัน เรายังอยากออกไปปาร์ตี้ แต่เขาก็ชอบอยู่บ้านเงียบ ๆ มันทำให้เราบางครั้งเกิดความไม่เข้าใจกัน บางทีมันก็รู้สึกเหมือนเราอยู่ในโลกที่ต่างกันเลยละ...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

4.2.10 ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย

ความแตกต่างด้านระเบียบและวินัยในคู่ครองสามารถนำไปสู่ความขัดแย้ง โดยเฉพาะเมื่อหนึ่งฝ่ายมีระเบียบวินัยสูงและอีกฝ่ายเป็นคนไม่มีระเบียบวินัย ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การจัดการงานบ้าน การวางแผนทำกิจกรรมร่วมกัน หรือการจัดการทางการเงิน ความคาดหวังและแรงกดดันที่เกิดจากฝ่ายที่มีระเบียบวินัยสูงอาจสร้างความไม่พอใจได้หากคู่ครองไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังนั้นได้

“...ครอบครัวของเราคือ “การขาดวินัยเนื่องจากสามีมีนิสัยที่เจ้าระเบียบ เป๊ะทุกอย่างทำให้สิ่งนี้คือสิ่งแรกที่เราจะมีปากเสียงในครอบครัวเรา” ปัจจัยอื่นๆ เรียกว่าน้อยมาก ยกตัวอย่างความเป็นระบบระเบียบการวางแผน แก้วน้ำไม่เป็นระเบียบก็บ่น...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...เมียพี่เป็นคนที่มีระเบียบมาก แล้วก็ชอบคาดหวังให้พี่เป็นแบบนั้นด้วย ซึ่งมันก็ทำให้รำคาญมากๆ บางทีเราก็ค่อยๆ พักผ่อน ไม่อยากทำอะไรทั้งนั้น แต่เมียก็อยากให้เราทำลูก ๆ ทำทุกอย่างให้เป็นระเบียบ เรื่องนี้ทำให้เราทะเลาะกันบ่อยมาก ๆ บางทีก็คิดนะ ว่าเราไม่มีอิสระเสรีในบ้านตัวเองเลย...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.2.11 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร

การเลี้ยงดูบุตรเป็นประเด็นที่สำคัญและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในครอบครัวเมื่อคู่ครองมีมุมมองหรือรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนออกมาในประเด็นต่าง ๆ เช่น การจัดการกับการศึกษาและกิจกรรมนอกเวลาของลูก ความคาดหวังและความกดดันที่มีความแตกต่างกันของคู่ครองในเรื่องการเลี้ยงดู รวมถึงการจัดการกับปัญหาของลูก เช่น ปัญหาพฤติกรรมหรือความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ การขาดการสื่อสารและการประสานงานที่ดีด้านการเลี้ยงดูอาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันและเกิดความขัดแย้งในที่สุด

“...เรื่องการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันบ้าง การใช้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกบ้าง บางทีก็มีความคิดมุมมองที่แตกต่างกัน แต่ก็เป็นเรื่องลึกลับกับพื้นเป็นธรรมดา...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

บางคู่ครองให้ข้อมูลว่า ความแตกต่างในรูปแบบการเลี้ยงดูลูกแบบสุดขั้วทำให้มีความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและเกิดปัญหาการทะเลาะกันในครอบครัวได้

“...เราทั้งคู่มีวิถีคิดเรื่องการเลี้ยงลูกที่ต่างกันสุดขั้วเลย ฉันชอบให้ลูกมีอิสระ แต่เขาก็ค่อนข้างเข้มงวด บางทีเราก็มีปัญหาเพราะเรื่องนี้ ฉันอยากให้ลูกได้ทำอะไรตามใจชอบ แต่เขาก็กลับอยากจัดการทุกอย่าง มันเลยทำให้เราทะเลาะกันบ่อยๆ เพราะไม่เห็นด้วยกันในเรื่องนี้...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

ส่วนบางคู่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเกิดขึ้นเนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกันต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้กับลูกของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ของคู่ครองคู่หนึ่งที่ว่า

“...มันยากนะ เวลาที่เราต้องตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ เกี่ยวกับลูก เขามองว่าเราควรให้ลูกเรียนเปียโน แต่ฉันว่าเราควรให้เขาเล่นกีฬา บางครั้งมันก็ทำให้เราต้องคุยกันอย่างจริงจังเพื่อหาทางออก ซึ่งมันไม่ง่ายเลยที่จะหาจุดร่วม แต่เราก็พยายามหาวิธีที่ทำให้ทุกคนพอใจนะ...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.2.12 ปัจจัยด้านการแต่งกาย

การแต่งกายโป้หรือเปิดเผยในที่สาธารณะนำไปสู่ความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เนื่องจากคู่ครองอาจรู้สึกไม่สบายใจหรือมีความไม่มั่นใจ โดยเฉพาะเมื่อพบกับความคาดหวังที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการแต่งกายตามมาตรฐานทางวัฒนธรรมหรือมาตรฐานส่วนบุคคล การขาดการสื่อสารที่ดีและการเปิดใจเกี่ยวกับเหตุผลและความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตัวอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและความไม่พอใจ นอกจากนี้ ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของหรือการพยายามควบคุมการแต่งกายของคู่ครองอาจเป็นสัญญาณของปัญหาที่จะนำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้

“...ปัจจัยแรกเลย “การแต่งกายมาทำงานหากโป้เกินไปไม่เหมาะสมก็ทำให้เป็นประเด็นในการทะเลาะได้ อีกประเด็นที่เป็นบ่อยคือการทำงานเกินเวลา ทำโอที ทำให้ทะเลาะกันได้ การเดินทางไปทำงานต่างจังหวัดทำให้เกิดเรื่องใหญ่โตในการชวนทะเลาะได้เช่นกัน...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...แฟนไม่ชอบวิธีการแต่งตัวของเรา เขาบอกว่ามันไม่เหมาะสม แต่เรารมึนอะ... เราชอบการแต่งตัวแบบนี้เพราะแต่งแล้วทำให้รู้สึกมั่นใจในตัวเอง ชอบที่มีคนมอง แต่ทุกครั้งทีออกไปไหนด้วยกัน แฟนมักจะวิจารณ์ตลอด เราก็ชอบนะ แสดงว่าเขาห่วงเรา...แต่บางครั้งมันทำให้เรารู้สึกว่าถูกควบคุมและไม่ได้เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเรามากจะมีปัญหากันเรื่องนี้บ่อยมาก แต่ไม่รุนแรง...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถสรุปสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เชิงลึกสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	กรณีตัวอย่าง
1	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	8
2	ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	6
3	ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ	4
4	ปัจจัยด้านการสื่อสาร	3
4	ปัจจัยด้านการนอกใจ	3
4	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร	3
7	ปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์	2
7	ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง	2
7	ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน	2
7	ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ	2
7	ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย	2
7	ปัจจัยด้านการแต่งกาย	2

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ หรือปัญหาทางการเงินเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คู่ครอง ได้ยกประเด็นดังกล่าวว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวจนเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (6 คู่ครอง) ที่อาจนำไปสู่ปัญหาเรื่องความหึงหวง การนอกใจ รวมถึงการก้าวก่ายสิทธิส่วนบุคคล และปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ (4 คู่ครอง) ตามลำดับ

4.3 ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์การจำแนกประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองตามการจำแนกประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของ Dillon et al. (2015) ซึ่งแบ่งประเภทของความขัดแย้งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งทางการเงิน ความขัดแย้งทางการแบ่งงานกันทำ และความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ พบว่า ยังมีประเภทความขัดแย้งอื่นที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทย ตามรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราะห์ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	ประเภทความขัดแย้ง	รายละเอียดของความขัดแย้ง	จำนวน
1	ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ	การแต่งตัว ความมีระเบียบวินัย การสื่อสาร การดื่มแอลกอฮอล์ การชอบสังสรรค์ ความคิดหรือความเชื่อ	9
2	ความขัดแย้งทางการเงิน	ความแตกต่างในการจัดการเงิน ความกดดันจากภาระหนี้สิน การเกิดค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิด ความไม่เท่าเทียมในการจัดการเงิน ความลับทางการเงิน	8
3	ความขัดแย้งทางด้านเพศ	การนอกใจ การไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย	4
3	ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร	รูปแบบการเลี้ยงดู กิจกรรมการพัฒนาลูก การก้าวก้าวของครอบครัวหรือ	4

		เครือข่าย	
5	ความขัดแย้งทางการแบ่งงานกันทำ	ความรับผิดชอบในบ้าน ความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูก ความรับผิดชอบในการหาเงิน	2

จากตารางที่ 10 เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการจัดกลุ่มจำแนกประเภทตามแนวทางของ Dillon et al. (2015) ที่แบ่งประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองออกเป็น 4 ประเภท ดังได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีประเภทของความขัดแย้งเพิ่มขึ้นมาจำนวน 1 ประเภท คือ ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ ซึ่งเป็นประเภทความขัดแย้งที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ ความขัดแย้งทางการเงิน ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร และความขัดแย้งทางการแบ่งงานกันทำ

4.4 ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุติจิตัล

จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งกล่าวไว้ในบทที่ 2 ผู้วิจัยทำการจำแนกผลกระทบออกเป็นด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ผลกระทบทางด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความรู้สึกหงุดหงิด ความรู้สึกไม่พอใจ หรือการห่างเหินทางอารมณ์ (2) ผลกระทบทางด้านร่างกาย เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ และปัญหาการนอนหลับ (3) ผลกระทบต่อลูก เนื่องจากเด็กที่เผชิญกับความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่อาจเกิดความเครียดทางอารมณ์ มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม ปัญหาความยากลำบากในการเข้าสังคมและปัญหาทางการเรียน (4) ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ เพราะความขัดแย้งที่ต่อเนื่องอาจทำลายรากฐานของความสัมพันธ์ นำไปสู่ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่ลดลง และเพิ่มความเสี่ยงของการแยกทางหรือการหย่าร้าง และ (5) ผลกระทบทางด้านสังคม ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์จะยึดแนวทางหรือข้อสรุปดังกล่าวเป็นสำคัญ และหากมีข้อค้นพบเพิ่มเติมผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์และอธิบายในส่วนนั้นเพิ่มเติม ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.4.1 ผลกระทบทางด้านจิตใจ

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นปัญหาที่พบได้ในความสัมพันธ์ทุกรูปแบบรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อจิตใจของทั้งสองฝ่าย ความเครียดและความวิตกกังวลที่เพิ่มขึ้นจากความขัดแย้งนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อความรู้สึกภายใน แต่ยังส่งกระทบถึงการทำงานประจำ และการนอนหลับ ซึ่งจะทำให้คู่ครองมีความเหนื่อยล้าทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจเพิ่มมากขึ้น คู่ครองรายหนึ่งได้ให้รายละเอียดว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อตรงทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกเสียใจ น้อยใจ ไม่มีคนเข้าใจ ขาดความสำคัญ และเกิดความเหนื่อยล้าทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ดังข้อความที่ว่า

"...เวลาที่เรามีปัญหากับแฟน มันเหมือนกับว่าทุกอย่างในหัวมันก็จะพังทลายเลยละ มันทำให้เรารู้สึกน้อยใจ และเสียใจกับทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ใช่แค่เรื่องที่เราทะเลาะกันในตอนนั้น แต่มันค้างคาใจไปนานเลย มันเหมือนกับเราถูกทิ้งไว้คนเดียวกับความรู้สึกที่ไม่มีใครเข้าใจ ไม่มีใครให้ความสำคัญ รู้สึกเหนื่อย ทั้งทางกายและใจ แล้วก็ยังกระทบถึงเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน สุขภาพ หรือแม้แต่ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ บางทีเรารู้สึกเหมือนตัวเองติดอยู่ในวงล้อมของความเครียดนี้ซะแล้ว และไม่รู้ว่าจะทำยังไงดีนะเพื่อที่จะหลุดออกมาจากมัน..."

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 (คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

นอกจากนั้น คู่ครองอีกหลายคู่ต่างสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล คิดมาก ไม่มีความสุข และทำให้นอนไม่หลับ ยกตัวอย่างเช่น

"...ความขัดแย้งกับแฟน ทำให้รู้สึกคิดมากขึ้น นอนไม่หลับและรู้สึกกังวลบ้างในบางครั้งค่ะ มันทำให้มีความต้องการในการแก้ไขสถานการณ์และทำให้ต้องคิดมากขึ้นเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น และมองหาทางออกอยู่เสมอ แม้จะเป็นภาระที่ทำให้คิดมากขึ้นแต่ก็สามารถจัดการได้โดยการพูดคุยกันอย่างเปิดเผยและฟังกันอย่างใจเย็น นอกจากนี้ การเข้าใจว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติของการแต่งงาน

ก็เหมือนลื่นกับพื้นนั่นแหละ ถ้าเราเข้าใจและยอมรับมัน ก็สามารถช่วยให้เรา เรียนรู้และรักษาความรักไว้ได้ด้วยคะ...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...การทะเลาะกันมีผลกระทบที่เยอะต่อจิตใจและอารมณ์ของเรา มันทำให้รู้สึก เศร้าหรือท้อแท้ สับสนและไม่พอใจทุกเรื่อง นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดความรู้สึกมีความ ทุกข์ หงุดหงิดมากขึ้น...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ทำให้เครียด วิตกกังวล มีความผิดหวังหรือท้อแท้ต่อสถานการณ์ บางครั้งอาจ ส่งผลให้มีอารมณ์เสีย และกลัวมากเลยว่าตัวเองจะเป็นโรคซึมเศร้า...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...การทะเลาะกัน มีปัญหาไม่ลงรอยกัน ทำให้เราเครียดหรือวิตกกังวล มันส่งผลต่อ อารมณ์และจิตใจของเราอย่างมาก ทำให้เรามีความกังวลและคิดมากขึ้นเกี่ยวกับ ปัญหาที่เกิดขึ้น เรามีความไม่สบายใจ นอนไม่หลับ เนื่องจากคิดและกังวล ตลอดเวลา เวลาเข้านอนก็จะคิดแต่เรื่องนี้ เลยยิ่งทำให้นอนไม่พอ...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...เมื่อมีการขัดใจหรือทะเลาะกันกับคนที่เรารักหรือคนใกล้ชิด มันส่งผลกระทบต่อไม่ เพียงแคในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ มันยังส่งผลต่อการนอนหลับของเราด้วย เรามักจะคิด มากเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำให้นอนไม่หลับหรือนอนไม่สบาย มีความวิตกกังวลในระหว่างที่พยายามหลับ...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...เวลาที่มีความขัดแย้งหรือทะเลาะกัน มันทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจ มีความกังวล และอาจมีความเครียดมากขึ้นบ้าง อาจจะทำให้เราคิดมากเกินไปเกี่ยวกับเรื่องนี้และ เป็นเหตุให้เราารู้สึกว่าต้องพยายามอย่างมากในการจัดการให้ทุกอย่างสงบลง เพื่อ ป้องกันปัญหาจากการทะเลาะกันที่อาจเกิดขึ้นอีก...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...การทะเลาะกันขัดแย้งในเรื่องของความเครียด นอนไม่หลับ ทำอย่างไรจะให้เขาคืน ดีกับเรา ทำอย่างไรเขาจะหายโกรธเรา นี่คือการเครียดของฝ่ายหญิงละ ซึ่งฝ่ายชาย อาจจะไม่คิดอะไรเลยก็ได้ แต่เรานี้แหละ ที่คิดมาก คิดเยอะ เว้นเว้อไปเรื่อย นอนไม่ หลับทั้งคืนก็เป็นมาแล้ว...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ผลกระทบที่เจอคือด้านการทำงาน ทำให้เครียด คิดมาก นอนไม่หลับ ส่งผลต่อ การเลื่อนขั้นในการทำงานได้เพราะหากเราทะเลาะกันบ่อยๆ ส่งผลต่อสุขภาพจิต กังวลได้...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...การทะเลาะกันขัดแย้งในเรื่องของความเครียด นอนไม่หลับ ส่งผลกระทบบหลาย อย่าง...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...ส่งผลทางด้านจิตใจ “ทำให้จิตใจเราขาดกำลังใจไม่อยากอยู่” ส่งผลต่อ ความเครียด “นอนไม่หลับ เครียดตลอดเวลา” ทำให้บนใบหน้าของเราขาดรอยยิ้ม เสี่ยงหัวเราะ...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

ในขณะที่คู่ครองบางคนก็แม้จะได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง แต่ก็สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยอาศัยกลยุทธ์และวิธีการในการจัดการปัญหาแตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ เช่น

“...มันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและอารมณ์ของเรา แต่เราก็สามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตัวเราเอง เราสามารถหาวิธีในการแก้ไขและผ่านมันมาได้โดยไม่ใช้เวลานานเลยละ คือ ด้วยการพูดคุย การเข้าใจกัน และการตัดสินใจที่ดีเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันมากขึ้นนั่นเองคะ...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...การมีปัญหาทางความคิดหรืออารมณ์กับภรรยา มักจะมีผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจเรามาก แต่ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ยังมีวิธีในการแก้ไข ฉะนั้น มันไม่ได้ทำให้เราต้องเครียดมากนักและเราสามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้ โดยการใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม เช่น การพูดคุยเพื่อแก้ปัญหา การให้ความเข้าใจกัน หรือการใช้กลยุทธ์เพื่อลดความตึงเครียด เราสามารถสร้างวิธีการใหม่ๆ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ได้และไม่ให้มันมีผลกระทบที่แย่อต่อสุขภาพจิตของเราอย่างมากมานั่นเองครับ...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.4.2 ผลกระทบทางด้านร่างกาย

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความเครียดทางร่างกาย ซึ่งอาจนำมาซึ่งอาการปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ และความเมื่อยล้า ปัญหาการนอนหลับ เช่น นอนไม่หลับหรือนอนไม่สนิท นอกจากนี้ ความขัดแย้งยังสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในน้ำหนักตัว ปัญหาทางหัวใจและความดันโลหิต และอาการของระบบย่อยอาหาร เช่น ท้องเสียหรือท้องผูก รวมทั้งผลกระทบต่อความต้องการทางเพศด้วย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อร่างกายหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่ออาการนอนไม่หลับ ซึ่งได้กล่าวถึงคำให้สัมภาษณ์ของคู่ครองบางส่วน

ที่ประสบกับปัญหาดังกล่าวไปแล้วในหัวข้อ 4.4.1 ที่ระบุว่ามิใช่จำนวน 7 คู่ที่ประสบปัญหาการนอนไม่หลับอันเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง (คู่ครอง 4 คู่ครอง 7 คู่ครอง 8 คู่ครอง 10 คู่ครอง 11 คู่ครอง 12 และ คู่ครอง 13) นอกจากนั้น ยังมีบางส่วนที่กล่าวถึงผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่มีต่อสุขภาพ ดังนี้

"...เวลาที่เรามีปัญหาเกี่ยวกับแฟนะ มันเหมือนกับว่าทุกอย่างในหัวมันก็จะพังทลายเลยล่ะ...แล้วก็ยังกระทบถึงเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน สุขภาพ หรือแม้แต่ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ..."

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

"...เวลาที่มีความขัดแย้งกับแฟน มันมีผลกระทบทางร่างกายมากเลยนะคะ เพราะมันทำให้เครียด และความเครียดที่เกิดขึ้นก็ทำให้เรามีอาการปวดหัว ปวดเมื่อยตามเนื้อตามตัวไปหมดทุกส่วน บางครั้งก็ทำให้รู้สึกเมื่อยล้าและหงุดหงิดอยู่ตลอดเวลา..."

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

"...ตอนที่ทะเลาะกัน ไม่เข้าใจกัน ช่วงนั้น ทานข้าวไม่ได้ มันไม่อร่อย โห...ตอนนั้นน้ำหนักลดลงไปหลายกิโลเลย ท้องเสีย ท้องผูกบ่อยมาก บางทีรู้สึกหงุดหงิดใจตื่นเร็วผิดปกติ ที่สำคัญ ไม่อยากเล่าเลย อาย เออนะ เล่าละกัน ว่าเวลาทะเลาะกันเนี่ย ไม่อยากมีอะไรกับเมียเลย มันเหี่ยวไปหมด..."

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.4.3 ผลกระทบต่อลูก

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีผลกระทบโดยตรงต่อลูก ๆ ทั้งในระดับอารมณ์และพฤติกรรมลูก ๆ ที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีความขัดแย้งสูงมักจะแสดงอาการวิตกกังวล ความเครียด และปัญหาทางอารมณ์ เช่น ความไม่มั่นคงทางอารมณ์และปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น การแสดงความก้าวร้าวหรือการถอนตัวทางสังคม ความขัดแย้งในครอบครัวยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาทางสังคมและการ

เรียนรู้ของเด็ก ทำให้พวกเขาอาจมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงกับผู้อื่นและมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่ลดลง เด็กที่เห็นความขัดแย้งของผู้ปกครองอาจมีแนวโน้มที่จะนำพฤติกรรมเหล่านี้ไปใช้ในความสัมพันธ์ของตนเองในอนาคต ดังนั้น การจัดการกับความขัดแย้งในครอบครัวอย่างมีสติและให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตของเด็ก ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์เชิงลึกสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบดังกล่าวข้างต้นผ่านทางคำให้สัมภาษณ์ของคู่ครองแต่ละคู่ ดังนี้

“...ส่งผลครับ จะต้องมีบ้าง เด็ก ๆ เห็นพ่อแม่ทะเลาะกันจะรู้สึกไม่ดีเท่าไร...เวลาที่เรามีความขัดแย้งในบ้าน มันส่งผลให้ลูก ๆ รู้สึกไม่สบายใจ เราพยายามระมัดระวังเรื่องของการทะเลาะกันอยู่ แต่เมื่อลูก ๆ เห็นเราทะเลาะกัน เขาก็จะรู้สึกกังวล ทำให้เรารู้สึกไม่ดี เพราะไม่อยากให้ลูก ๆ ต้องเห็นความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ เราพยายามสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับลูก ๆ ด้วยการพยายามสื่อสารและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวให้ได้ เพื่อให้ลูก ๆ จะได้เข้าใจว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เราสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ เพราะยังง้อลินกับพิน ต้องกระทบกันอยู่ดี...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ส่งผลต่อลูกบ้าง แต่เวลามีปัญหาหรือการทะเลาะกันจะไม่พยายามทะเลาะต่อหน้าลูก แต่ลูกจะเห็นในกรณีได้ก็ถึงพูดคุยกันบ้าง...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...อาจส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจของลูก ลูกมีความกังวล ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และกลัวการทะเลาะหรือการใช้น้ำเสียงที่ดัง...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...บางครั้งลูกก็มีพฤติกรรมเลียนแบบเนื่องจากลูกยังไม่สามารถแยกแยะได้จึงเก็บภาพจำเอามาใช้ ทั้งคำพูด กิริยาท่าทาง สิ่งนี้แหละที่อาจจะทำให้มีปัญหากระทบต่อลูกในอนาคตได้...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...อาจจะมีคำพูดที่หยาบคายที่ลูกเก็บหรือจำมาพูด พฤติกรรมก้าวร้าวบ้าง...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ลูกก็จะเงียบ พูดน้อย ไม่ค่อยรู้ว่าเราก็คงต้องอธิบายให้เข้าใจ...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...ลูกเป็นเด็ก “พูดน้อย” ไม่เข้าสังคม เก็บตัว รู้สึกแปลกแยกออกจากสังคม...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วคู่ครองแต่ละคู่มองว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่ออย่างชัดเจนต่อลูก ๆ แต่มีเพียงคู่ครองจำนวน 1 คู่ที่แสดงความคิดเห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองไม่ได้ส่งผลกระทบต่อลูก เนื่องจาก เวลามีปัญหาไม่เคยมองให้ลูก ๆ ได้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเลย ดังข้อความที่ว่า

“ไม่ส่งผลในด้านใด เพราะเวลาที่เราก่อปัญหา หรือมีการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน เราจะไม่ทะเลาะให้ลูกเห็นเลย เพราะรู้ว่าเค้าอาจจะไม่เข้าใจและคิดมากตามไปด้วย เราจะพยายามพูดคุยและอารมณ์เย็นกันให้มากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในครอบครัว”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.4.4 ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมสามารถนำไปสู่ความรู้สึกไม่พอใจ ห่างเหิน และเกิดความสงสัยในความสัมพันธ์ของตนเอง ความขัดแย้งที่มีความถี่และความรุนแรงสูงทำให้คู่ครองรู้สึกว่าไม่ได้รับการสนับสนุน ไม่มีความเข้าใจ และขาดความเชื่อมั่นต่อกัน ทำให้เกิดความรู้สึกแยกตัวและความไม่มั่นคงในความสัมพันธ์ หากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีความยืดเยื้อยาวนาน ยิ่งส่งผลต่อปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เพราะจะมีการแบ่งปันความคิดเห็น ความรู้สึก และการสนับสนุนทางอารมณ์น้อยลง เมื่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไข ความไม่มั่นคงและความรู้สึกในทางลบเหล่านี้จะสะสมเพิ่มพูนมากขึ้นและนำไปสู่ความห่างเหินทางอารมณ์ และรู้สึกพึงพอใจต่อความสัมพันธ์กับคู่ครองของตนเองลดลง ดังคำพูดของคู่ครองรายหนึ่งที่ระบุว่า

“...มีอยู่ช่วงหนึ่งที่เราทะเลาะกัน รู้สึกแย่มาก ๆ ไม่เข้าใจ น้อยใจ คิดมากกว่าทำไมเขาไม่เข้าใจเรา บางครั้งก็รู้สึกไม่ไว้ใจเขาเหมือนแต่ก่อน พอโกรธกันมาก ๆ ก็ไม่คุยกัน ยิ่งทำให้เกิดความรู้สึกห่างเหินกันเรื่อย ๆ เหมือนอยู่กับคนแปลกหน้า เพราะเราไม่คุยกัน เคยคิดจะเลิกกับเขาให้รู้แล้วรู้รอดไปเลย เพราะเรารู้สึกว่าความสัมพันธ์ของเรา การใช้ชีวิตคู่ของเราไม่ราบรื่นแล้ว แต่ด้วยความดีของเขา สุดท้ายก็เลิกไม่ได้ เราก็กลับมาคิดในแง่บวกว่า มันทำให้ชีวิตเรามีรสชาติ จะได้ตื่นตื่นตลอดเวลา...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.4.5 ผลกระทบด้านสังคม

ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อคู่ครองโดยตรงเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบทางด้านสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ภายในครอบครัวแย่งลง เกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคี และความไม่สงบภายในครอบครัว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับญาติ พี่น้อง เพื่อน เพื่อนบ้าน ทำให้เกิดความระแวงหรือต้องการหลีกเลี่ยงจากบุคคลเหล่านั้น

"...เวลาที่เรามีปัญหากับแฟนะ มันเหมือนกับว่าทุกอย่างในหัวมันก็จะพังทลาย
 เลยละ...แล้วก็ยังกระทบถึงเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน สุขภาพ
 หรือแม้แต่ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ บางทีเรารู้สึกเหมือนตัวเองติดอยู่ในวงล้อม
 ของความเครียดซะแล้ว และไม่รู้ว่าจะทำยังไงดีนะเพื่อที่จะหลุดออกมาจากมัน...
 ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวแย่ง...เราแยกตัวออก
 จากกลุ่มเพื่อน ๆ เพื่อนบ้านญาติ งานเลี้ยงรุ่นก็ไม่ไป ไม่อยากไปเจอหน้าใคร
 ทั้งนั้น ไม่อยากตอบคำถาม อยากอยู่คนเดียวเงียบ ๆ..."

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

4.4.6 ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ผลกระทบที่
 รุนแรงและมีความเสี่ยงสูง และอาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพราะความขัดแย้ง
 ระหว่างคู่ครองที่ไม่ได้รับการแก้ไขอาจทวีความรุนแรงขึ้น จากการมีปากเสียงและการโต้เถียงกัน
 ไปจนถึงการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายหรืออารมณ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรุนแรงตามมาหลายด้าน
 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก พบว่า ส่วนใหญ่แล้วความขัดแย้งระหว่างคู่ครองจะส่งผลกระทบต่อ
 ความรุนแรงทางด้านจิตใจเป็นหลัก ยกตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของคู่ครองที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

"...ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะเป็นความรุนแรงในด้านคำพูดวาทา ซึ่งทำให้เกิดการ
 ทำร้ายจิตใจกัน..."

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

"...โดยส่วนตัวมองว่า ไม่ได้ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ เพราะทุกอย่างสามารถจัดการ
 ได้ เนื่องจากเป็นการเกิดความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในการใช้ชีวิตประจำวัน แต่
 หากจะพูดว่า ส่งผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวไหม ความรุนแรงที่
 ได้รับน่าจะเป็นทางด้านวาทา และจิตใจเป็นส่วนใหญ่ แต่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย
 ไม่มีการด่าทอกันมากนัก..."

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ส่งผลกระทบต่อความรุนแรงทางด้านวาจา และอารมณ์ความรู้สึก”

(คู่มือ 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...การทะเลาะกันทำให้เกิดความขัดแย้งทางครอบครัว เช่น การพูดที่ไม่ลงรอยกัน ซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจ...”

(คู่มือ 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ส่งผลกระทบทางด้านความรู้สึกและจิตใจ เพราะการแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน น้อยใจบ้าง หรือเสียใจบ้าง...”

(คู่มือ 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...มีเพิ่มขึ้นประมาณ 20% ทางด้านการใช้คำพูดคำจาที่ไม่ดี...”

(คู่มือ 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...มีแน่นอน การใช้ถ้อยคำพูดจาที่รุนแรงไม่น่าฟัง...”

(คู่มือ 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...ความรุนแรงมีเพียงการใช้คำพูด คำดูถูก...”

(คู่มือ 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

คู่มือรายหนึ่งอธิบายว่านอกเหนือจากความรุนแรงทางด้านจิตใจที่ได้รับผลกระทบจากคำพูดที่ดูถูกเหยียดหยามแล้ว ความขัดแย้งระหว่างคู่มือเป็นต้นเหตุสำคัญของความรุนแรงทางด้านร่างกายด้วย เช่น การตบตีกัน เป็นต้น

“...ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะเป็นความรุนแรงในด้านร่างกาย เพราะเวลาทะเลาะกัน มักใช้คำพูดดูหมิ่น เหยียดหยาม ทำให้รู้สึกโกรธ โมโห และอาจรุนแรงถึงขั้นทำร้ายร่างกายกัน แต่ ณ ปัจจุบัน ครอบครัวเราไม่ได้มีความรุนแรงแบบนั้น แต่เห็นจากครอบครัวอื่น ๆ ที่เขามีปัญหา กัน เลยเอามาเล่าสู่กันฟัง ของเรามีการตบตีกันบ้าง แต่ไม่รุนแรง...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

คู่ครองส่วนใหญ่เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่รุนแรงมากขึ้นจะนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะความรุนแรงทางด้านคำพูดและความรุนแรงทางด้านจิตใจ อย่างไรก็ตามมีคู่ครองจำนวน 2 คู่ที่มองว่าความขัดแย้งดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อการกระทำความรุนแรงในครอบครัวดังคำพูดที่ว่า

“...ไม่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงที่เกิดขึ้นน่าจะเกี่ยวกับการส่งผลทางด้านอารมณ์ความรู้สึกทางด้านจิตใจเล็ก ๆ น้อย ๆ มากกว่า ไม่ถือว่ารุนแรงอะไร ในด้านร่างกายหรืออื่น ๆ ไม่มีปัญหาเลย...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...ครอบครัวคนอื่นอาจจะมี แต่ครอบครัวที่เราไม่ค่อยมีปัญหาการทะเลาะกันหรือขัดแย้งกันเท่าไรทำให้ไม่ค่อยมีความรุนแรง แต่หากจะมีบ้างก็คือการใช้ถ้อยคำรุนแรงเวลาโกรธมากๆ แค่นั้น

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.4.7 ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน

ความขัดแย้งในครอบครัวสามารถมีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อหน้าที่การงานของบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกหดหู่ที่เกิดจากความขัดแย้งที่บ้านมักนำไปสู่การลดลงของสมาธิและประสิทธิภาพในที่ทำงาน บุคคลที่ประสบปัญหาในครอบครัวมักจะพบว่าตัวเองยากที่จะโฟกัสและทำงานได้ตามปกติ เนื่องจากมักถูกครอบงำด้วยความคิดและความรู้สึก

ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่บ้าน นอกจากนี้ ความขัดแย้งในครอบครัวอาจนำไปสู่การขาดงานหรือ การลางานบ่อยครั้ง ทำให้เกิดการสูญเสียเวลาทำงานและอาจส่งผลกระทบต่อการก้าวหน้าในอาชีพ ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดกับคู่ครองหรือสมาชิกในครอบครัวยังสามารถทำให้เกิดความเครียดและ ความรู้สึกไม่สบายใจซึ่งกระทบต่อการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในที่ทำงาน การนอนไม่หลับ คิดมาก เสียการทำงานทำให้ทำงานไม่มีความสุข เกิดการทำงานที่ผิดพลาดได้

"...เวลาที่เรามีปัญหาเกี่ยวกับแฟนะ มันเหมือนกับว่าทุกอย่างในหัวมันก็จะพังทลาย เลยละ...แล้วก็ยังกระทบถึงเรื่องอื่น ๆ ในชีวิตด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน สุขภาพ หรือแม้แต่ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ บางทีเรารู้สึกเหมือนตัวเองติดอยู่ในวงล้อม ของความเครียดนี้ซะแล้ว และไม่รู้ว่าจะทำยังไงดีนะเพื่อที่จะหลุดออกมาจากมันให้ ได้..."

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

"...เมื่อมีปัญหาแฟน มักจะมีผลกระทบที่ต่อสมรรถภาพในการทำงาน มีความ ตั้งใจในการทำงานจะลดลง นอกจากนี้ ความกังวลเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวยัง ทำให้ขาดความสุขในการทำงาน และเกิดความผิดพลาดในการทำงานมากขึ้น เพราะเราไม่มีจิตมีใจในการทำงาน..."

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

"...ผลกระทบที่เจอคือด้านการทำงาน ทำให้เครียด คิดมาก นอนไม่หลับ ส่งผลต่อ การเลื่อนขั้นในการทำงานได้เพราะหากเราทะเลาะกันบ่อยๆ ส่งผลต่อสุขภาพจิต กังวลได้..."

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกดังกล่าวข้างต้น พบว่า คู่ครองที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดง ความคิดเห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบทางด้านจิตใจมากที่สุด (13 คู่ครอง) รองลงมาคือ ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว (11 คู่ครอง) ผลกระทบทางด้านร่างกาย

(9 คู่ครอง) ผลกระทบต่อลูก (7 คู่ครอง) ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน (3 คู่ครอง) ผลกระทบด้านสังคม (2 คู่ครอง) และผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (1 คู่ครอง) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เชิงลึกผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	กรณีตัวอย่าง
1	ผลกระทบทางด้านจิตใจ	13
2	ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว	11
3	ผลกระทบทางด้านร่างกาย	9
4	ผลกระทบต่อลูก	7
5	ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน	3
6	ผลกระทบด้านสังคม	2
7	ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์	1

4.5 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล

ในการวิเคราะห์แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล ผู้วิจัย จะยึดถือแนวทางการจำแนกประเภทของกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของ Agboola and Oluwatosin (2020); Delatorre and Wagner (2018) และ Murdiana (2020) ซึ่งแบ่งประเภทของกลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) รูปแบบการทำลายล้าง (destructive pattern) หมายถึง การคำพูดที่รุนแรง การกล่าวโทษ การพาดพิงด้วยคำพูดที่รุนแรง การโจมตีอย่างต่อเนื่อง การหลีกเลี่ยงการพูดถึงปัญหาและไม่สามารถระลึกถึงความดีของตัวเองได้ และ (2) รูปแบบสร้างสรรค์ (constructive pattern) หมายถึง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยการสงบสติอารมณ์ก่อนจะพูดคุยถึงความขัดแย้ง พยายามพูดถึงปัญหา แม้จะยังเศร้าและโกรธอยู่ก็ตาม การพยายามให้อภัยคู่ครอง การประนีประนอมกับคู่ครอง ไม่พูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการปล่อยวางให้ปัญหาคือคลายเอง อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ชัดเจนว่ากลยุทธ์หรือวิธีการจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองแบบใดที่จะส่งผลให้คู่ครองสามารถครองรักกันได้อย่างยั่งยืนและยาวนาน เพื่อความเข้มแข็งของ

ครอบครัวในอนาคต ดังนั้น กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้ง ส่วนใหญ่จึงเป็นกลยุทธ์ในรูปแบบสร้างสรรค์เป็นหลัก ส่วนรายละเอียดวิธีการที่ผู้ครองแต่ละคู่ใช้ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

4.5.1 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ เพราะการฟังและเข้าใจความคิดเห็นของคู่ครองเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ทำให้ทั้งสองฝ่าย รู้ เข้าใจ และมีความเห็นตรงกัน ใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และเปิดกว้าง ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยส่งเสริมให้คู่ครองสามารถแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งของหมองใจได้เร็วขึ้นก่อนที่ปัญหาจะบานปลายกลายเป็นความรุนแรงในครอบครัว จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก พบว่า การรีบพูดคุยกันในปัญหาที่เกิดขึ้นจะช่วยแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งได้รวดเร็ว ยกตัวอย่างคำพูดของคู่ครอง ดังนี้

“...รับฟังกันให้มากขึ้น เวลามีปัญหาหันให้รีบพูด ช่วยกันหาวิธีทางแก้ไขและหาทางออก...การใส่ใจกันให้มากขึ้น มีความเคารพและความเห็นอกเห็นใจต่อกัน...รีบคุยกัน”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...รับฟังกันให้มากขึ้น เวลามีปัญหาหันให้รีบพูด...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...พูดคุยกันให้มากขึ้น หากิจกรรมไปเที่ยวกับครอบครัว เล่นเกมส์กับครอบครัว เพื่อสร้างบรรยากาศให้มีความสุข และการคุยด้วยเหตุและผล ยอมรับข้อจำกัดบางอย่างในชีวิตคู่ ลดความคาดหวังบางเรื่องลง เพื่อให้ใช้ชีวิตคู่ได้แบบไม่อึดอัด...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...การแก้ไขคือการร้อง การพูดคุยให้ไว้มากกว่าเดิม ไม่ทั้งปัญหาไว้นานเพราะ หากทิ้งไว้นานจะกลายเป็นเรื่องราวใหญ่กว่าเดิม...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...พูดคุยกันให้มากขึ้น ทำงานบ้านหรือทุกอย่างให้เป็นระเบียบเรียบร้อย...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ช่วยกันทำมาหากิน “พูดคุยกันให้มากขึ้น” ปรึกษาปัญหาทุกเรื่อง เพื่อเข้าใจ กันให้มากขึ้นจะได้ไม่มีปัญหากันในอนาคตอีก...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

นอกจากการรีบแก้ไขปัญหาด้วยการพูดคุยกันให้เร็วแล้ว การพูดคุยอย่างมีเหตุผลก็ช่วย บรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองไม่ให้เกิดความรุนแรงมากกว่าที่เป็นอยู่ ดังคำกล่าวของผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

“...เวลามีปัญหากัน คู่เราใช้วิธีหันหน้าคุยกันพูดกันอย่างมีเหตุผล ต่างฝ่ายต่าง ตั้งใจฟังสิ่งที่แฟนเราพูด มันเลยทำให้ปัญหาคลีคลายได้เร็ว...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“... กลับมาพูดคุยกันในเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล... ฟังเหตุผลของกันและกัน ให้โอกาสการอธิบายของแต่ละฝ่ายให้มาก...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...รับฟังกันให้มากขึ้น เวลามีปัญหากันให้รีบพูด ช่วยกันหาวิธีทางแก้ไขและหา ทางออก...การใส่ใจกันให้มากขึ้น มีความเคารพและความเห็นอกเห็นใจ ต่อกัน...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...สร้างบรรยากาศภายในบ้านให้รู้สึกอบอุ่น รับฟังกันให้มากขึ้น และหาทางออกหันหน้าคุยกันพูดกันอย่างมีเหตุผล...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...พูดคุยกันให้มากขึ้น หากิจกรรมไปเที่ยวกับครอบครัว เล่นเกมส์กับครอบครัว เพื่อสร้างบรรยากาศให้ดีมีความสุข และการคุยด้วยเหตุและผล ยอมรับข้อจำกัดบางอย่างในชีวิตคู่ ลดความคาดหวังบางเรื่องลง เพื่อให้ใช้ชีวิตคู่ได้แบบไม่อึดอัด...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

การตั้งใจรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของคู่ครองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองบรรเทาลงได้ ดังที่คู่ครองได้กล่าวไว้ ดังนี้

“...ต้องรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน และใจเย็น ไม่โมโหร้อน ให้หันหน้าเข้าหากัน และเริ่มการสื่อสาร สนทนาต่อกัน...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...กลับมาพูดคุยกันในเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล...ฟังเหตุผลของกันและกัน ให้โอกาสการอธิบายของแต่ละฝ่ายให้มาก...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...เราต้องพยายามฟังความเห็นของคู่ครองของเราด้วยความเคารพและให้เกียรติกัน...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...รับฟังกันให้มากขึ้น เวลามีปัญหากันให้รีบพูด ช่วยกันหาวิธีทางแก้ไขและหาทางออก...”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

การเปลี่ยนแปลงประเด็นการสนทนาช่วยทำให้เรื่องที่ยุ่นข้องหมองใจกันระหว่างคู่ครองบรรเทาลงได้ ดังความคิดเห็นของคู่ครองบางคู่ ดังนี้

“...เปลี่ยนเรื่องที่เราคุยกัน กลับมาพูดคุยกันในเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล...”

(คู่ครอง 3 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

ประการสุดท้ายคือ การสื่อสารที่มีการให้เกียรติคู่ครองของตนเอง จะช่วยให้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองลดลงได้เช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น

“...เพื่อให้ความขัดแย้งไม่กลายเป็นการทะเลาะเบาะแว้ง ต้องพูดคุยกันไม่ให้อีกฝ่ายรู้สึกถูกโจมตี และเราต้องพยายามฟังความเห็นของคู่รักของเราด้วยความเคารพและให้เกียรติกัน...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...การพูดคุยกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน การไม่นำเรื่องปัญหาจากข้างนอกครอบครั้วมาทะเลาะกัน และสร้างความเข้าใจให้กัน...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.5.2 การมีส่วนร่วมในงานบ้าน

การมีส่วนร่วมในงานบ้านเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะการแบ่งหน้าที่และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมประจำวันช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจต่อกัน การมีส่วนร่วมในงานบ้านช่วยลดความขัดแย้งโดยทำให้ทั้งสองฝ่ายรับผิดชอบและเข้า

ใจความพยายามของกันและกันในการดูแลบ้านเรือน นอกจากนี้ การทำงานบ้านร่วมกันยังเสริมสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวได้ดี พุดคุยกันให้มากขึ้น โดยเฉพาะการทำงานบ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

“...แฟนที่เป็นคนเจ้าระเบียบมาก ๆ แต่พี่ชอบทำให้บ้านเลอะเทอะ ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย เขาบ่นให้พี่เป็นประจำ จนบางครั้งต้องทะเลาะกัน สุดท้ายพี่ก็ต้องเรียนรู้ความเป็นระเบียบเรียบร้อยจากเขา เช่น เวลาทานข้าวเสร็จก็ต้องรีบล้างจาน ไม่แช่ไว้ค้างคืน ตอนล้างจานก็ต้องไม่ทำให้พื้นเลอะเทอะ และเก็บจานให้เห็นระเบียบ ไม่งั้นโดนด่า พี่ก็รำคาญ เลยต้องทำ...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

4.5.3 การทำกิจกรรมร่วมกัน

การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นวิธีที่ดีในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ เพราะการทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกันสามารถช่วยให้คู่ครองมีโอกาสสื่อสารและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และสนุกสนานได้ เช่น การท่องเที่ยว การทำงานบ้าน หรือกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์และความสุขในครอบครัว ดังคำกล่าวของคู่ครอง ดังนี้

“...พุดคุยกันให้มากขึ้น หากิจกรรมไปเที่ยวกับครอบครัว เล่นเกมส์กับครอบครัว เพื่อสร้างบรรยากาศให้มีความสุข และการคุยด้วยเหตุและผล ยอมรับข้อจำกัดบางอย่างในชีวิตคู่ ลดความคาดหวังบางเรื่องลง เพื่อให้ใช้ชีวิตคู่ได้แบบไม่อึดอัด...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

4.5.4 การจัดการทางอารมณ์

การจัดการทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะความเข้าใจกันและการควบคุมทางอารมณ์ช่วยสร้างบรรยากาศที่สงบและเต็มไปด้วยความ การใช้เทคนิค

การจัดการทางอารมณ์จึงมีส่วนช่วยให้การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แลกเปลี่ยนวิธีการในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

“...ต้องมีความใจเย็นและสลับกันเดินเข้าหากัน มีการพูดคุยกัน เริ่มเจรจา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ต้องรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน และใจเย็น ไม่โมโหร้อน ให้หันหน้าเข้าหากัน และเริ่มการสื่อสาร สนทนาต่อกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี แต่ในสังคมก็มีบริบทต่างกัน การเลี้ยงดูกล่อมเกลามากต่างกัน บางบริบทดีและบางบริบทไม่ดี...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...หากเกิดการทะเลาะกันในครอบครัว คนใดคนหนึ่งต้องหยุดและไม่ควรไปทะเลาะกับเขา ให้อยอมกันและกัน และหันหน้ามาพูดคุยด้วยเหตุผล...”

(คู่ครอง 4 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

“...สิ่งแรกเลยที่จะทำให้ความขัดแย้งลดลง “ความเงิบ ต่างคนต่างเงิบ แยกกันอยู่คนละห้อง” เมื่ออารมณ์ลดลงค่อยมาพูดคุย มาทำความเข้าใจกัน...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

4.5.5 การสร้างบรรยากาศที่ดี

การสร้างบรรยากาศที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ยกตัวอย่างเช่น การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกถูกโจมตี การสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้รู้สึกอบอุ่น การสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวไว้ ดังนี้

“...สร้างบรรยากาศภายในบ้านให้รู้สึกอบอุ่น รับฟังกันให้มากขึ้น และหาทางออกหันหน้าคุยกันพูดกันอย่างมีเหตุผล...”

(คู่ครอง 6 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...พูดคุยกันให้มากขึ้น หากิจกรรมไปเที่ยวกับครอบครัว เล่นเกมส์กับครอบครัว เพื่อสร้างบรรยากาศให้มีความสุข และการคุยด้วยเหตุและผล ยอมรับข้อจำกัดบางอย่างในชีวิตคู่ ลดความคาดหวังบางเรื่องลง เพื่อให้ใช้ชีวิตคู่ได้แบบไม่อึดอัด...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...สิ่งที่ทำประจำคือ “การใช้เสียงสอง เรียกที่รัก ทานอะไรดีวันนี้ “ มันช่วยทำให้เราดูเด็กลงเหมือนจับกันใหม่ ๆ ทำให้เราหันมาพูดคุยกันไม่โกรธกัน เทคนิคนี้ได้ผล...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...เราชอบทำกับข้าว เทคนิคบ้านพี่คือทำของโปรด ทำของอร่อย ๆ ไว้รอเลยใจเย็น ๆ เขาก็หายโกรธแล้ว...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

4.5.6 การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน

การเรียนรู้ ปรับตัว และยอมรับกันเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เมื่อทั้งสองฝ่ายพร้อมที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์และพร้อมที่จะปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้สามารถมองเห็นเรื่องราวจากมุมมองของอีกฝ่ายได้อย่างเท่าเทียม การยอมรับความคิดและความรู้สึกของกันและกันช่วยสร้างความเข้าใจและความเป็นไปได้ในการแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ดีขึ้น โดยบางคู่ปรับตัวเข้าหากันด้วยการให้อภัย การหันหน้าเข้าหากัน การยอมรับในตัวตนของคู่ครอง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับข้อจำกัดของการใช้ชีวิตร่วมกัน รวมถึงการเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากัน ดังคำกล่าวของแต่ละคู่ครอง ดังนี้

“...ต้องรู้จักให้อภัยกัน ไม่อารมณ์ร้อนใส่กัน และพยายามมองชีวิตคู่ให้ไปถึงอนาคต ต้องคิดถึงอนาคตให้มาก คิดถึงลูก คิดถึงครอบครัวของเรา และฝ่าฟันอุปสรรคไปให้ได้...”

(คู่ครอง 1 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ต้องรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน และใจเย็น ไม่โมโหร้อน ให้หันหน้าเข้าหากัน และเริ่มการสื่อสาร สนทนาต่อกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี...”

(คู่ครอง 2 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...รับฟังกันให้มากขึ้น เวลามีปัญหาหันให้รับพูด ช่วยกันหาวิธีทางแก้ไขและหาทางออก...การใส่ใจกันให้มากขึ้น มีความเคารพและความเห็นอกเห็นใจต่อกัน...ปรับตัวเข้าหากัน....”

(คู่ครอง 5 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...การพูดคุยกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน การไม่นำเรื่องปัญหาจากข้างนอกครอบครัวมาทะเลาะกัน และสร้างความเข้าใจให้กัน...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...พูดคุยกันให้มากขึ้น...ยอมรับข้อจำกัดบางอย่างในชีวิตคู่ ลดความคาดหวังบางเรื่องลง เพื่อให้ใช้ชีวิตคู่ได้แบบไม่อึดอัด...”

(คู่ครอง 7 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...ในสังคมไทยน่าจะเป็นการที่พูดความจริง ยอมรับกันและกันให้ได้ เรียนรู้กันและกันให้มาก เพราะยุคนี้แต่งงานกันไว เพราะสื่อโซเชียลอินเตอร์เน็ตเข้าถึงทุกบ้าน...”

(คู่ครอง 9 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...คนไทยต้องพูดกันตรง ๆ คุยเข้าใจเรียนรู้และปรับตัว แต่ยุคสมัยเปลี่ยนไป ปัจจุบันการใช้ชีวิตคู่เป็นการคบกันเล่น ๆ ไม่จริงจังกันมากขึ้น อันนี้คือแบบอย่างที่ไม่ดี สำหรับความคิดพินะ...”

(คู่ครอง 10 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ในสังคมไทยสิ่งแรกคือต้องสงบสติอารมณ์ให้เป็น พูดจากันแบบตรงไปตรงมา เพื่อให้เข้าใจตรงกัน และต้องรู้จักคู่ครองตนเอง เรียนรู้เขาและเราให้มากจะทำให้คู่สมรสของเรารับได้...”

(คู่ครอง 11 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2566)

“...ต้องพูดกันตรง ๆ คุยเข้าใจเรียนรู้และปรับตัว...”

(คู่ครอง 12 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2566)

4.5.7 การสร้างฐานะทางการเงิน

การสร้างฐานะทางการเงินที่มีความเข้มแข็งมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะหากคู่ครองมีการวางแผนการเงินร่วมกัน มีเป้าหมายในการออมเงินที่ชัดเจน และการสนับสนุนกันและกันในการตัดสินใจทางการเงิน ย่อมช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่ครองได้ ดังที่คู่ครองได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว ดังนี้

“...ควรจะมีเงินใช้เพราะสังคมปัจจุบันจากคนรอบข้างที่รับฟังมาคือเรื่องเงิน หนี้สิน มันส่งต่อชีวิตมาก ๆ แต่สำหรับเราไม่มีปัญหาด้านนี้เนื่องจากเราไม่มีภาระหนี้ ทำให้เราไม่เครียด...”

(คู่ครอง 8 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2566)

“...ควรจะวางแผนการใช้ชีวิตดี ๆ เช่น การทำงาน การเงิน การพูดคุย การยอมรับกันและกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

“...ช่วยกันทำมาหากิน “พูดคุยกันให้มากขึ้น” ปรึกษาปัญหาทุกอย่าง เพื่อเข้าใจกันให้มากขึ้นจะได้ไม่มีปัญหากันในอนาคตอีก...”

(คู่ครอง 13 นามสมมติ: สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2566)

จากข้อมูลผลการสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถสรุปแนวทางในการจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์เชิงลึกกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

ลำดับ	กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง	กรณีตัวอย่าง
1	การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์	10
2	การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน	8
3	การจัดการทางอารมณ์	4
	การสร้างบรรยากาศที่ดี	4
5	การสร้างฐานะทางการเงิน	2
6	การมีส่วนร่วมในงานบ้าน	1
7	การมีกิจกรรมร่วมกัน	1

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (10 คู่ครอง) รองลงมาคือ การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน (8 คู่ครอง) การจัดการทางอารมณ์ (4 คู่ครอง) การสร้างบรรยากาศที่ดี (4 คู่ครอง) การสร้างฐานะทางการเงิน (2 คู่ครอง) การมีส่วนร่วมในงานบ้าน (1 คู่ครอง) และการมีกิจกรรมร่วมกัน (1 คู่ครอง) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำนวน 4 ข้อ ได้ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์	รายละเอียดวัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
ข้อที่ 1	เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วย 12 ปัจจัย ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 2. ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี 3. ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ 4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร 5. ปัจจัยด้านการนอกใจ 6. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร 7. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ 8. ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง 9. ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน 10. ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ 11. ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย 12. ปัจจัยด้านการแต่งกาย
ข้อที่ 2	เพื่อศึกษาประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล	ผลการวิจัย พบว่า ประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ

วัตถุประสงค์	รายละเอียดวัตถุประสงค์	ข้อค้นพบ
		<ol style="list-style-type: none"> 2. ความขัดแย้งทางด้านการเงิน 3. ความขัดแย้งทางด้านเพศ 4. ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร 5. ความขัดแย้งทางด้านการแบ่งงานกันทำ
ข้อที่ 3	<p>เพื่อศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล</p>	<p>ผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัลมี 7 ด้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผลกระทบทางด้านจิตใจ 2. ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว 3. ผลกระทบทางด้านร่างกาย 4. ผลกระทบต่อลูก 5. ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน 6. ผลกระทบด้านสังคม 7. ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์
ข้อที่ 4	<p>เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล</p>	<p>แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ 2. การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน 3. การจัดการทางอารมณ์ 4. การสร้างบรรยากาศที่ดี 5. การสร้างฐานะทางการเงิน 6. การมีส่วนร่วมในงานบ้าน 7. การมีกิจกรรมร่วมกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคสังคมยุคดิจิทัล” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล (2) ศึกษาประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล (3) ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล และ (4) เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นคู่ครองจำนวน 13 คู่ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (analytic induction) จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงรายงานสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสหรือคู่ครองมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่หลากหลายมาก บางคู่ครองอาจมีชีวิตที่ราบรื่นและไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งมากนัก ในขณะที่บางคู่ก็อาจพบปัญหาและมีความขัดแย้งกันบ้าง แต่ก็สามารถจัดการกับสถานการณ์และปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี บางคู่ครองใช้ชีวิตร่วมกันมานานนับสิบกว่าปี และยังคงมีความสุขร่วมกันอย่างมั่นคง ส่วนบางคู่ครองอาจมีปัญหากันเล็กน้อยแต่ก็สามารถแก้ไขและเรียนรู้จากปัญหาเหล่านั้นได้ ประเด็นที่น่าสนใจคือคู่ครองที่ครองรักกันมายาวนานส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่มั่นคงและมีความสุขในชีวิตคู่ โดยการสร้างความสุขในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองนั้น อาศัยการแบ่งปันความรับผิดชอบและการเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งช่วยให้คู่ครองสามารถผ่านทุกสถานการณ์ไปได้ด้วยความเข้าใจและความรักในกันและกัน การสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบร่วมกันยังมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรักและความสัมพันธ์ที่มั่นคง ยั่งยืน นอกจากนี้ การสื่อสารที่ดีต่อกันและการสื่อสารอย่างเปิดเผย มีการรับฟังความคิดเห็น

ของกันและกัน เข้าใจ ยอมรับ และเคารพความต่างของกันก็เป็นสิ่งที่ทำให้การครองชีวิตคู่มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่คู่ครองมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานและมั่นคงไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีความขัดแย้งหรือการทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่ความสำคัญอยู่ที่วิธีการจัดการและแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถพัฒนาและเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้นซึ่งสามารถทำได้ด้วยการเอาใจใส่ การเคารพ และการเข้าใจกันอย่างแท้จริง

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงมีความหลากหลายและกันไปตามสถานการณ์และลักษณะของแต่ละคู่ครองที่สร้างความสุขและความสมดุลในชีวิตคู่ได้อย่างแท้จริง การที่คู่ครองเหล่านี้เรียนรู้และพัฒนาผ่านทุก ๆ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้มีความสุขและมีความมั่นคงในความสัมพันธ์อย่างยั่งยืน และในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจสถานการณ์ดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้น

5.1.1 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วยปัจจัยเรียงตามลำดับความสำคัญ 12 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
2. ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
3. ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ
4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร
5. ปัจจัยด้านการนอกใจ
6. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร
7. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์
8. ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง
9. ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน
10. ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ
11. ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย
12. ปัจจัยด้านการแต่งกาย

5.1.2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วยรูปแบบความขัดแย้ง 5 ประเภทที่พบบ่อยตามลำดับ ดังนี้

1. ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ
2. ความขัดแย้งทางด้านการเงิน
3. ความขัดแย้งทางด้านเพศ
4. ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร
5. ความขัดแย้งทางด้านการแบ่งงานกันทำ

5.1.3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของการวิจัย คือ ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่

1. ผลกระทบทางด้านจิตใจ
2. ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว
3. ผลกระทบทางด้านร่างกาย
4. ผลกระทบต่อลูก
5. ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน
6. ผลกระทบด้านสังคม
7. ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์

5.1.4 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 4

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ของการวิจัย คือ เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในยุคดิจิทัล ผลการวิจัย พบว่า คู่ครองที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเชิงสร้างสรรค์ โดยมีวิธีการสำคัญ ได้แก่

1. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
2. การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน
3. การจัดการทางอารมณ์
4. การสร้างบรรยากาศที่ดี
5. การสร้างฐานะทางการเงิน
6. การมีส่วนร่วมในงานบ้าน
7. การมีกิจกรรมร่วมกัน

5.2 อภิปรายผล

สำหรับการอภิปรายผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามข้อค้นพบของการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.2.1 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วยสาเหตุสำคัญจำนวน 12 สาเหตุ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงินเป็นปัญหาสำคัญที่คู่ครองส่วนใหญ่ประสบ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาความแตกต่างในการจัดการเงิน ความกดดันทางการเงิน ค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้คาดคิด ความไม่เท่าเทียมในการจัดการเงินรวมถึงความล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจและความขัดแย้งระหว่างครองได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของนักวิชาการหลายคน (da Costa et al., 2015; Jang & Ryu, 2015; Rahimi et al., 2021; Tasew & Getahun, 2021; Zaker & Boostanipoor, 2016; พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล, 2562; พระอธิการสายแพร กตปุญโญ, 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Jang and Ryu (2015) ระบุว่า สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเงินเนื่องมาจากฝ่ายสามีต้องให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ครอบครัวของภรรยาซึ่งกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองตามมา

2. ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อหลากหลายต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจะมีผลกระทบต่อ การทะเลาะเบาะแว้งกัน แต่คู่ครองบางส่วนยังเห็นด้วยว่าการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์มี ข้อดีเพราะทำให้สามารถสื่อสารได้รวดเร็วและความทันสมัย แต่ก็มีข้อเสียเช่น การทะเลาะเกี่ยวกับ เรื่องราวเก่า ๆ หรือขาดความไว้วางใจกัน ขาดความรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัวและการใช้เวลาส่วนตัว บนโลกอินเทอร์เน็ตมากเกินไปก็นำไปสู่การไม่มีเวลาให้กัน ซึ่งก็ส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ McDaniel et al. (2021) ที่พบว่าการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ส่งผล ต่อความพึงพอใจและความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง และยังส่งผลต่อคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง คู่ครองโดยรวมอีกด้วย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Benti et al. (2019) ที่พบว่า การใช้เทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสมเช่น Facebook โทรศัพท์มือถือ และการดูโทรทัศน์ มี ความสัมพันธ์กับความขัดแย้งในการใช้ชีวิตคู่ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับความไว้วางใจ ความกังวล ทางด้านการเงิน และระยะเวลาในการใช้เทคโนโลยี เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ McDaniel et al. (2018) ที่ระบุว่าเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ขัดขวางการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและ นำไปสู่ความขัดแย้ง ระหว่างคู่ครอง รวมถึงส่งผลเสียต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและคุณภาพในการ เลี้ยงดูบุตร รวมถึงยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zoppolat et al. (2022) ที่พบว่า การใช้ โทรศัพท์และสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและเกิดความ พึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองลดลง ตลอดจนผลการศึกษาของ Özad et al. (2022) ที่พบว่า การเว้นระยะห่างทางสังคมส่งผลต่อการสูญเสียรายได้ ความไม่แน่นอนทางการเงิน ความไม่มั่นคงใน การทำงาน การแยกตัวทางสังคม ความยากจน ความไม่มั่นคงในการใช้ชีวิตคู่ และความรุนแรงต่อ คู่ครองซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพิ่มมากขึ้น

3. ปัจจัยด้านความแตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ความ แตกต่างในมุมมองหรือทัศนคติ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งสอดคล้อง กับผลการศึกษานักวิชาการช่วง 10 ปีที่ผ่านมาหลายคน (Asadi et al., 2016; da Costa et al., 2015; Rahimi et al., 2021; พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล, 2562; พระอธิการสายแพร กตปุญโญ, 2564; สุมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์, 2557) นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ ÇAkmacı Tolan and Kiliç (2021); Latshev et al. (2022) ได้อธิบายถึงผลกระทบที่ของความเชื่อส่วนบุคคล ต่อรูปแบบการสื่อสารระหว่างคู่ครอง รูปแบบการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างคู่ครอง และความคาดหวัง

ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง โดยหากคู่ครองมีความแตกต่างกันในเรื่องดังกล่าวมากย่อมส่งผลต่อความถี่และความรุนแรงของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองสูงขึ้น นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Eyni et al. (2020) พบว่า การมีสติเป็นตัวแปรสื่อกลางในความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ การยอมรับ การกระทำ และระบบความเชื่อของคู่ครอง ซึ่งช่วยลดการเกิดความขัดแย้งและเสริมสุขภาพความสัมพันธ์โดยรวม ซึ่งหมายความว่า ความเชื่อมีอิทธิพลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง แต่หากคู่ครองมีการใช้สติในการครองคู่จะช่วยทำให้สามารถบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้

4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่ครองมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงระหว่างคู่ครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนักวิชาการในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ยกตัวอย่างเช่น ผลการวิจัยของ Rahimi et al. (2021); Zaker and Boostanipoor (2016); สุมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) ในขณะที่ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (behavioral theories) (Fincham, 2004) ระบุว่าแสดงออกทางพฤติกรรมของคู่ครองมีทั้งพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์หรือไม่พึงประสงค์ หากฝ่ายหนึ่งแสดงความก้าวร้าวทางวาจาและอีกฝ่ายตอบสนองด้วยการเป็นผู้ประนีประนอมและเชื่อฟัง การที่พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของฝ่ายก้าวร้าวได้รับรางวัลจากอีกฝ่าย ดังนั้น จะมีความก้าวร้าวทางวาจามากขึ้นเพราะตนเองได้รับประโยชน์จากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว จนกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ในขณะที่ทฤษฎีปัญญานิยม (cognitive theories) มีความเชื่อว่ารูปแบบการรับรู้และการตีความที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการสื่อสารของคู่ครอง และส่งผลต่อคุณภาพของการแต่งงานของคู่ครองดังกล่าว โดยคู่ครองที่มีปัญหามักจะมองข้ามพฤติกรรมบวกของอีกฝ่าย แต่จะให้ความสำคัญกับพฤติกรรมในทางลบของคู่ครองตนเอง ดังนั้น หากมีการสื่อสารในลักษณะนี้ จะยิ่งทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพิ่มขึ้น

5. ปัจจัยด้านการนอกใจ การนอกใจเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงในคู่ครอง เนื่องจากการกระทำแบบนี้เป็นการทำลายความไว้วางใจซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความสัมพันธ์ ทำให้ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jang and Ryu (2015); พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล (2562); พระอธิการสายแพร กตปุญโญ (2564); สุมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) รวมถึงผลการวิจัยของ Zaker and Boostanipoor (2016) ทั้งนี้ การนอกใจ ยังเป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย ซึ่งจากผลการศึกษาของ McDaniel et al. (2018) ระบุว่าเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ขัดขวางการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและส่งผลเสียต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง รวมถึงผลการศึกษา

ของ Zoppolat et al. (2022) ที่พบว่า การใช้โทรศัพท์และสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและเกิดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองลดลง ทั้งนี้เนื่องจากคู่ครองมีช่องทางในการแสวงหาความสัมพันธ์ใหม่ได้ง่ายและสะดวก รวดเร็วมากขึ้นนั่นเอง

6. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร ผลการศึกษา พบว่า การเลี้ยงดูบุตรเป็นประเด็นที่สำคัญและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในครอบครัวเมื่อคู่ครองมีมุมมองหรือรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ da Costa et al. (2015) ที่ค้นพบว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูก ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการเลี้ยงดูและการจัดกิจกรรมให้กับลูก ๆ

7. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ผลการวิจัย พบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เพราะทำให้เกิดความขัดแย้งและปัญหาในหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงอารมณ์และพฤติกรรม ทำให้เกิดการตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือไม่คาดคิด การละเลยความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว และนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zaker and Boostanipoor (2016) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์กับปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

8. ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครอง ปัจจัยด้านครอบครัวและเครือญาติของคู่ครองส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะเข้ามาแทรกแซงในการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ค่านิยมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของครอบครัวและญาติทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงกดดันในการมีบุตรหรือเรื่องการเลี้ยงดูลูกก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะครอบครัวของฝ่ายสามีหรือฝ่ายภรรยาอาจมีความแตกต่างในวิธีการเลี้ยงดูลูก จึงส่งผลต่อการเกิดความขุ่นข้องหมองใจระหว่างคู่ครองได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016) และผลการศึกษาของ Zaker and Boostanipoor (2016) ซึ่งหากพิจารณาจากมุมมองของทฤษฎีหน้าที่นิยมตามแนวคิดของ Murdock (1949) ที่มองว่าโครงสร้างของครอบครัวและการหน้าที่ของครอบครัวไม่ได้คงที่แน่นอน แต่เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ ในบางวัฒนธรรม รูปแบบครอบครัวอาจขยายเกินกว่าแค่ครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูก ตัวอย่างเช่น ครอบครัวขยายที่รวมถึงญาติพี่น้องอื่น ๆ หรือระบบครอบครัวเดียวกันที่รวมหลายรุ่นอยู่ด้วยกัน นอกจากนี้ หน้าที่และบทบาทในครอบครัวก็อาจแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม เช่น บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในครอบครัว หรือวิธีการที่พ่อแม่มีส่วนร่วมใน

การเลี้ยงดูลูก ดังนั้น หากพิจารณาจากมุมมองนี้อาจเป็นไปได้ที่ครอบครัวหรือเครือญาติของฝ่ายสามีหรือภรรยาจะเข้ามามีบทบาทหรือแทรกแซงการเลี้ยงดูลูกได้ อย่างไรก็ตาม ครอบครัวก็ยังมีคุณลักษณะพื้นฐานบางอย่างที่ครอบครัวในทุกวัฒนธรรมมีส่วนร่วมกัน เช่น การให้การสนับสนุนทางอารมณ์ การเป็นแหล่งของความรักและความอบอุ่น นั่นเอง

9. ปัจจัยด้านเวลาและการจัดการชีวิตประจำวัน ผลการศึกษา พบว่า การจัดการเวลาและกิจกรรมในชีวิตประจำวันของคู่ครองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบและความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง และเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016); da Costa et al. (2015); Zaker and Boostanipoor (2016); พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล (2562); สุมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) รวมถึงผลการศึกษาของ Rahimi et al. (2021) ที่ต่างค้นพบว่า คู่ครองที่ไม่มีเวลาให้กัน ไม่สามารถจัดสรรเวลางานกับเวลาสำหรับครอบครัวได้ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

10. ปัจจัยความแตกต่างด้านอายุ ผลการศึกษา พบว่า ความแตกต่างด้านอายุระหว่างคู่ครองสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งในหลายด้าน เพราะมีความแตกต่างของระดับการพัฒนาชีวิต มุมมอง ค่านิยม และความต้องการในชีวิต คู่ครองที่มีอายุห่างกันอาจประสบกับปัญหาในการทำความเข้าใจและการปรับตัวเข้าหากัน เนื่องจากประสบการณ์ชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Choi et al. (2016) ที่ศึกษาถึงความล้มเหลวของการแต่งงานข้ามพรมแดนในฮ่องกง และพบว่าสาเหตุของปัญหาจากอายุที่ต่างกันมากระหว่างสามีและภรรยา นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า คู่ครองที่มีอายุแตกต่างกันระหว่าง 6 ถึง 9 ปี (สามีที่มีอายุมากกว่า) มีความถี่ของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองอย่างมีนัยสำคัญ

11. ปัจจัยด้านความมีระเบียบและวินัย ผลการวิจัย พบว่า ความแตกต่างด้านระเบียบและวินัยในคู่ครองสามารถนำไปสู่ความขัดแย้ง โดยเฉพาะเมื่อหนึ่งฝ่ายมีระเบียบวินัยสูงและอีกฝ่ายเป็นคนไม่มีระเบียบวินัย ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การจัดการงานบ้าน การวางแผนทำกิจกรรมร่วมกัน หรือการจัดการทางการเงิน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล (2562) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมส่วนบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ทั้งนี้ ความเป็นคนเจ้าระเบียบจะทำให้คู่ครองเกิดความรำคาญ และนำไปสู่การทะเลาะ รวมถึงเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในภายหลัง

12. ปัจจัยด้านการแต่งกาย ผลการศึกษา พบว่า การแต่งกายโป้หรือเปิดเผยในที่สาธารณะนำไปสู่ความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เนื่องจากคู่ครองอาจรู้สึกไม่สบายใจหรือมีความไม่มั่นใจ โดยส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายที่แต่งตัวเซ็กซี่ทำให้สามีเกิดความหึงหวง ในขณะที่ฝ่ายหญิงเกิดความรู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเองหากต้องแต่งกายตามมาตรฐานหรือมุมมองของสามี จนกลายเป็นประเด็นที่นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ da Costa et al. (2015) ที่ค้นพบว่า สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเกิดจากความแตกต่างและความชอบส่วนตัวของแต่ละคน โดยฝ่ายภรรยาอาจชอบแต่งตัวในรูปแบบที่ตนเองสวมใส่แล้วเกิดความมั่นใจ แต่ฝ่ายสามีอาจชอบให้ภรรยาแต่งตัวเรียบร้อยมิดชิด รวมถึงผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016) ที่พบว่า ผู้ชายไม่เต็มใจทำกิจกรรมที่ผู้หญิงชื่นชอบ หรือขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพร่างกายและความต้องการของผู้หญิง รวมถึงความเชื่อและมุมมองที่แตกต่างกัน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง

5.2.2 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองประกอบด้วยรูปแบบความขัดแย้ง 5 ประเภทที่พบบ่อยตามลำดับ ได้แก่ ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ ความขัดแย้งทางการเงิน ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร และความขัดแย้งทางการแบ่งงานกันทำ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Dillon et al. (2015) ที่ศึกษาแหล่งที่มาของความขัดแย้งในชีวิตสมรสในห้าวัฒนธรรม และพบว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งทางด้านเพศ ความขัดแย้งทางการเงิน ความขัดแย้งทางการแบ่งงานกันทำ และความขัดแย้งด้านการเลี้ยงดูบุตร อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในครั้งนี้ ได้ค้นพบประเภทของความขัดแย้งเพิ่มขึ้น 1 ประเภทคือ ความขัดแย้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ นอกจากนี้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการแบ่งประเภทความขัดแย้งระหว่างคู่ครองของ Lloyd (1990) ที่แบ่งประเภทความขัดแย้งออกเป็น 5 ประเภท คือ การแก้ปัญหา การทะเลาะวิวาท การทะเลาะวิวาทที่รุนแรง การใช้วาจาโจมตี และการถอนตัว รวมถึงผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016) ซึ่งแบ่งประเภทของความขัดแย้งระหว่างคู่ครองออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งทางอารมณ์ ความขัดแย้งทางปัญญา ความขัดแย้งด้านการเจรจาต่อรอง และความขัดแย้งด้านพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้ง

ประเภทสุดท้ายของ Asadi et al. (2016) เป็นประเภทความขัดแย้งที่สอดคล้องกับข้อค้นพบใหม่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความขัดแย้งด้านพฤติกรรม

5.2.3 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ผลกระทบทางด้านจิตใจ ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว ผลกระทบทางด้านร่างกาย ผลกระทบต่อลูก ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ผลกระทบด้านสังคม และผลกระทบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละประเด็นตามลำดับดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านจิตใจ ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจต่อคู่ครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกเสียใจ น้อยใจ ไม่มีคนเข้าใจ ขาดความสำคัญ และเกิดความเหนียวแน่นทางด้านร่างกายและจิตใจ จนเกิดความเครียดและความกังวล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016) ที่ค้นพบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ ส่วน Ellison, Kouros, Papp, and Cummings (2016) พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลให้เกิดอาการซึมเศร้า เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Tasew and Getahun (2021) ที่พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองทำให้คู่ครองเกิดความเครียด ความรู้สึกซึมเศร้า ความเศร้าโศก มีความกังวลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้อื่นพูดนอกเหนือจากการกังวลกับคู่ของตนเอง ความรู้สึกสิ้นหวังและไม่มี ความหวัง ในขณะที่ Adibkia et al. (2022) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยมีพฤติกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งและความเครียดในชีวิตสมรสเป็นตัวแปรสื่อกลาง และพบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลให้เกิดความเครียด นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Alipour et al. (2023) ที่ศึกษาเรื่อง “บทบาทของตัวแปรความขัดแย้งระหว่างคู่ครองต่อสมรรถนะในการมีบุตรโดยมีตัวแปรการรับรู้ความเครียดและความกังวลในระหว่างตั้งครรภ์เป็นตัวแปรสื่อกลาง: โมเดลสมการโครงสร้าง” สะท้อนให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเป็นแม่ ความเครียด และความกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของฝ่ายภรรยา

2. ผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ผลกระทบที่รุนแรงและมีความเสี่ยงสูง และอาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wisyaningrum, Epifani,

and Ediati (2021) ที่พบว่า ความขัดแย้งระหว่างค่าครองส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่แย่งและนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Ali, O’Cathain, and Croot (2018) ที่พบว่า หากครอบครัวของฝ่ายชายเป็นครอบครัวขยายอาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองไม่ดีมากนัก และเป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวตามมา ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการหาแนวทางในการป้องกันไว้ด้วย

3. ผลกระทบทางด้านร่างกาย ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อที่หลากหลายต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความเครียดทางร่างกาย ซึ่งอาจนำมาซึ่งอาการปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ และความเมื่อยล้า ปัญหาการนอนหลับ เช่น นอนไม่หลับหรือนอนไม่สนิท นอกจากนี้ ความขัดแย้งยังสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในน้ำหนักตัว ปัญหาทางหัวใจและความดันโลหิต และอาการของระบบย่อยอาหาร เช่น ท้องเสียหรือท้องผูก รวมทั้งผลกระทบต่อความต้องการทางเพศด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของคู่ครอง

4. ผลกระทบต่อลูก ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีผลกระทบต่อลูก ๆ ทั้งในระดับอารมณ์และพฤติกรรม ลูก ๆ ที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีความขัดแย้งสูงมักจะแสดงอาการวิตกกังวล ความเครียด และปัญหาทางอารมณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Moji et al. (2015) ที่ค้นพบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อเด็ก 2 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านการเรียน และพัฒนาการด้านสังคม เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Wang, Li, and Wang (2021) ที่พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ทางสังคมของเด็ก การทำงานของร่างกายเด็กผิดปกติ ผลการเรียนที่ไม่ดี เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กแย่ง ส่วนผลการศึกษาของ Zaki et al. (2022) พบว่า ความขัดแย้งระหว่างค่าครองส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของลูกเช่นกัน

5. ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งในครอบครัวสามารถมีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อหน้าที่การงานของบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ความเครียด ความวิตกกังวล และความรู้สึกลดลงที่เกิดจากความขัดแย้งที่บ้านมักนำไปสู่การลดลงของสมาธิและประสิทธิภาพในที่ทำงาน ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ Sun, Mao, & Zhou (2022) ที่พบว่า คน

ที่มีความพึงพอใจในคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานและความผูกพันต่องาน โดยมีตัวแปรความเหนื่อยล้าทางอารมณ์เป็นตัวแปรสื่อกลาง แสดงให้เห็นว่าหากบุคคลมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองจะเกิดความพึงพอใจในชีวิตลดลงจนเกิดความเหนื่อยล้าทางอารมณ์และนำไปสู่ปัญหาที่กระทบต่อหน้าที่การงานได้

6. ผลกระทบด้านสังคม ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อคู่ครองโดยตรงเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบทางด้านสังคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ภายในครอบครัวแย่ง เกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคี และความไม่สงบภายในครอบครัว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง เพื่อน เพื่อนบ้าน ทำให้เกิดความระแวงหรือต้องการหลีกเลี่ยงจากบุคคลเหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Asadi et al. (2016) แหล่งที่มา ที่พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อผลกระทบทางด้านสังคม เช่น แนวโน้มการเข้าสังคมกับครอบครัวและเพื่อนฝูงลดลง รวมถึงผลการศึกษาของ Zhu et al. (2022) ที่พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลให้เกิดความอับอาย ทำให้คู่ครองที่มีปัญหาหลีกเลี่ยงการเข้าสังคมหรือไม่ยอมเข้าสังคม

7. ผลกระทบด้านความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ผลการศึกษา พบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมสามารถนำไปสู่ความรู้สึกไม่พอใจ ห่างเหิน และเกิดความสงสัยในความสัมพันธ์ของตนเอง ความขัดแย้งที่มีความถี่และความรุนแรงสูงทำให้คู่ครองรู้สึกว่าไม่ได้รับการสนับสนุน ไม่มีความเข้าใจ และขาดความเชื่อมั่นต่อกัน ทำให้เกิดความรู้สึกแยกตัวและความไม่มั่นคงในความสัมพันธ์ หากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีความยืดเยื้อยาวนาน ยิ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Adibkia et al. (2022) ที่ค้นพบว่า ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่ครองลดลง

5.2.4 ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

ผลการวิจัย พบว่า คู่ครองที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้กลยุทธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเชิงสร้างสรรค์ โดยมีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การเรียนรู้ปรับตัวและยอมรับกัน การจัดการทางอารมณ์ การสร้างบรรยากาศที่ดี การสร้างฐานะทางการเงิน

การมีส่วนร่วมในงานบ้าน และการมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยทำการอภิปรายผลในแต่ละประเด็นตามรายละเอียด ดังนี้

1. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ เพราะการฟังและเข้าใจความคิดเห็นของคู่ครองเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายรู้ เข้าใจ และมีความเห็นตรงกัน ใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ และเปิดกว้าง ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยส่งเสริมให้คู่ครองสามารถแก้ไขปัญหาความชุ่นข้องหมองใจได้เร็วขึ้น ซึ่ง Kurdek (1994) กล่าวว่า บุคคลสามารถเจรจาและประนีประนอมแนวทางแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย ในขณะที่ สุมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่ครองที่มีประสิทธิผลช่วยบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ ส่วน Asadi et al. (2016) เสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารว่าการให้คำปรึกษา และการพูดคุยสนทนากับคู่ครองจะช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Li et al. (2018) ที่พบว่า การสื่อสารในชีวิตประจำวันและการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างคู่ครองจะทำให้คุณภาพของชีวิตสมรสดีขึ้น นอกจากนี้ การสื่อสารด้วยความเข้าใจกันและไม่ใช้ความรุนแรงก็ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้เช่นเดียวกัน (พระอธิการสายแพร กตปุญโญ, 2564)

2. การเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน ผลการศึกษา พบว่า การเรียนรู้ ปรับตัว และยอมรับกันเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เมื่อทั้งสองฝ่ายพร้อมที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์และพร้อมที่จะปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้สามารถมองเห็นเรื่องราวจากมุมมองของอีกฝ่ายได้อย่างเท่าเทียม การยอมรับความคิดและความรู้สึกของกันและกันช่วยสร้างความเข้าใจและความเป็นไปได้ในกาแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่เสนอแนะโดย สุมัทนา สินสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) ที่เน้นย้ำถึงการยอมรับความแตกต่าง ส่วน Asadi et al. (2016) ให้ความสำคัญกับการแสดงเคารพต่อครอบครัวสามี การเอาใจใส่บุคลิกภาพของสามี และการแสดงความรักต่อสามี นอกจากนี้ พระอธิการสายแพร กตปุญโญ (2564) ยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่า หากต้องการบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง แต่ละฝ่ายต้องปรับเปลี่ยนนิสัยเข้าหากัน

3. การจัดการทางอารมณ์ ผลการศึกษา พบว่า การจัดการทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะความเข้าใจกันและการควบคุมทางอารมณ์ช่วยสร้าง

บรรยากาศที่สงบและเต็มไปด้วยความ การใช้เทคนิคการจัดการทางอารมณ์จึงมีส่วนช่วยให้การแก้ไข ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สอดคล้องกับแนวทางที่เสนอโดย Murdiana (2020) ซึ่งเสนอแนะการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยรูปแบบสร้างสรรค์ (constructive pattern) หมายถึง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองด้วยการสงบสติอารมณ์ก่อนจะพูดคุยถึงความขัดแย้ง พยายามพูดถึงปัญหา แม้จะยังเศร้าและโกรธอยู่ก็ตาม การพยายามให้อภัยคู่ครอง การประนีประนอมกับคู่ครอง ไม่พูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการปล่อยวางให้ปัญหาคือคลายเอง รวมถึงแนวทางของพระอริการสายแพร กตปุญโญ (2564) ที่เสนอแนะว่าคู่ครองแต่ละฝ่ายควรรู้จักการควบคุมอารมณ์ตนเองเมื่อโกรธ ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองไม่ให้รุนแรงมากไปกว่าเดิม

4. การสร้างบรรยากาศที่ดี ผลการศึกษา พบว่า การสร้างบรรยากาศที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ยกตัวอย่างเช่น การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์และไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกถูกโจมตี การสร้างบรรยากาศภายในบ้านให้รู้สึกอบอุ่น การสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของพระอริการสายแพร กตปุญโญ (2564) ที่ระบุว่า การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อคู่ชีวิต การใส่ใจและทำกิจกรรมร่วมกัน และการมอบเวลาให้กัน จะช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและทำให้ชีวิตสมรสมีความมั่นคง ยั่งยืน รวมถึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุมัทนา สิ้นสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) ที่เน้นการแสดงความรักต่อกันด้วยการใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในครอบครัวอบอุ่น เช่นเดียวกับ Ali and Saleem (2022) ที่เสนอแนะการหลีกเลี่ยงปัญหาหรือการปะทะ เพราะจะยิ่งทำให้ความขัดแย้งระหว่างคู่ครองรุนแรงมากขึ้น

5. การสร้างฐานะทางการเงิน ผลการศึกษา พบว่า การสร้างฐานะทางการเงินที่มีความเข้มแข็งมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะหากคู่ครองมีการวางแผนการเงินร่วมกัน มีเป้าหมายในการออมเงินที่ชัดเจน และการสนับสนุนกันและกันในการตัดสินใจทางการเงิน ย่อมช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่ครองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jang and Ryu (2015) ที่ค้นพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวช่วยให้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองลดลง

6. การมีส่วนร่วมในงานบ้าน ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในงานบ้านเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพราะการแบ่งหน้าที่และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมประจำวันช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและความเข้าใจต่อกัน การมีส่วนร่วมในงานบ้านช่วยลดความขัดแย้งโดยทำให้ทั้งสองฝ่ายรับผิดชอบและเข้าใจความพยายามของกันและกันในการดูแลบ้านเรือน นอกจากนี้ การทำงานบ้านร่วมกันยังเสริมสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวได้ดี พุดคุยกันให้มากขึ้น โดยเฉพาะการทำงานบ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งสมัทนา สีนสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์ (2557) เสนอแนะว่าการรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวจะช่วยบรรเทาปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้

7. การมีกิจกรรมร่วมกัน ผลการศึกษา พบว่า การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นวิธีที่ดีในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้ เพราะการทำกิจกรรมร่วมกันช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในครอบครัว การทำกิจกรรมร่วมกันสามารถช่วยให้คู่ครองมีโอกาสสื่อสารและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และสนุกสนานได้ เช่น การท่องเที่ยว การทำงานบ้าน หรือกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์และความสุขในครอบครัว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของพระอธิการสายแพร กตปัญโญ (2564) ที่ระบุว่า การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อคู่ชีวิต การใส่ใจและทำกิจกรรมร่วมกัน และการมอบเวลาให้กัน จะช่วยแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและทำให้ชีวิตสมรสมีความมั่นคง ยั่งยืน

8. การจัดการความขัดแย้งในชีวิตคู่ นำไปสู่การป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว อาชญากรรมเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งผลการศึกษาของ Damota (2019) พบว่า การหย่าร้างส่งผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว รวมถึงปัญหาสุขภาพทางจิตและสุขภาพร่างกาย การเพิ่มอัตราอาชญากรรม และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการอยู่อาศัยของผู้ปกครองที่รับผิดชอบในการดูแลบุตร ในทางกลับกัน Harmon-Darrow (2020) ชี้เสนอแนะว่าแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองมีส่วนช่วยในการลดการก่ออาชญากรรมเพียงเล็กน้อยและลดการใช้อาวุธปืนในชุมชน นอกจากนี้ คู่รักวัยรุ่นที่กระทำความรุนแรงมักจะประสบความขัดแย้งและใช้กลยุทธ์ที่ไม่ดีในการแก้ไขขัดแย้ง ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง (Fernet, Hébert, & Paradis, 2016) ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมตามมา ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอันเป็นการป้องกันวัฏจักรของความรุนแรงไม่ให้เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากเด็กและเยาวชนไม่ต้องเติบโตมาในครอบครัวที่มีความ

ขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงและอาชญากรรม อันเป็นการป้องกันวัฏจักรของความรุนแรงไม่ให้เกิดการขับเคลื่อนในสังคม และเป็นการป้องกันปัญหาอาชญากรรมจากครอบครัวเนื่องจากเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่น จะมีความรักความผูกพันต่อครอบครัวจึงไม่กระทำผิด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Asen and Fonagy (2017) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวช่วยลดโอกาสการเกิดความรุนแรงในครอบครัว โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสังคมและการสร้างภูมิคุ้มกันภายในครอบครัว นอกจากนี้ คุณภาพของความสัมพันธ์ในครอบครัวและวิธีการปรับพฤติกรรมมีความสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นที่มีต่อพ่อแม่ (Ibabe & Bentler, 2016) ในขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการอารมณ์และสังคมของเด็ก โดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและการรับรู้ของเด็ก (Repetti et al., 2015) และที่สำคัญ ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นกับพ่อแม่ในวัยเด็ก มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงและความราบรื่นในการใช้ชีวิตของคู่ครองของเด็กที่เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ เพราะมีส่วนสำคัญในการควบคุมอารมณ์ (Waldinger & Schulz, 2016) ข้อสรุปเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการที่บุคคลเติบโตมาจากครอบครัวที่อบอุ่น ส่งผลให้บุคคลนั้นมีความรักและความผูกพันกับครอบครัว รู้จักการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม รู้จักใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ซึ่งจะเป็นการตัดวงจรของการก่ออาชญากรรมในอนาคต จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ครอบครัว การหย่าร้าง และผลกระทบต่อสุขภาพจิตและสุขภาพร่างกาย อัตราอาชญากรรม และความปลอดภัยในชุมชน อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยในประเด็นนี้เพิ่มเติมจะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในการลดปัญหาอาชญากรรมได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เป็นประโยชน์แก่ครอบครัวและสังคม โดยเน้นที่ปัญหาประติษฐ์และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทั้งนี้ อาจเน้นการพัฒนาทักษะการฟังที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารที่ดีระหว่างคู่ครอง รวมถึงการสนับสนุนให้คู่ครองได้ฝึกทักษะการฟังอย่าง

ระมัดระวังและเต็มใจในการทำความเข้าใจและรับฟังกันอย่างตั้งใจ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้คู่ครองได้เรียนรู้วิธีการแสดงออกและการสื่อสารที่เป็นประโยชน์ เช่น การเรียนรู้การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ การใช้ภาษาที่สร้างความหมายชัดเจนและการใช้ภาษาที่สร้างกลมกลืนในการสื่อสารระหว่างคู่ครอง เป็นต้น

2) ภาครัฐควรมีนโยบายในการสร้างพื้นที่หรือช่องทางสำหรับการให้คำปรึกษาแก่คู่ครองที่ประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการที่มีทีมงานเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์และการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เพื่อตอบสนองความต้องการของคู่ครองที่มีปัญหา ทำให้คู่ครองสามารถพบและรับฟังคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาและแสวงหาวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง นอกจากนี้ ควรมีการสร้างระบบให้บริการออนไลน์และช่องทางการสื่อสารอื่น ด้วยการพัฒนาแพลตฟอร์มหรือช่องทางการสื่อสารออนไลน์ที่สามารถให้บริการคำปรึกษาและการช่วยเหลือให้กับคู่ครอง ให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถติดต่อผู้เชี่ยวชาญได้แบบออนไลน์หรือผ่านช่องทางการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว

3) ภาครัฐควรจัดโครงการด้านการจัดการทางการเงินและการวางแผนทางการเงินสำหรับคู่ครองเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและการวางแผนทางการเงินที่มั่นคงร่วมกัน โดยเน้นการกำหนดแผนทางการเงินที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของคู่ครอง นอกจากนี้ควรส่งเสริมการเตรียมความพร้อมทางการเงินทุกด้าน เช่น การออมเงินอย่างมีวิสัยทัศน์ การจัดการกับหนี้สินอย่างมีสติ และการวางแผนการลงทุนที่มีความสมดุล การสร้างแผนการเงินที่มั่นคง เป็นต้น

4) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเพื่อให้สามารถเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจนมากขึ้น รวมถึงการค้นพบวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นประโยชน์และเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองที่สอดคล้องกับบรรยากาศและสถานการณ์ของความขัดแย้งของแต่ละคู่ครอง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) คู่ครองควรใช้รูปแบบการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการสื่อสารที่เปิดเผย โดยให้ความสำคัญกับการตั้งใจฟัง พยายามทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตั้งใจฟังความคิดเห็นของคู่ครองอย่างจริงใจ รับฟังและเข้าใจด้วยความอ่อนโยน ใช้ภาษาที่เปิดกว้างและเต็มไปด้วยความคิดเห็น

ที่สร้างสรรค์ ปลอดภัยทางความคิดและความรู้สึกอย่างเต็มที่ และเสนอแนวคิดหรือแนวทางเพื่อแก้ไขสถานการณ์หากเริ่มมีปัญหาความขัดแย้ง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถือเป็นเครื่องมือสำคัญในสังคมยุคดิจิทัลที่จะช่วยส่งเสริมให้การสื่อสารระหว่างคู่ครองมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ด้วยการใช้แอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ซึ่งมีความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูล วิดีโอคอล หรือแชทเพื่อสร้างการสื่อสารที่เปิดกว้างเป็นอย่างดีและที่สำคัญ คู่ครองควรมีการให้คำปรึกษาและการพูดคุยกันอย่างมีเหตุผลด้วยความอ่อนโยน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและรับฟังกันอย่างเสมอภาค อีกทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ควรเลี่ยงความรุนแรงในการสื่อสารด้วยการใช้คำพูดที่สุภาพและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเพิ่มเติม

2) คู่ครองควรเรียนรู้ ปรับตัวและยอมรับกัน เพราะการเรียนรู้และการปรับตัวเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เมื่อทั้งสองฝ่ายพร้อมที่จะเรียนรู้และปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง ย่อมมีโอกาสในการมองเห็นมุมมองของอีกฝ่ายและอาจค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การยอมรับความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาเรียนรู้เพื่อหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของตนเอง และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เพราะการเรียนรู้จากประสบการณ์และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้คู่ครองมีความสามารถในการสื่อสารที่ดีขึ้นและเกิดการยอมรับความคิดเห็นและความรู้สึกของกันและกัน ประกอบกับการการแสดงความเคารพและความเอาใจใส่ต่อกันอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองมั่นคงและอย่างยั่งยืนยิ่งกว่าเดิม

3) คู่ครองควรเรียนรู้วิธีการจัดการความโกรธและการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เพราะการเรียนรู้เทคนิคการจัดการทางอารมณ์เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การแก้ไขความขัดแย้งระหว่างคู่ครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสงบสติก่อนพูดคุยเกี่ยวกับความขัดแย้ง พยายามพูดถึงปัญหาอย่างเปิดเผย แม้จะยังรู้สึกเศร้าหรือโกรธ การพยายามให้อภัยต่อคู่ครองของตน และการประนีประนอมกับคู่ครอง ยกตัวอย่างเช่น เมื่อคู่ครองมีความขัดแย้งกัน ควรทำการสงบสติอารมณ์ก่อนพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และเมื่ออารมณ์สงบลงแล้ว ควรพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งอย่างเปิดเผย พร้อมกับพยายามให้อภัยกันและมองหาวิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

4) คู่ครองควรสร้างและรักษาบรรยากาศที่ดีระหว่างกัน ด้วยการสร้างความเข้าใจและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีผ่านการใช้ภาษาที่เหมาะสม การทำกิจกรรมร่วมกัน และการปล่อยให้ปัญหาความขัดแย้งบางอย่างคลี่คลายไปเอง นอกจากนี้ ควรรักษาสิ่งที่ดีในตัวของคุณครองและควรหลีกเลี่ยงการพูดถึงสิ่งนี้อาจทำให้คู่ครองเกิดความรู้สึกไม่ดี เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวให้ยั่งยืนและมีความสุข

5) คู่ครองควรช่วยกันทำงานเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เพราะปัญหาทางการเงินเป็นปัญหาสำคัญอันดับต้น ๆ ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง ด้วยเหตุนี้ คู่ครองจำเป็นต้องเริ่มต้นการวางแผนทางการเงินร่วมกัน รวมถึงกำหนดเป้าหมายในการออมเงินที่ชัดเจน เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับกันในเรื่องการจัดการเงินเพื่อสร้างฐานะการเงินที่มั่นคงนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวยังเป็นทางเลือก ที่ดี เนื่องจากช่วยให้คู่ครองต่างรู้สึกว่าคุณเองมีส่วนร่วมและมีความสำคัญในการสนับสนุนครอบครัว และทำให้ทุกคนมีความสุขและพึงพอใจกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของครอบครัว

6) คู่ครองควรแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานภายในบ้านให้ชัดเจน เพราะการมีส่วนร่วมในงานบ้านช่วยลดความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง การทำงานบ้านร่วมกันช่วยสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวได้ดี ดังนั้น ควรมีการกำหนดกฎการทำงานบ้านร่วมกัน มีการตั้งเป้าหมายในการทำงานบ้านร่วมกัน และการเสนอแนะแนวทางในการช่วยกันทำงานบ้าน ทั้งการแบ่งหน้าที่ในการทำความสะอาดบ้าน การจัดสิ่งของ หรือการเตรียมอาหาร โดยการสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนและมีส่วนร่วมในการบริหารงานบ้าน ช่วยให้ทุกคนรับผิดชอบและเข้าใจงานบ้านอย่างเท่าเทียม ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

7) คู่ครองควรจัดสรรเวลาเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยควรเลือกทำกิจกรรมที่ทั้งสองฝ่ายรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกสนาน เช่น การเดินทางท่องเที่ยว การทำอาหารร่วมกัน หรือแม้กระทั่งการเล่น เกมหรือกิจกรรมกลางแจ้ง ทั้งนี้ ควรเน้นเรื่องการใช้เวลาให้กันอย่างเต็มที่และไม่มีความกดดัน นอกจากนี้ ควรมีการเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อคู่ครอง การทำความเข้าใจและการแบ่งปันเวลาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคงในครอบครัวได้ดีขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครองและปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครอง เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะในความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง บทบาทและผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์อาจมีผลต่อการสื่อสาร การเชื่อมโยงทางอารมณ์ ความเข้าใจกัน และความเชื่อมั่นระหว่างคู่ครอง

2) ควรศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มทางสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง เช่น การศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว ประสิทธิภาพและการใช้งานของประสบการณ์เสมือนจริง (virtual reality) หรือเทคโนโลยีเชิงบริการ (service-oriented technology) ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ครอง ตลอดจนผลกระทบของการใช้งานแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อสร้างการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว หรือผลกระทบที่เกิดจากการเข้าถึงข้อมูลที่สามารถทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ควรทำการศึกษานวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับคู่ครอง เช่น แพลตฟอร์มการสื่อสารที่ปลอดภัยมากขึ้น หรือเครื่องมือการเรียนรู้ออนไลน์ที่สามารถเสริมสร้างการสื่อสารและความเข้าใจระหว่างคู่ครอง เป็นต้น

3) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศหรือทวีปต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองและศึกษาในประเด็นอื่นเพิ่มเติมด้วย เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจวัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในแต่ละสังคม ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจว่าปัจจัยใดมีผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในบริบททางสังคมและเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศหรือทวีปต่าง ๆ จะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างดังกล่าว และอาจนำไปสู่การคิดค้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในแต่ละสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) ควรทำการศึกษาเชิงปริมาณเพิ่มเติม เนื่องจาก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการเชื่อมโยงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นวิธีที่สามารถเสริมสร้างความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความขัดแย้งระหว่างคู่ครองในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์เชิงปริมาณช่วยในการตีความข้อมูลอย่างระบบและทำให้เข้าใจแนวโน้มที่เกิดขึ้น เช่น การใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมและเทคโนโลยีใหม่ในครอบครัว การเชื่อมโยงกับงานวิจัยอื่น ๆ ช่วยเสริมสร้างฐานข้อมูลและความเข้าใจ

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง ผลลัพธ์ที่ได้จะช่วยในการพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความ
ขัดแย้งในครอบครัวในสังคมดิจิทัลได้อย่างเป็นระบบและมีมุมมองที่กว้างขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ชาย โปธิสิตา. (2549). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- พระมหาเกรียงศักดิ์ โสภากุล. (2562). พุทธวิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวสังคมไทยปัจจุบัน. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 1(2), 25-32.
- พระอธิการสายแพร กตปุญโญ. (2564). แนวทางการใช้ชีวิตคู่อย่างยั่งยืนตามหลักขรวาธรรม. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 8(4), 43-56.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทัศนคติการทดสอบแบบดั้งเดิม (6 ed.). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล. (2564). ยุคดิจิทัล: ผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ. สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. Retrieved 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- สุ่มัทนา สิ้นสวัสดิ์ และพนมพร พุ่มจันทร์. (2557). ครอบครัว: การจัดการความขัดแย้งของคู่สมรสเพื่อการครองรักอย่างยั่งยืน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 40(2), 184-195.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารการวัดผลการศึกษา, 17(1), 17-29.

ภาษาอังกฤษ

- Abane, H. (2003). For better, for worse: Social dimensions of marital conflict in Ghana: The case of Cape Coast. *Gender and Behaviour*, 1(1), 34-54.
- Abbaspour, Z., Laki, P. S., & Rajabi, G. (2022). The Predictors of Mother Abuse in Male Students: Domestic Violence, Marital Conflict, Family Coherence, Parenting Styles, and Self-esteem. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 16(1).

- Ackerman, E., & Guizzo, E. (2016). The next generation of Boston dynamics' ATLAS robot is quiet, robust, and tether free. *IEEE Spectrum*, 24, 2016.
- Acquisti, A., Brandimarte, L., & Loewenstein, G. (2015). Privacy and human behavior in the age of information. *Science*, 347(6221), 509-514.
- Adibkia, A., Emamipour, S., Keshavarzi Arshadi, F., & Mohammadkhani, P. (2022). The Relationship Between Irrational Beliefs and the Marital Satisfaction Based on the Mediating Role of the Conflict Resolution Behavior and the Marital Stress [Research]. *Practice in Clinical Psychology*, 10(3), 225-232.
<https://doi.org/10.32598/jpcp.10.3.779.1>
- Agboola, J. O., & Oluwatosin, S. A. (2020). Personality Types and Patterns of Marital Conflict among Married Staff of Selected Universities in Southwest Nigeria. *International Journal of Psychological Studies*, 12(3), 1-37.
- Akbari, Y. (2020). Factors related to the occurrence of conflict, between couples based on national family survey data in Iran. *Iranian Journal of Sociology*, 21(4), 22-46.
- Ali, F., & Saleem, N. (2022). RELATIONSHIP BETWEEN CONFLICT RESOLUTION STYLES AND MARITAL SATISFACTION AMONG MARRIED ACADEMICIANS. *Gomal University Journal of Research*, 38(3), 300-318.
- Alipour, S. M., Rahimzadeh, M., Tourzani, Z. M., Mahmoodi, Z., & Esmaelzadeh Saeieh, S. (2023). Predictor role of marital conflict on maternal competency with mediating role of perceived stress and concerns during pregnancy: A structural equation model. *Neuropsychopharmacology Reports*, 43(1), 95-102.
- Asadi, Z. S., Sadeghi, R., Taghdisi, M. H., Zamani-Alavijeh, F., Shojaeizadeh, D., & Khoshdel, A. R. (2016). Sources, Outcomes, and Resolution of Conflicts in Marriage among Iranian women: A qualitative study. *Electronic physician*, 8(3), 2057-2065.
- Asen, E., & Fonagy, P. (2017). Mentalizing family violence part 1: Conceptual framework. *Family process*, 56(1), 6-21.

- Bailenson, J. N. (2021). Nonverbal overload: A theoretical argument for the causes of Zoom fatigue. *Technology, Mind, and Behavior*, 2(1), 1-6.
- Baldé, C. P., Forti, V., Gray, V., Kuehr, R., & Stegmann, P. (2017). *The global e-waste monitor 2017: Quantities, flows and resources*. United Nations University, International Telecommunication Union, and ....
- Bartos, O. J., & Wehr, P. (2002). *Using conflict theory*. Cambridge University Press.
- Benti, D. M., Garuma, D., & Tena, T. (2019). The relationship between technology usage and marital conflicts among young married couples in Jimma town. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 5(6), 172-181.
- Berry, O. O., & Monk, C. (2020). Intimate partner violence and psychological interventions in low-income and middle-income countries. *The lancet Psychiatry*, 7(2), 114-116.
- Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life*. Wiley.
- Borjesson, W. I., Aarons, G. A., & Dunn, M. E. (2003). Development and confirmatory factor analysis of the abuse within intimate relationships scale. *Journal of interpersonal violence*, 18(3), 295-309.
- Bowman, N. D., Kowert, R., & Cohen, E. (2015). When the ball stops, the fun stops too: The impact of social inclusion on video game enjoyment. *Computers in Human Behavior*, 53, 131-139.
- Breiding, M. J., Basile, K. C., Smith, S. G., Black, M. C., & Mahendra, R. R. (2015). *Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements. Version 2.0*. National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. WW Norton & Company.
- Çakmak Tolan, Ö., & Kiliç, M. (2021). Prediction of Marital Adjustment in the Context of

Personality Traits, Relationship Beliefs and Conflict Resolution Styles (Sample of Diyarbakır) [Evlilik Uyumunun Kişilik Özellikleri, İlişkiye Dair İnançlar ve Çatışma Çözüm Stilleri Bağlamında Yordanması (Diyarbakır İli Örneği)]. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(40), 2056-2084.
<https://doi.org/10.26466/opus.854688>

Cao, X., Yu, L., Liu, Z., Gong, M., & Adeel, L. (2018). Understanding mobile payment users' continuance intention: a trust transfer perspective. *Internet Research*, 28(2), 456-476.

Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(2), 231-280.

Carmichael, H., Jamison, E., Bol, K. A., McIntyre Jr, R., & Velopulos, C. G. (2018). Premeditated versus "passionate": patterns of homicide related to intimate partner violence. *Journal of surgical research*, 230, 87-93.

Castells, M. (2002). *The Internet galaxy: Reflections on the Internet, business, and society*. Oxford University Press, USA.

Cerni, T., Curtis, G. J., & Colmar, S. H. (2012). Cognitive-experiential self theory and conflict-handling styles: Rational and constructive experiential systems are related to the integrating and compromising conflict-handling styles. *International Journal of Conflict Management*, 23(4), 362-381.

Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing*. Pearson.

Chester, D. S., & DeWall, C. N. (2018). The roots of intimate partner violence. *Current opinion in psychology*, 19, 55-59.

Choudhury, P., Foroughi, C., & Larson, B. (2021). Work-from-anywhere: The productivity effects of geographic flexibility. *Strategic Management Journal*, 42(4), 655-683.

Clarke, R., & Moses, L. B. (2014). The regulation of civilian drones' impacts on public safety. *Computer law & security review*, 30(3), 263-285.

Coser, L. A. (1977). *Masters of sociological thought: Ideas of Hhstorical and social*

context (2nd ed.). Harcourt Brace Jovanovich.

Coughlan, T., & Perryman, L.-A. (2015). Learning from the innovative open practices of three international health projects: IACAPAP, VCPH and Physiopedia. *Open Praxis*, 7(2), 173-189.

Coyle, J. (2023). *The digital age: How technology is changing our lives*. Oxford University Press.

Cummings, E. M. (1994). Marital conflict and children's functioning. *Social development*, 3(1), 16-36.

da Costa, C. B., Falcke, D., & Mosmann, C. P. (2015). CONFLITOS CONJUGAIS EM CASAMENTOS DE LONGA DURAÇÃO: MOTIVOS E SENTIMENTOS1. *Psicologia em Estudo*, 20(3), 411-423.

Delatorre, M. Z., & Wagner, A. (2018). Marital conflict management of married men and women. *Psico-usf*, 23, 229-240.

Dempsey, B. (2013). *Men's experience of domestic abuse in Scotland*. AMIS (Abused Men in Scotland).

Deuze, M., & Prenger, M. (2019). *Making media: Production, practices, and professions*. Amsterdam University Press.

Dillon, L. M., Nowak, N., Weisfeld, G. E., Weisfeld, C. C., Shattuck, K. S., Imamoğlu, O. E., Butovskaya, M., & Shen, J. (2015). Sources of marital conflict in five cultures. *Evolutionary Psychology*, 13(1), 147470491501300101.

Dindia, K., & Allen, M. (2018). *The Oxford handbook of relationship science and couple interventions*. Oxford University Press.

Dobash, R. P., & Dobash, R. E. (2004). Women's violence to men in intimate relationships: Working on a puzzle. *British journal of criminology*, 44(3), 324-349.

Donovan, C., Hester, M., Holmes, J., & McCarry, M. (2006). *Comparing domestic abuse in same sex and heterosexual relationships*. University of Bristol.

- Ehrlich, K. B., vanDellen, M. R., Felton, J. W., Lejuez, C., & Cassidy, J. (2019). Perceptions about marital conflict: Individual, dyadic, and family level effects. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(11-12), 3537-3553.
- Ellison, J. K., Kouros, C. D., Papp, L. M., & Cummings, E. M. (2016). Interplay between marital attributions and conflict behavior in predicting depressive symptoms. *Journal of Family Psychology*, 30(2), 286-295.
<https://doi.org/10.1037/fam0000181>
- Epifani, I., Wisyaningrum, S., & Ediati, A. (2021). Marital Distress and Satisfaction During the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 350, 109-115.
<https://doi.org/10.2991/assehr.k.210423.016>
- Eyni, S., Amini, S., Safdarian, Z., & Ebadi, M. (2020). Causal modeling of marital conflicts based on acceptance and action, beliefs and thoughts of couples: The mediating role of mindfulness. *Journal of Family Psychology*, 7(1), 93-106.
- Falcke, D., Wagner, A., & Mosmann, C. P. (2008). The relationship between family-of-origin and marital adjustment for couples in Brazil. *Journal of family psychotherapy*, 19(2), 170-186.
- Fernbrant, C., Emmelin, M., Essén, B., Östergren, P.-O., & Cantor-Graae, E. (2014, 2014/12/01). Intimate partner violence and poor mental health among Thai women residing in Sweden. *Global Health Action*, 7(1), 24991.
<https://doi.org/10.3402/gha.v7.24991>
- Fincham, F. D. (2004). Communication in marriage. In A. L. Vangelisti (Ed.), *Handbook of family communication* (pp. 83-103). Lawrence Erlbaum.
- Finneran, C., & Stephenson, R. (2014). Antecedents of intimate partner violence among gay and bisexual men. *Violence and victims*, 29(3), 422-435.
- Fitzpatrick, M. A. (1988). *Between husbands and wives*. Sage.
- Flaherty, S. C., & Sadler, L. S. (2011). A review of attachment theory in the context of

- adolescent parenting. *Journal of Pediatric Health Care*, 25(2), 114-121.
- Foa, E. B., & Foa, U. G. (1980). Resource theory: Interpersonal behavior as exchange. In K. J. Gergen, M. S. Greenberg, & R. H. Willis (Eds.), *Social exchange: Advances in theory and research* (pp. 77-94). Plenum.
- Frank, A. G., Dalenogare, L. S., & Ayala, N. F. (2019). Industry 4.0 technologies: Implementation patterns in manufacturing companies. *International journal of production economics*, 210, 15-26.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. H. (2006). Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *The lancet*, 368(9543), 1260-1269.
- Geason, S., & Wilson, P. R. (1988). *Crime prevention: theory and practice*. Australian Institute of Criminology Canberra.
- Gibbs, J. L., Ellison, N. B., & Lai, C.-H. (2011). First comes love, then comes Google: An investigation of uncertainty reduction strategies and self-disclosure in online dating. *Communication Research*, 38(1), 70-100.
- Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep learning*. MIT Press.
- Gostev, A., & Belous, O. (2019). Research of a modern communicative discourse of users of the internet network within the reflexive activity and structural theory of communicative action of Jurgen Habermas. *Digit. Sociol*, 2, 24-31.
- Gottman, J., & Gottman, J. (2017). The natural principles of love. *Journal of Family Theory & Review*, 9(1), 7-26.
- Gottman, J. M. (1994). *What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Graham-Kevan, N., & Archer, J. (2003). Physical aggression and control in heterosexual relationships: The effect of sampling. *Violence and victims*, 18(2), 181-196.
- Gubi, D., & Wandera, S. O. (2022). Prevalence and correlates of intimate partner

- violence among ever-married men in Uganda: a cross-sectional survey. *BMC public health*, 22(1), 535.
- Guo, M., Dong, X., & Tiwari, A. (2017). Family and marital conflict among Chinese older adults in the United States: The influence of personal coping resources. *Journals of Gerontology Series A: Biomedical Sciences and Medical Sciences*, 72(suppl_1), S50-S55.
- Heiskanen, M., & Ruuskanen, E. (2011). *Men's experiences of violence in Finland 2009*. Hakapaino Oy.
- Hilbert, M. (2016). Big data for development: A review of promises and challenges. *Development Policy Review*, 34(1), 135-174.
- Hill, J. E., Miller, B. C., Weiner, S. P., & Colihan, J. (2015). Influence of Telecommuting on Work and Family Life. *American Journal of Applied Psychology*, 4(2), 44-50.
- Hines, D. A., & Douglas, E. M. (2016). Sexual aggression experiences among male victims of physical partner violence: Prevalence, severity, and health correlates for male victims and their children. *Archives of Sexual Behavior*, 45, 1133-1151.
- Hocker, J. L., & Wilmot, W. W. (1995). *Interpersonal conflict* (4th ed.). W. C. Brown.
- Homans, G. C. (1958). Social behavior as exchange. *American journal of sociology*, 63(6), 597-606.
- Home Office. (2015). *Controlling or coercive behaviour in an intimate or family relationship statutory guidance framework*. Retrieved October 31, 2019 from https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/482528/Controlling_or_coercive_behaviour_-_statutory_guidance.pdf
- Huang, M.-H., & Rust, R. T. (2018). Artificial intelligence in service. *Journal of service research*, 21(2), 155-172.
- Ibabe, I., & Bentler, P. M. (2016). The contribution of family relationships to child-to-parent violence. *Journal of family violence*, 31, 259-269.

- Islami, H. (2017). Resolving marital conflicts. *Seeu Review*, 12(1), 69-80.
- Jang, E.-K., & Ryu, J.-A. (2015). A Qualitative Study on Husbands' Experience in Marital Conflict in Multicultural Families-Focused on Critical Incident, Development and Coping. *Journal of Agricultural Extension & Community Development*, 22(2), 117-133.
- Jeffery, C. R. (1971). *Crime prevention through environmental design*. Sage.
- Jeffries, S., & Ball, M. (2008). Male same-sex intimate partner violence: A descriptive review and call for further research. *eLaw J.*, 15, 134-179.
- Johnson, D. (2013). Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2013). The impact of cooperative, competitive, and individualistic learning environments on achievement. In J. Hattie & E. Anderman (Eds.), *International handbook of student achievement* (372-374). New York: Routledge. In (pp. 372-374).
- Johnson, M. D., Karney, B. R., Rogge, R., & Bradbury, T. N. (2001). The role of marital behavior in the longitudinal associations between attributions and marital quality. In V. Manusov & J. H. Harvey (Eds.), *Attribution, communication behavior, and close relationships* (pp. 173-192). Cambridge University Press.
- Jones, L. M., & Mitchell, K. J. (2016). Defining and measuring electronic dating violence. *Journal of interpersonal violence*, 3(16), 1072-1096.
- Jordan, M. I., & Mitchell, T. M. (2015). Machine learning: Trends, perspectives, and prospects. *Science*, 349(6245), 255-260.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2016). Higher education and the digital revolution: About MOOCs, SPOCs, social media, and the Cookie Monster. *Business horizons*, 59(4), 441-450.
- Kniffin, K. M., Narayanan, J., Anseel, F., Antonakis, J., Ashford, S. P., Bakker, A. B., Bamberger, P., Bapuji, H., Bhawe, D. P., & Choi, V. K. (2021). COVID-19 and the workplace: Implications, issues, and insights for future research and action. *American psychologist*, 76(1), 63.

- Kolbe, V., & Büttner, A. (2020). Domestic violence against men—prevalence and risk factors. *Deutsches Ärzteblatt International*, 117(31-32), 534-541.
- Kshetri, N. (2017). Cyber Strategy of Government of Nepal. Available at SSRN 3552143.
- Kurdek, L. A. (1994). Conflict Resolution Styles in Gay, Lesbian, Heterosexual Nonparent, and Heterosexual Parent Couples. *Journal of Marriage and Family*, 56(3), 705-722. <https://doi.org/10.2307/352880>
- Latsoev, G., Ilchenko, V., & Afanasyeva, Y. (2022). *Psychological peculiarities of marital conflicts of men and women*. Retrieved November 19, 2023 from <https://doi.org/10.12731/2658-4034-2022-13-2-2-110-115>
- Lemert, C. (2004). *Social theory: The multicultural and classic readings* (Vol. West view Press). Colorado.
- Li, X., Cao, H., Zhou, N., Ju, X., Lan, J., Zhu, Q., & Fang, X. (2018). Daily communication, conflict resolution, and marital quality in Chinese marriage: A three-wave, cross-lagged analysis. *Journal of Family Psychology*, 32(6), 733-742. <https://doi.org/10.1037/fam0000430>
- Lloyd, S. A. (1990). Conflict types and strategies in violent marriages. *Journal of family violence*, 5, 269-284.
- Macionis, J. J. (2018). *Sociology*. Pearson.
- Malik, J. S., & Nadda, A. (2019, Jan-Mar). A Cross-sectional Study of Gender-Based Violence against Men in the Rural Area of Haryana, India. *Indian J Community Med*, 44(1), 35-38. https://doi.org/10.4103/ijcm.IJCM_222_18
- Malley-Morrison, K., & Hines, D. A. (2007). Attending to the Role of Race/Ethnicity in Family Violence Research. *Journal of interpersonal violence*, 22(8), 943-972. <https://doi.org/10.1177/0886260507303060>
- McDaniel, B. T., Galovan, A. M., Cravens, J. D., & Drouin, M. (2018, 2018/03/01/). “Technoferece” and implications for mothers' and fathers' couple and coparenting relationship quality. *Computers in Human Behavior*, 80, 303-313.

<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.11.019>

- McDaniel, B. T., Galovan, A. M., & Drouin, M. (2021, 2021/09/03). Daily technoference, technology use during couple leisure time, and relationship quality. *Media Psychology*, 24(5), 637-665. <https://doi.org/10.1080/15213269.2020.1783561>
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society*. University of Chicago.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., & Baki, M. (2013). The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of the empirical literature. *Teachers college record*, 115(3), 1-47.
- Moji, R. A., Ijoyah, G. T. W., & Ijoyah, J. O. (2015). Causes and Effects of Marital Conflict on Educational and Social Development of Primary School Pupils in the North-West Zone B Educational District, Benue State, Nigeria: Teachers Perception. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, 53, 101-106.
- Molajafar, H., Mousavi, S. M., Lotfi, R., Seyedeh Madineh, G., & Falah, M. (2015). Comparing the effectiveness of mindfulness and emotion regulation training in reduction of marital conflicts. *J Med Life*, 8(Spec Iss 2), 111-116.
- Morgan, S. (2016). *Cybersecurity market reaches \$75 billion in 2015; expected to reach \$170 billion by 2020*. Retrieved November 20, 2023 from <https://www.forbes.com/sites/stevemorgan/2015>
- Morris, C. (2004). *Arbitration of family law disputes in British Columbia*. Ministry of Attorney General.
- Murdiana, S. (2020). Validity of marital conflict resolution scale using reflective measurement model of PLS-SEM. *Jurnal Pengukuran Psikologi dan Pendidikan Indonesia*, 9(1), 77-85.
- Murdock, G. P. (1949). *Social structure*. . The MacMillan Company.
- Nybergh, L., Enander, V., & Krantz, G. (2016, 2016/02/01). Theoretical Considerations on Men's Experiences of Intimate Partner Violence: An Interview-Based Study. *Journal of family violence*, 31(2), 191-202. <https://doi.org/10.1007/s10896-015->

9785-8

- Oliinyk, O. O. (2021). Choice of behavior strategies for spouses in resolving family conflicts. *Humanitarian Studios: Pedagogics, Psychology, Philosophy*, 12(3), 43-49.
- Oros, M., Pekić, J., Genc, A., Trbojević, J., & Jerković, I. (2015). Marital conflict as predictor of psychophysical health. *The European health psychologist*, 17, 728.
- Oyediran, K., Spencer, C. M., & Stith, S. M. (2023). Men as Victims of Intimate Partner Violence in Cameroon and Sierra Leone. *Journal of interpersonal violence*, 38(5-6), 5211-5235. <https://doi.org/10.1177/08862605221120883>
- Özad, B. E., Jamo, M. S., & Uygurer, G. (2022). COVID-19 Restrictions, Lifestyles, and Marital Conflicts: An Empirical Analysis of Marital Sustainability. *Sustainability*, 14(18), 11249. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/18/11249>
- Özgüç, S., & Tanriverdi, D. (2018, 2018/06/01/). Relations Between Depression Level and Conflict Resolution Styles, Marital Adjustments of Patients With Major Depression and Their Spouses. *Archives of Psychiatric Nursing*, 32(3), 337-342. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.apnu.2017.11.022>
- Park, H.-S. (2015). The Effect of Married Migrant Women's Marital Conflict and Parenting Stress on their Parenting Behaviors. *Korean Journal of Human Ecology*, 24, 359-370. <https://doi.org/https://doi.org/10.5934/kjhe.2015.24.3.359>
- Park, Y., Sullivan, K., Riviere, L. A., Merrill, J. C., & Clarke-Walper, K. (2022). Intimate Partner Violence Perpetration Among Military Spouses. *Journal of interpersonal violence*, 37(15-16), NP13497-NP13517. <https://doi.org/10.1177/08862605211004139>
- Parker, M. K., Lehman, E. B., Abram, M. C., Weisman, C. S., & McCall-Hosenfeld, J. S. (2020, 2020/09/01/). Actions Taken by Women in Response to Intimate Partner Violence and Intimate Partner Violence Status at 1-Year Follow-Up. *Women's Health Issues*, 30(5), 330-337.

<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.whi.2020.04.005>

Patel, S., Park, H., Bonato, P., Chan, L., & Rodgers, M. (2012). A review of wearable sensors and systems with application in rehabilitation. *Journal of neuroengineering and rehabilitation*, 9(1), 1-17.

Pengpid, S., Peltzer, K., Laosee, O., & Suthisukon, K. (2018, 2018/02/06). Intimate partner sexual violence and risk for femicide, suicidality and substance use among women in antenatal care and general out-patients in Thailand. *BMC Women's Health*, 18(1), 37. <https://doi.org/10.1186/s12905-018-0526-z>

Peter, W. (2002). *Marx and Marxism*. Routledge.

Rahimi, R., Bajestani, H. S., & Asgari, M. (2021). Investigating the lived experiences of working couples about marital conflicts: A phenomenological study. *Journal of Counseling Research*, 20(78), 155-215.

Rainie, H., & Wellman, B. (2012). *Networked: The new social operating system*. MIT Press.

Ratan, R. A., Taylor, N., Hogan, J., Kennedy, T., & Williams, D. (2015). Stand by your man: An examination of gender disparity in League of Legends. *Games and culture*, 10(5), 438-462.

RAZEGHI, N., Pour Houssin, M., BABAIE, E., & ENTEZARI, S. (2020). Evaluating relation between sexual satisfaction with marital conflicts in women. . *MIDDLE EASTERN JOURNAL OF DISABILITY STUDIES*, 10(1), 60-60.

<https://doi.org/https://sid.ir/paper/991502/en>

[Record #153 is using a reference type undefined in this output style.]

Repetti, R. L., Sears, M. S., & Bai, S. (2015). *Social and emotional development in the context of the family*. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2nd ed.). Elsevier Inc.

Reyns, B. W., Henson, B., & Fisher, B. S. (2018). Digital dating abuse: A brief report on the association between victimization and the odds of offending among a national

- sample of US young adults. *Violence and Gender*, 5(4), 237-243.
- Romanosky, S. (2016). Examining the costs and causes of cyber incidents. *Journal of Cybersecurity*, 2(2), 121-135.
- Ruiz-Pérez, I., Mata-Pariente, N., & Plazaola-Castaño, J. (2006). Women's Response to Intimate Partner Violence. *Journal of interpersonal violence*, 21(9), 1156-1168. <https://doi.org/10.1177/0886260506290421>
- Rusbult, C. E., & Lange, P. A. M. V. (2003). Interdependence, Interaction, and Relationships. *Annual Review of Psychology*, 54(1), 351-375. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.54.101601.145059>
- Russell, S. J., & Norvig, P. (2016). *Artificial intelligence a modern approach*. Pearson.
- Rüßmann, M., Lorenz, M., Gerbert, P., Waldner, M., Justus, J., Engel, P., & Harnisch, M. (2015). Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries. *Boston consulting group*, 9(1), 54-89.
- Safariolyaei, N., & Amiri, M. (2017). Impact of intimate partner violence against men. *International Journal of Law, Education, Social and Sport Studies*, 4(1), 43-47.
- Scharnhorst, W., Eichhammer, W., & Schломann, B. (2018). *The impact of digitalisation on energy consumption in the residential sector*. Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI.
- Schellenberg, A., J. (1996). *Conflict resolution: Theory, research, and practice*. State University of New York.
- Schmallegger, F. (2019). *Criminal justice today: An introductory text for the 21st century*. Pearson.
- Shehabi, A., Smith, S., Sartor, D., Brown, R., Herrlin, M., Koomey, J., Masanet, E., Horner, N., Azevedo, I., & Lintner, W. (2016). United states data center energy usage report.
- SHEPARD, M. F., & CAMPBELL, J. A. (1992). The Abusive Behavior Inventory: A Measure of

- Psychological and Physical Abuse. *Journal of interpersonal violence*, 7(3), 291-305. <https://doi.org/10.1177/088626092007003001>
- Shewangzaw Engda, A., Dargie Wubetu, A., Kasahun Amogne, F., & Moltot Kitaw, T. (2022). Intimate partner violence and COVID-19 among reproductive age women: A community-based cross-sectional survey, Ethiopia. *Women's Health*, 18, 17455065211068980. <https://doi.org/10.1177/17455065211068980>
- Simmel, G. (1908). *Soziologie*. Duncker & Humblot.
- Singh, Y., Gupta, V., & Srivastava, A. K. (2023). Marital conflict, health, and well-being among couples. *International Journal of Indian Psychology*, 11(1), 1098-1110.
- Smith, A., & Anderson, M. (2018). *Social media use in 2018*. Pew Research Center.
- Stratton, G., Powell, A., & Cameron, R. (2017). Crime and justice in digital society: towards a 'digital criminology'? *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 6(2), 17-33.
- Straus, M. A., & Gelles, R. J. (1988). How violent are American families? Estimates from the National Family Violence Resurvey and other studies. In G. T. Hotaling, D. Finkelhor, J. T. Kirkpatrick, & M. A. Straus (Eds.), *Family abuse and its consequences: New directions in research* (pp. 14-36). Sage Publications, Inc.
- Straus, M. A., Hamby, S. L., & Warren, W. L. (2003). *The Conflict Tactics Scales handbook: Revised Conflict Tactics Scales (CTS2) CTS: Parent-Child version (CTSPC)*. Western Psychological Services.
- Sutherland, E. H., Cressey, D. R., & Luckenbill, D. F. (1992). *Principles of criminology*. Altamira Press.
- Synhaivska, I., & Lukash, Y. (2021). Psychological assistance in resolving marital conflicts. In. Scientific notes of the University "KROK". <https://doi.org/https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-61-251-257>
- Tasew, A. S., & Getahun, K. K. (2021, 2021/12/31). Marital conflict among couples: The case of Durbete town, Amhara Region, Ethiopia. *Cogent Psychology*, 8(1),

1903127. <https://doi.org/10.1080/23311908.2021.1903127>

- Thananowan, N., Vongsirimas, N., & Rachapromma, P. (2021). Intimate partner violence and factors associated with sexually transmitted infections among Thai women attending gynecology clinics. *International Journal of STD & AIDS*, 32(4), 336-343. <https://doi.org/10.1177/0956462420966136>
- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *The Social Psychology of Groups*. John Wiley & Sons.
- Thompson, C. (2018). *How Smartphones Revolutionized Society in Less than a Decade*. National Geographic.
- Tilbrook, E., Allan, A., & Dear, G. (2010). *Intimate partner abuse of men*. Men's Advisory Network (MAN).
- Timmons, A. C., Arbel, R., & Margolin, G. (2017). Daily patterns of stress and conflict in couples: Associations with marital aggression and family-of-origin aggression. *Journal of Family Psychology*, 31(1), 93-104. <https://doi.org/10.1037/fam0000227>
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2006). *Extent, nature, and consequences of intimate partner violence*. The U.S. Department of Justice or the Centers for Disease Control and Prevention.
- Tsiko, R. G. (2016, 2016/05/01). A Spatial Latent Gaussian Model for Intimate Partner Violence Against Men in Africa. *Journal of family violence*, 31(4), 443-459. <https://doi.org/10.1007/s10896-015-9784-9>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of communication*, 63(2), 221-243.
- Vasilev, V., Akhmetshin, E., Gapsalamov, A., Bochkareva, T., & Anisimova, T. (2020). Digital society: New challenges for education. *Periodico Tche Quimica*, 17(34), 809-816.
- Voigt, P., & Von dem Bussche, A. (2017). *The eu general data protection regulation*

(gdpr). *A Practical Guide* (1st ed.). Springer International Publishing.

Waldinger, R. J., & Schulz, M. S. (2016). The long reach of nurturing family environments: Links with midlife emotion-regulatory styles and late-life security in intimate relationships. *Psychological science*, 27(11), 1443-1450.

Wang, X., Li, J., & Wang, M. (2021). Effect of parental marital conflict on child development and its mechanism. *Advances in Psychological Science*, 29(5), 875-884.

Wangmann, J. (2010). Gender and Intimate Partner Violence: A Case Study from NSW [Journal Article]. *The University of New South Wales Law Journal*, 33(3), 945-969.

Weber, M. (1958). *The protestant ethic and the spirit of capitalism*. Scribners.

Wisyaningrum, S., Epifani, I., & Edianti, A. (2021). Surviving Marital Relationship During the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review on Marital Conflict. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 530, 103-108.

World Health Organization. (2006). *Intimate partner violence and alcohol factsheet*. Retrieved April 21, 2017 from http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/factsheets/ft_intimate.pdf

World Health Organization. (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence*. World Health Organization and London School of Hygiene and Tropical Medicine.

World Health Organization. (2012). *Violence by intimate partners*. Retrieved November 21, 2018 from http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/global_campaign/en/cap4.pdf

Yi, J., Kim, M. A., Byrne, K. A., & Kim, S. H. (2021). Marital Conflicts as Perceived by Mothers of a Child with Cancer in Korea. *Journal of Social Service Research*,

47(6), 763-775. <https://doi.org/10.1080/01488376.2021.1917474>

Yim, I. S., & Kofman, Y. B. (2019). The psychobiology of stress and intimate partner violence. *Psychoneuroendocrinology*, 105, 9-24.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2018.08.017>

Zaker, B. S., & Boostanipoor, A. (2016). Multiculturalism in counseling and therapy: Marriage and family issues. *International Journal of Psychology and Counselling*, 8(5), 53-57.

Zaki, W. M., Abed, G. A., Abd El Wahab, S. D., & Shattla, S. I. (2022). Marital Conflict among Parents and Its Effect on their Adolescents , Behaviors. *Menoufia Nursing Journal*, 7(2), 35-52. <https://doi.org/10.21608/menj.2022.254158>

Zheng, Q., Chen, L., & Burgos, D. (2018). *The development of MOOCs in China*. Springer.

Zhu, J., Liu, M., Shu, X., Xiang, S., Jiang, Y., & Li, Y. (2022). The moderating effect of marital conflict on the relationship between social avoidance and socio-emotional functioning among young children in suburban China. *Frontiers in Psychology*, 13, 1009525.

Zoppolat, G., Righetti, F., Balzarini, R. N., Alonso-Ferres, M., Urganci, B., Rodrigues, D. L., Debrot, A., Wiwattanapantuwong, J., Dharma, C., Chi, P., Karremans, J. C., Schoebi, D., & Slatcher, R. B. (2022). Relationship difficulties and “technoference” during the COVID-19 pandemic. *Journal of Social and Personal Relationships*, 39(11), 3204-3227. <https://doi.org/10.1177/02654075221093611>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พันตำรวจโท ไหวพจน์ กุลาชัย
วัน เดือน ปี เกิด	21 ธันวาคม 2513
สถานที่เกิด	เลย
วุฒิการศึกษา	2552 ปรัชญาดุชนิติบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2554 Master of Public Policy National Graduate Institute for Policy Studies (GRIPS) Tokyo, Japan (ทุนรัฐบาลญี่ปุ่น) 2544 Master of Science in Transport Faculty of Civil and Environmental Engineering, Imperial College of Science, Technology, and Medicine University of London, United Kingdom (ทุนรัฐบาลไทย) 2544 Diploma of the Imperial College in Transport 2562 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2537 รัฐศาสตรบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	24/398 คอนโดยูดีไลท์แอทจตุจักร ซอยร่วมศิริมิตร ถนนพหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ผลงานตีพิมพ์	Kulachai, W., & Cheurprakobkit, S. (2023). Why do people trust the police? A case study of Thailand. <i>Sustainability</i> , 15(4), 3249. https://doi.org/10.3390/su15043249 Kulachai, W., Benchakhan, K., Tedjakusuma, A., & Homyamyen, P. (2023). Validating individual work performance questionnaire (IWPQ): A second order confirmatory factor analysis. <i>Proceedings of PSMP International Conference</i> , 1-5 March 2023, Paris, France. Kulachai, W., Homyamyen, P., Benchakhan, K., & Pongnairat, K. (2023). Trust in the police, compliance with the law, and cooperation with police among undergraduate students. <i>Res</i>

Militaris, 13(2), 6134-6146.

Kulachai, W. (2022). Impact of perceptions of organizational politics on job burnout and job performance among Thai police officers. Proceedings of the 3rd International Conference on Management, Education and Emerging Technologies (MEET-2022), 22nd October 2022, Jakarta, Indonesia.

Homyamyen, P., & Kulachai, W. (2022). Linkage between servant leadership, trust in supervisors and employee engagement among Thai police officers. Proceedings of the 3rd International Conference on Management, Education and Emerging Technologies (MEET-2022), 22nd October 2022, Jakarta, Indonesia.

Kulachai, W., Kurniawati, L., Homyamyen, P., & Prechaporn, P. (2022). Antecedents of road rage in Bangkok. *Journal of Positive School Psychology*, 6(4), pp. 7660 – 7670.

Kulachai, W., Kurniawati, L., Homyamyen, P., Wannarak, J., & Prechaporn, P. (2022). Trust in the police, compliance with laws, and cooperation with police among people in Bangkok. *Journal of Positive School Psychology*, 6(4), pp. 7650 – 7659.

Kulachai, W., Tedjakusuma, A., Homyamyen, P., & Prechaporn, P. (2022). Linkage between job stress, organizational commitment, and job performance among Thai police. *Journal of Positive School Psychology*, 6(4), pp. 7671 – 7679.

Homngarm, T., Muaksang, S., Kulachai, W., & Kalayanimitra, K. (2021). Factors affecting intention to use MRT. Proceedings of the 14th ATRANS Annual Conference, 18 December 2021, Bangkok, Thailand, pp. 15-20.

Muaksang, S., Homngarm, T., Kulachai, W., & Kalayanimitra, K. (2021). Bangkok's crazy footpath: Demands from young generation. Proceedings of the 14th ATRANS Annual Conference, 18 December 2021, Bangkok, Thailand, pp. 9-14.

Kulachai, W., Vuttivoradit, S., Tedjakusuma, A.P., & Homyamyen, P. (2021). Organizational effectiveness: A second-order confirmatory factor analysis. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 180, pp. 245-251.

Wannarak, J., Homyamyen, P., Trisit, T., Kulachai, W., & Tedjakusuma, A.P. (2021). The linkage among demographic factors, perceived mindful marketing, and the purchase intention of hand-weaving products customers. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 180, pp. 188-193.

Kulachai, W. (2020). Miscarriages of Justice in Thailand. *Journal of Multidisciplinary in Social Science*, 16(1), pp. 1-13.

Kulachai, W., & Tedjakusuma, A.P. (2020). A study of how political behaviors influence organizational effectiveness. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 115, pp. 398-402.

Suon, K., & Kulachai, W. (2020). Fear of crime among undergraduate students in Phnom Penh. *Proceedings of the 4th Political Science and Public Administration Research Network (4th PSPARN)*, Songkla, Thailand, 1576-1592.

Kulachai, W., Klabklay, C., & Homyamyen, P. (2019). Risky riding behaviors among young motorcyclists in Chonburi. *Proceedings of the 30th International Conference on Business, Education, Social Science, and Management (BESM-30)*, 15-16 July 2019, Taipei, pp. 193-231.

Homyamyen, P., Kulachai, W., & Narkwatchara, P. (2018). A study on undergraduate students' creativity. *International Journal of Multidisciplinary Thought*, 07(03), pp. 361-370.

Kulachai, W. (2018). Elder abuse in Thailand: Prevalence, causes, consequences, and public supports. *International Journal of Management and Applied Science*, 4(10), pp. 52-56.

Klahan, C., & Kulachai, W. (2018). Factors affecting teenagers' deviant behaviors: A case Study of social network use. *International Journal of Management and Applied Science*, 4(10), pp. 24-27.

Kulachai, W., Narkwatchara, P., Siripool, P., & Vilailert, K. (2018). Internal communication, employee participation, job satisfaction, and employee performance. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, 186, pp. 124-128.

Kulachai, W., Pongnairat, K., Petchprasert, S., Snitwongse, P., Benchakhan, K., & Homyamyen, K. (2018). Servant leadership: A second-order confirmatory factor analysis. *Conference of the International Journal of Arts & Sciences*, Vol. 11 No. 1, pp. 85-98.

Numkhan, T. & Kulachai, W. (2018). Developing a causal model of game addiction and stealing behavior among undergraduate students. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, 186, pp. 11-15.

Petchprasert, S., Kulachai, W., Pongnairat, K., Snitwongse, P., Borriraksuntikul, T., & Sarmart, T. (2018). Measuring trustworthiness: A confirmatory factor analysis. *Conference of the International Journal of Arts & Sciences*, 11(01), pp. 109–114

Phuangthuean, P., Kulachai, W., Benchakhan, K., Borriraksuntikul, T., & Homyamyen, K. (2018). Employee engagement: Validating ISA engagement scale. *Conference of the International Journal of Arts & Sciences*, 11(01), pp. 99–108.

Sinsomsack, N., & Kulachai, W. (2018). A study on the impacts of Smartphone addiction. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, 186, pp. 248-252.

Torsak, P., & Kulachai, W. (2018). A study of drinking behavior among undergraduate students in Chonburi. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*, 186, pp.

191-194.

Deenamjued, R., & Kulachai, W. (2017). Antecedents of cyber bullying behaviors of high school students: A case study of Facebook. *Conference of the International Journal of Arts & Sciences*, 10(02), pp. 295–304.

Homyamyen, P., & Kulachai, W. (2017). Impacts of non-financial factors on job satisfaction of public schools' teachers. *International Journal of Arts & Sciences*, 10(2), pp. 453–460.

Kulachai, W., & Amaraphibal, A. (2017). Developing a causal model of turnover intention of police officers in the Eastern region of Thailand. *International Journal of Arts & Sciences*, 10(1), pp. 473–486.

Kulachai, W., Sota, C., Klakly, C., Jaensirisak, S., Satiennam, T., Luathep, P., Pichayapan, P., & Homyamyen, P. (2017). Risky Riding Behaviors and Interventional Approaches among Young Motorcyclists in Big Cities in Thailand. Bangkok: ATRANS.

Suriyasene, N., Korchurklang, S., & Kulachai, W. (2017). Exploratory factor analysis of sufficiency economy for Thai small industries. *Proceedings of the 3rd International Conference on Human Capital and Knowledge Management (ICHCKM 2017)*, 10th October 2017, Kuala Lumpur.

Kulachai, W., & Kulsawat, T. (2016). The impacts of human resource management practices on employees' job performance. *Proceedings of the Academic International Conference on Social Sciences and Humanities (AICSSH 2016 Oxford)*, August 18-20, 2016, Oxford, United Kingdom.

ไวพจน์ กุลาชัย สันฐาน ชยนนท์ วิจิตรรา ศรีสอน และขวัญตา เบ็ญจะพันธ์. (2565). ความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ตำรวจ. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเครือข่ายราชภัฏรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 5 ประจำปี 2565, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, วันที่ 9 สิงหาคม 2565.

คุณาธิป ผลทรัพย์ และ ไวกจน์ กุลาชัย. (2563). พฤติกรรมการรังแกทางไซเบอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. รายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) การประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 4, วันที่ 5-7 มีนาคม พ.ศ. 2563, จังหวัดสงขลา, 1593-1608.

กรกมล เทศสวัสดิ์ และไวกจน์ กุลาชัย. (2562). ทศนคติของข้าราชการตำรวจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปตำรวจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การ. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 93-109.

กาญจนวรรณ บุญอินทร์ ไวกจน์ กุลาชัย และธีระ กุลสวัสดิ์. (2562). พฤติกรรมการเล่นห่วยเถื่อนของนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 56-74.

จิตรภาณุ สร้อยโสภณาเจริญ ไวกจน์ กุลาชัย และธีระ กุลสวัสดิ์. (2562). ความหวาดกลัวอาชญากรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 36-55.

ชุตินา ศิริสวัสดิ์ ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน และไวกจน์ กุลาชัย. (2562). การศึกษาปัญหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลของพนักงานราชการในสถานศึกษา: กรณีศึกษาสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 130-150.

จินตนา พักแก้ว ไวกจน์ กุลาชัย และภัสนันท์ พ่วงเถื่อน. (2562). การศึกษาความรุนแรงต่อผู้สูงอายุในจังหวัดระยอง. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้าน

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 17-35.

ปฏิพล หอมยามเย็น ไหวพจน์ กุลาชัย ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน และจุฬาลักษณ์ พันธัง. (2562). การตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของคู่รักผู้ชาย: การวิพากษ์กรณีศึกษา “The Black Widow”. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย, 11(1), หน้า 359-383.

ไหวพจน์ กุลาชัย และปฏิพล หอมยามเย็น. (2562). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ความท้าทายใหม่ในยุคสังคมปั่นป่วน. การประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1, ปทุมธานี 26 มิถุนายน 2562, หน้า 280-295.

ไหวพจน์ กุลาชัย เทวุชย์ บริรักษ์สันติกุล และปกรณ์ ปรีชาภรณ์. (2562). อาชญากรรมการค้าคาร์บอนเครดิต: การก่อเกิดของอาชญากรรมรูปแบบใหม่. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 166-192.

ไหวพจน์ กุลาชัย วงพักตร์ ภูพันธ์ุศรี และปฏิพล หอมยามเย็น. (2562). การปฏิบัติต่อเหยื่ออาชญากรรมในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างไทย สวีเดน และนอร์เวย์. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 193-231.

ศรารุช ศิริสวัสดิ์ ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน และไหวพจน์ กุลาชัย. (2562). การปรับตัวของสถานศึกษา ต่อนโยบายไทยแลนด์ 4.0: กรณีศึกษาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26 เมษายน 2562, หน้า 110-129.

สุธาทิพย์ ชินวุฒิ ไหวพจน์ กุลาชัย และธีระ กุลสวัสดิ์. (2562). การศึกษาคุณภาพการให้บริการของตำรวจในจังหวัดชลบุรี. โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3, ชลบุรี, 24-26

เมษายน 2562, หน้า 75-92.

ไวพจน์ กุลาชัย. (2561). Book Review: Siam's new detectives: Visualizing and conspiracy in modern Thailand. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย, 10(3), หน้า 545-554.

ณชพล สุริยเสนีย์, สหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล, เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และ ไวพจน์ กุลาชัย. (2560). การศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารองค์กร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับอุตสาหกรรมการผลิต: กรณีศึกษา ผู้ได้รับรางวัลการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสาร บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(2), หน้า 37-46.

ไวพจน์ กุลาชัย, ปฏิพล หอมยามเย็น และเทวุชัย บริรักษ์สันติกุล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในงาน ความเหนื่อยล้าในงานและความ ตั้งใจลาออกจากงาน. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 10(2), หน้า 959-974.

ไวพจน์ กุลาชัย. (2559). รูปแบบภาวะผู้นำ พฤติกรรมการเมืองในองค์กร และความจงรักภักดีต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการ ตำรวจภูธร จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา, 14(1), หน้า 32-43.

ไวพจน์ กุลาชัย. (2559). เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคนิคการจัดการ สมัยใหม่. เอกสารอัดสำเนา

ไวพจน์ กุลาชัย. (2558). ระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ...นโยบายที่ ถูกเมิน? วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 26(3), 140-150.

ไวพจน์ กุลาชัย และ จินดา กลับกลาย. (2558). การบังคับใช้กฎหมาย “เมาแล้วขับ.” กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

พิเชษฐ์ คำภิรานนท์ และไวพจน์ กุลาชัย. (2558). เทคโนโลยีการจราจร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

ไวพจน์ กุลาชัย. (2557). พฤติกรรมการเมืองในองค์กรของข้าราชการไทย. วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และ ศึกษาศาสตร์, 1(1), 8-14.

จินดา กลับกลาย, ไวพจน์ กุลาชัย, ชณกร มั่นเมือง, ดวงฤดี เอี้ยวสินทรัพย์,

สิทธิพงษ์ ศรีเลอจันทร์ และ อมรชัย ลีลาขจรจิตร. (2556). การพัฒนา
หลักสูตรฝึกอบรมด้านความปลอดภัยทางถนนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ.
กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ระยะ 3)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

จินดา กลับกลาย และ ไหวพจน์ กุลาชัย. (2555). การใช้สารเสพติดและ
แนวโน้มในการก่อคดีอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ:สถาบันรามจิตติ.

ไวพจน์ กุลาชัย. (2555). การบังคับใช้กฎหมายกรณีเมาแล้วขับในประเทศ
อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ เวียดนาม สิงคโปร์และไทย. กรุงเทพฯ:
โครงการศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ระยะ 3) สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

พุทธกาล รัชธร พงษ์สันต์ คงตรีแก้ว วรเวศม์ สุวรรณระดา ชัชฉินันท์ ลีละเต็ม
พงษ์ และไวพจน์ กุลาชัย. (2551). โครงการการศึกษาโครงสร้างการบังคับใช้
กฎหมายของตำรวจจราจรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจร.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).